

ÖSTERREICHISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN
KOMMISSION FÜR BYZANTINISTIK
INSTITUT FÜR BYZANTINISTIK DER UNIVERSITÄT WIEN

WIENER BYZANTINISTISCHE STUDIEN
BAND V

C. A. TRYPANIS

FOURTEEN EARLY
BYZANTINE CANTICA

WIEN 1968

IN KOMMISSION BEI HERMANN BÖHLAUS NACHF., GRAZ-WIEN-KÖLN

**ÖSTERREICHISCHE AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN
KOMMISSION FÜR BYZANTINISTIK
INSTITUT FÜR BYZANTINISTIK DER UNIVERSITÄT WIEN**

**WIENER
BYZANTINISTISCHE STUDIEN**

**HERAUSGEGEBEN VON
HERBERT HUNGER**

Band V

**CONSTANTINE A. TRYPANIS
FOURTEEN EARLY BYZANTINE CANTICA**

WIEN 1968

N KOMMISSION BEI HERMANN BÖHLAUS NACHF., GRAZ-WIEN-KÖLN

**Die Vorzeichnung des Klischees auf dem Titelblatt stammt von dem Wiener Graphiker
Friedrich Kral. Sie wurde nach einem Original (Solidus Kaiser Theophilus', Ratto 1832)
im Beauftrag des Herausgebers angefertigt.**

Godruckt mit Unterstützung durch das Holzhausen-Logat

Alle Rechte vorbehalten

© Copyright 1968 by Österreichische Akademie der Wissenschaften, Vienna
Druck: E. Beovar, Wien XIII

To the memory of
PAUL MAAS

Contents

Vorwort des Herausgebers	7
Preface	8
General Introduction	9
Select Bibliography	14
Sigla	15

TEXTS WITH THEIR INDIVIDUAL INTRODUCTIONS

I. Anonymous, The Akathistos Hymn	17
II. Anonymous, On the Pharisee and the Publican	43
III. Anastasios, On the Departed	51
IV. Anonymous, On the Departed	65
V. Anonymous, On the Departed	73
VI. Kyriakos, On Lazarus	79
VII. Anonymous, On the Holy Fathers	87
VIII. Anonymous, On Elijah	101
IX. Anonymous, On the Transfiguration	105
X. Kosmas, On the Assumption of our Lady the Mother of God	115
XI. Anonymous, On the Assumption of the Blessed Virgin Mary	127
XII. Anonymous, On the Inauguration of St. Sophia	139
XIII. Anonymous, On the Raising of the Holy Cross	149
XIV. Anonymous, On the Virgin Mary	159
Metrical Appendix	165
Index Nominum	169
Conspectus	171

VORWORT DES HERAUSGEBERS

Als ich während des 13. Internationalen Byzantinistenkongresses, Oxford 1966, den Autor dieses Bandes kennenlernte, kam das Gespräch sehr bald auf die neue Romanos-Ausgabe von Maas—Trypanis (Oxford 1963). Constantine A. Trypanis, Professor of Byzantine and Modern Greek an der Universität Oxford, Schüler und Verwalter des wissenschaftlichen Nachlasses von Paul Maas, teilte mir damals mit, daß er die kritische Edition von 14 meist anonymen Kontakia des 6. und 7. Jahrhunderts so gut wie fertig habe. Mit Rücksicht auf die aus technisch-wirtschaftlichen Gründen verzögerte Drucklegung des 2. Bandes der Romanos-Ausgabe war es ein Gebot der *amicitia byzantinologorum*, die Edition der 14 Kontakia im Rahmen der *Wiener Byzantinistischen Studien* anzubieten. Es bedeutet für mich eine besondere Genugtuung, daß die Österreichische Akademie der Wissenschaften das Manuskript zum Druck annahm, so daß es nunmehr früher als der 2. Band der Romanos-Ausgabe erscheinen kann.

Wien, im Februar 1968

Herbert Hunger

PREFACE

In presenting the critical edition of these fourteen early Byzantine cantica I am well aware of the many shortcomings a work of this nature is bound to have at the present stage of research in the field of Byzantine religious poetry; it is, however, hoped that through this edition a fuller picture of the literary genre of the *kontakion* in the sixth and the seventh centuries will become available to scholars, and that this will stimulate further research.

I am greatly indebted to the Institut de Recherche et d'Histoire des Textes of Paris, the Vatican Library and the Library of the Abbey of Grottaferrata for the microfilms and photostats they put at my disposal.

The present work was started some years ago at the instigation of Paul Maas, and it is to his memory that I gratefully dedicate this volume. I should also like to express my thanks to Dr. K. Mitsakis, Mr. S. Davies and Mr. S. Winkley for the help they have given me in the preparation of this book.

Finally, I should like to take this opportunity of thanking the Austrian Academy of Sciences for including this volume in the *Wiener Byzantinistische Studien*, and Professor Herbert Hunger for the interest he has shown and the generous assistance he has given in bringing it to publication.

C. A. T.

General Introduction

The *kontakion*, the Byzantine sermon in verse accompanied by music¹, is undoubtedly the most important achievement of Byzantine literature. This literary genre reached its peak in the 6th century, when Romanos the Melodist composed *kontakia*, which have been called "masterpieces of world literature"².

But Romanos was not the only poet who distinguished himself in this field. A number of significant *kontakia* by other poets have survived, some of which have been convincingly attributed to the 6th and 7th centuries. Fourteen of these were singled out by Paul Maas as the most important³, and it was at his suggestion that I undertook to prepare a critical edition of them⁴. This, together with his edition of the cantica attributed to Romanos, would, he hoped, complete the picture of the *kontakion* from the end of the 5th to the middle of the 7th century, the great period of Byzantine religious poetry. It is my deep regret that this book was not finished until some years after Paul Maas' death, so that he never saw the final form of a study to which he contributed so greatly.

The majority of the fourteen *kontakia* included in this volume are anonymous. Only three are attributed to authors otherwise unknown, whose names are included in the acrostics. These are *Anastasios*, author of canticum III *On the Departed*, *Kyriakos*, author of canticum VI *On Lazarus*, and *Kosmas* the poet of canticum X *On the Assumption of our Lady the Mother of God*. Little, however, is known about the dates or the lives of these poets, as the reader can see in the separate introductions to the cantica in question.

Moreover, only three of these fourteen *kontakia* can be dated with any degree of accuracy: no. VII *On the Holy Fathers* can be dated between 638—40; no. XII *On the Inauguration of St. Sophia*, which was composed for the second

1 On this see P. Maas, *Byz. Ztschr.* 19 (1910) 285; and P. Maas—C. A. Trypanis, *S. Romani Melodi Cantica Genuina*, Oxford 1963, pp. xif.

2 See H.-G. Beck, *Kirche und theol. Literatur im byz. Reich*, Munich 1959, p. 426.

3 See P. Maas in K. Krumbacher, *Miscellen zu Romanos*, p. 108, and P. Maas, *Frühbyzantinische Kirchenpoesie*, p. 12; see also J. B. Pitra, *Analecta Sacra* I, *passim*.

4 Of these fourteen *kontakia* No. II *On the Pharisee and the Publican* has never been published; of the others, as the reader will see in the separate introductions to each canticum, a number have not been critically edited, or have been edited on the basis of only a few of the extant manuscripts. It is indeed strange that even the most famous of all Byzantine *kontakia*, the *Akathistos Hymn*, has never been properly critically edited, though editions of that canticum are certainly not lacking.

inauguration of that great cathedral, in 562 A. D.⁵, and no. XIII, *On the Raising of the Holy Cross* between 614 and 620 A. D.⁶ But there is no internal or external evidence for a closer dating of any of the other eleven cantica. Their subjects, however, their style and the metres employed point, as Cardinal Pitra and Paul Maas have already observed, to an "early" date in a period ranging from the end of the 5th to the middle of the 7th centuries⁷.

As would be expected from a group of fourteen heterogeneous cantica, their literary merits vary. They can be works of real inspiration and originality like no. I *The Akathistos Hymn*, and no. VII *On the Holy Fathers*, or they may be lesser writings, like no. III, Anastasios' canticum *On the Departed* and no. XII, the anonymous *kontakion On the Inauguration of St. Sophia*. But no matter what their individual poetic merits may be, they are all significant early Byzantine religious poems, which illustrate the religious spirit of those days and often throw light on the history of the church, occasionally even on Byzantine history as a whole.

At the same time, they are important monuments of the Byzantine literary language of the 6th and the 7th centuries. The classical scholar should be warned that in this period Greek has moved away from the Attic standards of the 5th and the 4th centuries B. C.; a number of Hellenistic usages (usages of the *koine*) and much of what is called "Translation Greek"⁸ had already permeated Greek religious writings from the early Christian centuries. Nor should the purist be surprised at the shifting of accents, which he will find, and at the Byzantine enclitics, which differ from those of classical Greek. For these the reader may consult the Metrical Appendix at the end of this volume.

These fourteen *kontakia* are also important monuments for the study of Byzantine metrics. Many of the cantica (I. II. III. V. VI. VII. X. XIII)

⁵ In connection with canticum XII one further point of general interest should perhaps be mentioned here. As this *kontakion* is clearly not by Romanos—neither the style is that of Romanos, nor is his name found in the acrostic—it can be deduced that the great melodist was dead, or no longer writing, before 562, when the second inauguration of St. Sophia took place; for it would be natural to assume that he of all writers of *kontakia* would have been commissioned to compose the one for that great festive occasion. Romanos' last datable work, 48 *On the Ten Virgins II* (P. Maas—C. A. Trypanis edition) refers to the violent earthquake which shook Constantinople in August 555. This may well be the work of an old man (cf. α' θ' η' ἐσχάτη ἐγγύς, though that may be equally well seen as referring to the Day of Judgement).

⁶ The reasons for the dating of these cantica are given in the individual introductions to them.

⁷ See the separate introductions to each canticum.

⁸ The form of Greek in which Jewish-Greek elements abound, due mainly to the influence of the language of scripture. The best book to consult on the language of the fourteen *kontakia* published in this volume is: F. Blau—A. Dubrunner—R. W. Funk, *A Greek Grammar of the New Testament and other early Christian Literature*, Cambridge 1961.

employ famous melodies and metres, some of which Romanos has already used, or even composed. Occasionally, as in the case of I. X. and XIII, they introduce the older famous metre⁹ with a new one in the proemium. But others show complete originality in employing melodies and metres for the first time, as far as we know (IV. VIII. IX. XII and XIV); and they show great skill in the use of those complicated rhythms. Special mention should be made of the anonymous cantica IV *On the Departed* and VIII *On Elijah*, which are both in the same metre, one not otherwise found till very much later. But this does not necessarily mean that they are both works of the same poet¹⁰.

As in the case of Romanos, the fourteen *kontakia* published here have been transmitted mainly by *kontakaria*, i. e. medieval collections of metrical sermons¹¹. These range from the 10th to the 13th centuries and include the works of many poets.

The manuscripts used in the present volume can be divided into primary and secondary codices.

1. Primary Codices:

- A — Athous Batopediou 1041, saec. x—xi (which includes I, II, III, VII, IX, X, XI, XIII).
 B — Athous Lauræ Γ' 27, saec. x—xi (which includes I, III, V, VII, IX, X).
 D — Athous Lauræ Γ' 28, saec. xi (which includes I, IX, X, XIII).
 G — Sinaiticus 925, saec. xi (which includes I, III, VII, XII, XIII).
 H — Sinaiticus 926, saec. xi (which includes III, VII, IX, X).
 J — Sinaiticus 927, saec. xiii (which includes I, III, VII, IX, X, XIII).
 M — Mosquensis Synod. 437, saec. xi (originally in Batopedi, Mt. Athos, which includes I, III, VII, IX, XII, XIII).
 N — Neapolitanus II C. 13, saec. xiii (which includes XII).
 P — { Patmiacus 212, saec. xi
 { Patmiacus 213, saec. xi¹² (which include I, VII, IX, XIV).
 T — Taurinensis B iv. 34, saec. xi¹³ (which included I, III, VII, IX, X, XII).

⁹ Which indicates identity of melody.

¹⁰ See P. Maas, *Frühbyz. Kirchenpoesie*, p. 20.

¹¹ The exact liturgical purpose of these collections is not known.

¹² Q according to Krumbacher; see *Die Akrostichis* in d. *Kirchenpoesie*, p. 557.

¹³ Codex T was badly damaged by fire (see Krumbacher, *Die Akrostichis*, p. 557).

The parts of it, which have been retrieved, have been numbered differently, and are not always in the correct order or legible. For that reason I had to rely, as the reader will see from the separate introduction to each canticum, on the readings of T as given by Pitra, Maas and Gassisi. By good fortune, however, the whole of canticum X, *Koimesis On the Assumption of our Lady the Mother of God*, is still to be found in a legible part of codex T. So I am able to report T's readings of this canticum, which are otherwise unknown, as neither Maas nor Pitra have published them.

Δ — { C — Corinthus 360, saec. x—xi (written in Grottaferrata).
 V — Vindobonensis, suppl. gr. 96, saec. xii (probably also written in Grottaferrata). Of these C includes IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, whereas V includes I, VI, VII, VIII, IX, X, XI.

2. Secondary Codices:

b — Cryptoferratensis Δ. α. I, saec. xi—xii (which includes XIII).
 e — Cryptoferratensis Γ. β. V, saec. xi (which includes III, IV).
 p — Vaticanus gr. 1829, saec. xi (which includes XIII).
 δ — Cryptoferratensis Γ. β. XLIII, saec. xii (which includes XIII).
 φ — Cryptoferratensis Δ. α. XXV, saec. xii (which includes XII)¹⁴.

The collation of all the manuscripts for the present edition has been made by myself, with the exception of codex T for cantica nos. III, VII, IX, and XII, and codices N and φ for canticum no. XII. For the readings of T I had to rely partly on J. B. Pitra and partly on P. Maas, who had examined that manuscript before it was seriously damaged by fire in 1904¹⁵. For the readings of N and φ I rely on Gasissi's edition of canticum XII¹⁶. Although I repeatedly wrote to the Librarian of the National Library of Naples asking for a microfilm of N ff. 46^v—52^r, I never received an answer, so I was unable to examine that manuscript myself. I have, however, used the corrections D. Bassi made to Gasissi's readings, when he collated codex N for P. Maas¹⁷.

With the exception of no. I *The Akathistos Hymn*, which has been transmitted in numerous manuscripts, all the known codices of the other cantica have been examined¹⁸. In most instances the number is sufficient to enable the text to be established critically. The collation of these manuscripts has shown that, as in the case of Romanos, they are all to a greater or lesser degree related to one another. The transmission of the text is therefore

¹⁴ Further details on all these manuscripts can be found in K. Krumbacher, *Die Akrostichis* in d. griech. Kirchenpoesie, pp. 558f.; E. Mioni, *I Kontakaria del Monte Athos*, Venice 1939 (*Atti d. Reale Istituto Veneto di scienze, lettere ed arti*, xcvi 2 [1936—7]); G. Cammelli, *Romano il Melode*, Florence 1930, pp. 76f. and N. B. Tomadakis, 'Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ Ἕμνοι, Athens 1952f., vols. II and III 1.

¹⁵ See K. Krumbacher, *Die Akrostichis*, p. 557.

¹⁶ *Roma e l'Oriente* 1 (1910—1) 165f.

¹⁷ See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 20 (1911) 312.

¹⁸ By this I mean all those mentioned by K. Krumbacher in *Die Akrostichis* and by P. Maas in his notes, which are now in my possession (which include all that is to be found in N. B. Tomadakis, 'Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ Ἕμνοι [Athens 1957], vol. III 1, *Κοντακάρια τοῦ Σινᾶ*). I have not reported in this edition the readings of Codex Laur. *Ashburnhamensis* 64 (see C. Hoeg, *Contactarium Ashburnhamense*, Copenhagen 1956; *Monumenta Mus. Byzantinae* IV), as it is a manuscript of the 13th century, which includes only the prooimia and the first strophes of some of the cantica published in this volume, but with no important new variants.

"contaminated", and no subdivision or grouping into families of manuscripts is possible.

In a contaminated transmission of this nature, where variants of equal value are so old and so abundant, the majority readings of the manuscripts must, *ceteris paribus*, be taken in every case as the most probable reading of the archetype. When readings are transmitted in an equal number of manuscripts, the choice is ambivalent. This is by no means a satisfactory method, but it is the best that can be done under the circumstances. The *apparatus criticus* is a full apparatus, which gives the readings of all the manuscripts—naturally *orthographica omittuntur*; the biblical and other sources of the cantica are only quoted when they help in establishing the text.

In the text the number of Krumbacher's *Akrostichis* is given in brackets after my numbering of each canticum. The names of the melodies which accompanied the *kontakia* are also given, but they indicate only the metrical pattern of each canticum and that of the proemia, as the music is now lost.

At the beginning of the apparatus of each *kontakion* a short introduction will be found giving information about the manuscripts on which the text is based, and all important editions. The title of the canticum, the festival for which it was composed, and the key of the music which once accompanied the poem are also given. None of these go back to the sixth or the seventh centuries; they are therefore of secondary importance. At the end of the volume a Metrical Appendix draws attention to certain unusual phenomena peculiar to medieval Greek metres and Byzantine Greek accentuation. An Index Nominum, prepared by Mr. S. Davies, concludes the volume.

SELECT BIBLIOGRAPHY

- O. Bardenhewer, *Geschichte der altkirchl. Literatur*, Vol. V, Freiburg im Breisgau 1932.
- H.-G. Beck, *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich*, München 1959.
- E. Bouvy, *Poètes et Melodes*, Nîmes 1886.
- J. L. Jacobi, Zur Geschichte des griech. Kirchenliedes, *Ztschr. für Kirchengeschichte* 5 (1881) 177f.
- K. Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Litteratur*, Leipzig 1897.
- K. Krumbacher, Studien zu Romanos, *Sitzungsberichte der philos.-philol. und der histor. Klasse der K. Bayer. Akad. d. Wiss.*, München 1898, ii. 69f.
- K. Krumbacher, Umarbeitungen bei Romanos, *ibid.*, 1899, ii. 1f.
- K. Krumbacher, Romanos und Kyriakos, *ibid.*, 1901, 693f.
- K. Krumbacher, Die Akrostichis in der Griechischen Kirchenpoesie, *ibid.*, 1903, 551f.
- K. Krumbacher, Miscellen zu Romanos, *Abhandlungen der philos.-philol. und der histor. Klasse der K. Bayer. Akad. d. Wiss.*, München 1907, xxiv. iii. 1f.
- K. Krumbacher, Der heilige Georg, *ibid.*, 1911, xxv. iii. 261f.
- P. Maas, Die Chronologie der Hymnen des Romanos, *Byz. Ztschr.* 15 (1906) 1f.
- P. Maas, Grammatische und metrische Umarbeitungen in der Überlieferung des Romanos, *Byz. Ztschr.* 16 (1907) 565f.
- P. Maas, Das Kontakion, *Byz. Ztschr.* 19 (1910) 285f.
- P. Maas, Das Weihnachtslied des Romanos, *Byz. Ztschr.* 24 (1923—4) 1f.
- P. Maas, Frühbyzantinische Kirchenpoesie, anonyme Hymnen des V.—VI. Jahrhunderts (*Kleine Texte für Vorlesungen und Übungen*, herausg. von H. Lietzmann, nn. 52—58), Berlin 1931.
- W. Meyer, Anfang und Ursprung der lateinischen und griechischen rhythmischen Dichtung, *Abhandlungen der philos.-philol. und der histor. Klasse der K. Bayer. Akad. d. Wiss.*, München 1885, XVII. ii. 370f. = W. Meyer, *Gesammelte Abhandlungen zur mittellateinischen Rhythmik*, vol. II (Berlin 1905), 1f.
- J. B. Pitra, *Analecta Sacra spicilegio Solesmensi parata*, Parisiis 1876, vol. I.

Bibliography on each canticum will be found in the separate introductions which precede the text.

SIGLA

A	Athous Batopediou 1041, saec. x—xi
B	Athous Laurae Γ' 27, saec. x—xi
D	Athous Laurae Γ' 28, saec. xi
G	Sinaiticus 925, saec. x
H	Sinaiticus 926, saec. xi
J	Sinaiticus 927, saec. xiii
M	Mosquensis Synod. 437, saec. xii
N	Neapolitanus II C. 13, saec. xiii
P	{ Patmiacus 212, saec. xi
	{ Patmiacus 213, saec. xi
T	Taurinensis B iv. 34, saec. xi
Δ	{ C Corsinianus 366, saec. x—xi
	{ V Vindobonensis, suppl. gr. 96, saec. xii
b	Cryptoferratensis Δ. α. I, saec. xi—xii
e	Cryptoferratensis Γ. β. V, saec. xi
p	Vaticanus gr. 1829, saec. xi
δ	Cryptoferratensis Γ. β. XLIII, saec. xii
φ	Cryptoferratensis Δ. α. XXV, saec. xii

M^o, P^o etc. corrector in M, P etc., whether *inter lineas* or *in margine*

Pyρ variants (following γρ = γράφει) in the margin of P

υ unaccented syllable

ι accented syllable

**υ̇
ι̇** } syllable which may, or may not be accented (see Metrical Appendix)

dub. dubitanter

m. g. metri gratia

Krumb. = K. Krumbacher, Studien zu Romanos (see bibliography).

K. Krumbacher, Umarbeitungen bei Romanos (see bibliography).

K. Krumbacher, Romanos und Kyriakos (see bibliography).

K. Krumbacher, Die Akrostichis in der gr. Kirchenpoesie (see bibliography).

K. Krumbacher, Miscellen zu Romanos (see bibliography).

Pitra, A. S., I = J. P. Pitra, *Analecta Sacra spicilegio Solesmensi parata*, vol. I
(see bibliography).

PG = J. P. Migne, *Patrologiae Cursus Completus, series Graeca*.

I
ANONYMOUS

THE AKATHISTOS HYMN

The *Akathistos Hymn* is the most famous Byzantine *kontakion*, and is the only one which to this day is chanted *in extenso* in the Greek Orthodox church.¹ The name *Akathistos* derives from the practice of chanting the hymn before a standing congregation.² The canticum is also called *Οἱ χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου*, The Salutations of the Mother of God, because of the repeated addresses to the Virgin, each beginning with *χαῖρε*, found in it.

As transmitted in the oldest *kontakaria*, the *Akathistos Hymn* consists of one prooemium (Prooemium II, *Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ*) and twenty four strophes, the initial letters of which form an alphabetic acrostic. The strophes are not all of the same length, nor do they all have the same refrain. Twelve long stanzas, each consisting of eighteen lines and ending with the refrain *χαῖρε, νόμφη ἀνόμφευτε*, alternate with twelve short ones, which are six lines long and end with the refrain *Ἀλληλούια*. In both long and short strophes lines 1—5 are metrically identical, which indicates that to that point they were accompanied by the same melody. Also, in both long and short strophes we find the deliberate use of rhyme. This is to be distinguished from the *homoioteleuton* of rhetoric so often present in Byzantine religious poetry; for the metrical structure of the long strophes, which includes several pairs of lines of equal length, seems to have been specially devised for the use of rhyme.

Though the *Akathistos Hymn* is chanted in full to-day at the so-called Festival of the *Akathistos*,³ all the extant old *kontakaria* assign it to the Festival of the *Εὐαγγελισμὸς* of March 25.⁴ At first sight it would be reasonable

1 This takes place on the fifth Saturday of Lent, at the so-called Festival of the *Akathistos*.

2 In distinction from the *καθίσματα*, which are hymns inserted between the odes of a *kanon* and sung before a seated congregation. Cf. Christ—Paranikas, *Anthol. gr. carminum Christianorum*, p. LXII.

3 On this see P. de Meester, *Officio dell'Inno Acatisto in onore della santissima Madre di Dio*, Rome 1903; and *L'Inno Acatisto, Bessarione N. S. VII* (1905) 213f.; N. B. Tomadakis, *Θρησκευτικὴ καὶ Ἡθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια A* (1902) 1147f.

4 The prelude to the 9th century Latin version of the *Akathistos* also connects it with the Festival of the *Εὐαγγελισμὸς* of March 25; cf. M. Huglo, *L'ancienne version de l'hymne Acatisto, Le Muséon* 64 (1951) 27f., and G. G. Meerssman, *Der Hymnus Akathistos im Abendland, Spicilegium Friburgense* 1—2 (1958) 1f.

to assume that the canticum was originally composed for that feast, as the message brought by Gabriel to Mary plays a prominent part in the poem. But a closer examination of content and structure present serious obstacles to that view. The actual story of the Annunciation, though it occupies the most prominent place in the canticum—the first four strophes—is but a small part of the whole. The *kontakion* falls into two main sections, which may be termed “historical” (strophes A—M) and “theological” (strophes N—Ω)⁵. In the first, after speaking about the Annunciation (strophes A—Δ) the poet proceeds to describe the visit to Elizabeth, the doubts of Joseph, the shepherds, the Magi, the flight to Egypt, the presentation in the temple; and then, in the second half, to discuss the significance of the Incarnation and to offer prayers to both Mary and Christ. Nor has it escaped the notice of critics that almost all the short strophes, which end with the refrain Ἀλληλούια are addressed to Christ and not to Mary⁶. It is clearly a Hymn on the “Story of the Nativity”, and not one only on the Annunciation. This points to the composition of the canticum for a festival celebrating both the Annunciation and the Nativity⁷, a festival older than the Ἐορταγιασμός of March 25, which was established by Justinian between the years 530 and 550 A. D.⁸ Such a festival is known to have existed. It was probably celebrated on December 26 as a “Beifest” in honour of Mary, in which the Virgin was praised as the New Eve for the part she played in the salvation of humanity, and at which at the same time the miraculous nature of the birth of Christ was sung⁹. The view that the *Akathistos* was originally composed for such a common festival, and not for the Ἐορταγιασμός of March 25, is further supported by the fact that the story of the Annunciation is included in prose sermons on the Nativity written before c. 530 A. D., whereas it ceases to appear in them after the middle of the 6th century¹⁰.

The festival for which the *Akathistos* was originally composed is naturally closely connected with the vexed problems of date and authorship. Modern scholars have attributed it to authors living as many as five centuries apart: to Apollonius of Laodicea (4th c.)¹¹, Romanos the Melodist

5 See P. F. Krypiakiewicz, *Byz. Ztschr.* 18 (1909) 358f.

6 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 14 (1905) 644.

7 See R. A. Fletcher, *Byz. Ztschr.* 51 (1958) 63.

8 See H.-G. Beck, *Kirche u. theol. Literatur im byz. Reich*, p. 260.

9 Cf. M. Jugie, *Studi e Testi* 114 (1944) 82 and 177; A. Baumstark, *Liturgie Comparée* (Botte), Paris³ 1953, p. 179; and C. A. Trypanis, *Byz. Ztschr.* 58 (1965) 328.

10 Cf. R. A. Fletcher, *l. c.*, pp. 61f.

11 See C. Economos, *Περὶ γνησίας προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης*, Petersburg 1830, pp. 667. M. I. Gedeon, *Ἱατρίαρχικοὶ πίνακες*, Constantinople 1890, pp. 240f., attributed the *Akathistos* to a date shortly after Julian's death.

(8th c.)¹², the Patriarch Sergius (7th c.)¹³, Georgios Pisides (7th c.)¹⁴, Georgios Sikeliotis (7th—8th cc.)¹⁵, the Patriarch Germanos I (8th c.)¹⁶, the Patriarch Photius (9th c.)¹⁷ and others¹⁸. Most of these are little more than arbitrary guesses. The field can be narrowed by recognizing that any attribution before 431, the date of the Third Oecumenical Council of Ephesus, when the Virgin was first recognized as a θεοτόκος, the Mother of God, can be precluded in a canticum which is composed to celebrate that very quality of Mary; and that any date after the middle of the 7th century is equally impossible, because the influence of the *Akathistos* on Byzantine literature becomes evident¹⁹ by then, and because reference is made to the "Persian Fire" and not to Islam as the enemy of Christianity²⁰. These considerations leave but three names to be considered, Romanos, Sergius and Georgios Pisides. The last is almost totally unsupported, and stylistic or other comparison with his extant religious and lay works²¹ speaks against him. Nor is the "traditional" attribution to Sergius substantiated. It arose by inference from the narratives of the "miraculous" salvation of Constantinople at the time of the siege of the Avars, Persians and Slavs in 626, in which he played such a prominent part. In none of these is the name of Sergius ever mentioned as that of the author of the *Akathistos*, nor does it appear in any manuscript transmitting the canticum before the 13th century²². Thus, for example, all that is said in the *Synaxarion* of the Feast of the *Akathistos* is: "Ὁ γε μὲν θεοφιλῆς τῆς Κωνσταντίνου λαδὸς τῇ θεομήτορι τὴν χάριν ἀφοσιούμενοι, ὀλονύκτιον τὸν ὕμνον καὶ ἀκάθιστον

12 See F. Dölger, *Die byz. Dichtung in der Reinsprache*, Berlin 1948, pp. 53f.; H.-G. Beck, l. c., pp. 427f.; E. Wellesz, *The Akathistos Hymn*, Copenhagen 1957, p. xxvii; P. F. Krypiakiewicz, l. c., pp. 374f.

13 See J. Pitra, *Anal. Sacra* I, p. 250; Christ—Paranikas, l. c., p. LII; E. Bouvy, *Poètes et Melodes*, Nîmes 1886, pp. 370f.; cf. also Krumbacher, *Gesch. d. byz. Litteratur*⁸, p. 671, and P. de Meester, *Bessarione* N. S. VI (1904) 162.

14 J. M. Quercius, PG 92, 1338f.

15 A. Papadopoulos-Kerameus, *Βυζαντις* 1 (1909) 517f.

16 This attribution is found in Codex C. 78 of the Zentralbibliothek, Zurich, which contains the Latin version of the *Akathistos*; cf. M. Huglo l. c., G. G. Meersseman l. c., and I. Butyras, *Νεολόγου Ἐβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις*, 21 March/18 April 1893.

17 A. Papadopoulos-Kerameus, Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος, οἱ Ἦδὸς καὶ ὁ Πατριάρχης Φώτιος (Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ 214) Athens 1903, pp. 87f. (*Viz. Vremennik* 10 [1903] 357f.); J. Rehork, *Hymnos Akathistos, Eine Entgegnung*, in F. Altheim—R. Stiehl, *Die Araber in der alten Welt* II (Berlin 1965), p. 523.

18 Cf. S. Mercati, *Enciclopedia Italiana* s. v. *Acatisto*, and P. de Meester, *Bessarione* N. S. VI and VII (1904—5), *L'Inno Acatisto, passim*.

19 Cf. K. Krumbacher, *Byz. Ztschr.* 13 (1904) 253, to say nothing of the many points of contact of the *Akathistos* with the writings of Romanos.

20 On this point I fully agree with J. Rehork, l. c., p. 514f. The conquest of Persia by Islam can serve as a *terminus ante quem* for dating the canticum.

21 See also J. Rehork, l. c., p. 522.

22 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 21 (1912) 300.

to assume that the canticum was originally composed for that feast, as the message brought by Gabriel to Mary plays a prominent part in the poem. But a closer examination of content and structure present serious obstacles to that view. The actual story of the Annunciation, though it occupies the most prominent place in the canticum—the first four strophes—is but a small part of the whole. The *kontakion* falls into two main sections, which may be termed “historical” (strophes A—M) and “theological” (strophes N—Ω)⁵. In the first, after speaking about the Annunciation (strophes A—Δ) the poet proceeds to describe the visit to Elizabeth, the doubts of Joseph, the shepherds, the Magi, the flight to Egypt, the presentation in the temple; and then, in the second half, to discuss the significance of the Incarnation and to offer prayers to both Mary and Christ. Nor has it escaped the notice of critics that almost all the short strophes, which end with the refrain Ἀλληλούια are addressed to Christ and not to Mary⁶. It is clearly a Hymn on the “Story of the Nativity”, and not one only on the Annunciation. This points to the composition of the canticum for a festival celebrating both the Annunciation and the Nativity⁷, a festival older than the Εὐαγγελισμός of March 25, which was established by Justinian between the years 530 and 550 A. D.⁸ Such a festival is known to have existed. It was probably celebrated on December 26 as a “Beifest” in honour of Mary, in which the Virgin was praised as the New Eve for the part she played in the salvation of humanity, and at which at the same time the miraculous nature of the birth of Christ was sung⁹. The view that the *Akathistos* was originally composed for such a common festival, and not for the Εὐαγγελισμός of March 25, is further supported by the fact that the story of the Annunciation is included in prose sermons on the Nativity written before c. 530 A. D., whereas it ceases to appear in them after the middle of the 6th century¹⁰.

The festival for which the *Akathistos* was originally composed is naturally closely connected with the vexed problems of date and authorship. Modern scholars have attributed it to authors living as many as five centuries apart: to Apollonius of Laodicea (4th c.)¹¹, Romanos the Melodist

5 See P. F. Krypiakiewicz, *Byz. Ztschr.* 18 (1909) 358f.

6 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 14 (1905) 644.

7 See R. A. Fletcher, *Byz. Ztschr.* 51 (1958) 63.

8 See H.-G. Beck, *Kirche u. theol. Literatur im byz. Reich*, p. 260.

9 Cf. M. Jugie, *Studi e Testi* 114 (1944) 82 and 177; A. Baumstark, *Liturgie Comparée* (Botté), Paris³ 1953, p. 179; and C. A. Trypanis, *Byz. Ztschr.* 58 (1965) 328.

10 Cf. R. A. Fletcher, *l. c.*, pp. 61f.

11 See C. Kusonomos, *Περὶ γνησίας προφορᾶς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης*, Petersburg 1830, pp. 607. M. I. Godeon, *Πατριαρχικοὶ πίνακες*, Constantinople 1890, pp. 240f., attributed the *Akathistos* to a date shortly after Julian's death.

(6th c.)¹², the Patriarch Sergius (7th c.)¹³, Georgios Pisides (7th c.)¹⁴, Georgios Sikeliotis (7th—8th cc.)¹⁵, the Patriarch Germanos I (8th c.)¹⁶, the Patriarch Photius (9th c.)¹⁷ and others¹⁸. Most of these are little more than arbitrary guesses. The field can be narrowed by recognizing that any attribution before 431, the date of the Third Oecumenical Council of Ephesus, when the Virgin was first recognized as a θεοτόκος, the Mother of God, can be precluded in a canticum which is composed to celebrate that very quality of Mary; and that any date after the middle of the 7th century is equally impossible, because the influence of the *Akathistos* on Byzantine literature becomes evident¹⁹ by then, and because reference is made to the "Persian Fire" and not to Islam as the enemy of Christianity²⁰. These considerations leave but three names to be considered, Romanos, Sergius and Georgios Pisides. The last is almost totally unsupported, and stylistic or other comparison with his extant religious and lay works²¹ speaks against him. Nor is the "traditional" attribution to Sergius substantiated. It arose by inference from the narratives of the "miraculous" salvation of Constantinople at the time of the siege of the Avars, Persians and Slavs in 626, in which he played such a prominent part. In none of these is the name of Sergius ever mentioned as that of the author of the *Akathistos*, nor does it appear in any manuscript transmitting the canticum before the 13th century²². Thus, for example, all that is said in the *Synaxarion* of the Feast of the *Akathistos* is: "Ὁ γε μὲν θεοφιλῆς τῆς Κωνσταντίνου λαὸς τῆ θεομήτορι τὴν χάριν ἀφοσιούμενοι, ὀλονύκτιον τὸν ὕμνον καὶ ἀκάθιστον

12 See F. Dölger, *Die byz. Dichtung in der Reinsprache*, Berlin 1948, pp. 53f.; H.-G. Beck, l. c., pp. 427f.; E. Wellesz, *The Akathistos Hymn*, Copenhagen 1957, p. xxvii; P. F. Krypiakiewicz, l. c., pp. 374f.

13 See J. Pitra, *Anal. Sacra* I, p. 250; Christ—Paranikas, l. c., p. LII; E. Bouvy, *Poèmes et Melodes*, Nîmes 1886, pp. 370f.; cf. also Krumbacher, *Gesch. d. byz. Litteratur*, p. 671, and P. de Meester, *Bessarione* N. S. VI (1904) 162.

14 J. M. Quercius, PG 92, 1338f.

15 A. Papadopoulos-Kerameus, *Βυζαντις* 1 (1909) 517f.

16 This attribution is found in Codex C. 78 of the Zentralbibliothek, Zurich, which contains the Latin version of the *Akathistos*; cf. M. Huglo l. c., G. G. Meersseman l. c., and I. Butyras, *Νεολόγου Ἑβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις*, 21 March/18 April 1893.

17 A. Papadopoulos-Kerameus, 'Ὁ Ἀκάθιστος Ἕμνος, οἱ Ἦῶς καὶ ὁ Πατριάρχης Φώτιος (Βυβλιοθήκη Μαρασῆ 214) Athens 1903, pp. 87f. (*Viz. Vremennik* 10 [1903] 357f.); J. Rehork, *Hymnos Akathistos, Eine Entgegnung*, in F. Altheim—R. Stiehl, *Die Araber in der alten Welt* II (Berlin 1965), p. 523.

18 Cf. S. Mercati, *Enciclopedia Italiana* s. v. *Acatisto*, and P. de Meester, *Bessarione* N. S. VI and VII (1904—5), L'Inno *Acatisto*, *passim*.

19 Cf. K. Krumbacher, *Byz. Ztschr.* 13 (1904) 253, to say nothing of the many points of contact of the *Akathistos* with the writings of Romanos.

20 On this point I fully agree with J. Rehork, l. c., p. 514f. The conquest of Persia by Islam can serve as a *terminus ante quem* for dating the canticum.

21 See also J. Rehork, l. c., p. 522.

22 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 21 (1912) 300.

αὐτῇ ἐμελῶδησαν, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ἀγρυπνησάση καὶ ὑπερφυεῖ δυνάμει διαπραξαμένη τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τρόποιον... Ἀκάθιστον δὲ ὠνόμασαν, διὰ τὸ τότε οὕτω πράξαι τὸν τῆς πόλεως κληῖρόν τε καὶ λαὸν ἅπαντα²³.

Neither from this, nor from any of the other narratives of the event²⁴, do we get any help in regard to the author of the celebrated *kontakion*. What does emerge from the *Synaxarion*, however, is that on that great thanksgiving vigil of August 7, 626 the hymn was sung for the first time before a standing congregation. This presupposes that it already existed, a fact further supported by the entire absence of anything in the main body of the canticum to suggest a "song of victory"²⁵; nor could a poem of such length and complexity have been composed in one day, or a preacher (or a choir) trained to chant it in such a short length of time. But, unlike the rest of the canticum, Prooemium II, Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ is a short song of victory, different in style and content²⁶ from the *oikoi*. This may, therefore, have been composed for the occasion, and the Patriarch Sergius, who had kept up the religious fervour of the people of Constantinople throughout the siege by means of sermons, night vigils and solemn processions, may well be its author. Bearing in mind, however, that on a day so full of excitement, the Patriarch, who in the Emperor's absence had assumed many of his duties, may not have had the time to compose even a short prooemium, it is not unlikely that he commissioned some other melodist to prepare it for the grand thanksgiving vigil to the Virgin.

These considerations led Krypiakiewicz to suggest²⁷ that Prooemium II had replaced the original *koukoulion* of the *Akathistos*, and that this is still to be found among the hymns chanted at the Festival of the *Akathistos*, even though the connection between the two has been obscured by the doxologies, psalms and chants which separate them to-day. His view, which has rightly been accepted by most modern scholars²⁸, is fully supported by the fact that Prooemium I contains the *argumentum* of the whole *kontakion*²⁹ and uses a vocabulary common to that of the main body of the poem³⁰. It

²³ PG 92, 1352 B, cf. *Triodion*, Venice 1839, pp. 320 f.

²⁴ PG 157, 537 ff.; cf. K. Krumbacher, *Gesch. d. byz. Litt.*², p. 672, note B and *Byz. Ztschr.* 18 (1904) 254.

²⁵ Three isolated lines (Φ 9 χαῖρε, ὡς βροντῆ τοὺς ἐχθροὺς καταπλήττουσα, Ψ 14—15 χαῖρε, δι' ἧς ἐγειρονται τρόπαια, χαῖρε, δι' ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσι) do not turn the canticum into a "song of victory" in battle, as J. Rehork (l. c., p. 518) seems to suggest.

²⁶ Cf. A. Baumstark, *Byz. Ztschr.* 16 (1907) 656 f.; Krypiakiewicz, l. c., pp. 361 f.

²⁷ L. c., pp. 361 f.

²⁸ See H.-G. Beck, l. c., p. 427.

²⁹ The Archangel's visit to Joseph's home, his message to Mary as well as the "orthodox" Christological view on the Incarnation—'Ο κλῖνας τῆ καταβάσει τοὺς οὐρανοὺς χωρεῖται ἀναλλοιώτως ὅλος ἐν σοί—which we also find in strophe O 1¹—5³.

³⁰ The words: ἀσώματος, ἀπειρόγαμος, λαβόντα δούλου μορφήν and ἐξίσταμαι.

also has the first two lines metrically identical, as was the practice in older prooemia. But no matter how inferior a work of poetry Prooemium II may be, it is clearly responsible for turning the *Akathistos* into the great "thanksgiving hymn for victory" of the Byzantine Greeks, the Greek *Te Deum*, and this gained for the *Akathistos* its wide popularity⁸¹. For as such we know it to have been used later upon several great occasions: in 673, in the reign of Constantine IV, again in 719, in the reign of Leo III, when Constantinople was saved from the Arabs⁸², and even as late as 1421, when in the reign of Manuel II the city was saved from the Turks⁸³. And the very fact that the *Akathistos* was used as a thanksgiving hymn for victory for at least two great occasions before the lifting of the siege of 719 (in 626 and again in 673 A. D.)—and this is inconceivable without Prooemium II—militates against Huglo's view⁸⁴ that the Patriarch Germanos I is the author of the celebrated second prooemium⁸⁵.

The attribution of the *Akathistos* to Romanos the Melodist, which many distinguished modern scholars seem to favour⁸⁶—excluding, of course, Prooemium II—is not impossible, but it cannot be proved. The 16th century marginal note found on a 13th century manuscript of the Blataion monastery in Thessalonica⁸⁷, is unfortunately worthless as evidence⁸⁸; but the many points of contact—linguistic, metrical and theological—which have been shown to exist between the *Akathistos* and the writings of Romanos⁸⁹, are certainly suggestive. I should also like to draw attention to the common technique in the use of rhyme found in Romanos 17, *On Judas*, and in the

⁸¹ Perhaps nothing shows the popularity the *Akathistos* enjoyed among the Greeks as clearly as the demotic Greek nominative 'Η Περμάχω, which was formed from the initial words of Prooemium II Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ; cf. G. Hatzidakis, *Τὰ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἱεθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐκδιδόμενα*, Athens 1888, p. 188.

⁸² See PG 92, 1353 A, and K. Krumbacher, *Gesch. d. byz. Litt.*, p. 672, n. 1.

⁸³ See N. Tomadakis, *Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν Φιλολογίαν*, Athens 1952, p. 187.

⁸⁴ L. c. pp. 27f.

⁸⁵ Nothing need be said here about Prooemium III, a spurious later addition transmitted in one manuscript only (V); cf. Romanos 44 *On Joseph II*, Prooemium III.

⁸⁶ See p. 19, n. 12.

⁸⁷ Cod. Thessalon. Blataion 41, f. 193: † οὔτοι οἱ θεῖοι οἴκοι οὐκ εἰσὶν ὡς τινες λέγουσι Σαργίου τοῦ τηρικᾶτα τὸν θρόνον κο[σμοῦντος] Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ τοῦ θεοῦ Ῥωμα[νοῦ] οὐ ἢ ἐπίκλησις ὁ μελωδός (sic). δῆλον δὲ τοῦτο ἀπὸ τῶν ἱστορηθέντων. Cf. P. Maas, *Byz. Ztschr.* 21 (1912) 300 and C. Emereau, *Échos d'Orient* 21 (1922) 259f. In N. Tomadakis, l. c., p. 188 both the text and the number of the codex are given differently.

⁸⁸ See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 21 (1912) 300f.

⁸⁹ See J. Pitra, *Anal. Sacra* I, pp. 251 and 254, and *passim* in the apparatus of the cantica of Romanos he published; P. Maas, *Byz. Ztschr.* 14 (1905) 644; *Byz. Ztschr.* 15 (1906) 19; P. F. Krypiakiewicz, l. c., pp. 371f. and E. Wellenz, *Dumb. Oaks Pap.* 9—10 (1953) 147f. There are other publications in which points of contact between Romanos and the *Akathistos* have been pointed out, but which need not be mentioned here.

long strophes of the *Akathistos*, where both internal rhyme and rhyme indicating the end of lines of equal length are used. This is significant, for with these two exceptions the deliberate use of rhyme is never found in early Byzantine religious or non-religious poems⁴⁰.

On the other hand, three passages of the *Akathistos*, which have been brought as internal evidence for a closer dating of the canticum, prove upon closer examination to be of little help. A brief examination of them is necessary: The first is str. O 1¹—6, which treats of the major theological issue of the Incarnation of the Word

“Ολος ἦν ἐν τοῖς κάτω καὶ τῶν ἄνω οὐδ’ ὅλως
ἀπὴν ὁ ἀπερίγραφτος Λόγος·
συγκατάβασις γὰρ θεϊκή,
οὐ μετὰ βασις δὲ τοπικὴ γέγονε,
καὶ τόκος ἐκ παρθένου θεολήπτου ἀκουούσης ταῦτα·
“χαῖρε, θεοῦ ἀχωρήτου χώρα etc.

This passage we now know to depend on a sermon on the Mother of God by Basil of Seleucia⁴¹, and the connection with that source would naturally suggest an attack against the teachings of Nestorius, who did not recognize an Hypostatic Union of Father and Son, but attributed two natures and two persons to Christ⁴². Moreover, the celebration of the Virgin as θεοτόκος, which characterizes the *Akathistos*, supports an attack against Nestorius, who considered Mary a Χριστοτόκος, but not a θεοτόκος.⁴³ But even if the passage was a direct attack upon the Nestorians, a date as late as the 6th or even the 7th century would not be impossible. For in the genuine cantica of Romanos we also find a number of direct attacks against the Nestorians⁴⁴, and the anonymous canticum VII, *On the Holy Fathers*, which belongs to the 7th century⁴⁵, condemns all the older heresies. The second passage is strophe P 12¹⁻²: χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων τὰς πλοκάς διασπῶσα. This has been thought to refer to the closing of the philosophic schools of

40 See W. Meyer, *Abh. d. philos.-philol. Klasse d. K. Bayerischen Akad. d. Wiss.* xvii, 1885, 2, pp. 370f., who points out that the use of rhyme does not appear in Greek poetry till after the Fourth Crusade (1204 A. D.).

41 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 19 (1910) 304f.; PG 85, 448 A.

42 See H.-G. Beck, l. c., p. 45.

43 See Catholic Encyclopaedia (New York), X, pp. 755f.

44 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 15 (1906) 13f. In fact in Romanos 33 *On Pentecost* ζ' 4¹f. we find the very words Basil of Seleucia and the *Akathistos* use: οὐ γὰρ γέγονε μετὰ βασις ἢ συγκατάβασις, οὐδ' ὑπέμεινε μειῶσιν· ἄνω γὰρ ἦν καὶ κάτω ἦν καὶ πανταχοῦ· θεία γὰρ φύσις ἄφραστος καὶ ἀφανής. But could not the same words be used in an attack against the Monophysites? Cf. I. Butyrus, l. c. See also J. Rehork, l. c., who draws attention to passages of Theodore the Studite, which depend on these lines.

45 See pp. 87f.

Athens by Justinian in 529⁴⁶. But, as T. P. Themeles and G. G. Meersseman have pointed out⁴⁷, it is nothing more than a reference to *Acts* 17, 16f. and the speech of St. Paul to the Athenians. The same is probably true of Romanos 31 *On the Mission of the Apostles*, ις' 2^a και ἡττωνται Ἀθηναῖοι Γαλιλαίοι. In any case, the fame of Athenian rhetoric and philosophy was such in the Hellenistic and early Byzantine world, that no specific historical allusion need be seen in either passage⁴⁸.

Finally strophe I 10¹—16:

χαῖρε, τύραννον ἀπάνθρωπον ἐκβαλοῦσα τῆς ἀρχῆς.
 χαῖρε, κύριον φιλόανθρωπον ἐπιδείξασα Χριστόν.
 χαῖρε, ἡ τῆς βαρβάρου λυτρομένη θρησκείας.
 χαῖρε, ἡ τοῦ βορβόρου ῥυομένη τῶν ἔργων.
 χαῖρε, πυρὸς προσκύνησιν σβέσασα.
 χαῖρε, φλογὸς παθῶν ἀπαλλάττουσα.
 χαῖρε, Περσῶν ὁδηγὲ σωφροσύνης.

This has been recently connected with the victories and the days of Heraclius by J. Rehork⁴⁹. He argues that strophe I, though based on *Matth.* 2, 1—12, goes far beyond it; that it represents two opposed worlds, a Christian and an enemy world, whose characteristics are fire-worship, deceit and uncleanness. This enemy world, he believes, can only be the Persia of Chosroes II, who was considered by the Byzantine Greeks as a forerunner of Antichrist (τύραννον ἀπάνθρωπον) and whose empire was seen as deceitful and unclean (τοῦ βορβόρου τῶν ἔργων). Rehork admits that the τύραννος ἀπάνθρωπος of line 10 is Herodes, but "a Herodes of the 7th century with all the characteristics of Chosroes II"; he also believes that line 14 χαῖρε, πυρὸς προσκύνησιν σβέσασα refers to the destruction by Heraclius of the Fire-Temple of Ganzak in 624, and this he takes as *terminus post quem* for the composition of the hymn. Moreover, he sees in strophe Ψ elements of a "song of victory"⁵⁰, and suggests that the whole canticum was composed for the Festival of the Εὐαγγελισμός of March 25, because upon that day Heraclius set out for the victorious campaign which destroyed the Fire-Temple of Ganzak. As *terminus post quem* he sees the siege of 626, and as author of the poem most probably Sergius.

46 See C. del Grande, *L'Inno Acatisto*, Florence 1948, p. 18.

47 T. P. Themeles, *Nέα Σιών* 11 (1911) 46f.; Meersseman, l. c., p. 38, n. 1. This view is supported by the concatenation which exists in the *χαριτισμοί* (as line 13¹⁻² runs: χαῖρε, τῶν ἀλιέων τὰς σαγήνας πληροῦσα), and by Paul I Cor. 1, 19f., where the words συζητητής and μοραίνω occur.

48 Cf. P. Maas—C. A. Trypanis, *S. Romani Melodi Cantica Genuina*, p. xx, n. 3.

49 Der Akathistos, F. Altheim—R. Stiehl, *Geschichte der Hunnen* V (Berlin 1962), pp. 378f., and in greater detail in *Hymnos Akathistos, Eine Entgegnung*, F. Altheim—R. Stiehl, *Die Araber in der alten Welt* II (Berlin 1965), pp. 514f.

50 On this see p. 20, n. 25.

H.-G. Beck had rightly objected⁵¹ to so specific an interpretation of strophe I, and pointed out that, if a reference is made there to Byzantine victories over the Persians, the days of Justinian I could not be excluded.

· But no reference to any victory of the Christian Byzantine arms over the Zoroastran Sassanids is made in this passage. The Persian Fire is simply seen as the *κατ' ἐξοχήν* pagan religion from which the Virgin saved mankind by giving birth to Christ, just as in Romanos 1 *On the Nativity*, ιγ' 3¹sq. the Magi tell the Virgin:

“Μαθεῖν θέλεις, πόθεν ἠλύθαμεν ὧδε;
 ἐκ γῆς Χαλδαίων, ἔθεν οὐ λέγουσι· ‘θεὸς θεῶν κύριος’,
 ἐκ Βαβυλῶνος, ὅπου οὐκ οἶδασι
 τίς ὁ ποιητῆς τούτων ὧν σέβουσιν·
 ἐκεῖθεν ἦλθε καὶ ἤρεν ἡμας
 ὁ τοῦ παιδίου σου σπινθῆρ ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ Περσικοῦ·
 πῦρ παμφάγον λιπόντες, πῦρ δροσίζον θεωροῦμεν
 |: παιδίον νέον, τὸν πρὸ αἰῶνων θεόν.” :|

It will be observed that in both the *Akathistos* and Romanos 1 *On the Nativity* the Magi are addressing the Virgin, and that their attitude towards the fire-worshipping Persians is exactly the same⁵². Nor is there any difference between the Herodes of the *Akathistos* (Κ 5¹sq. and I 10 τύραννον ἀπάνθρωπον) and that of Romanos 1 *On the Nativity* (ις' 5¹sq.; ιζ' 3¹sq.), to say nothing of Romanos 3 *On the Massacre of the Innocents*. All that can be deduced from strophe I of the *Akathistos* is that the canticum was written in a period, when the fire-worshippers were still seen as the great opponents of Christianity, and this does not exclude the days of Justinian I and Chosroes I.

At this point I should like to summarize my own conclusions about the date and the author of the *Akathistos Hymn*. I am inclined to agree with the scholars who attribute it (with the exception of Prooemium II) to the days of Justinian I. So fully finished a *kontakion* can hardly belong to an earlier period in the development of this literary genre, even though the insistence on the Virgin as the Mother of God (α θεοτόκος) and the triumphant expression of this suggests a date closer to the Council of Ephesus (431 A. D.). The Christological issue of the Incarnation (Prooemium I, 3¹—7 and strophe O 1¹—6) also points to the 6th century, for theological issues do not appear in Byzantine religious poetry before the days of Justinian I.⁵³ However, if the canticum was written, as seems likely, for the common festival of the Annunciation and

51 *Byz. Ztschr.* 55 (1962) 369.

52 *Akathistos* I 14f.: χαῖρε πυρὸς προσκύνησιν σβέσσασα· χαῖρε φλογὸς παθῶν ἀπαλλάττουσα·
 Romanos 1 *On the Nativity*: πῦρ παμφάγον λιπόντες, πῦρ δροσίζον θεωροῦμεν.

53 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 15 (1906) 24.

the Nativity, this precludes a date after c. 530--50, when the Εὐαγγελισμός was established on March 25 as an independant feast.

The attribution to Romanos is certainly possible, and even probable; but as no name is included in the acrostic of the poem, and no reference to any specific author is found in manuscripts before the 13th century, we cannot assign it with certainty to him or to any other of the known melodists of the early Byzantine world⁵⁴. It should not be forgotten that to the best of our knowledge one work only has survived from the pen of other important writers of *kontakia*, such as Kyriakos, Anastasios or Dometius, and that other important anonymous *kontakia* exist, whose authors cannot be identified. Finally, it may be added that the isolated use of rhyme in Greek at so early a date probably points to a Hellenized writer from the East, where rhyme was frequently used in Christian Syriac poetry. As for Prooemium II, it appears to have been composed for the celebrations of 626. Its author could be Sergius, but this too is by no means certain.

The *Akathistos Hymn* is rightly considered the greatest achievement in Byzantine religious poetry⁵⁵. Like most early Byzantine *kontakia* it draws on scripture and on a number of older prose sermons⁵⁶, yet it remains a remarkably fresh and in many ways original work. With a striking boldness of similes the poet succeeds in blending the overwhelming mystery of the Incarnation of the Word with the softer note of the cult of the Virgin, and the varied and intricate rhythms employed are enhanced by the music of the words⁵⁷. We may also say that in the *Akathistos* the literary genre of the *χαρμητισμοί* has attained its highest point⁵⁸, even if the profuse and rhetorical praise of the Virgin occasionally reaches a pitch of studied exuberance.

The literary qualities of the *Akathistos Hymn*, the fact that it became the special thanksgiving hymn for victory, and the wide popularity the cult of the Virgin enjoyed in the East explain the far-reaching influence the canticum had upon subsequent Greek literature⁵⁹. It was recast in iambic trimetres⁶⁰,

54 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 21 (1912) 300f.

55 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 19 (1910) 286f.

56 Cf. e. g. S. Cyrilli Alex. archiep., De incarnatione Domini, PG 75, 1460; S. Procli episcopi, Oratio in Laudibus St. Mariae I, ibid. 65, 681, or ibid. 757 etc. See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 19 (1910) 304f.; E. Wellesz, The Akathistos Hymn, pp. xxvif.

57 See J. L. Jacobi, *Ztschr. f. Kirchengeschichte* 5 (1882) 230.

58 On the *χαρμητισμοί* see H. Chase, Texts and Studies 1/3, Cambridge 1891, pp. 168f.; E. Wellesz, The Akathistos Hymn, p. xx; *Dumb. Oaks Pap.* 9—10 (1953) 149f. and P. Maas, *Byz. Ztschr.* 14 (1905) 645, n. 4.

59 See A. Papadopoulos-Kerameus, 'Ο Ἀκάθιστος Ὕμνος, οἱ Ῥῶς καὶ ὁ Πατριάρχης Φώτιος, pp. 87f., where the author, who attributes in this work the *Akathistos* to Photius, considers a number of the works which were influenced by it as sources of the poem; Βυζαντικὰ 1 (1909) 517f., and Maas, *Byz. Ztschr.* 14 (1905) 646.

60 See E. Miller, *Manuelis Philae Carmina*, Paris 1855--7, vol. II, pp. 317f.

in *politikoi* (fifteen-syllable) verses⁶¹, and many modern Greek paraphrases of it have been made⁶²; it even influenced Byzantine art, especially in the 14th—16th centuries, as the paintings of Mistras and Mount Athos show, and even frescoes as far north as Roumania⁶³.

The *Akathistos Hymn* is transmitted in a great number of manuscripts ranging from the 10th to the 16th centuries. For establishing the text I have selected nine of these⁶⁴, which are the oldest extant *kontakaria* and well known to me from the cantica of Romanos which they include. Prooemium I I have taken from W. Christ—M. Paranikas, *Anthologia Graeca Carminum Christianorum*, Lipsiae 1871, p. 61, as no *kontakarion* includes it. A work as famous as the *Akathistos* has naturally seen numerous editions since Aldo Manuzio's *editio princeps* appeared⁶⁵. Nearly all of them are based on one manuscript only—and nearly always it is a later manuscript—and are therefore of limited value. Two, however, of those based on more than one should be singled out, that of Christ-Paranikas and that of Pitra,⁶⁶ even though they too are outdated, as a number of important codices transmitting the *Akathistos* have become known since their day. There is also a vast bibliography on the *Akathistos Hymn*, most of which is now superseded⁶⁷. I here attach a short select bibliography, which the reader may find useful to consult:

- O. Bardenhewer, *Geschichte der altkirchl. Literatur*, Vol. V, Freiburg im Breisgau 1932, pp. 166f.
 H.-G. Beck, *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich*, Munich 1959, pp. 427f.
 H.-G. Beck, in: *Byz. Ztschr.* 55 (1962) 369 (review of S. Rehork, *Der Akathistos*, F. H. Altheim—R. Stiehl, *Geschichte der Hunnen* 5 [1962], pp. 378f.).

61 See J. Assemani, *Ephraem Syri Opera*, Rome 1732—46, vol. III, p. 545, where it is wrongly attributed to Ephraem.

62 On some of these and on translations of the *Akathistos* in modern European languages see P. de Meester, *Bessarione* N. S. 7 (1905) 36.

63 See Ch. Diehl, *Manuel d'Art Byzantin*, Paris 1926², vol. II, p. 640 and *passim*; M. O. Tafrahi, *Mélanges Schlumberger*, Paris 1924, pp. 45f. and A. Xyngopoulos, *Ἐπετηρίς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* 1 (1933) 388f.

64 These are: A ff. 125^r—130^v; B ff. 41^r—46^v; D ff. 137^r—144^r; G ff. 80^v—87^v; J ff. 165^v—173^v; M ff. 154^v—162^r; P ff. 209^r—212^r; T ff. 46^v + 49^v + 50^r + 52^{r-v} + 99^{r-v} (these are the new folio numbers in T after the parts of that codex, which were saved from fire, were put together again; they include only strophes Γ' 16 γῶσω—Ω, and these not in sequence); V ff. 83^v—88^v. For Prooem. II and strophes A—Γ' 16 I report the readings of T as given by Pitra.

65 In *Poetae Christiani Veteres*, Venice 1501.

66 W. Christ—M. Paranikas, *Anthol. gr. carm. Christianorum*, pp. 140f.; Pitra, *Analecta Sacra* I, pp. 249f.

67 For important older bibliography consult P. F. Krypiakiewicz, l. c., pp. 380ff. and K. Krumbacher, *Gesch. d. byz. Litteratur*², pp. 692f.; see also H. Folliori, *Initia Hymn. Ecclesiae Graecae* IV (*Studi e Testi* 214), pp. 254f.

- C. del Grande, *L'Inno Acatisto*, Florence 1948.
- F. Dölger, in: *Byz. Ztschr.* 33 (1933) 379f. (review of O. Bardenhewer, *Geschichte der altkirchl. Literatur*, vol. V).
- H. A. Fletcher, Three early Byzantine Hymns, in: *Byz. Ztschr.* 51 (1958) 53f.
- J. L. Jacobi, Zur Geschichte des griechischen Kirchenliedes, in: *Ztschr. für Kirchengeschichte* 5 (1881) 177f.
- K. Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Litteratur*, Munich ¹1879, pp. 671f.
- K. Krumbacher, Die Akrostichis in der griechischen Kirchenpoesie, *Sitzungsber. der philos.-philol. und der histor. Klasse der K. Bayer. Akademie der Wissenschaften zu München* (1903) 592.
- K. Krumbacher, in: *Byz. Ztschr.* 13 (1904) 252f. (review of A. Papadopoulos-Kerameus, 'Ο 'Ακάθιστος Ὕμνος, οἱ Ῥῶς καὶ ὁ Πατριάρχης Φώτιος, Athens 1903).
- P. F. Krypiekiewicz, De hymni Acatisti auctore, *Byz. Ztschr.* 18 (1909) 357f.
- G. G. Meersseman, Der Hymnus Akathistos im Abendland, *Spicilegium Friburgense* 1—2 (1958).
- P. de Meester, *L'Inno Acatisto*, *Bessarione N. S.* VI (1904) 9—11, 159—165, 252—257 and VII (1905) 36—40, 134—42, 213—224 (there is also a separate offprint of this published in Rome 1905).
- P. Maas, in: *Byz. Ztschr.* 14 (1905) 643f. (review of P. de Meester's *L'Inno Acatisto*).
- P. Maas, Die Chronologie der Hymnen des Romanos, *Byz. Ztschr.* 15 (1906) 1f.
- P. Maas, Das Kontakion, *Byz. Ztschr.* 19 (1910) 285f.
- P. Maas, in: *Byz. Ztschr.* 21 (1912) 300f. (review of II. N. Παπαγεωργίου, *Περὶ τῆς Ἀκαθίστου Ἀκολουθίας*, *Νέα Ἡμέρα* (Triest) 1911, 4/17, 11/21 June and 2/15, 28/8 July—August).
- A. Papadopoulos-Kerameus, 'Ο 'Ακάθιστος Ὕμνος, οἱ Ῥῶς καὶ ὁ Πατριάρχης Φώτιος (Βιβλιοθήκη Μαρασλή 214), Athens 1903 (the same in *Viz. Vremennik* 10 [1903] 357f.).
- A. Papadopoulos-Kerameus, Πηγὰὶ καὶ Δάνεια τοῦ ποιήσαντος τὸν Ἀκάθιστον Ὕμνον, *Βυζαντικῆ Α'* (1909) 517f.
- J. Rehork, Der Akathistos, F. H. Altheim—R. Stiehl, *Geschichte der Hunnen*, V (1962), pp. 378f.
- J. Rehork, Hymnos Akathistos, Eine Entgegnung, F. Altheim—R. Stiehl, *Die Araber in der alten Welt*, II (Berlin 1965), pp. 314f.
- M. Wellesz, The Akathistos Hymn, Copenhagen 1957.
- M. Wellesz, The Akathistos, a study in Byzantine Hymnography, *Dumb. Oaks Pap.* 9—10 (1953) 143f.

The metrical *schemata* of the strophes of the *Akathistos Hymn* are:

a) The short strophes

—U ÷ UU—U UU—UU—U

 U ÷ UUU ÷ UU—U

 UU—U ÷ UUU—

 UU—U—UUU— —UU

5 U—UUU—UUU—UUU ÷ U—U

 |: UU—U :|

b) The long strophes

- ÷ U ÷ UU — U UU — UU — U
 U ÷ UUU ÷ UU — U
 UU — UU ÷ UU —
 UU — U ÷ UUU — — UU
 5 U — U ÷ U — U ÷ U U — UUU ÷ U — U
 — UU — UU ÷ U — U
 — UU — UU ÷ U — U
 — UUU — UU — UU — UU
 — UUU — UU — UU — UU
 10 — U — UUU — UU UU ÷ ÷ UU —
 — U — UUU — UU UU — UUU —
 — UUUU — U UU — UU — U
 — UUUU — U UU — UU — U
 — UU — U — UU — UU
 15 — UU ÷ U — UU — UU
 — UU — UU — UU — U
 — UU — UU — UU — U
 |: — U — UU — UU :|

For the variant between half-line one and two in line 5 of the see strophes ζ', θ', ια' and ιε'.

I (100 Kr.)

ANONYMOUS

THE AKATHISTOS HYMN

Acrostichis: ABΓΔΕΖΗΘΙΚΛΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

Prooemium I: Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς λαβὼν ἐν γνώσει
 ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσήφ σπουδῇ ἐπέστη
 ὁ ἀσώματος λέγων τῇ ἀπειρογάμῳ·
 “Ὁ κλίνας τῇ καταβάσει τοὺς οὐρανοὺς
 8 χωρεῖται ἀναλλοιώτως ὅλος ἐν σοί·
 ὃν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου λαβόντα δούλου μορφὴν
 ἐξίσταμαι κραυγάζων σοί·
 |: ‘Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.’” :|

Prooemium II: Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ

[Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια
 ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια
 ἀναγράφω σοὶ ἡ πόλις σου, θεοτόκε·

I Codices: A (Prooem. II et α'—κδ') B (Prooem. II et α'—κδ') D (Prooem. II et α'—κδ') G (Prooem. II et α'—κδ') J (Prooem. II et α'—κδ') M (Prooem. II et α'—κδ') P (Prooem. II et α'—κδ') T (Prooem. II et α'—κδ') V (Prooem. II, III et α'—κδ'). Prooem. I ex Christ-Paranikas, Anthologia Graeca Carminum Christianorum, Lipsiae 1871, p. 61.

Editiones: Pitra, A. S. I, p. 250sq.; Christ-Paranikas, Anthol. Gr. Carminum Christianorum, p. 140sq.; Wellesz, The Akathistos Hymn, Copenhagen 1957.

Titulus: The Akathistos Hymn, Trypanis: ('Ὁ εὐαγγελισμὸς A) τῆς παναγίας (ὑπεραγίας AMP: παναγίας om. B) θεοτόκου (θεοτόκου om. V) ABDGJMPV: om. Z

Dies Festus: Μαρτίῳ κε'

Acrostichis: Τὸ (Τὸν A: Κατ' P) ἀλφάβητον APV: ἀλφάβητ(ον) M: om. BDGJZ

Ephymnium: τὸ (vel τοῦ) ἀλληλούια, etiam χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη nonn. codd. passim.

Prooemium I

Ex Christ-Paranikas, Anthol. Gr. Carminum Christianorum, p. 61

2¹ Ἰωσήφ (U—)

Prooemium II

ABIDGJMP'TV

3 τῇ πόλει B

ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον
 5 ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
 ἵνα κράζω σοι·
 |: "Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε". :|

Prooemium III: Οὐ παυόμεθα

[Οὐ παυόμεθα κατὰ χρός ἀνυμνοῦντες σε,
 θεοτόκε, καὶ λέγοντες·
 |: "Χαῖρε, ἡ κεχαριτωμένη". :|]

Strophæ: "Ἄγγελος πρωτοστάτης

α' "Ἄγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη
 εἰπεῖν τῇ θεοτόκῃ τὸ "χαῖρε"
 καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ
 σωματούμενόν σε θεωρῶν, κύριε,
 5 ἐξίστατο καὶ ἴστατο κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα·
 "Χαῖρε, δι' ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει·
 χαῖρε, δι' ἧς ἡ ἀρὰ ἐκλείψει·
 χαῖρε, τοῦ πεσόντος Ἀδὰμ ἡ ἀνάκλησις·
 χαῖρε, τῶν δακρύων τῆς Εὐσας ἡ λύθρωσις·
 10 χαῖρε, ὕψος δυσανάβατον ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς·
 χαῖρε, βάθος δυσθεώρητον καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς·
 χαῖρε, ὅτι ὑπάρχεις βασιλέως καθέδρα·
 χαῖρε, ὅτι βαστάζεις τὸν βαστάζοντα πάντα·
 χαῖρε, ἀστήρ ἐμφαινῶν τὸν ἥλιον·
 15 χαῖρε, γαστήρ ἐνθέου σαρκώσεως·
 χαῖρε, δι' ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις·
 χαῖρε, δι' ἧς προσκυνεῖται ὁ πλάστης·
 |: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε". :|

β' Βλέπουσα ἡ ἀγία ἑαυτὴν ἐν ἀγνεῖα
 φησὶ τῷ Γαβριὴλ θαρσαλέως·
 "Τὸ παράδοξόν σου τῆς φωνῆς
 δυσπαράδεκτόν μου τῇ ψυχῇ φαίνεται·
 5 ἀσπόρου γὰρ συλλήψεως τὴν κύησιν προλέγεις κράζων·
 |: "Ἀλληλουῖα." :|

6 κράζω D

α' ABDGJMPTV

4¹ θεωρῶ ABDJ

8 ἀνάστασις DGPV

14—15 ἐμφαινῶν—γαστήρ om. A

16—17 ἡ κτίσις—προσκυνεῖται om. A

17 δι' ἧς] μεθ' ἧς V

ὁ πλάστης] ὁ κτίστης T

β' ABDGJMPTV

4¹ τῇ] τῆς J

5¹ τὴν om. G

- γ' Ἰνῶσιν ἀγνωστον γινῶναι ἡ παρθένος ζητοῦσα
 ἐβόησε πρὸς τὸν λειτουργοῦντα·
 "Ἐκ λαγόνων ἀγνῶν ὑἱὸν
 πῶς ἐστὶ τεχθῆναι δυνατόν; λέξον μοι."
- δ πρὸς ἣν ἐκεῖνος ἔφησεν ἐν φόβῳ πρὶν κραυγάζων οὕτω·
 "Χαῖρε, βουλής ἀπορρήτου μύστις,
 χαῖρε, σιγῇ δεομένων πίστις·
 χαῖρε, τῶν θαυμάτων Χριστοῦ τὸ προοίμιον,
 χαῖρε, τῶν δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον·
- 10 χαῖρε, κλίμαξ ἐπουράνιε, δι' ἧς κατέβη[δ]θεός·
 χαῖρε, γέφυρα μετάγουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν·
 χαῖρε, τὸ τῶν ἀγγέλων πολυθρόλητον θαῦμα·
 χαῖρε, τὸ τῶν δαιμόνων πολυθρήνητον τραῦμα·
 χαῖρε, τὸ φῶς ἀρρήτως γεννήσασα·
- 15 χαῖρε, τὸ "πῶς" μηδένα διδάξασα·
 χαῖρε, σοφῶν ὑπερβαίνουσα γινῶσιν·
 χαῖρε, πιστῶν καταυγάζουσα φρένας·
 |: χαῖρε, νόμφη ἀνούμφευτε." :|
- β' Δύναμις τοῦ ὑψίστου ἐπεσκίασε τότε
 πρὸς σύλληψιν τῇ ἀπειρογάμῳ·
 καὶ τὴν εὐκαρπον ταύτης νηδὺν
 ὡς ἀγρόν ἀπέδειξεν ἡδὺν ἄπασι
- δ τοῖς θέλουσι θερίζειν σωτηρίαν ἐν τῷ ψάλλειν οὕτως·
 |: "Ἀλληλούια." :|
- ε' Ἔχουσα θεοδόχον ἡ παρθένος τὴν μήτραν
 ἀνέδραμε πρὸς τὴν Ἑλισάβετ·
 τὸ δὲ βρέφος ἐκείνης εὐθὺς
 ἐπιγνοῦν τὸν ταύτης ἀσπασμὸν ἔχαιρε
- δ καὶ ἄλμασιν ὡς ἄσμασιν ἐβόα πρὸς τὴν θεοτόκον·
 "Χαῖρε, βλαστοῦ ἀμαράντου κλῆμα·
 χαῖρε, καρποῦ ἀθανάτου κτῆμα·

γ' ABDGJMPTV

δ ἀγνῶν] μου add. V

5¹ ἔφησεν] ἔφρασεν BMP: ἔφρασεν ὡς ἐφθασεν V

δ¹ ἐν φόβῳ] ἐκ φ... V πρὶν] πλὴν AM: periit ex V κραυγάζων οὕτως]... των V

7 σιγῇ] σιγῆς AGJM: πηγῇ P σιγῇ—πίστις] τιμῆς ἀνωτέρα πάσης V 10² ὁ del.. Try-

panis m. g. 14 κησάσα GM 15 οὐδένα V

δ' ABDGJMPTV

δ τῆς ἀπειρογάμου DV

3 εὐκαρπον] ἔγκαρπον DMPT

4¹ ἀπέδειξεν] ἀνέ-

δειξεν BV: ἔδειξεν P

ε' ABDGJMPTV

1¹ παρθένος] Μαρία V

3 τὸ δὲ] καὶ τὸ V εὐθὺς om. A

4¹ ἐπιγνοῦς V

δ ἄλμασιν] ἀσθμασιν (σιό) B

δ κλῆμα] ἡ βίβλα M

7 ἀθανάτου] ἀκηράτου V

κτῆμα] κλίμα M

- χαῖρε, γεωργὸν γεωργοῦσα φιλόανθρωπον·
 χαῖρε, φυτουργὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν φύουσα·
- 10 χαῖρε, ἄρουρα βλαστάνουσα εὐφορίαν οἰκτιρισμῶν·
 χαῖρε, τράπεζα βαστάζουσα εὐθηνίαν ἰλασμῶν·
 χαῖρε, ὅτι λειμῶνα τῆς τρυφῆς ἀναθάλλεις·
 χαῖρε, ὅτι λιμένα τῶν ψυχῶν ἐτοιμάζεις·
 χαῖρε, δεκτὸν πρεσβείας θυμίαμα·
- 15 χαῖρε, παντὸς τοῦ κόσμου ἐξίλασμα·
 χαῖρε, θεοῦ πρὸς θνητοὺς εὐδοκία·
 χαῖρε, θνητῶν πρὸς θεὸν παρρησία·
 |: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.” :|
- ζ’ Ζάλην ἔνδοθεν ἔχων λογισμῶν ἀμφιβόλων
 ὁ σώφρων Ἰωσήφ ἐταράχθη
 πρὸς τὴν ἄγαμόν σε θεωρῶν
 καὶ κλειψίγαμον ὑπονοῶν, ἀμεμπτε·
- 5 μαθὼν δὲ σοῦ τὴν σύλληψιν ἐκ πνεύματος ἁγίου ἔφη·
 |: “Ἀλληλούϊα.” :|
- ζ’ Ἦκουσαν οἱ ποιμένες τῶν ἀγγέλων ὑμνοῦντων
 τὴν ἑνσαρκον Χριστοῦ παρουσίαν·
 καὶ δραμόντες ὡς πρὸς ποιμένα
 θεωροῦσι τοῦτον ὡς ἀμνὸν ἄμωμον
- 5 ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκηθέντα, ἣν ὑμνοῦντες εἶπον·
 “Χαῖρε, ἀμνοῦ καὶ ποιμένος μήτηρ·
 χαῖρε, αὐλὴ λογικῶν προβάτων·
 χαῖρε, ἀοράτων θηρῶν ἀμυντήριον·
 χαῖρε, παραδείσου θυρῶν ἀνοικτήριον·
- 10 χαῖρε, ὅτι τὰ οὐράνια συναγάλλονται τῇ γῆ·
 χαῖρε, ὅτι τὰ ἐπίγεια συγχορεύουσι πιστοῖς·
 χαῖρε, τῶν ἀποστόλων τὸ ἀσίγητον στόμα·
 χαῖρε, τῶν ἀθλοφόρων τὸ ἀνίκητον θάρσος·
 χαῖρε, στερρὸν τῆς πίστεως ἔρεισμα·
- 15 χαῖρε, λαμπρὸν τῆς χάριτος γινώρισμα·

10^a ἔμποριαν G 11² εὐθηνίας PT ἰλασμοῦ V 12¹⁻² post
 13^a APV 17 θνητῶν] βροτῶν A
 ζ’ ABDGJMPTV
 1^a λογισμοῖς ἀμφιβόλους V 3 πρὸς τὴν] ὅτι P: τὸ . . . M σέ] δὲ G σὲ θεωρῶν]
 ἀμηχανῶν B 4¹ κλειψίγαμον] σε add. P 4² ἀμεμπτε] κύριε D: ἄχραντε T
 ζ’ ABDGJMPTV
 3 metrum: UU—UU—UU—: UU—: δραμόντες] ταχὺ add. V: πρὸς ποιμένα δραμόντες ταχὺ
 dub. Trypanis m. g.: ὡς πρὸς ποιμένα] ποιμένα ὄραν Laskaris ((et Pitra)): ὡς ἐπὶ βοσκόν
 Keydöll 5^a εἶπον] εἰπωμεν J 6 μήτηρ BIV 8 θηρῶν] ἐχθρῶν M
 11^a συγχορεύουσι πιστοῖς] συνευφραίνονται Χριστῷ V 12² στόμα] ἔσμα G 13^a θράσος
 DGJT 14 στερρὸν] πιστὸν V ἔρεισμα] ἔδρασμα JMI¹: ἔγερμα DV

- χαῖρε, δι' ἧς ἐγυμνώθη ὁ Ἄδης·
 χαῖρε, δι' ἧς ἐνεδύθημεν δόξαν·
 |: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε." :|
- η' Θεοδρόμον ἀστέρα θεωρήσαντες μάγοι
 τῇ τούτου ἠκολούθησαν αἴγλη·
 καὶ ὡς λύχνον κρατοῦντες αὐτόν,
 δι' αὐτοῦ ἠρεύνων κραταιὸν ἄνακτα·
- θ καὶ φθάσαντες τὸν ἄφθαστον ἐχάρησαν αὐτῷ βοῶντες·
 |: "Ἀλληλουῖα." :|
- θ' Ἴδον παῖδες Χαλδαίων ἐν χερσὶ τῆς παρθένου
 τὸν πλάσαντα χειρὶ τοὺς ἀνθρώπους·
 καὶ δεσπότην νοοῦντες αὐτόν,
 εἰ καὶ δούλου ἔλαβε μορφήν, ἔσπευσαν
 θ τοῖς δώροις θεραπεῦσαι καὶ βοῆσαι τῇ εὐλογημένῃ·
 "Χαῖρε, ἀστέρος ἀδύτου μήτηρ·
 χαῖρε, ἀγῆ μουσικῆς ἡμέρας·
 χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν κάμινον παύσασα·
 χαῖρε, τῆς τριάδος τοὺς μύστας φυλάττουσα·
- 10 χαῖρε, τύραννον ἀπάνθρωπον ἐκβαλοῦσα τῆς ἀρχῆς·
 χαῖρε, κύριον φιλόανθρωπον ἐπιδείξασα Χριστόν·
 χαῖρε, ἡ τῆς βαρβάρου λυτρουμένη θρησκείας·
 χαῖρε, ἡ τοῦ βορβόρου ῥυομένη τῶν ἔργων·
 χαῖρε, πυρὸς προσκύνησιν σβέσασα·
- 15 χαῖρε, φλογὸς παθῶν ἀπαλλάττουσα·
 χαῖρε, Περσῶν ὄδηγέ σωφροσύνης·
 χαῖρε, πασῶν γενεῶν εὐφροσύνη·
 |: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε." :|
- ι' Κήρυκες θεοφόροι γεγονότες οἱ μάγοι
 ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα,

η' ABDGJMPTV

4¹ δι' om. G δι' αὐτῶν ἐρευνῶν D κραταιὸν φαινὸν BV

5¹ τὸν τὸ G

θ' ἐχάρησαν—βοῶντες] ἐβόησαν μητρὶ τῇ τούτου BV

θ' ABDGJMPTV

2 χερσὶ DGMP

4¹ καὶ om. V μορφήν ἔλαβε G

5¹ τοῖς δώροις] τοῖς

τρόποις B θεραπεῦσαι] σοι add. G

5² ἐβόησαν V

6 ἀστήρ D μήτηρ DJT

8 παύσασα] σβέσασα DJM(T?)

12¹⁻² post 13² P 12¹ ἡ om. M βαρβάρου]

βορβόρου D: πολυθέου M

12²—13¹ λυτρουμένη—βορβόρου om. G λυτρουμένη] ῥυο-

μένη ADM θρησκείας] τῶν ἔργων DJ

13¹ ἡ om. J τοῦ βορβόρου] τῆς βαρβάρου A:

τῶν πνευμάτων D: τῆς πολυθέου J: τὴν ἔνθεον V

13² ῥυομένη] λυτρουμένη AJ: ἰλα-

στήριον D: καταυγάζουσα V τῶν ἔργων] κακίας A: πάντων D: θρησκείας J: πίστιν V

14 σβέσασα] παύσασα AJPT

15 παθῶν] ἡμᾶς B

16 Περσῶν] πιστῶν JM

ι' ABDGJMPTV

2 εἰς] πρὸς G

ἐκτελέσαντες σοῦ τὸν χρησμὸν
καὶ κηρύξαντές σε τὸν Χριστὸν ἅπασιν,
5 ἀφέντες τὸν Ἡρώδη ὡς ληρώδη μὴ εἰδότα ψάλλειν·
|: “Ἀλληλούϊα.” :|

- ια' Λάμπας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ φωτισμὸν ἀληθείας
ἐδίωξας τοῦ ψεύδους τὸ σκότος·
τὰ γὰρ εἰδῶλα ταύτης, σωτήρ,
μὴ ἐνέγκαντά σου τὴν ἰσχὺν πέπτωκαν·
8 οἱ τοῦτων δὲ ῥυσθέντες ἀνεβδών πρὸς τὴν θεοτόκον·
“Χαῖρε, ἀνόρθωσις τῶν ἀνθρώπων·
χαῖρε, κατὰπτωσις τῶν δαιμόνων·
χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν πλάνην πατήσασα·
χαῖρε, τῶν εἰδώλων τὸν δόλον ἐλέγξασα·
10 χαῖρε, θάλασσα ποντίσασα Φαραῶ τὸν νοητόν·
χαῖρε, πέτρα ἢ ποτίσασα τοὺς διψῶντας τὴν ζωὴν·
χαῖρε, πύρινε στύλε ὁδηγῶν τοὺς ἐν σκότει·
χαῖρε, σκέπη τοῦ κόσμου πλατυτέρα νεφέλης·
χαῖρε, τροφή τοῦ μάννα διάδοχε·
15 χαῖρε, τρυφῆς ἀγίας διάκονε·
χαῖρε, ἢ γῆ ἢ τῆς ἐπαγγελίας·
χαῖρε, ἐξ ἧς ῥέει μέλι καὶ γάλα·
|: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.” |
- ιβ' Μέλλοντος Συμεῶνος τοῦ παρόντος αἰῶνος
μεθίστασθαι τοῦ ἀπατεῶνος,
ἐπεδόθης ὡς βρέφος αὐτῷ,
ἀλλ' ἐγνώσθης τούτῳ καὶ θεὸς τέλειος·
5 διόπερ ἐξεπλάγη σου τὴν ἄρρητον σοφίαν κράζων·
|: “Ἀλληλούϊα.” :|

3 ἐκτελέσαντο V σοῦ] οὖν GJ: αὐτοῦ V 4¹ κηρύττοντες M σε] σου G
τὸν om. A 4² ἅπασιν] κύριε D: ἅπαντες καὶ G: om. B 5² ληρώδη] εἴρωνα V
εἰδότα ψάλλειν] εἰδότες λαλεῖν G: εἰδότα λέγειν JM

ια' ABDGJMPTV

1¹ Λάμπαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου G 2 τὸ σκότος τοῦ ψεύδους M 4¹ ἐνέγκαντος J
4¹ πέπτωκεν AMP 5¹ οἱ om. V 5² ἀνεβδών] ἐβδών B: ἀνεβδών G: ἀνεβόησαν V
8 τῆς ἀπάτης τὴν πλάνην] ἢ τῆς πλάνης τὸ κράτος (σκότος M) MV 9 εἰδώλων] δαιμόνων
DG τὸν δόλον] τὴν πλάνην G 13 τὸν κόσμον J 14 τροφή] τροφέ DG: τρυφῆς V
15 τρυφῆς] τροφῆς A: τροφ. . . V 16 ἢ γῆ] πηγῆ D ἢ (ante τῆς) om. D
17 ῥέει] βρῦει P γάλα καὶ μέλι JM χαῖρε—γάλα om. T

ιβ' ABDGJMPTV

2 τοῦ ἀπατεῶνος] πρὸς τοὺς ἀπ' αἰῶνος V 3 ἐπεδόθη D 5¹ διόπερ] διὸ V
5² ἄρρητον] ἀπόρρητον G: ἀρευστον V

- ιγ' Νέαν ἔδειξε κτίσιν ἐμφανίσας ὁ κτίστης
 ἡμῖν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γενομένοις,
 ἐξ ἀσπόρου βλαστήσας γαστρός
 καὶ φυλάξας ταύτην, ὡσπερ ἦν, ἄφθορον,
 5 ἵνα τὸ θαῦμα βλέποντες ὑμνήσωμεν αὐτὴν βοῶντες·
 "Χαῖρε, τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας·
 χαῖρε, τὸ στέμμα τῆς ἐγκρατείας·
 χαῖρε, ἀναστάσεως τύπον ἐκλάμπουσα·
 χαῖρε, τῶν ἀγγέλων τὸν βίον ἐμφαίνουσα·
 10 χαῖρε, δένδρον ἀγλαόκαρπον ἐξ οὗ τρέφονται πιστοί·
 χαῖρε, ξύλον εὐσκιόφυλλον, ὑφ' οὗ σκέπονται πολλοί·
 χαῖρε, κυοφοροῦσα λυτρωτὴν αἰχμαλώτοις·
 χαῖρε, ἀπογεννώσα ὁδηγὸν πλανωμένους·
 χαῖρε, κριτοῦ δικαίου δυσώπησις·
 15 χαῖρε, πολλῶν πταισμάτων συγχώρησις·
 χαῖρε, στολὴ τῶν γυμνῶν παρρησίας·
 χαῖρε, στοργὴ πάντα πόθον νικῶσα·
 |: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε." :|
- ιδ' Ξένον τόκον ἰδόντες ξενωθῶμεν τοῦ κόσμου,
 τὸν νοῦν εἰς οὐρανοὺς μεταθέντες·
 διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ὑψηλὸς
 ἐπὶ γῆς ἐφάνη ταπεινὸς ἄνθρωπος,
 5 βουλόμενος ἐλκύσαι πρὸς τὸ ὕψος τοὺς αὐτῷ βοῶντας·
 |: "Ἀλληλούϊα." :|
- ιε' Ὁλος ἦν ἐν τοῖς κάτω καὶ τῶν ἄνω οὐδ' ὄλωσ
 ἀπῆν ὁ ἀπερίγραπτος Λόγος·
 συγκατάβασις γὰρ θεϊκὴ,
 οὐ μετάβασις δὲ τοπικὴ γέγονε
 8 καὶ τόκος ἐκ παρθένου θεολήπτου ἀκουούσης ταῦτα·
 "Χαῖρε, θεοῦ ἀχωρήτου χώρα·

ιγ' ABDGJMPTV

- 1^a κτήτης G 3 γαστρός] σαρκὸς G: καρπὸς P 4^a ἄφθορος B 5¹ ἵνα (U—)
 5^a ὑμνήσωμεν om. G 8 ἐκλάμπουσα] ἐπέχουσα M 9 ἐμφαίνουσα] ἐκφαίνουσα MV
 10^a τρέφοντες J 12^a λυτρωσιν M αἰχμαλώτων D 13¹ ἀπογεννώσα] καρπο-
 φοροῦσα JMP 14 δικαίου] τοῦ πάντων V 16 παρρησία ADGJPV

ιδ' ABDGJMPTV

- 2 οὐρανὸν AP 5¹ ἐλκύσαι] ἀνελκύσαι M: ἀνθρώπους A: om. T 5^a πρὸς τὸ
 ὕψος] τοῦ σώσαι AT τὸ om. J αὐτῷ] πιστῶς V βοῶντας] πίστει add. T

ιε' ABDGJMP'TV

- 1^a τῶν] τοῖς D 2 ἀπερίληπτος JM 4¹ οὐ.—τοπικὴ] ἀλλ' ἄνωθεν G
 5^a ἀκουσάσης M

- χαῖρε, σεπτοῦ μυστηρίου θύρα·
χαῖρε, τῶν ἀπίστων ἀμφίβολον ἄκουσμα·
χαῖρε, τῶν πιστῶν ἀναμφίβολον καύχημα·
10 χαῖρε, ὄχημα πανάγιον τοῦ ἐπὶ τῶν Χερουβίμ·
χαῖρε, ὀκημα πανάριστον τοῦ ἐπὶ τῶν Σεραφίμ·
χαῖρε, ἡ τάναντία εἰς ταῦτὸ ἀγαγοῦσα·
χαῖρε, ἡ παρθενίαν καὶ λοχείαν ζευγνῦσα·
χαῖρε, δι' ἧς ἐλύθη παράβασις·
15 χαῖρε, δι' ἧς ἠνοίχθη παράδεισος·
χαῖρε, ἡ κλεῖς τῆς Χριστοῦ βασιλείας·
χαῖρε, ἐλπίς ἀγαθῶν αἰωνίων·
|: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε." :|
ις' Πᾶσα φύσις ἀγγέλων κατεπλάγη τὸ μέγα
τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως ἔργον·
τὸν ἀπρόσιτον γὰρ ὡς θεὸν
ἐθεώρει πᾶσι προσιτὸν ἄνθρωπον,
5 ἡμῖν μὲν συνδιάγοντα, ἀκούοντα δὲ παρὰ πάντων·
|: "Ἀλληλούϊα." :|
ιζ' Ῥήτορας πολυφθόγγους ὡς ἰχθύας ἀφώνους
ὀρῶμεν ἐπὶ σοί, θεοτόκε·
ἀποροῦσι γὰρ λέγειν τὸ πῶς
καὶ παρθένος μένεις καὶ τεκεῖν ἰσχυσας·
5 ἡμεῖς δὲ τὸ μυστήριον θαυμάζοντες πιστῶς βοῶμεν·
"Χαῖρε, σοφίας θεοῦ δοχεῖον·
χαῖρε, προνοίας αὐτοῦ ταμεῖον·
χαῖρε, φιλοσόφους ἀσόφους δεικνύουσα·
χαῖρε, τεχνολόγους ἀλόγους ἐλέγχουσα·
10 χαῖρε, ὅτι ἐμωράνθησαν οἱ δεινοὶ συζητηταί·
χαῖρε, ὅτι ἐμαράνθησαν οἱ τῶν μύθων ποιηταί·
χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων τὰς πλοκάς διασπῶσα·

7 σεπτή D	8 ἀπίστων] πιστῶν G	χαῖρε—ἄκουσμα om. T	9 χαῖρε]
τὸ add. A	10 ¹ πανύμνητον M	10 ² τοῦ] τὸ D	12 ¹ ἡ τάναντία] τὰ
ἐναντία V	12 ² ταῦτὸ ἀγαγοῦσα]	ταυτότητα ἄγουσα P	13 ² λοχείαν] τόκον A
ζευγνῦσα]	ζευγνοῦσα G:	ζευγνούσα P	14 ante 13 V
14 periit ex T			
ις' ABDGJMPTV			
1 ¹ φύσις] κτῆσις J	3 τὸν] τὸ G	4 ¹ ἐθεώρων ADGPT	5 ² ἀκούοντος J
παρὰ πάντων] παρ' αὐτῶν AP:	οὕτως add. JMPγρ		
ιζ' ABDGJMPTV			
1 ² ἀφώνους] ἀφθόγγους AGMPV	2 ¹ ὀρῶμεν] ὀρῶν μὲν D	5 ² πιστοὶ	
βοῶντες G	7 ταμεῖον] σημεῖον P	8 δεικνύοντας (I	9 τεχνολόγους ἀλόγους]
τεχνολόγων τοὺς λόγους V	ἀλόγος J	10 ¹ ἐμωράνθησαν]	ἐμαράνθησαν J:
ἐτυφλώθησαν M ^o :	ἐνεφράγησαν P	10 ² —11 ¹ οἱ—ἐμαράνθησαν om. DD	11 ¹ ἐμαράνθησαν]
ἐμαράνθησαν JM			

χαίρε, τῶν ἀλιέων τὰς σαγήνας πληροῦσα·
 χαίρε, βυθοῦ ἀγνοίας ἐξέλκουσα·
 15 χαίρε, πολλοὺς ἐν γνώσει φωτίζουσα·
 χαίρε, ὀλκὰς τῶν θελόντων σωθῆναι·
 χαίρε, λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτήρων·
 | : χαίρε, νύμφη ἀνύμφευτε." : |
 17' Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον ὁ τῶν ὄλων κοσμήτωρ
 πρὸς τοῦτον αὐτεπαγγελλτος ἦλθε·
 καὶ ποιμὴν ὑπάρχων ὡς θεὸς
 δι' ἡμᾶς ἐφάνη καθ' ἡμᾶς ὁμοιος·
 8 ὁμοίω γὰρ τὸ ὅμοιον καλέσας ὡς θεὸς ἀκούει·
 | | "Ἀλληλούια." : |
 1 Τεῦχος εἶ τῶν παρθένων, θεοτόκε παρθένε,
 καὶ πάντων τῶν εἰς σέ προσφευγόντων·
 ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς
 κατεσκευάσέ σε ποιητής, ἄχραντε,
 8 οἰκῆσας ἐν τῇ μήτρᾳ σου καὶ δεῖξας προσφωνεῖν σοι πάντας·
 "Χαίρε, ἡ στήλη τῆς παρθενίας·
 χαίρε, ἡ πύλη τῆς σωτηρίας·
 χαίρε, ἀρχηγέ νοητῆς ἀναπλάσεως·
 χαίρε, χορηγέ θεϊκῆς ἀγαθότητος·
 10 χαίρε, σὺ γὰρ ἀνεγέννησας τοὺς συλληφθέντας αἰσχροῦς·
 χαίρε, σὺ γὰρ ἐνουθέτησας τοὺς συληθέντας τὸν νοῦν·
 χαίρε, ἡ τὸν φθορέα τῶν φρενῶν καταργοῦσα·
 χαίρε, ἡ τὸν σπορέα τῆς ἀγνείας τεκοῦσα·
 χαίρε, παστάς ἀσπόρου νυμφεύσεως·
 χαίρε, πιστοὺς κυρίῳ ἀρμόζουσα·
 χαίρε, καλὴ κουροτρόφε παρθένων·

18¹ πληρώσασα A: πληρώσας G 15 φωτίζουσα] πλουτίζουσα M^oV 17 πλωτήρων]
 G
 17' ABDGJMPTV
 8 τούτην P αὐτεπαγγέλλτως D 3 ὑπάρχων ποιμὴν V ὡς] καὶ JV
 ὁμοιος] ἄνθρωπος JT: πρόβατον MV 5¹⁻³ ὁμοίω—ἀκούει] ὁμοίως (ὁμοίω BGPT)
 (δὲ V) τὸ ὅμοιον καλέσας ἦλθεν (ἤθελεν DG: ἠθέλησεν PV: ἐθέλησεν T) ἀκούειν ABDGIP'TV
 17' ABDGJMPTV
 8 προσφευγόντων] προστρεχόντων GJM'TV 4¹ σε οἴμ. G 5¹ οἰκῆσαι BGV
 8 καὶ—πάντας] D: καὶ διδάξας προσφωνεῖν σοι πάντας ABDGPT: καὶ ποιήσας προσφωνεῖν
 ὁμοίως M: καὶ πάντας προσφωνεῖν διδάξας V 8 νοητῆς] γηγενῶν GJM: τῆς Ἀδὰμ V
 ἀρχηγέ T 10¹ ἀνεγέννησας] ἐσυνέτησας P: ἐγέννησας T 10² τοὺς—αἰσχροῦς]
 τοὺς συληθέντας (-ες G) αἰσχροῦς GM: τοὺς πλανηθέντας τὸ πρὶν P: τοὺς συληθέντας τὸ πρὶν V
 11¹⁻² σὺ—νοῦν] ὅτι ἐνουθέσας τοὺς γυμνωθέντας τῆς ζωῆς M 11² συλληφθέντας G
 4 χαίρε] ἡ αἰθρ. G νυμφεύσεως] νυμφίου G 18 καλὴ—παρθένων] κανῶν τῆς καλῆς
 παρθενίας B καλῆ] καλῶν G παρθένων] παρθένη V

χαῖρε, ψυχῶν νυμφοστόλε ἁγίων·

|: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε." :|

κ' Ὑμνος ἅπας ἤττάται συνεκτείνεσθαι σπεύδων

τῷ πλήθει τῶν πολλῶν οἰκτιρμῶν σου·

ἰσαριθμούς ψαλμούς καὶ ᾠδὰς

ἂν προσφέρωμέν σοι, βασιλεῦ ἅγιε,

5 οὐδὲν τελοῦμεν ἄξιον, ὧν δέδωκας τοῖς σοῖ βοῶσιν·

|: "Ἀλληλούϊα." :|

κα' Φωτοδόχον λαμπάδα τοῖς ἐν σκότει φανεῖσαν

ὀρῶμεν τὴν ἁγίαν παρθένον·

τὸ γὰρ ἄυλον ἄπτουσα φῶς

ὀδηγεῖ πρὸς γινῶσιν θεϊκὴν ἅπαντας,

5 αὐγῇ τὸν νοῦν φωτίζουσα, κραυγῇ δὲ τιμωμένη ταῦτα·

"Χαῖρε, ἀκτίς νοητοῦ ἡλίου·

χαῖρε, λαμπτήρ τοῦ ἀδύτου φέγγους·

χαῖρε, ἀστραπὴ τὰς ψυχὰς καταλάμπουσα·

χαῖρε, ὡς βροντὴ τοὺς ἐχθροὺς καταπλήττουσα·

10 χαῖρε, ὅτι τὸν πολύφωτον ἀνατέλλεις φωτισμόν·

χαῖρε, ὅτι τὸν πολύρρητον ἀναβλύζεις ποταμόν·

χαῖρε, τῆς κολυμβήθρας ζωγραφοῦσα τὸν τύπον·

χαῖρε, τῆς ἀμαρτίας ἀναιροῦσα τὸν ρύπον·

χαῖρε, λουτὴρ ἐκπλύνων συνείδησιν·

15 χαῖρε, κρατὴρ κερνῶν ἀγαλλίασιν·

χαῖρε, ὁσμὴ τῆς Χριστοῦ εὐωδίας·

χαῖρε, ζωὴ μυστικῆς εὐωχίας·

|: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε." :|

κβ' Χάριν δοῦναι θελήσας ὀφλημάτων ἀρχαίων

ὁ πάντων χρεωλύτης ἀνθρώπων,

ἐπεδήμησε δι' ἑαυτοῦ

πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς αὐτοῦ χάριτος·

17 ψυχῶν] τεμνή (sic pro σεμνή) V ἁγία G

κ' ABDGJMPTV

1¹ ἤττάται] καὶ αἶνος V 3 ᾠδὰς καὶ ψαλμούς G 4¹ ἂν] ἄς DP: ἐὰν J: κὰν T

ἀν—σοι] ἀφεροῦμέν σοι G: ἀναφερομέν σοι V 4² ἅγιε] εὐσπλαγχνε D 5² δέδωκας]

ἔδωκας JV σοι] πίστει V: om. G

κα' ABDGJMPTV

3 ἄπτουσα] αὐτῆς A φῶς] πῦρ JV 4¹ γνώσει J 4² ἅπαντας] πάντοτε V

5² ταῦτα] ταύτη GMV: τοιαύτη B ταῦτα τιμωμένη D 6 νοητοῦ] νητοῦ (sic) A

7 ἀδύτου] ἀκτίστον V 8 καταυγάζουσα V 9 χαῖρε — 10² φωτισμόν pereunt ex T

11¹ πολύρρητον] πολύδωρον V 11² ποταμόν] ποτισμόν BDMT: θησαυρόν J

13² ρύπον] τύπον G 15 κερνῶν] κρατῶν V 16 τῆς] τοῦ G 17 ζωῆς (τροφή

M) μυστικῆς (μυστικῆς periit ex P) εὐωχία (-ας JM) ABGJMP

κβ' ABDGJMPT (nunc vix legitur) V

4¹ ἀποδήμους] ἀποδημοῦντας B αὐτοῦ] αὐτῆς G

- 5 και σχίσας τὸ χειρόγραφον ἀκούει παρὰ πάντων οὕτως·
|: “Ἀλληλούϊα.” :|
- κγ’ Ψάλλοντές σου τὸν τόκον εὐφημοῦμεν σε πάντες
ὡς ἐμψυχον ναόν, θεοτόκε·
ἐν τῇ σῆ γὰρ οἰκήσας γαστρὶ
ὁ κατέχων πάντα τῇ χειρὶ κύριος
- 5 ἡγίασεν, ἐδόξασεν, ἐδίδαξε βοᾶν σοι πάντας·
“Χαῖρε, σκηνὴ τοῦ θεοῦ καὶ Λόγου·
χαῖρε, ἅγια ἁγίων μείζων·
χαῖρε, κιβωτὴ χρυσοθεῖσα τῷ πνεύματι·
χαῖρε, θησαυρὸς τῆς ζωῆς ἀδαπάνητε·
- 10 χαῖρε, τίμιον διάδημα βασιλέων εὐσεβῶν·
χαῖρε, καύχημα σεβάσμιον ἱερέων εὐλαβῶν·
χαῖρε, τῆς ἐκκλησίας ὁ ἀσάλευτος πύργος·
χοῖρε, τῆς βασιλείας τὸ ἀπόρθητον τεῖχος·
χαῖρε, δι’ ἧς ἐγείρονται τρόπαια·
- 15 χαῖρε, δι’ ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσι·
χαῖρε, φωτὸς τοῦ ἐμοῦ θεραπεία·
χαῖρε ψυχῆς τῆς ἐμῆς προστασία·
|: χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.” :|
- κδ’ Ὡ πανύμνητε μήτηρ, ἡ τεκοῦσα τὸν πάντων
ἁγίων ἁγιώτατον Λόγον,
δεξαμένη τὴν νῦν προσφορὰν,
ἀπὸ πάσης ῥῦσαι συμφορᾶς ἅπαντας
- 5 και τῆς μελλούσης λύτρωσαι κολάσεως τοὺς σοὶ βοῶντας·
|: “Ἀλληλούϊα.” :|

κγ’ ABDGJMPT (1—8 nunc vix legitur) V
1^a εὐφημοῦμεν] ἀνυμνοῦμεν BJ 4 κατέχων] τὰ add. B τῇ om. G 5^a σοι
om. J 11^a εὐλαβῶν] εὐσεβῶν G 12^a ὁ om. G 16 φωτὸς] χρωτὸς BV
ἐμοῦ] κέμοῦ G 16 post 17 V 17 προστασία] σωτηρία MTV
κδ’ ABDGJMPT (nunc vix legitur) V
1^a μήτηρ JV(T?) 4^a ἅπαντες G 5^a τοὺς σοὶ βοῶντας] τοῖς σὲ βοῶσιν G: τοὺς
αὐτῷ βοῶντας AP: τοὺς οὕτω βοῶντας V

II

ANONYMOUS

ON THE PHARISEE AND THE PUBLICAN

This *kontakion On the Pharisee and the Publican* has, as far as I know, never been published. It is transmitted in one manuscript only¹. The author is unknown, but the style and the festival for which it was composed point to the early Byzantine period². The melody and metre employed is Τῶ τυφλωθέντι Ἀδάμ, which Romanos used in his famous *kontakion On the Epiphany*³, and that of the prooemium is Ἐπεφάνης σήμερον, in which Romanos composed the prooemium to another of his famous cantica, *On the Baptism of Christ*⁴. It is, therefore, not unreasonable to assume that the poet of canticum II *On the Pharisee and the Publican* was either a contemporary of Romanos, or wrote after the death of the great melodist. It is also worth noting that the *koukoulion* is composed in a different *modus* (ἦχος δ') than that of the *oikoi* (ἦχος πλάγιος β'). The prooemium is also found in the *Triodion*⁵, and the *Horologion*⁶. Of interest is the number of words with synizesis found in this canticum⁷, which suggest a less "highbrow" style than that of Romanos, though not necessarily a later date.

1 A ff. 191^r—203^r.

2 Cf. P. Maas, in K. Krumbacher, *Miscellen zu Romanos*, p. 108. The attribution of this *kontakion* to Romanos made by S. Eustratiadis in Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζ. Σπουδῶν 25 (1955) 234 is arbitrary.

3 See Maas—Trypanis, *S. Romani Melodi Cantica Genuina*, App. Metr. VI. Romanos used the same metre in his *kontakion On the Marriage at Cana* (No. 7 in Maas—Trypanis).

4 See Maas—Trypanis, l. c., App. Metr. XXXIX. The same melody and metre were also used by Romanos in the prooemium to his canticum *On Earthquakes and Fires* (No. 54 in Maas—Trypanis). Lines 3—4^a of the *koukoulion* of canticum II *On the Pharisee and the Publican* are metrically different from Romanos. Could the reason be that the poet had changed the *modus* from ἦχος δ' to ἦχος πλάγιος β' to bring it in line with the main body of his *kontakion*, and that this was overlooked by subsequent scribes?

5 Τριώδιον κατανοητικόν etc., Rome 1879, p. 5.

6 Μέγα Ὁρολόγιον, Athens 1898, p. 435 (ed. Ch. Longieris—K. Paraskeuopoulos—J. Martinos).

7 See *Metrical Appendix*, p. 167.

On the Pharisee and the Publican

The metrical pattern of Τῷ τυφλωθέντι Ἀδάμ in this canticum is

—UU—UU—UU— ὐ÷U—UU—UU—
U—UU÷ὐU—U ÷ὐ—UU—UU—UU—UU
÷ὐὐ—U—U ÷ὐὐ—U—U ὐU—UU—UU
UὐU÷U÷ ὐὐ÷ὐU—U
UUU÷U÷ ὐὐ÷ὐU—U
ὐU—UU—UU—UU
÷ὐU—U÷UUU— ÷ὐU—UU(—)
ὐU—UU—U ὐU—UὐU—U
|: UU—U . UU—UU—U :|

II (202 Kr.)

ANONYMOUS

ON THE PHARISEE AND THE PUBLICAN

Acrostichis: ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΑΡΙΣΑΙΟΝ ΚΑΙ ΤΕΛΩΝΗΝ

Prooemium: Ἐπεφάνης σήμερον

Φαρισαίου φύγωμεν ὑψηγορίαν
καὶ τελώνου μάθωμεν ὕψος ῥημάτων ταπεινῶν·
Ἰαθι πᾶσι κραυγάζοντες·
|: “Ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων.” :|

Strophæ: Τῷ τυφλωθέντι Ἀδάμ

α' Ἐχων ἐν νῷ τὰ πολλὰ μου δεινὰ τὸ βῆμα φρίττω σου τὸ φοβερόν,
οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ συνοῖδα, ὧν ἐδίδαξας με ἐντολῶν σου φυλάζαντα·
ἀλλ' ὡς θεὸς οἰκτίρμων καὶ ἀγαθὸς ὑπάρχων δώρησαί μοι κατάνυξιν·
κατηγοροῦσι μοῦ αἱ πολλαὶ ἁμαρτίαι,
β οὐ συγχωρεῖ ἔμοι συνειδὸς πεπραγμένων,
τῶν ἀτόπων τὰ πλήθη ἐλέγχει με·
ἀλλ', ἀναμάρτητε, ὡς συμπαθῆς ἄνες, συγχώρησον
τῷ ἐν πράξει, ἐν λόγῳ, [ἐν]ἐνθυμήσεσι σφαλέντι,
|: ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων). :|

II *Codices:* A*Editiones:* Nulla*Titulus:* On the Pharisee and the Publican, Trypanis: Εἰς τὸν Φαρισαῖον καὶ τὸν
τελώνην A*Dies Festus:* Τῇ Κυριακῇ τοῦ Φαρισαίου*Modus:* Prooemium ἤχος δ' 1: Strophæ ἤχος πλάγιος β'

Prooemium

A

3 κραυγάζουσι dub. Trypanis 4^a τὰ κρυπτὰ] Maas, of. η' 9^a: τὰ ἐγκάρδια A

α' A

2¹ συνοῖδα (U—U) 8^a ἐν del. Maas m. g. 9^a κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων surpl.

Maas

- β' Ἰσχυσεν ὄπλον ἐχθροῦ κατ' ἐμοῦ καὶ ἔκτεινέ με μαχαίρας ἐκτός,
καὶ κείμαι εἰς γῆν ἐρριμένος, καὶ γελᾷ με ὄρων πεπτωκότα ὁ ἄδικος·
ἀλλὰ ἀνάστησόν με τῇ κραταιᾷ χειρὶ σου, μὴ εἰς τέλος ἐμπαίξῃ μοι·
δυνάμει γὰρ τῇ σῇ ἀντειπεῖν οὐκ ἰσχύσει·
- δ' ἀλλ' εὔρε με εἰς γῆν καὶ ὠθεῖ πρὸς τὸν Ἄδην
μὴ θανέντα, ἀλλ' ἔμπνουν ὑπάρχοντα·
σὺ οὖν ὡς μόνος φύσει ἀγαθὸς μὴ καταλείπῃς με,
μὴ βραδύνης, οἰκτίρμων, ζητήσαι με πλανηθέντα,
|: ὁ γινώσκων (τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων). :|
- γ' Σκάφος εὐρών με ἀρέσαν αὐτῷ ἐφόρτωσέ με πταισμάτων πολλῶν,
ἀλλ' ἔχω λιμένα σωτήρα τὴν ἀόρατον σοῦ δεξιάν, παντοδύναμε·
ἦτινι προσορμήσας ζάλην τῆς τρικυμίας οὐ πτοοῦμαι οὐδέποτε·
αὐτός οὖν, ἀγαθὲ, ἐλαφρύνας τὸν φόρτον
- δ' κυβέρνησον (ἐ)μέ καὶ διάσωσον τάχος
ἐν πελάγει πταισμάτων με πλέοντα·
μὴ κατισχύση μου ὁ πονηρὸς ὁ ἀπ' ἀρχῆς κατ' ἐμοῦ·
αἰσχυνθείη ὁ πλάνος ὄλεσθεις τῇ σῇ δυνάμει,
|: ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ (τῶν ἀνθρώπων). :|
- δ' Τοῦτον κατέβαλε ὡς κραταῖος τὸν ἀπ' ἀρχῆς ἀντικείμενον μοί,
τὸν σύμβουλον τῇ παραβάσει τοῦ Ἀδάμ γεγονότα, θανάτου δὲ πρόξενον·
μέχρι γὰρ τοῦ παρόντος τάχα δὲ καὶ ἕως τέλους ἀντιπίπτει οἷς ἔπλασας·
φθονεῖ δε τοῖς βροτοῖς παρὰ σοῦ φιλουμένοις,
- δ' οὐ χαίρει θεωρῶν σοὶ κολλώμενον ὄλωσ·
ὑψαυχεῖ δε καὶ μάτην ἐπαίρεται·
ἀλλὰ βληθεὶς τῇ πτώσει ὡς ἐχθρὸς οὕτως τῷ κόσμῳ δειχθῆ
ὑποπόδιον πάντων τῶν εἰς σὲ καταφευγόντων,
|: τὸν εἰδότα τὰ κρυπτὰ (τῶν ἀνθρώπων). :|
- ε' Ὅλωσ οὐ θέλει ὄρᾶν ἐπὶ γῆς θνητὸν ἐγγίζοντα τῷ λυτρωτῇ,
ἀλλ' ὄπλοις τῶν ἁμαρτημάτων συνελαύνει αἰεὶ τοὺς ἀνθρώπους εἰς βάραθρα·
ἐὰν τινὰ δὲ ἴδῃ ὑπόκρισιν ἀσκοῦντα καὶ ἀλαζονευόμενον,
τὴν ἔπαρσιν εὐθύς συναρμόττει τῷ τύφῳ·
- δ' ὑπερηφάνως δὲ τούτῳ θρασυνομένῳ
τῇ καυχῇσει ἐπάγει τὴν κόλασιν·
τοῦ Φαρισαίου μάθωμεν οὐκοῦν καὶ τοῦ τελώνου [τάς] εὐχάς·

β' A

9² τὰ—ἀνθρώπων suppl. Maas

γ' A

2¹ σωτήρα] Τρυpanis m. g.: σωτήριας A5¹ ἐμέ] Maas m. g.: με A9² τῶν

ἀνθρώπων suppl. Maas

δ' A

9³ τὰ κρυπτὰ] Maas, cf. γ', η' 9²: τὰ ἐγκάρδια A9² τῶν ἀνθρώπων suppl. Maas

ε' A

7² τὰς del. Maas m. g.

- Φαρισαῖον γὰρ κρίνει τὸν τελώνην δικαιοῦσας
 |: ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ (τῶν ἀνθρώπων). :|
- ζ' Νίκησον τὸν δολερὸν, κραταίε, ἠττώμενόν ἰδὼ τὸν ἀδρανῆ·
 πατήσω τὸν σπεύδοντα [μὲ] κτεῖναι· μὴ κατάσχη ἐμὲ ἀμαρτήσαντα, δέσποτα·
 οἶδα τὴν εὐσπλαγγίαν, οἶδα φιλάνθρωπίαν τὴν τῆς σῆς ἀγαθότητος·
 αὐτός οὖν, λυτρωτά, ὡς γινώσκων τὰ πάντα
- 8 καὶ ἔχων οἰκτιρμούς, τὰ ἐμὰ πεπραγμένα
 παρορῶν δῶρησαί μοι τὴν ἄφεσιν·
 εἰ μὴ γὰρ σῆ βουλήσει ἰαθῶ, ἀπεγνωσμένος εἰμί·
 ἀλλὰ τῇ ἰατρείᾳ τῇ ἐκ σοῦ θεράπευσόν με,
 |: ὁ γινώσκων (τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων). :|
- ζ' Φόβος συνέχει μου (θλον) τὸν νοῦν, καὶ φρίττει πάντα μου τὰ αἰσθητὰ
 τὴν ἔλευσιν σοῦ τὴν δικαίαν, ὅταν ἔλθῃς, σωτῆρ, μετὰ δόξης τοῦ κρῖναι με·
 ποίαν ἀπολογίαν σχῶ ὁ πολλά σοι πταίσας; τί γὰρ ἔχω καυχῆσασθαι;
 ὁ Φαρισαῖος μὲν προσευχόμενος πρώην
- 8 ἐδείχθη τυφωθεὶς καυχησάμενος ἔργοις,
 καὶ εὐρέθη αἰσχύνῃ ἢ καύχησις·
 τὸ γὰρ καυχᾶσθαι τι οὐκ ἀγαθόν, Παῦλος διδάσκει σαφῶς·
 ἀλλ' ὡς πάντων δεσπότης κάθαρὸν με τῶν κρυφίων,
 |: ὁ γινώσκων (τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων). :|
- η' Ἀλλὰ ἀκούσωμεν τί ὁ Λουκᾶς· αὐτὸς γὰρ γράφει τὴν παραβολὴν·
 ἀνέβησαν ἄνθρωποι δύο ἐπὶ τὸ ἱερὸν τοῦ ὀφείλειεν προσεύξασθαι,
 ὁ μὲν εἷς Φαρισαῖος, ὁ δ' ἕτερος τελώνης, ἡ γραφὴ ὡς ἐδίδαξεν·
 ὁ Φαρισαῖος στὰς ταῦτα εὐχετο κράζων·
- 8 “Εὐχαριστῶ σοι, θεέ· οὐ γὰρ εἰμί ὡς [οἱ] ἄλλοι
 τῶν ἀνθρώπων μοιχοὶ τε καὶ ἄδικοι·
 ἀλλ' οὔτε ἄρπαξ εἰμι ὡς αὐτὸς ὁ τελωνῶν ἀρχηγός,
 τὰ τοῦ νόμου φυλάττων παραγγέλματα, ὡς οἶδας
 |: ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων.” :|
- θ' Ῥήμασι κομψοποιῶν ἑαυτὸν ἐπέτεινε προστιθεὶς τοῖς αὐτοῦ·
 “Νηστεύω”, φησί, “δὲς [τοῦ] Σαββάτου καὶ ἀποδεκατῶ ὅσα κτῶμαι καὶ
 κτήσομαι·

9² τὰ κρυπτὰ] Maas, cf.. 8' 9² app. crit.: τὰ ἐγκάρδια A τῶν ἀνθρώπων suppl. Maas
 ζ' A
 2¹ με del. Trypanis m. g. 4²—5¹ γινώσκων τὰ πάντα et ἔχων οἰκτιρμούς inter
 se mut. Trypanis m. g. 9² τὰ—ἀνθρώπων suppl. Maas
 ζ' A
 1¹ θλον add. Maas m. g. 9² τὰ—ἀνθρώπων suppl. Maas
 η' A
 1¹ ὁ] Trypanis m. g.: λέγει A 5¹ θεέ (—), cf. S. Romani Cantica 34 ις' 1¹] Try-
 panis: ὁ θεός A 5² οἱ del. Trypanis m. g. 7¹ εἰμι (—) αὐτός] Trypanis m. g.: οὗτος A
 θ' A
 2¹ τοῦ del. Trypanis m. g.

- πάντα τὰ ἐν τῷ νόμῳ πληρῶ ἐντεταγμένα· παραβάτης οὐ δείκνυμαι·
 μισῶ ἁμαρτωλοὺς καὶ τελώνας καὶ πόρνas·”
- δ ὁ Φαρισαῖος μὲν ταῦτα ἐνεκαυχᾶτο,
 ἀλλ’ ἐπαρθεὶς ἐδείχθη κατάκριτος·
 ὁ δὲ τελώνης μήκοθεν ἐστῶς εἰς γῆν κατένευε
 μὴ τολμῶν ἀτενίσαι πρὸς τὸν ὕψιστον ὄμμα,
 |: τὸν εἰδὸτα τὰ κρυπτὰ (τῶν ἀνθρώπων). :|
- ι’ Ἰσχυσεν ἀλαλος μάλλον φωνῇ ἤπερ τὰ ῥήματα τοῦ σοβαροῦ·
 οὐδὲν γὰρ ὁ τελώνης ἔφη ταπεινῶν ἑαυτὸν, κάτω νεύων, ὡς πρόειπον·
 ὁ ἑαυτὸν ὑψῶν γαρ, ὡς ἡ γραφὴ διδάσκει, πάντως ταπεινωθήσεται·
 τὸ στῆθος οὖν αὐτοῦ ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τύπτων
- δ ἔβρα στεναγμῶ πρὸς τὸν ὕψιστον λέγων·
 “Ὁ θεός μοι ἰλάσθητι, δέομαι,
 ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῶ ὡς ἀμνησίκακος.”
 οὕτως ἐδικαιώθη ὁ τελώνης ἰκετεύσας
 |: (τὸν εἰδὸτα τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων). :|
- ια’ Σκέπη γυμνῶν καὶ τροφεῦ τῶν πτωχῶν, πηγὴ τῆς χάριτος ἢ ἀληθῆς,
 ὁ μόνος ὑπάρχων ἐλεήμων, τὸν ἐκ πλήθους κακῶν τεθνηκότα με ἔχειρον·
 μόνος ἐκτὸς ὑπάρχων ἁμαρτωλῶν, οἰκτίρμων, ἁμαρτήσαντα οἵκτειρον·
 αὐτὸς γὰρ σαρκωθεὶς διὰ πλήθους ἑλέους
- δ ἔρρῶσω κατοχῆς τοῦ ἐχθροῦ τοὺς ἀνθρώπους,
 δι’ ἐμέ γαρ ἐγένου καὶ ἄνθρωπος·
 ὄθεν τολμῶν προσπίπτω σοι, σωτήρ, κράζων· “Ἰλάσθητι·”
 τὸν τελώνην μιμοῦμαι λέγων τοῦτο δυσωπῶν σε
 |: τὸν εἰδὸτα τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων. :|
- ιβ’ Ἄγιε, δέσποτα, πάντων κριτά, ὁ ἐκ παρθένου ἀσπόρου τεχθεὶς,
 καθάρισον με ὡσπερ σῖτον καὶ εἰσάγαγε με ἔνδον τῆς ἀποθήκης σου,
 μὴ ὁ ἐχθρὸς εὐρών με μίξας τοῖς ζιζανίοις προξενήσῃ μοι γέενναν·
 προβάτων σου εἰμί, ἐνωθῶ σου τῇ ποίμνῃ·
- δ ποιμὴν γὰρ εἶ καλός, μισθωτὸς οὐχ ὑπάρχεις·
 μὴ ὁ λύκος εὐρών με σπαράξῃ με·
 αὐτὸς διδάσκων ἔφησεν ἐν γραφαῖς ὅτι· “Οὐ βούλομαι
 τῶν παιόντων τὴν θνήσιν ὡς τὸ ζῆν καὶ ἐπιστρέφειν,”
 |: ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ (τῶν ἀνθρώπων). :|

6¹ metrum: ὙΟ—ΥΟ—ΥΟ—ΥΟ: ἀλλ’ ἐπήρθη καὶ ἐδείχθη κατάκριτος Maas: καὶ ἐπάρσει ἐδείχθη κατάκριτος conit. Hunger (cf. Zach. 12, 7) 9² τῶν ἀνθρώπων suppl. Maas
 ι’ A

1¹ μάλλον φωνῆ] Maas m. g.: φωνῇ μάλλον A 2² πρόειπον (—ΥΟ) 9¹⁻² τὸν—
 ἀνθρώπων suppl. Maas

ια’ A

2¹ ἐλεήμων (Υ—Υ)

ιβ’ A

4¹ πρόβάτων] Trypanis m. g.: πρόβατον A

9² τῶν ἀνθρώπων suppl. Maas

- ιγ' Ἦλεως, Ἦλεως, Ἦλεως μοι γενοῦ ἐν κρίσει σου τῇ φοβερά,
κατάκριτος γάρ (νυν) ὑπάρχω· ἀλλ' αὐτός, ἀγαθῆ, ἐγκλημάτων με λύτρωσαι,
καὶ ὡς ποτὲ τῇ πόρῃ ἀφείν τῶν πταισμάτων δώρησαί μοι, φιλάνθρωπε·
ἐκείνη δάκρυσιν ἐπλυνέ σου τοὺς πόδας
5 καὶ [ταῖς] ἑαυτῆς θριξίν ἐκμάξασα ἐφίλει
καὶ τῷ μύρῳ ἀλείφουσα ἔλεγεν·
“Ἀπόπλυνόν με, μόνε δυνατέ, τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου
(ὕ—υ—υ—υ) (ὕ—υ—υ—υ)
|: ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων.” :|
- ιδ' Ὁ ἀγαθὸς θησαυρὸς τῆς ζωῆς, ὁ πολυεὐσπλαγχνος, φεῖσαι κάμοῦ·
μὴ καταδικάσης [με], οἰκτίρμων, ὥσπερ τὸν παρὰ σοῦ εἰληφότα τὸ τάλαντον·
μὴ ἑτασθῶ ὡς κρύψας τὴν παρακαταθήκην, τὸ τῆς πίστεως σύμβολον·
ἀλλὰ ἀριθμηθῶ σὺν τοῖς πιστοῖς σου δούλοις,
5 οἷς ἔδωκας, Χριστέ, τὸν τοσοῦτον σου πλοῦτον,
ὃν λαβόντες (καὶ) ἐδιπλασίασαν·
μὴ κατακρίνης με ὡς τὴν συκῆν καρπὸν οὐκ ἔχουσαν,
ἀλλ' ἀξιους ποιήσω τοὺς καρποὺς τῆς μετανοίας
|: τοῦ εἰδότος (τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων). :|
- ιε' Νίκη γενοῦ μοι, Χριστέ ὁ θεός, καὶ τοὺς συνέχοντας μὲ λογισμοὺς
ἐξέλασον ἐκ τῆς ψυχῆς μου· πονηροὶ γὰρ εἰσὶν ἀκηδῖαν ἐμβάλλοντες·
τούτους, καρδιογνώστα, κέλευσον ἐξορίσαι ὡς μὴ ὄντας ἀξιους σου·
ὃν τρόπον ὑπὸ σοῦ οἱ κληθέντες ἐν γάμῳ
5 οὐκ ἦσαν ἄξιοι τοῦ μυστικοῦ σου δειπνοῦ
καὶ αὐτοῦ ἑαυτοὺς ἀπεστέρησαν
ἀποταξάμενοι τῷ ὑπὸ σοῦ τούτους καλέσαντι·
ἀλλ' ἐγὼ ἱκετεύω ἀγαθότητά μοι δεῖξον,
|: ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων. :|
- ις' Κατακαλύπτει μοι τὸν λογισμὸν ἢ περιέχουσα συμφορὰ
καὶ εἶμι σχεδὸν πολυβλέπων ἀπὸ πλήθους κακῶν, ὧν ἐν τῷ βίῳ μου ἔπραξα·
ἀλλ' ὁ τυφλοὺς φωτίσας καὶ νεκροὺς ἀναστήσας τὴν καρδίαν μου φώτισον

ιγ' A

2¹ νυν add. Trypanis m. g. 5¹ ταῖς del. Trypanis m. g. ἑαυτῆς] αὐτῆς Maas m. g.

9^a τὰ—ἀνθρώπων suppl. Maas

ιδ' A

2¹ με del. Trypanis m. g. 6¹⁻² ὃν λαβόντες post ἐδιπλασίασαν A: transpositionit

Maas m. g. καὶ add. Trypanis m. g. ἐδιπλασίασαν] ἐπεδιπλασίασαν (sine καὶ) Miham

m. g. 9¹ τοῦ εἰδότος] Maas: ὁ γινώσκων A 9^a τὰ—ἀνθρώπων suppl. Maas

ιε' A

6 αὐτοῦ] Trypanis m. g.: τούτου A post ἑαυτοὺς (transpositionit Trypanis m. g.)

9^a τῶν ἀνθρώπων suppl. Maas

ις' A

2¹ εἶμι (····) πολυβλέπων] Trypanis m. g., cf. 57 Kr., ις' 1^a et Liddell-Scott-

Jones n. v.: μὴ βλέπων A

- κ' "Ἐλαβε πεῖραν καὶ Ἄδης πικρὰν ἐμέσας Λάζαρον ἐκ τῆς γαστροῦ·
αἰσθόμενος γὰρ τῆς φωνῆς σου ἀπολύει δεσμῶν, ὅνπερ εἶχε κατάκλειστον·
σὺ φοβερός ὑπάρχεις, καὶ τίς σοὶ τῷ δεσπότη ἀντιστῆναι δυνήσεται;
οὐ θάνατος ποτέ, ἀλλ' οὐδὲ γῆ σε φέρει·
- 5 τῷ φόβῳ γὰρ τῷ σῶ κλονουμένη δονεῖται·
οὐδὲ πάλιν ἢ θάλασσα φέρει σε·
ἀλλὰ κυμάτων ὕψος ἑαυτῆς τῷ σῶ προστάγματι
καταπαύει γαλήνην ὑποστρώσασά σοι τὰ νῶτα
|: τῷ εἰδότε τὰ κρυπτὰ (τῶν ἀνθρώπων). :|
- κα' Λόγος ἀθάνατος ὢν τοῦ πατρὸς τῷ λόγῳ ἐκτίσας πάντα τῷ σῶ,
καὶ πάντα δουλεύει σοὶ φόβῳ· καὶ οἱ δαίμονες γὰρ ἀπειλὴν σου φοβούμενοι
ἐκραζον φανεροῦντες υἱὸν θεοῦ σε εἶναι καὶ ἤληθεῦον ἀκούοντες
τὴν κέλευσιν τὴν σὴν ἀναμένοντες οὗτοι·
- 5 ἐξῆλθον γὰρ εὐθύς τοῦ ἀνθρώπου φωνῆ σου
καὶ εἰς χοίρους πεμφθῆναι ἰκέτευον·
"Ἐπίτρεψον ἡμῖν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν τῶν χοίρων νομὴν·"
οὐδὲ τούτων γὰρ εἶχον ἐξουσίαν, εἰ μὴ εἶπας,
|: ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων. :|
- κβ' Ὡς συγκατάβασις σοῦ, λυτρωτά· ὦ τῆς ἀφάτου σου πάλιν στοργῆς·
ἰώμενος γὰρ τοὺς Ἰουδαίους καὶ πεινῶντας αὐτοὺς θαυμασιῶς διέθρεψας·
ἀπὸ γὰρ πέντε ἄρτων καὶ (ἀπὸ) ἰχθύων δύο ὄχλον ἄπειρον ἔθρεψας·
(U—U—U—) (U—U—U—U)
- 5 τῶν γυναικῶν χωρὶς καὶ παιδῶν ἐδείκνυς
τῶν κλασμάτων τὸ θαῦμα ὑπέρτερον·
καὶ ἀποστῶλον ἴσους ἀριθμῶ κοφίνοὺς ἐπλησας γὰρ·
ἀλλ' [ὁ] ἀχάριστος ὄχλος οὐ τιμᾷ οὐδὲ δοξάζει
|: τὸν εἰδὸτα τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων. :|
- κγ' Νοῦς οὐκ ἀρκεῖ τὰ (ἐ)σὰ ἐξειπεῖν· τελώνας ἔσωσας λόγῳ, Χριστέ·
Ματθαῖον ἰδὼν καὶ Ζαχαῖον ὡς θεὸς ἀγαθὸς τούτοις ἀντετελώνευσας·
καὶ ὁ μὲν εἷς, Ματθαῖος, ἅπαντα καταλείψας ἀναστάς ἠκολούθει σοὶ·
Ζαχαῖος δὲ ἐστὼς ἐν τῷ δένδρῳ ἰδὼν σε
- 5 εἰς οἶκον ἑαυτοῦ εἰσαγαγὼν ξενίζει
τὸν τοῦ κόσμου τροφέα καὶ κύριον·

κ' A

9^a τὰ κρυπτὰ] Maas: τὰ ἐγκάρδια A τῶν ἀνθρώπων suppl. Maas

κα' A

3^a ἤληθεῦον (U—U)

κβ' A

1¹ συγκατάβασις] Trypanis m. g.: συγκαταβάσεως A2¹ Ἰουδαίους (U—U)3^a ἀπὸ add. Trypanis m. g. 8¹ ὁ del. Trypanis m. g.

ὄχλος] Trypanis m. g., cf.

κβ' 3^a: λαὸς A

κγ' A

1¹ (ἐ)σὰ] Trypanis m. g., cf. ω' 2¹ app. crit.: σὰ A

- καὶ διανείμας πάντα τὰ αὐτοῦ ἐδικαιώθη ἐκ σοῦ·
 τῆς [οὖν] τοιαύτης μερίδος ἰκετεύων ἀξιῶσόν με,
 | : (ὁ γινώσκων τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων). : |
- κδ' "Ἥμαρτον, ἡμαρτον, (ἡμαρτον) σοί," ὡς ὁ τελώνης στενάζων βοῶ·
 Ἰλάσθητι μοί, ὁ θεός μου, τῷ μὴ ὄντι ἀξιῶ τὸν πόλον θεάσασθαι·
 ἀλλ' ὡς θεός, οἰκτίρμων, δέξαι μετανοοῦντα ὡς τὸν ἄσωτον, δέομαι·
 ἐλέησον κάμῃ ὡσπερ τὴν Χαναναίαν·
- δ οὐ χριζῶν θυγατρὸς τὴν ἐπίσκεψιν κράζω·
 τὴν ψυχὴν μου καθάρισον, κύριε,
 ἵν' ἐμπλησθῶ ὡς κύων τῶν ψυχῶν τῶν τῆς τραπέζης σου
 καὶ ὀνομάζων πατέρα σὲ δοξάζω παρρησίᾳ
 | : τὸν εἰδὸτα (τὰ κρυπτὰ) τῶν ἀνθρώπων. : |
- κε' Νεύματι σῶ, ποιητὰ τοῦ παντός, καὶ τὴν συγκύπτουσαν ἔσωσας πρὶν
 καὶ τῶν δεσμῶν τοῦ διαβόλου ἠλευθέρωσας, Λόγε, διὰ σὴν ἀγαθότητα·
 ἐν γὰρ Σαββάτῳ ταύτην δεσπότης ὢν [τοῦ] Σαββάτου ὑγιᾶναι πεποίηκας·
 ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ταῖς ἀμαρτίαις
- δ συγκύπτουσαν ἀεὶ δεινῶς πεπεδημένην
 ἠλευθέρωσον, μόνη φιλόνηρωπε,
 καὶ τὸν διάβολον τὸν κατ' ἐμοῦ μόνος καταίσχυνον,
 ἵνα πίστει [σε] δοξάζω καὶ ὑμῶ σε εἰς [τούς] αἰῶνας
 | : τὸν εἰδὸτα τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων. : |

8¹ οὖν del. Trypanis m. g. 8² ἀξιῶσον (U—U), cf. ἀξιῶνω apud hodiernos Graecos
 9¹⁻² ὁ—ἀνθρώπων suppl. Maas
 κδ' A
 1¹ ἡμαρτον add. Maas, cf. ἴλεως, ἴλεως, ἴλεως ιγ' 1¹ 8¹ πατέρα ὀνομάζων A:
 transp. Trypanis m. g. 9² τὰ κρυπτὰ suppl. Maas
 κε' A
 2¹ metrum: U—UU—U—U—U: καὶ (ἐκ) τῶν δεσμῶν τοῦ διαβόλου (U—U) dub. Trypanis, cf. 2² διὰ (—): ἀπὸ τῶν δεσμῶν τοῦ διαβόλου conl. Hunger 2² διὰ (—)
 3² τοῦ del. Trypanis m. g. 8¹ σε del. Trypanis m. g. 8² τοὺς del. Trypanis
 m. g. 9² τὰ—ἀνθρώπων suppl. Maas

III

ANASTASIOS

ON THE DEPARTED

The dating of canticum III *On the Departed*, as well as the identity of its author, the "humble Anastasios", have been a matter of controversy among scholars, which has not yet been settled¹. The subject of the canticum—a sermon on death and the vanity of life—the simple and severe treatment, and the metre in which it is composed point to an early date². However, the fully developed form of the *kontakion* which Anastasios employs, seems to preclude a date before the 6th century, nor is any date after the end of the 7th possible, when full-scale *kontakia* ceased to be composed, and the *kanon* comes into its own. The melody and metre used by Anastasios, Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος, is the same as Romanos 55 *On Life in the Monastery*, Οἱ ἐν πάσῃ τῇ γῆ³; but there is no indication as to which of the two melodists served as a model to the other⁴.

In the *Pentekostarion*, where prooemia I and IV and the first strophe of Anastasios' canticum are included⁵, the author is cited as Ἀναστάσιος ὁ μοναχός. That Anastasios was probably a monk, is also supported by the epithet ταπεινός, which accompanies his name in the acrostic⁶. Moreover, certain similarities with a sermon "On the Departed" by Anastasius Sinaites

1 See J. B. Pitra, *Anal. Sacra* I, pp. xxxiii f.; E. Bouvy, *Échos d'Orient* 1 (1898) 262 f., and *Poètes et Melodes*, Nîmes 1888, p. 362; S. Pétridès, *Revue de l'Orient Chrétien* 6 (1901) 444 f. and *Échos d'Orient* 12 (1909) 151; A. Papadopoulos-Keramouss, *Vís. Vremennik* 7 (1900) 43 f., and *Néa Hmépa* 2/15, 9/22 March 1902 (nr. 1422 1423); C. Emerau, *Échos d'Orient* 21 (1922) 264; H.-G. Beck, *Kirche u. theol. Lit. im byz. Reich*, p. 605. See also O. Bardenhewer, *Gesch. d. altkirchl. Literatur* V, p. 165 f.

2 See J. B. Pitra, *Anal. Sacra* I, p. xxxiii and p. 92. On the popularity of this melody and metre see H. Follieri, *Studi e Testi* 211 (1960) 207.

3 On this see Maas—Trypanis, *S. Romani Cantica Genuina*, *Metr. App.* xi, p. 522. The *initia* of both Romanos 55 and Anastasios' canticum *On the Departed* are quoted in the manuscripts to indicate this melody and metre.

4 Pitra, *Anal. Sacra* I, p. 44, believes that Anastasios is the older and the model.

5 See *Πεντηκοστάριον χαρμόσυνον* etc., Rome 1884, pp. 377 and 383-4.

6 This, however, is no proof, for ταπεινός, though an epithet often used by monks, is not exclusively attributed to them.

(c. 640--701)⁷ induced E. Bouvy, if not to attribute the *kontakion* to him, then to consider the second half of the 7th century as a *terminus ante quem* for its composition, as it is clearly to this canticum that Anastasius Sinaites is referring in his sermon⁸. Bouvy's view was shared by S. Pétridès⁹, and there is much to be said in its favour. On the other hand, A. Papadopoulos-Kerameus vigorously opposed Bouvy's opinion¹⁰, and suggested that Anastasius Quaestor, the so-called τραυλός, who lived in the reign of Leo VI (886--912), was the author, a view with which C. Emereau¹¹ and even Pétridès himself¹² finally agreed, and which is accepted with some reservations by H.-G. Beck¹³.

But this is absolutely untenable. Anastasius Quaestor lived in the 9th century¹⁴, when full-scale *kontakia* had ceased to be composed¹⁵. He was the author of *kanons*, which came to take the place of the declining *kontakion* in the Greek Orthodox church, and his style is highbrow and polished, as can also be seen from the metres—iambics and elegiacs—in which he composed his religious poetry¹⁶. He belongs to the period after the "Photian revival" of classical studies in Byzantium. As opposed to this, the simple rambling *kontakion* of "humble Anastasios" "appartient", as Bouvy rightly says¹⁷, "plutôt à un moine prédicateur". And that it belongs to a period before the 8th century, is also indicated by the fact, that in the liturgical books prooemia I and IV and its first strophe are found after the sixth ode of later *kanons*¹⁸, in the same way that all the early famous *kontakia* are found in a curtailed and vestigial form compressed between the odes of *kanons*. Nor

7 PG 89, 1191--1202. On the Syriac version of this sermon see A. Baumstark, *Gesch. d. syrischen Literatur*, Bonn 1922, p. 262. On Anastasius Sinaites see O. Bardenhewer, l. c., V, pp. 41 f., and H.-G. Beck, l. c., p. 442.

8 *Échos d'Orient* 1 (1898) 262 f.

9 *Revue de l'Orient Chrétien* 6 (1901) 444 f.

10 *Viz. Vremennik* 7 (1900) 43 f.

11 *Échos d'Orient* 21 (1922) 264.

12 *Échos d'Orient* 12 (1909) 151.

13 l. c., p. 605.

14 See A. Papadopoulos-Kerameus, *Viz. Vremennik* 7 (1900) 45 and 55, and H.-G. Beck, l. c., p. 605.

15 See Maas—Trypanis, *S. Romani Cantica Genuina*, p. xv.

16 A. Papadopoulos-Kerameus, l. c., pp. 43 f., and H.-G. Beck, l. c., p. 605.

17 *Échos d'Orient* 1 (1898) 263.

18 See Τριώδιον, Rome 1879, where it is found in the service for the Saturday της Ἀποκριæ, after the sixth ode of a *kanon* by Theodore the Studite (758--826 A. D.); Πεντηκοστήριον, Rome 1884, p. 377, where it is found in the service of the Ψυχασάββατον both in the πανηγυρίς after the sixth ode of a *kanon* by Theophanes (c. 775--845 A. D.), and again, p. 383--4, in the Ὁρθρος after the sixth ode of a *kanon* of Arsenios (13th century); see also Εὐχολόγιον τὸ μέγα, Venice 1869, pp. 411, 432, 454 f., 473 and 478.

is the fact that Anastasios' canticum has survived curtailed (and in one instance complete) in *all* the services for the dead¹⁹ a minor indication of antiquity; for all things connected with burial and death are proverbially conservative. All that can, therefore, be said at the present state of our knowledge is that no certain identification of Anastasios is possible, and that canticum III *On the Departed* should be probably regarded as a work of the sixth or even possibly of the seventh centuries, but which has been extensively retouched and most probably curtailed.

But even though Anastasios' *kontakion* is a work of limited poetic merits, whose train of thought is often disturbed²⁰, it is evident that it enjoyed considerable popularity. This can not only be seen by the fact that it was chanted in part or entire in all services for the dead, but also from the many additions and alterations found in the manuscripts—which also led to the impossible ΝΟΣΕΑΣ or ΝΟΣΗΕΑΣ in the acrostic²¹—and by the four proemia, which have been handed down to us. Anastasios' canticum has been transmitted in a considerable number of codices, of which eight are among the oldest extant *kontakaria*. The present edition is based upon ten of these²², ranging from the 10th to the 12th centuries. Strangely enough, this *kontakion* has been hardly edited since its *editio princeps* by J. B. Pitra in "Juris ecclesiastici Graecorum historia et monumenta", Rome 1868, vol. II, pp. 280^{mf}. The only noteworthy edition is again by J. B. Pitra in *Anal. Sacra* I, pp. 242 f., which is based on two manuscripts only (C and T).

19 See Τριώδιον, Rome 1879, p. 26 and Πεντηκοστάριον, Rome 1884, p. 377; also Εὐχολόγιον τὸ μέγα, Venice 1869, p. 411 in the Ἀκολουθία νεκρώσιμος εἰς ἱερεῖς; p. 432 in the Ἀκολουθία νεκρώσιμος εἰς μοναχοὺς; pp. 454f. in the Ἀκολουθία νεκρώσιμος εἰς ἱερεῖς, in which it is transmitted complete with the acrostic: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΤΑΠΟΥ ΚΗΕΑΣΠ (sic); in p. 473 in the Ἀκολουθία νεκρώσιμος εἰς κοσμικοὺς ἄνδρας, and in p. 478 in the Εἰς νήπια τελευτήσαντα; cf. also Ὁρολόγιον, Rome 1937, p. 762, where Proem. IV is found.

20 See also J. L. Jacobi, *Ztschr. f. Kirchengeschichte* 5 (1882) 224.

21 All that Krumbacher says in *Die Akrostichis in der gr. Kirchenpoesie*, pp. 588f. about a place-name concealed behind the ΝΟΣΗΕΑ or ΝΟΣΕΑ of the acrostic found in some of our manuscripts is clearly untenable. Such place-names never occur in the acrostics of early *kontakia*.

22 These are: A ff. 203^r—207^r; B ff. 69^v—73^r; C ff. 156^v—159^r; G ff. 73^v—74^v; H ff. 58^r—59^r; J ff. 252^v—259^v; M ff. 238^v—242^r; T ff. 152f. (Pitra's numbering. For the readings of T I had to rely on Pitra's edition, as they were in the damaged part of that manuscript; cf. *General Introduction*, p. 11, n. 13); ο pp. γγ'—α' (before the numbering of the folios starts); δ ff. 228^v—235^v.

23 The editions of this canticum in the liturgical books of the orthodox church are naturally not mentioned here; for some of these see E. Folliori, *Studi e Testi* 211 (1960) 207. One exception should perhaps be made for that by J. Gour, *Εὐχολόγιον*, Paris 1647, pp. 561f.

On the Departed

The metrical pattern is:

úú—úú—úú—úú úú—úú—úú—úú

úú—úú—úú—úú úú—úú—úú—úú

ú÷ú—úúúú—úú úú—úú—úú÷ú—ú

úú÷úú—úú—úú(—)

5 úú—úú—úú÷úú—

|: úú—úú :|

III (88 Kr.)

ANASTASIOS

ON THE DEPARTED

Acrostichis: ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΤΑΠΕΗΝΟΥ ΑΕΙΝΟΣ

Prooemium I: Μετὰ τῶν ἁγίων

Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ,
 τὰς ψυχὰς τῶν δούλων σου ἔνθα οὐκ ἔστι πόνος,
 οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλὰ ζωὴ ἀτελεύτητος·
 | : ἀλληλούϊα. : |

Prooemium II: Ὁς ἀγαπητὰ

Ὁς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, κύριε τῶν δυνάμεων,
 διό, σωτήρ, οἱ οἰκοῦντες αὐτὰ εἰς τοὺς αἰῶνας
 εὐφραίνονται ἄδοντες, ψάλλοντες
 σὺν τῷ προφῆτῃ Δαβὶδ
 5 | : ἀλληλούϊα. : |

Prooemium III: Ὁ τῆς ζωῆς

Ὁ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ θανάτου ἐξουσιάζων,
 μεθιστάνων δὲ πάντας σὺ προστάγματι,
 ὅτε θέλεις ἐλεῆσαι, καὶ τὸν μεταστάντα ἀνάπαυσον
 ὡς μόνος θεὸς οἰκτίρμων·
 5 | : ἀλληλούϊα. : |

III Codices: A (Prooem. I et α'—κζ') B (Prooem. I et α'—κς') C (Prooem. III et α'—κζ') G (Prooem. I et α'—ς') H (Prooem. IV et α'—γ', ιη' bis) J (Prooem. I et α'—κη') M (Prooem. II et α'—ιη', κα'—κβ', κδ' bis, κς' bis) T (Prooem. I, III et α'—κη') e (Prooem. I et α'—ι') δ (Prooem. I, IV et α'—κζ')

Editiones: Pitra A. S. I, p. 242sq.

Dies Festus: Τῷ Σαββάτῳ τῆς Ἀποκρέτου (τῆς Πεντηκοστῆς H) ABGHHM

Titulus: On the Departed, Trypanis: Εἰς κοιμηθέντας AHM δ: Εἰς κοίμησιν C: Ἀναπαύσιμον BG

Modus: ἦχος πλάγιος δ'

Acrostichis: Ἀναστασίου τοῦ ταπεινοῦ νοσηεας (νοσεας δ) A δ: Ἀναστασίου τοῦ ταπεινοῦ αἴνος CM: Ἀναστασίου e

Ephymnium: τὸ (vel τοῦ) ἀλληλούϊα passim nonn. codd.

Prooemium I

ABGJTδδ

2¹ τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου eδ

3¹ ἀτελεύτητος] ἡ phrase. A δ

Prooemium IV: Τὸν μεταστάντα

Τοὺς μεταστάντας ἐξ ἡμῶν ἐκ τῶν προσκαίρων
κατασκοηνώσας, ἀγαθέ, ἐν ταῖς αὐλαῖς σου μετὰ δικαίων ἀνάπαυσον, σωτήρ
ἀθάνατε·

εἰ καὶ ὡς ἄνθρωποι ἡμαρτον ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἀναμάρτητος, εὐσπλαγχνε,
ἄφες αὐτοῖς τὰ ἐκούσια πταίσματα καὶ τὰ ἀκούσια
8 μεσιτευούσης τῆς σέ τεκούσης, ἵνα συμφώνως βοῶμεν ὑπὲρ αὐτῶν
|: ἄλληλούϊα. :|

Strophæ: Οἱ ἐν πάσῃ τῇ γῆ

α' Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος, ὁ ποιήσας καὶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον·
οἱ βροτοὶ δὲ ἐκ γῆς διεπλάσθημεν καὶ εἰς γῆν τὴν αὐτὴν πορευόμεθα,
καθὼς ἐκέλευσας ὁ πλάσας με καὶ εἰπὼν μοι ὅτι· "Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν πορεύου,"
ὅπου πάντες βροτοὶ πορευόμεθα,
8 ἐπιτάφιον θρῆνον ποιοῦντες ᾠδὴν,
|: ἄλληλούϊα. :|
β' Νουνεχῶς δυσωπῶ, ἐπακούσατε, μετὰ πόνου γὰρ ταῦτα καὶ φθέγγομαι·
δι' ὑμᾶς γὰρ τὸν θρῆνον ἐποίησα, ἵσως ἔχειν τινα προσωφέλειαν·
ἀλλ' ὅτε ταῦτα μελωδήσητε, μνημονεύσατε μοῦ τοῦ ποτὲ γνωρίμου·
πολλάκις γὰρ ὁμοῦ συνεισήλθομεν
8 καὶ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἐψάλλομεν ᾠδὴν,
|: ἄλληλούϊα. :|
γ' Ἀναστάντες οὖν πάντες συνάχθητε καὶ καθίσαντες λόγον ἀκούσατε·
"Φοβερὸν, ἀδελφοί, τὸ κριτήριον, ὅπου μέλλομεν πάντες παρίστασθαι·
οὐκ ἔνι δοῦλος οὐτ' ἐλεύθερος, οὐδὲ ἔνι ἐκεῖ μικρὸς, οὔτε μέγας,

Prooemium IV (cf. Theodorus, In Monachorum Exequiis, prooem., Pitra A. S. I, p. 373 sq. [96 Kr.])

H δ

1¹ Τὸν μεταστάντα δ 2¹ κατασκοηνώσας—σου om. δ 2² δικαίων] ἀγίων δ
3¹ ἄνθρωπος] ἡμαρτον δ 3² εὐσπλαγχνε om. δ 4¹ αὐτοῖς] αὐτὸν δ 5¹ μεσι-
τευούσης] πρεσβείαις δ 5² αὐτῶν] αὐτοῦ δ

α' ABCGHJMTεδ

1¹ ὑπάρχει C 2² πορευόμεθα AGJMT 3² μοι om. M ὅτι om. JT
4 πορευόμεθα AGJMT 5¹ θρῆνον om. B

β' ABCGHJMTεδ

1¹ ὑπακούσατε AJMTδ 1² καὶ φθέγγομαι] προσφθέγγομαι H: νῦν φθέγγομαι M
2¹ ἡμᾶς J γὰρ] δὲ A 3¹ μελωδήσεται (-τε T) AT: μελωδήσατε G 4 πολλάκις]
ὡς p^{roem.} δ γὰρ om. δ συνεισήλθομεν] συνήλθομεν C: συνεισήλατε G 5 θεοῦ]
κυρίου Jδ ἐψάλλομεν] συνεψάλλομεν τὴν M

γ' ABCGHJMTεδ

1¹ λόγων A ἀκούσαντες G (ἀκούσατε G^c) 2² παρίστασθαι] πορευέσθαι ACHδ
3¹ ἐνι] ἐκεῖ add. ABCHJTe οὐτ'] οὔτε C: οὐδὲ ABGMεδ 3² οὐδὲ] οὐδ' e: οὔτε
ABCT οὔτε] οὐδὲ ABCδ

- ἀλλ' οἱ πάντες γυμνοὶ παριστάμεθα·
διὰ τοῦτο καλὸν τὸ βοᾶν τῷ Χριστῷ
|: ἀλληλούϊα." :|
- δ' Συγχαίόμεθα πάντες τοῖς δάκρυσιν, ὅταν ἴδωμεν λείψανον κείμενον·
καὶ ἐγγίζοντες πάντες ἀσπάζονται, ἴσως δὲ καὶ τοιαῦτα προσφθέγγονται·
“Ἰδοὺ ἀφῆκας τοὺς φιλοῦντας σε· οὐ λαλεῖς τοῦ λοιποῦ μεθ' ἡμῶν, ὦ φίλε·
διὰ τὶ οὐ λαλεῖς ὡς ἐλάλεις ἡμῖν,
5 ἀλλὰ οὕτως σιγᾶς μὴ λαλῶν μεθ' ἡμῶν
|: ἀλληλούϊα;" :|
- ε' Τί πικρὰ τῶν θνησκόντων τὰ ῥήματα, ἅπερ φθέγγονται, ὅταν πορεύονται·
“Ἀδελφοί, ἀδελφῶν μου χωρίζομαι, φίλους πάντας ἀφῶ καὶ πορεύομαι·
ποῦ οὖν ὑπάγω οὐκ ἐπίσταμαι, ἢ πῶς πέλω ἐκεῖ οὐδεὶς ὁ γινώσκων,
εἰ μὴ μόνος θεὸς ὁ καλέσας με,
5 ἀλλὰ μνεῖαν ποιεῖτε ἐμοῦ μετ' ὧδῆς
|: ἀλληλούϊα." :|
- ς' Ἄρα ποῦ αἱ ψυχαὶ νῦν ὑπάρχουσιν; ἄρα πῶς ἐν τῷ Ἄδῃ διάγουσιν;
ἐπεθύμουν μαθεῖν τὸ μυστήριον, ἀλλ' οὐδεὶς ἱκανὸς διηγήσασθαι·
ἄρα ἀκάκεινοι μνημονεύουσι τῶν ἰδίων αὐτῶν, ὡς ἡμεῖς ἐκείνων;
ἢ ἐκεῖνοι λοιπὸν ἐπελάθοντο
5 τῶν θρηνοῦντων αὐτοὺς καὶ ποιούντων ὧδῆν,
|: ἀλληλούϊα; :|
- ζ' Συνοδεύσατε, φίλοι, τοῖς θνήσκουσι καὶ σπουδῆ πρὸς τὸ μνήμα προφθάσατε
καὶ ἐκεῖ νουνεχῶς ἀτενίσαστε καὶ τὸν τόπον ὑμῶν εὐτρεπίσατε·
πᾶσα νεότης ἐποδύρεται, πᾶσα ἡλικία ἐκεῖ ἐμαράνθη·

4 ἀλλ' οἱ] ἀλλὰ MJ τὸ] τοῦ CJε
δ' ABCGJMTεδ
1¹ Συγχαίόμεθα AJ: Συγχαίόμενοι CM 1² ὅταν] ὅτε CGMεδ 2¹ ἀσπάζον-
τες J: ἀσπαζόμεθα T 2² ἴσως δὲ] καὶ ἐν πόνῳ δ προσφθέγγοντες J 3¹ Ἰδοὺ]
ποῦ νῦν B 3² λαλεῖς] λαλία J μεθ' ἡμῶν τοῦ λοιποῦ A ὦ φίλε] ὦ φίλος C: ὦ φίλοι
J: ὡς φίλος δ 4 ἡμῖν] τὸ πρὶν AJT 5 ἀλλὰ] ἀλλ' GTεδ σιγᾶς] ὑμᾶς J μὴ]
τοῦ B
ε' ABCGJMTεδ
1¹ θνησκόντων om. G 2¹ μου χωρίζομαι om. ε 2² φίλους πάντας] φίλοι
φίλους AJ ἀφῶ ε 3¹ οὖν] δὲ AJT: νῦν Gεδ 3² πέλω] Trypanis: μέλλω oodd.
ἐκεῖ—γινώσκων] CG: ἐκεῖ εἶναι (εἶναι ἐκεῖ Mδ) οὐ γινώσκω AJMTδ: εἶναι ἐκεῖ οὐδεὶς οὐ
γινώσκει ε 4 θεός] ὁ praem. M με] μοι J 5 ἐμοῦ] Pitra m. g.: μου oodd.
μετ'] μετὰ ε 5 ἀλλὰ μνεῖαν ποιεῖτε μου μετὰ (—U) ὧδῆς Trypanis, of. η' 5; ιβ' 5
ς' ABCGJMTεδ
1¹ ὑπάρχουσιν] ἀπάγουσιν M: ὑπάγουσιν G 1² διάγουσιν] δι' οὐ ἄγουσιν J
2² ἀλλ'] καὶ δ 3¹ ἄρα] εἰ δ ἀκάκεινοι] καὶ ἂν κρίνη J 3 ἐκείνων] ἐκείνους JMe:
ἐκείνους BGTδ 4 ἐκεῖνοι] ἀκάκεινοι δ λοιπὸν om. δ 5 αὐτῶν MT: αὐτοῖς Gδ
ζ' ABCJMTεδ
3¹ νεότης] ἐκεῖ φύσις T ἐποδύρεται] T: ἐκεῖ ὀδύρεται oett. oodd. 3² metrum:
UU—UU—UU—U—U: ἐκεῖ ἀπὸ ἡλικία T: ἡλικία ἐκεῖ ἐμαράνθη πᾶσα· dub. Hunger

- ἐκεῖ κόνις καὶ τέφρα καὶ σκώληκες,
 5 ἐκεῖ πᾶσα σιγή καὶ οὐδεὶς ὁ λαλῶν
 |: ἀλληλούϊα. :|
- η' Ἴδου δὴ θεωροῦμεν τὸν κείμενον, ἀλλ' ἡμῖν τοῦ λοιποῦ μὴ προκειμένον·
 ἰδου δὴ καὶ ἡ γλῶσσα ἠσύχασεν, ἰδου δὴ καὶ τὰ χεῖλη ἐπαύσαντο·
 “Ἐρρωσθε, φίλοι, τέκνα, σώζεσθε· σώζεσθε, ἀδελφοί, σώζεσθε, γνώριμοι·
 ἐγὼ γὰρ τὴν ὁδὸν μου πορεύομαι,
 5 ἀλλὰ μνεῖαν ποιεῖτε ἐμοῦ μετ' ὠδῆς,
 |: ἀλληλούϊα.” |
- θ' Οὐδεὶς γὰρ τῶν ἐκεῖθεν ἀνέλυσεν, ἵνα εἴπη ἡμῖν πῶς διάγουσιν
 οἱ ποτὲ ἀδελφοὶ καὶ τὰ ἔκγονα τὰ ἐκεῖ προλαβόντα πρὸς κύριον·
 διὸ πολλάκις αἰεὶ λέγομεν· “Ἄρα ἐνὶ ἐκεῖ ἰδέσθαι ἀλλήλους;
 ἄρα ἐνὶ ἐκεῖ ἰδέσθαι ἀδελφόν;
 5 ἄρα ἐνὶ ἐκεῖ ἐν τῷ ἅμα εἰπεῖν
 |: ἀλληλούϊα;” :|
- ι' Ὑπάγομεν ὁδὸν τὴν αἰώνιον πρὸς τὸν μόνον θεὸν τὸν αἰώνιον·
 παριστάμεθα ὡσπερ κατὰδικοὶ κάτω νεύοντες ὄλοι τὰ πρόσωπα·
 ποῦ κάλλος τότε; ποῦ τὰ χρήματα; ποῦ ἡ δόξα τοτὲ ἢ τοῦ βίου τούτου;
 οὐδὲν τούτων ἐκεῖ βοηθήσει ἡμῖν,
 5 εἰ μὴ μόνον τὸ λέγειν συχνῶς τὸν ψαλμὸν·
 |: “Ἀλληλούϊα.” :|
- ια' Τὰ γὰρ πάντα ἀφέντες ὑπάγομεν καὶ γυμνοὶ καὶ στυγνοὶ παριστάμεθα·
 τὸ γὰρ κάλλος ὡς χλόη μαραίνεται, καὶ ἡ δόξα ὡς ὄναρ παρέρχεται·

4 κόνις et τέφρα inter se mut. T

5 λαλῶν] καλῶν T

η' ABCJMTεδ

1² ἀλλ' ἡμῖν] ἀλλὰ μὴ J προσκειμένον T 2¹ γλῶττα T 2² ἐπαύσατο B

3¹ ἔρρωσθε] σώζεσθε M 3² metrum: UU—UU—U—U—U—U: ἀδελφοὶ—γνώριμοι]

ἀδελφοὶ μου καὶ γνώριμοι AJ: ἀδελφοὶ, σώζεσθε, γνωστοὶ μου dub. Trypanis m. g.
 5 ἐμοῦ] Pitra m. g.: μου codd. 5 ἀλλὰ μνεῖαν ποιεῖτε μου μετὰ (—U) ὠδῆς Trypanis,

of. ε' 5, ιβ' 5

θ' ABCJMTεδ

1¹ τῶν] ζῶν AJ ἐκεῖθεν ἀνέλυσεν] ἐκεῖ ἐπανέλυσεν δ 1² εἴπη ἡμῖν] ἐξείπη A

2¹ ἔκγονα] ἔγγονα BJMTε 2² προλαβόντα CBJe 3¹ διὸ—λέγομεν om. δ ἐλέ-
 γομεν M 3² ἰδέσθαι ἀλλήλους] ἰδέσθαι ἀδελφούς (-όν M) JM: ἀδελφὸν ἰδέσθαι B: ἤθεσθαι

ἀδελφόν T 4 ἄρα—ἀδελφόν om. BJ ἰδέσθαι] ἰδεῖν M ἀδελφούς εδ 5 εἰπεῖν]

τὸν ψαλμὸν add. δ

ια' ABCJMTεδ strophā videtur transformatio strophae ια' (in CT et δ ι' = ιγ')

1¹ metrum: UU—UU—UU—UU ὁδὸν] ζῶην δ 2¹ κατὰδικοὶ] κατὰκριτοὶ B

2³ ὄλοι] πάντες A 3¹ ποῦ κάλλος τότε] ποῦ τὸ κάλλος τότε (ποτὲ J) AJε: ποῦ τότε κάλ-
 λος M 3² τοτὲ (U—) 4 οὐδὲ J βοηθοῦσιν Tεδ ἡμῖν] σοὶ BC 5 μόνον]

μόνος J: om. T τὸ] τοῦ Be

ια' ABCJMTεδ

1¹ στυγνοὶ καὶ γυμνοὶ δ παριστάμεθα] πορευόμεθα M 2¹ ὡς om. J

2² καὶ—παρέρχεται] AJ: ἀλλὰ μόνον (μαῖλλον M) πλανώμεθα ἄνθρωποι (ἄγιοι M) BCMε δναρ]
 χόρτος AJ

- γυμνός ἐτέχθη, ὡ ταλαίπωρε, γυμνός μέλλεις ἐκεῖ παραστῆναι πάντως·
 μὴ φαντάζου, βροτέ, ἐν τῷ βίῳ ποτέ,
 ὅ ἀλλὰ πάντοτε στέναζε μέτα ψαλμοῦ·
 |: “Ἀλληλούϊα.” :|
- ιβ' Οὐδὲν οὕτως ἐστὶν εὐληθάργητον ὡς βροτὸς ἐκ βροτοῦ χωριζόμενος·
 κἄν γὰρ χρόνον μικρὸν μνημονεύσωμεν, ἀλλ' εὐθύς τοῦ θανόντος λανθάνομεν
 ὡς μὴ φανέντα τοῦτον ἔχοντες· καὶ γονεῖς γὰρ τέκνων πάντως ληθαργοῦσιν,
 ἃ ἐκ σπλάγχνων γενήσαντες ἔθρεψαν
 ὅ και προέπεμψαν δάκρυσι μέτα ᾠδῆς,
 |: ἀλληλούϊα. :|
- ιγ' Ὑπομνήσκω ὑμᾶς πρὸς τὸν κύριον, ἀδελφοί μου καὶ τέκνα καὶ φίλοι μου·
 μὴ μου λάθησθε, ὅταν προσεύχεσθε, δυσωπῶ, ἱκετεύω καὶ δέομαι·
 μάθετε ταῦτα εἰς μνημόσυνον καὶ θρηνήσατε με νυκτὸς καὶ ἡμέρας·
 ὡς Ἰὼβ πρὸς τοὺς φίλους ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς·
 ὅ “Καθίσατε, καθίσατε, πάλιν εἶπω
 |: ἀλληλούϊα.” :|
- ιδ' Τί ταράσση ἀκαίρως, ὦ ἄνθρωπε; μία ὥρα, καὶ πάντα παρέρχεται·
 οὐ γὰρ ἐνὶ εἰς Ἄδην μετάνοια, οὐδὲ ἐνὶ ἐκεῖ λοιπὸν ἄνεσις·

3² γυμνός] πάλιν add. J παραστῆναι] A: παριστάναι BCδ: παρεστάναι T: παριστῆναι J
 παραστῆναι πάντως] καὶ πορεύεσθαι M πάντως om. δ 4 φαντάζῃ J βροτέ om. J
 ποτέ] τούτῳ B 4—6 μὴ—ψαλμοῦ] ἐὰν ἐξ ἀνάγκης τινὰ ἔσωσας, αὐτὸς ῥύσεται σε ἐκ
 τῆς ἀνάγκης ἐκεῖ· γυμνὸν ἐὰν ἐν βίῳ ἐσκέπασας, αὐτὸς μέλλει σκεπάζειν σε καὶ ὁ ψαλμὸς M
 (cf. ιε' 3¹—6) 5 στέναζε πάντοτε CMTδ μέτα (—U)] με τοῦ J

ιβ' ABCJMTδ

1¹ Οὐδὲν—εὐληθάργητον] Οὕτως ἐστὶν λοιπὸν ἀληθάργητον M οὕτως] τούτων B
 1² βροτὸς—χωριζόμενος] βροτὸς (βροτὸν BTδ) ἐκ βρωτῶν (βροτοῦ BT) χωριζόμενος (χωρι-
 ζόμενον T: πορευόμενος M) BMTδ 2¹ κἄν—μνημονεύσωμεν] τὸ παρόντι μικρὸν μνη-
 μονεύομεν M κἄν] ἂν J γὰρ om. B μνημονεύομεν T 2² ἀλλ'—λανθάνομεν] ἀλλὰ
 τοῦτον εὐθύς ἐπιελήσμεθα AJ τοῦ θανόντος] τοῦ θανέντος M: τὸν θανέντα δ 3¹ ἔχοντες]
 ἔχομεν Mδ: βλέπομεν B 3² metrum: UU—UU—UU—U—U: καὶ—ληθαργοῦσιν] B:
 καὶ γονεῖς δὲ τῶν τέκνων ἐκλανθάνονται AJ: καὶ γονεῖς τὰ (γὰρ CT) τέκνα πάντως (πάντες M)
 ληθαργοῦσιν CMT: καὶ γονεῖς γὰρ τὰ τέκνα ληθαργοῦσι δ: καὶ γονεῖς ληθαργοῦσι τῶν τέκνων
 πάντως dub. Hunger 4 δ] ὡς J ἐξέθρεψαν M 5 μέτα (—U)] Trypanis
 m. g.: μετ' codd.

ιγ' ABCJMTδ

1¹ Ὑπομνήσκω ὑμᾶς] Ὑπομνήσω ὑμᾶς M: Ὑπομνήσησθε μοῦ δ 2¹ λάθησθε]
 λανθάνεσθαι B: λάθετε M: λάθεσθε Tδ προσεύχησθε CJδ: προσεύχεσθε T 3¹ μνη-
 μόσυνον] προσκύνειν T 3² θρηνήσατε] θακρύσατε AJT 4 Ἰὼβ] βιῶ M
 5 metrum: UU—UU—UU—U—U—: καθίσατε—εἶπω] καθίσαντες ἀκούσατε καὶ πάλιν ἐρῶ B:
 καθήτε πάλιν ὁ καθήσατε βοᾶτε J: καλεσθέντες καὶ εἶπατε ὁμοῦ τὸν ψαλμὸν M: καὶ καθίσατε
 πάλιν καὶ εἶπωμεν τὸν ψαλμὸν δ: καθισθέντες ἀκούσατε πάλιν ἐρῶ dub. Trypanis (cf. Jb 6.29)
 καθίσατε om. T

ιδ' ABCJMTδ

1¹ ταράττει CΓδ ἄνθρωποι J 1² παρέρχονται MTδ 2¹ ἐνὶ] ἐστὶν δ ἐν
 Ἄδῃ Γδ μετάνοιαν J 2² ἐνὶ —λοιπὸν] ἐστὶν ἐκεῖ πάλιν Mδ ἐνὶ λοιπὸν ἐκεῖ B

- ἐκεῖ ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος, ἐκεῖ γῆ σκοτεινὴ καὶ γνοφώδης ὄλη,
 ὅπου μέλλω ἐγὼ κατακρίνεσθαι·
- 8 οὐ γὰρ ἔσπευσα ὄλωσ τοῦ λέγειν ψαλμόν,
 | : ἀλληλοῦῖα. : |
- ιε' Ἄν ἤλεσας, ἄνθρωπε, ἄνθρωπον, αὐτὸς μέλλει ἐκεῖ βοηθῆσαι σοι·
 ἂν τινὶ ὄρφανῷ συνεπάθῃσας, αὐτὸς μέλλει ἐκεῖ ἀπαντῆσαι σοι·
 ἂν ἐξ ἀνάγκης τινὰ ἔσωσας, αὐτὸς ῥύσεται σὲ ἐκεῖ τῆς ἀνάγκης·
 ἂν γυμνὸν ἐν τῷ βίῳ ἐσκέπασας,
 8 αὐτὸς μέλλει σκεπάσαι σε, καὶ ὁ ψαλμός,
 | : ἀλληλοῦῖα. : |
- ις' Πονηρὰ ἢ ὁδὸς ἦν ἀπέρχομαι, ἦν οὐδέποτε ὄντως ἐβάδισα,
 καὶ ἡ χώρα ἐκείνη ἀγνώριστος, ὅπου οὐδεὶς οὐδαμῶς ὁ γνωρίζων με·
 φρικτὸν ἰδέσθαι τοὺς ἀπάγοντας, φοβερώτερον δὲ τὸν καλέσαντά με,
 τὸν ζωῆς καὶ θανάτου δεσπύζοντα
 8 καὶ καλοῦντα ἡμᾶς, ὅτε θέλει ἐκεῖ·
 | : ἀλληλοῦῖα. : |
- ιζ' Εἰ γὰρ χώραν ἐκ χώρας βαδίζοντες ὁδηγούντων τινῶν προσδεόμεθα,
 τί ποιήσομεν, ὅταν ὑπάγωμεν εἰς τὴν χώραν ἣν οὐ πως γνωρίζομεν;
 πολλῶν σοι τότε ὁδηγῶν χρεῖα, πολλῶν σοι τῶν εὐχῶν τῶν συνοδευόντων
 διασῶσαι ψυχὴν τὴν ταλαίπωρον,
 8 ἕως φθάσῃ Χριστὸν καὶ εἴπη πρὸς αὐτὸν
 | : ἀλληλοῦῖα. : |

3¹ ὁ (ante σκώληξ)] γὰρ J: om. A ἀκοίματος J 3² γνοφώδης] γνοφερά AJTδ:
 ζοφερά B γνοφώδης (γνοφερά δ) post ὄλη δ 4 ἐγὼ] ἐκεῖ B 5 τοῦ—ψαλμόν] βοᾶν
 τῷ Χριστῷ δ ψαλμόν] τὸν praem. BM

ιε' ABCJMTδ

1² βοηθῆσαι] ἐλεῆσαι T σοι om. T 2¹ ἂν (κἂν Tδ)—ὄρφανῷ] κἂν τινὰ ὄρφα-
 νὸν JM 2² αὐτὸ C ὑπαντῆσαι (-σει δ) BMD: συμπαθῆσαι T 3¹ ἂν] ἐάν AJMT:
 ἦ δ τινὰς AJ ἂν—ἔσωσας] ἐξ ἀνάγκης τινὰ εἰ διέσωσας B 3² αὐτὸς μέλλει ἐκεῖ
 συμβοηθῆσαι T αὐτοὶ ῥύσσονται AJ σε] σοι M: post ἀνάγκης δ 4 ἂν] ἐάν ABCTδ
 8 σκεπάσαι] ἐκεῖ (ἐκεῖσε A) σκεπάσαι (-ζειν M) AJMδ

ις' ABCJMTδ

1¹ ἀπέρχομαι M 2¹ καὶ—ἀγνώριστος] καὶ εἰς χώραν ἐκείνην ἀγνώριστον M
 2² metrum: ὕ—ὕ—ὕ—ὕ—ὕ—ὕ: ὅπου—με] ἦν οὐδεὶς οὐδαμῶς οὐ γνωρίζων μοι M: ὅπου
 νῦν οὐδαμῶς ὁ γνωρίζων με T με] μοι δ': ἦν οὐδεὶς οὐδαμῶς ποτ' ἐγνώριζε· conii. Hunger
 3¹ ἰδέσθαι] σε add. J ἀπάγοντας] με add. A 3² με om. AJM 4 δεσπύζοντες J
 8 καλοῦντος M: καλοῦντας T ἡμᾶς om. J ὅτε] ὅτι J: ὅταν T θέλη T

ιζ' ABCJMTδ

1¹ Εἰ] ἐκ M χώρας] χώρων C βαδίζομεν M 1² προσδεόμεθα] νῦν (μὴ J: καὶ M)
 δεόμεθα AJMδ 2¹ ὅταν] ὅτε AJT: τότε δ ὑπάγωμεν T: ὑπάγοντες δ 2² ἦν οὐ
 πως γνωρίζομεν] Pitra: ὅπου οὐ γνωρίζομεν (γνωρίζομεθα δ) ACJMTδ: ὅπου οὐδεὶς ὁ γνωρί-
 ζων B (cf. ις' 2²) 3¹ σοι] σε BCM ὁδηγῶν] ὁδηγούντων AJM 3² πολλῶν σε
 τότε συνοδευόντων M 4 διασώσετε J 5 φθάσῃ] φθάσαι AJδ καὶ εἴπη] καὶ
 εἰπεῖν AJT: ἔνα εἴπη δ αὐτὴν δ

- ιη' Ἡσυχάσατε δὴ ἡσυχάσατε, τῷ κειμένῳ λοιπὸν μὴ ὀχλήσητε·
 ἡρεμήσατε, θύρουβον λύσατε καὶ τὸ μέγα μυστήριον βλέπετε·
 φοβερᾶ ὥρα σιωπήσατε, ἵνα μετὰ εἰρήνης [ἡ] ψυχὴ ἐξέλθῃ·
 εἰς ἀγῶνα γὰρ μέγαν συνέρχεται
 5 καὶ ἐν φόβῳ πολλῶ δυσωπεῖ τὸν θεόν·
 |: ἀλληλούια. :|
- ιη' bis [Ἰνατὶ ἀμερίμῳως καθεύδομεν; φοβερά ἐπὶ θύραις ἢ ἔλευσις·
 ἀδεκάστου κριτοῦ γρηγορήσωμεν, ῥιζιγδὸν οὐρανοὶ παρελεύσονται·
 τότε σαλπίζει ὁ ἀρχάγγελος, καὶ οἱ τάφοι ῥιπτῆ ἐμέσουσι (πάντας),
 γένος ἅπαν βροτῶν ἀναστήσεται·
 5 ἀλλὰ μνείαν ποιήσατε μετὰ ᾠδῆς,
 |: ἀλληλούια. :|]
- ιθ' Νεανίδες, τοῦ λόγου ἀκούσατε καὶ μηκέτι κακῶς καλλωπίζεσθε·
 οὐκ ἀκούετε πῶς μνημονεύομεν τῶν ἐπεὶ προλαβόντων καὶ λέγομεν·
 “Ποῦ ἐνὶ [ὁ] δεῖνα [ὁ] ἀδελφὸς ἡμῶν; ἀναπαύση [ὁ] θεὸς [τὸν] δεῖνα καὶ τὸν
 δεῖνα·
 ἐκ νεότητος γὰρ ἐξεκόπησαν·
 5 ἀλλὰ εὖρωσι ἔλεος ὅπου εἰσίν·
 |: ἀλληλούια.” :|]
- κ' Οὐχ ὁράτε τὸ πῶς διανεύομεν ἐν τοῖς μνήμασιν, ὅτε εἰσέλθωμεν;
 οὗτος ἔστι τοῦ δεῖνα ὁ ἔκγονος· αὕτη ἔστι τοῦ δεῖνος θυγάτριον·
 δεῦτε, ἀσπάσασθε τὰ λείψανα, οὗτος ἐνὶ ὁ δεῖνα καὶ ἡ δεῖνα αὕτη·
 ἀναπαύση θεὸς ὁ καλέσας ὑμᾶς,

ιη' ABCJMTδ

1¹ Ἡσυχάσατε—ἡσυχάσατε] Ἰδοὺ νῦν, ἀδελφοί, ἡσυχάσατε C: Ἰλαρύνθητε δὴ ἡσυχάσατε δ
 1² ὀχλήσητε (-σατε Tδ) JTδ 2¹ ἡρεμήσατε—λύσατε om. M 2² θορούβου Mδ
 λύσατε] παύσαντες B βλέπετε] βλέψατε M: βλέπει J 3¹ ἡ ὥρα] γὰρ praem. δ
 σιωπήσατε] σιγήσατε δ 3² μετὰ (—U)] δ: μετ' oett.. codd. ἡ del. Trypanis m. g.
 ἡ—ἐξέλθῃ] ἐξέλθῃ τὸ πνεῦμα μου AJ 4 συνέρχεται JMT 5 ἐν om. C θεόν]
 Χριστόν (διὰ τοῦτο add. J) CJ: διὰ τὸ add. T

ιη' bis J

3² πάντας add. Trypanis m. g. 5 μνείαν] Trypanis: μνήσαν J μετὰ (—U)]
 Trypanis m. g.: μετ' J

ιθ' ABCJTδ

1¹ Νεανίδες (UU—U)] Νεανίαι B τοῦ λόγου] τὸν λόγον δ 1² κακῶς] κενῶς J
 3¹ ἐνὶ ἐν B: ἔστι J: om. δ ὁ (ante δεῖνα: δεῖνος T) del. Trypanis m. g. ὁ (ante ἀδελ-
 φός) del. Pitra m. g. 3² παύση T ὁ om. J τὸν del. Pitra m. g. τὸν δεῖνα]
 τὸν ὀδεῖνα δ καὶ τὸν (τὸν om. T)] καὶ τὴν Aδ: καὶ C 5 ἀλλὰ] ἀλλ' B

κ' ABCJTδ

1¹ εἰσέλθωμεν JT 2¹ ἔστι] ἐν A'T: ἐν τῇ J: ἦν δ δεῖνα] δεῖνος A δεῖνοῦ J:
 ὀδεῖνα δ ἔκγονος A 2² τοῦ -θυγάτριον] θυγάτηρ (ἡ praem. A) τοῦτου (τούτου T)
 δεῖνος (-να A) A.I'T: ἡ θυγάτηρ τοῦ δεῖνος αὕτη ἔστιν δ δεῖνος] δεῖνα C 3¹ ἀσπάσασθαι]
 οὖν ἀσπασάμεθα B 3² οὗτος αὕτη] A: οὗτος ἐνὶ (ἐν B) ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὕτη (οὗτος C)
 BCJ: οὗτος ἦν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα δ 4 ἀναπαύσει ABCJ θεός] δ: ὑμᾶς oett. codd.

- δ και εὐρητε παρρησίαν, ἔλεος εἰπεῖν
|: ἀλληλούια. :|
- κα' Ὑλικοῖς οἱ προσκείμενοι πάθεσιν ἐκεῖ ἄνεσιν ὄλωσ οὐκ ἔχουσιν·
ἐκεῖ γὰρ φοβεροὶ οἱ κατήγοροι, ἐκεῖ δὲ καὶ αἱ βίβλοι ἀνοίγονται·
ποῦ περιβλέψῃ τότε, ἄνθρωπε, ἢ τίς μέλλει ἐκεῖ τοτὲ βοηθεῖν σοι,
εἰ μὴ ζῶν ἀγαθὸν τι ἐποίησας
- δ και καλὸν τοὺς πτωχοὺς, ὑμνήσας τὴν ὠδὴν,
|: ἀλληλούια; :|
- κβ' Ἄρα πόσοι ἐξαίφνης ἠρπάγησαν ἐξ αὐτῶν τῶν παστῶν ἐν τῷ μνήματι
καὶ ἐξεύχθησαν ζεῦξιν αἰώνιον καὶ ἐποίησαν θρῆνον αἰώνιον;
ἐκ τοῦ νυμφῶνος οὐκ ἀνέστησαν, ἀλλ' ὁ γάμος ὁμοῦ, ὁμοῦ καὶ ὁ τάφος,
ὁμοῦ ζεῦξιν ὁμοῦ καὶ διάζευξιν,
- δ ὁμοῦ γέλωσ καὶ θρῆνος, ὁμοῦ καὶ ὁ ψαλμός,
|: ἀλληλούια. :|
- κγ' Εἶδον ἐγὼ καὶ νήπιον θνήσκοντα καὶ ζῶν τὴν ἐμὴν ἐταλάνισα·
ἐταράχθη γὰρ ὄλον καὶ ἔτρεμε καὶ, ὡς ἤλθεν ἡ ὥρα, ἐβόησε·
"Πάτερ, βοήθει· μήτηρ, σῶσον με," καὶ οὐδεὶς ἰκανὸς τούτῳ βοηθῆσαι,
εἰ μὴ μόνον ὀρῶντες μαραίνονται
- δ και ἐν τάφῳ θρηνοῦντες ποιῶσιν ὠδὴν,
|: ἀλληλούια. :|
- κδ' Νεότης γὰρ καὶ κάλλος τοῦ σώματος τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου μαραίνεται,
καὶ ἡ γλῶσσα δεινῶσ τότε φλέγεται, καὶ ὁ λάρυγξ ψυχὴν ἀναφέρεται·

δ και—εἰπεῖν] Trypanis: καὶ εὐρητε (εὐροῖτε BCJ: εὐρήσετε T) παρρησίαν (ἔλεος μετὰ παρρησίας BC) εἰπεῖν ABCJT: καὶ εὐρίσητε παρρησίαν εἰπεῖν τὸν ψαλμὸν δ

κα' ABCJMTδ

1¹ Ὑλικοῖς—πάθεσιν] Ὑλικῶν (Ὑλιβάτων M) τῶν (τῶν om. M) παθῶν οἱ προσκείμενοι
MTδ 1² ἔχουσιν δ 2¹ ἐκεῖ—φοβεροί] φοβεροὶ γὰρ ἐκεῖ δ 2² ἐκεῖ—ἀνοίγονται]
καὶ αἱ βίβλοι ἐκεῖ διανοίγονται δ δὲ] γὰρ M 3¹ περιβλέψεις M 3² ἢ τίς] τίς
τότε T ἐκεῖ μέλει AJT τοτὲ (U—)] C: om. cett. codd. βοηθεῖν] βοηθῆσαι M: βοη-
θήσει δ 4 τι] δ C 5 και καλὸν (καλῶσ T)—ὠδὴν] και προέπεμψας δάκρυσι μετ'
φθῆσ M ὑμνήσας τὴν ὠδὴν] και ἐβόησας (βοήσας T) AJT: ἐποίησας (ἐποίησω δ) τὴν (τὴν
om. Bδ) ὠδὴν (ὠδὴν bis B) BCTδ

κβ' ABCJMTδ

1² παστῶν] πιστῶν AJM 2² και—αἰώνιον om. JM αἰώνιον] τὴν πρόσκαιρον δ
3¹ οὐκ ἀνέστησαν] κἀν ἔστησαν M 3² ὁμοῦ ante ὁ γάμος codd.: transp. Trypanis
m. g. και om. T 4 ὁμοῦ και διάζευξιν om. A 5 και θρῆνος] ὁμοῦ θρῆνος AT
δ om. AJT

κγ' ABCJTδ initium strophæ mutatum propter acrostichidem (cf. 1¹ in codd. AJ et δ)

1¹ metrum: ∪∪—∪∪—∪∪—∪∪: Εἶδον ἐγὼ] Ἐγὼ εἶδον AJδ: Ἴδον ποτὲ B και]
ποτὲ C: om. B θνήσκοντα] θνήσκον διὸ A 2¹ ἔτρεμον J 3¹ πατήρ δ μήτηρ]
μήτηρ CT: μου add. J 3² και] ἀλλ' B τούτῳ βοηθῆσαι] εἰς βοήθειαν AJ: τοῦ βοη-
θήσαι δ 4 μόνος J μαραίνοντα B

κδ' ABCJTδ

1² μαραίνονται δ 2¹ γλῶττα T φλέγεται] φθέγγεται A 2² ψυχὴν ἀνα-
φέρεται] ψυχὴν ἀναδίδωσι AJ: ψυχὴ ἀναφέρεται CBTδ

- ὀφθαλμῶν κάλλος τότε σβέννυται, κάλλος τὸ τοῦ προσώπου ἀλλοιοῦται ὄλον,
 κάλλος τὸ τοῦ τραχήλου συντριβεται,
 5 καὶ λοιπὸν ἡσυχάζει τοῦ λέγειν ψαλμὸν,
 |: ἀλληλούϊα. :|
- κδ' bis [Nῦν ὁ βίος τερπνὸς ἀλλὰ πρόσκαιρος, καὶ τὰ πάντα ὡς ἄνθος παρέρχονται·
 καὶ τὸ σῶμα εἰς γῆν κατατίθεται καὶ ἐν τάφῳ λυόμενον φθείρεται·
 εἰ καὶ ὡς ἄνθος μαρανθῆσεται, καὶ ὡς κόνις τὸ κάλλος ἀφομοιοῦται,
 ὅτι γῆ ἐκ τῆς γῆς πάλιν δώσει τὴν γῆν,
 5 διὰ τοῦτο καλὸν τὸ βοᾶν τῷ Χριστῷ
 |: ἀλληλούϊα. :|]
- κε' "Ὅταν ἄρχοντα ἴδωμεν θνήσκοντα, τότε μέγα μυστήριον βλέπομεν·
 πῶς ἀπάγεται ὡσπερ κατάδικος, ὅνπερ ἔτρεμον πάντες κατάδικοι;
 πῶς ἐξετάζεται ὡς δέσμιος ὁ τὸ πρῶτον δεσμίους αὐτὸς δεσμεύων;
 ἰδοὺ ὄλος σποδὸς ὁ ποτὲ φοβερός
 5 ἀπαγόμενος ἴσως καὶ δίχα ψαλμοῦ,
 |: ἀλληλούϊα. :|]
- κς' Στρατιάς γὰρ ἰδὼν ὄλωσ ἔφριξεν, ἑαυτὸν ταλανίζων διήλεγξεν·
 "Ποῦ ἐστὶν ἡ ἀρχὴ μου ἡ πρόσκαιρος; τί ἐστὶ βασιλεία ἐπίγειος;
 ἰδοὺ στρατεῖαι ἀδιάδοχοι, ἰδοὺ δὴ ὑπουργοὶ τοῦ μόνου δυνάστου
 τοῦ ζωῆς καὶ θανάτου δεσπύζοντες
 5 καὶ καλοῦντος ἡμᾶς, ὅτε θέλει, ἐκεῖ·
 |: ἀλληλούϊα." :|]
- κς' bis [Σοὶ γὰρ πρέπει τιμὴ καὶ προσκύνησις, παναγία τριάς ὁμοούσιε·
 νῦν βροτοὶ σὺν ἀγγέλοις ὑμνοῦμεν σε, ὅτι μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος·
 τριάς ἅγια, ὁ θεὸς ἡμῶν, μὴ χωρίσης ἡμᾶς τοῦ προσώπου σου,
 ἀλλὰ δὸς ἡμῖν πάντοτε ψάλλειν σοι,
 5 σὺν ἀγγέλοις αἰεὶ ἐκβοᾶν τὴν ᾠδὴν
 |: ἀλληλούϊα. :|]

3¹ κάλλος—σβέννυται om. J 3² τὸ] τε A: om. J ἀλλοιοῦται (U—U) ὄλον]
 ὄλωσ B 4 τὸ om. J 5 ψαλμὸν] τὸ T

κδ' bis M

κε' ABCJMTδ

1¹ "Ὅτε M

1² μέγα] ἄλλο δ

2¹ πῶς ἀπάγεται] ποῦ ἀπέρχεται M

2² ὅνπερ (ὄν T)—κατάδικοι] ὄν κατάδικοι ἅπαντες ἔτρεμον δ ἔτρεμον J: ἐτρέμασι T

3¹ πῶς] νῦν M ἐξετάζεται ὡς] (δὲ T) ἐτάζεται ὁ (ὡς AT) AJT 3² δεσμίους—δεσ-

μεύων] B: ἐταίρους (ἐταῖρον J) δεσμίους (δεσμίους ante ἐταῖρον J) ποιῶν AJ: δεσμίους δεσμοῖς

(δεσμοῖς om. δ) δεσμέων Cδ: δεσμίους δεσμῶν (δεσμεύσας T) MT 5 ἴσως] μόνος M:

ἢ πῶς T

κς' ABCJTδ

1² διήλεγξεν] δὲ ἐλεξεν A: διέλυξεν J

2² τί] ποῦ J ἐπίγειος] ἡ πραομ. A

3¹ ἰδοὺ] νῦν mtd. B στρατιά ἀδιάδοχος] T

(τὸ A) λέγειν δαί AJ

κς' bis M

3² mstrum: UU—UU—UÜ—U—U

κζ' [Συγκαίόμεθα μόνον ἀκούοντες ὅτι ἐνὶ ἐκεῖ φῶς αἰώνιον
καὶ ἐκεῖ ἡ πηγή τῆς ζωῆς ἡμῶν καὶ ἐκεῖ ἡ τρυφή ἡ αἰώνιος·
ἐκεῖ ὑπάρχει ὁ παράδεισος, ὅπου πᾶσα ψυχὴ τῶν δικαίων χαίρει·
συνεισέλθωμεν πάντες Χριστῷ καὶ ἡμεῖς,

δ ἵνα οὕτω βοήσωμεν πάντες θεῷ·

|: “Ἀλληλούϊα.” :|]

κη' [Παναγία παρθένε ἀνύμφευτε, ἡ τεκοῦσα τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον,
δυσωπῶ, ἱκετεύω καὶ δέομαι, δυσωποῦσα μὴ παύση πρὸς κύριον
ὑπὲρ τοῦ δούλου σου, ὃ δέσποινα, ὅπως εὖρη ἐκεῖ ἄνεσιν πταισμάτων
ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἄχραντε·

δ <ΥΥ> δύνασαι γὰρ βοηθῆσαι αὐτῷ·

|: ἀλληλούϊα. :|]

κζ' ACJTδ strophā spuria propter achrostichidem

1¹ μόνον (μόνος J) ἀκούοντες] πάντες τοῖς δάκρυσιν δ 2¹ ἡ om. J 3¹ ἐκεῖ—δ]
ἐκείνη J 3² πᾶσαν ψυχὴν J 5 οὕτω] τοῦτο J πάντες θεῷ] ἅπαντες τῷ θεῷ AJT:
αὐτῷ (τῷ θεῷ δ) μετ' ᾠδῆς Οδ

κη' J

3¹ τοῦ δούλου] Trypanis: τῶν δούλων J

δ <δτι> δύνασαι Trypanis: <μόνη> δύνασαι

Mitsakis

IV

ANONYMOUS

ON THE DEPARTED

As J. B. Pitra rightly observed¹, this is among the most beautiful older cantica *On the Departed* which have survived. Not only the subject, but also the rare metre Ἐννόησον φόβῳ preceded by Δυνάμει θεϊκῇ σου, point to an early period of composition². Canticum VIII *On Elijah* is in the same metre, and there are also a few verbal coincidences between the two³; but this does not mean that both are by the same author. According to the title of canticum IV in codex C f. 153^v the acrostic ran: ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΣΑΘΛΙΟΥ; but we do not know who this τρισάθλιος was. The acrostic, as well as the content show that strophe ιη' is spurious. This canticum is transmitted in two manuscripts only, C and e⁴. It was published by Pitra in *Analecta Sacra* I, pp. 446f., on the single basis of codex C.

The metrical pattern of Ἐννόησον φόβῳ (ἤχος δ') in canticum IV is⁵:

U—UU—UU—U UU—U —UU—
 UU—UU— UU—UU—UU—UU
 —UU—U —UU—U U—UUU—U
 U—UU—U UU—U —UU—
 5 —UU—UU—UU —UU—UU—UU
 —UU—UU—UU—
 |:—UUU—U UU—U
 UU—UU U—UU :|

1 *Analecta Sacra* I, p. 466.

2 See J. B. Pitra, l. c., p. xxxiii, and P. Maas, *Frühbyz. Kirchenpoesie*, p. 20; for the date of cantica on the departed see also introduction to canticum III *On the Departed*.

3 See Maas, l. c., and the Introduction to canticum VIII *On Elijah*.

4 C ff. 153^v—155^v; e α'—ε' (page numbers before the folio numbers begin).

5 Cf. also canticum VIII *On Elijah*.

IV (101 Kr.)

ANONYMOUS

ON THE DEPARTED

Acrostichis: ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ[Α]

Prooemium: Δυνάμει θεϊκῆ σου

Δυνάμει θεϊκῆ σου, ὁ ἀναγαγὼν
 ἐκ πτώσεως φθορᾶς τὸν Ἀδάμ πρὸς οὐρανοῦς,
 |: σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
 καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε. :|

Strophæ: Ἐννόησον φόβω

- α' Ἐννόησον φόβω, ψυχὴ μου, τὴν τοῦ θανάτου ἐπιφορὰν,
 ὅτι πάντων βροτῶν διαλύει ὡς χόρτος τὴν σύνθεσιν·
 δεῦρο καὶ ἴδε τοὺς τεθνεῶτας ἐν τάφῳ σεσηπότας
 βορὰν σκωλήκων καὶ δυσωδίας πέλοντας μεστούς·
 β γνῶθι ἐν γνώσει τὴν ἔξοδον καὶ τῆς κακίας ἀπόστηθι
 κρᾶζουσα πάντοτε ἐν (τῷ) κλαυθμῷ·
 |: "Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
 καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε." :|
 β' Πεπλήρωμαι ἄλγους ὁ τάλας τῇ διαζεύξει τοῦ ἀδελφοῦ
 καὶ θρηγῶ ἑμαυτὸν, ὅτι βλέπω φθαρέντα τὸν φίλτατον·
 στένω, μὴ ἔχων ἔνθεον ἔργον, οὐ τρόπον μετανοίας
 παθῶν ἀτόπων, μεμεστωμένος [καὶ] πάσης ἡδονῆς·
 δ οἴμοι, πῶς τύχω ἀφέσεως; πῶς δὲ αἰτήσω ἀνάπαυσιν

IV *Codices:* C_e (Prooem. et α'—γ', ζ')

Editiones: Pitra A. S. I, p. 466sq.

Titulus: On the Departed, Trypanis: Εἰς κοίμησιν C: Εἰς κοιμηθέντας μοναχοῦς e

Modus: ἤχος δ'

Acrostichis: Ἐπιτύμβιον μέλος τοῦ Τρισσαθλίου C

Prooemium

C e

8^a φιλόανθρωπε] ὡς φιλόανθρωπος C

α' C e

2¹ πάντων] πάντα e

4¹ βορὰν] βορὰ e

4^a πέλοντας] πνέοντας e

6 τῷ

add. Trypanis m. g.

7¹—8^a Σῶσον—φιλόανθρωπε om. e

8¹—^a καὶ—φιλόανθρωπε om. C

β' C e

4^a καὶ del. Trypanis m. g.

5¹ ἀφέσεως] ἀνέσεως e

5^a ἀνάπαυσιν] συγχώρησιν e

τῷ μεταστάντι; ἀλλ' ὁμως βοῶ·

|: “Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόνηρωπε.” :|

γ' Ἰλέω σου ὁμματι ἴδε τῶν οἰκετῶν σου τὸν ὄδυρμόν
καὶ παράσχου ἡμῖν ἀγαλλίασιν θείαν, δεόμεθα·
σὺ γὰρ ὑπάρχεις τῶν θλιβομένων σωτήριος γαλήνη
ζωῆς δεσπόζων καὶ τοῦ θανάτου, ὕψιστε θεέ·

δ δέχου δακρύων τὴν ἔκχυσιν, δίδου τῷ πένθει παράκλησιν,
νεῦσον δεήσῃσι ταῖς παρ' ἡμῶν·

|: “Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόνηρωπε.” :|

δ' Τὸ πρόσταγμα, ὃ ἐνετείλω τῷ πρωτοπλάστῳ ἐν τῇ Ἐδέμ,
μὴ φυλάξας Ἀδὰμ ἀντὶ δόξης κληροῦται τὸν θάνατον·
οἴμοι, γυμνοῦται τῇ ἁμαρτίᾳ ἐν κόπῳ τε καὶ μόχθῳ
βιοῦν ἀκούσας καὶ ὑποστρέφειν πάλιν εἰς γῆν·

ε ἀλλὰ τῷ πάθει ζωοῦται σου καὶ τῇ ἐγέρσει σου σέσωσται·
ὄθεν βοῶμεν ὡς ζωοποιῶ·

|: “Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόνηρωπε.” :|

ε' Ὑπέδειξεν ὄφις τῇ Εὐᾶ δολιοτρόπως βρῶσιν φθορᾶς,
καὶ λαβοῦσα εὐθύς τῷ συζύγῳ προσφέρει ὡς δέλεαρ·
οὔπερ γευσθέντες ἔμαθον ὅτι γυμνοὶ καὶ ἡσχυμμένοι
εἰσὶ τῷ φθόνῳ τοῦ ἀρχεκάκου στένοντες λυγρῶς·

“Φεῦ τῆς ἐμῆς ἀθλιότητος· τούτων ἐμὴ γὰρ ἡ ἔκπτωσις·”
ὄθεν αἰτοῦμαι σε, λόγε θεοῦ·

|: “Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόνηρωπε.” :|

ς' Μετέδωκεν Εὐᾶ τρωθεῖσα τὴν ἐκ τοῦ ξύλου πᾶσιν ἄράν·
διὰ τοῦτο πληγαί, στεναγμοὶ καὶ ὀδύνα παρέπονται
τοῖς ἀπογόνους, κόποι καὶ λύπαι καὶ ἄωρος νεκρότης,
ζωῆς φροντίδες καὶ πολυμόχθου σώματος ἰδρώς·

θ ὡ ἁμαρτίας κυήματα, ὡ παραβάσεως τραύματα·
ὦν τὰ ἐπώδυνα ὀρῶν βοῶ·

7¹—8² Σῶσον—φιλόνηρωπε om. e

7²—8² κεκοιμημένους—φιλόνηρωπε om. C

γ' C e

3² σωτηρίου e

7¹—8² τοὺς—φιλόνηρωπε om. C

7²—8² κεκοιμημένους

φιλόνηρωπε om. e

δ' C

8¹—2 καὶ—φιλόνηρωπε om. C

ε' C

8¹—2 Σῶσον—φιλόνηρωπε om. C

ς' C

θ motuim: —UU—UU—UU—: ὀρῶν| βλέπων (ub. Ἐγγρημῖν m. g.

- |: "Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε." :|
- ζ' Βλαστάνουσι βρέφη ὡς βόδα γαλακτορροίς τοῖς μητρικοῖς
ὡς ἐκ κρήνης τερπνῆς ἀρδευόμενα σπλάγχχνους τῆς φύσεως·
φέρονται κόλποις καὶ ἐν ἀγκάλαις τροφῶν καὶ γεννητῶρων
μορφῆς καὶ ἡθους τὸν χαρακτῆρα ἔχοντα αὐτῶν,
δθεν ποθούμενα ἔτυχον θνητῆσι πολλάκις καὶ ἄωρα·
γνώμεν οὖν [τὸ] τέλος καὶ κράζωμεν νῦν·
|: "Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε." :|
- η' Ἰστορήσον (καὶ) ἀναγνώθι ὅτι καὶ βρέφη θνητῶν σαρκὶ
ἀμαρτίας ἐκτός καὶ αὐτὰ δειλιῶσι τὸν θάνατον·
πτήσσουσι τοῦτον, ὥσπερ στρουθία ἰέρακος τὴν θήραν·
καὶ, πρὶν ἀρθῆναι ἐκ τῶν ἐνθένδε, σπεῦσον μυστικῶς
δ λύτρον εὐράσθαι τῶν πράξεων· καὶ γὰρ, θανόντες (νῦν), ζήσομεν
πάλιν κραυγάζοντες πρὸς τὸν Χριστόν·
|: "Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε." :|
- θ' Ὀδύρονται, ἅπερ ἐν λύπαις καὶ ἐν ὠδίσι τέκον, γονεῖς
ἐν ἀκμῇ τῆς σαρκὸς τεθνηκότα θρῶντες τὰ νήπια·
"Οἴμοι, ὦ τέκνον", (—UU—U) "τί γέγονέ σοι αἰφνης;
ἀλγῶ τὰ σπλάγχχνα μου καὶ μαιμάσσει δντως ἡ γαστήρ·
δ ἴδε μαστούς (μου) τῷ γάλακτι (—UU—UU—UU)·
οἴμοι, θανοῦμαι βοῶσα σὺν σοί·
|: "Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε." :|
- ι' Νεάζουσα κόρη θανοῦσα μεμνηστευμένη δῶκε μητρὶ
ἐν τοῖς σπλάγχχνους τομῆν καὶ θυγάτηρ ὠραία μονώτατος·
ὦ καταδίκης τῆς τοῦ θανάτου· ἀναιρεῖ πᾶσαν φύσιν

7²—8² κεκοιμημένους—φιλόανθρωπε om. C

ζ' C e

1² γαλακτορροίς] Pitra: γαλακτορίοις C: γαλακτορούοις e 1³ τοῖς om. e2² σπλάγχχνα e 6 τὸ del. Trypanis m. g. 7¹—8² Σῶσον—φιλόανθρωπε om. C7²—8² κεκοιμημένους—φιλόανθρωπε om. e

η' C

1¹ καὶ add. Trypanis m. g. ἀναγνώθι (UU—U) 1² θνητῶν] Trypanis m. g.:
θνησκοντα C 4¹ ἀρθῆναι] Trypanis m. g.: ἀρθῆς C 5² νῦν add. Trypanis m. g.6 πρὸς τὸν Χριστόν] Trypanis m. g.: τῷ Χριστῷ C 7²—8² κεκοιμημένους—φιλόανθρωπε om. C

θ' C

1² τέκνον] Trypanis m. g.: ἔτεκον C 2¹ ἀκμῇ Pitra: ἀγμῇ C 5¹ μου add.
Trypanis m. g. 7¹—8² Σῶσον—φιλόανθρωπε om. C

ι' C

1² δῶκε] Trypanis m. g.: ἔδωκε C

- βροτῶν, μαραίνει και ἡλικίαν ἄπασαν αὐτῶν·
 8 ὅθεν οἱ φόντες ἀλγύνονται, ἀλλ' εὐχαρίστως βοήσωσιν·
 “Ὁ δεδωκὼς και ἀφελόμενος νῦν,
 |: σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
 και ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε.”:|
- ια' Μεμόνωται θῆλυ συμβίου διὰ θανάτου· ὦ χωρισμοῦ
 δι' οὗ χήρα ἐστίν, ὀρφανά δὲ τὰ ταύτης κηλίματα·
 δν ποτνιαῖται, κράζει θρηνοῦσα· “Ὅστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν σου
 και σὰρξ ὑπάρχω ἐκ τῆς σαρκός σου, ὦ ἄνερ, ἐγώ·
 8 σοῦ ἐκ πλευρᾶς οἰκοδόμημαι· πῶς οὖν ἐκ ταύτης διεξέυξαι;
 Ἴδε, ἀφῆκας βοῶσαν αἰεί·
 |: Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
 και ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε.”:|
- ιβ' Ἐπειγεται πόθῳ τῷ τάφῳ τῇ προαιρέσει, ὡσπερ τρυγῶν,
 συνταφῆναι ἀνδρὶ ἐν γυναίκοις ἢ σώφρων και φίλανδρος·
 “Ὀἴμοι,” βοῶσα, “ὄντως ἐπέγνων ἐπίτριψιν καρδίας,
 μελῶν σπαράξεις και διατρήσεις νεύρων και σαρκός·
 8 τραῦμα ἐν τραύματι δέδεγμαί, βίου φροντίδα και χήρευσιν,
 πότμου ὡς πρόξενος, ὅμως βοῶ·
 |: Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
 και ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε.”:|
- ιγ' Λαμπρότατον πῦρ μοι ἀνήφθη τοῦ χωρισμοῦ σου ἐν τῇ ψυχῇ
 μυελούς ἐμπιπρῶν και ὅστέα ἐκτῆκον και αἰσθησιν·
 σοῦ γὰρ τὸν τρόπον μιμησκομένη τὸ πνεῦμα μου ἐκλείπει,
 τὸ φῶς σκοτοῦται τῶν ὀφθαλμῶν μου, οἴχεται ὁ νοῦς·
 8 ὀλη δίολου σπαράττομαι, ὅπερ ἐπέδωκα εὐρηκα·
 ὅθεν και στένουσα ἀναβοῶ·
 |: Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
 και ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε.”:|
- ιδ' Οὐ δώσω μου ὄμμασιν ὕπνον οὐδὲ βλεφάροι μου νυσταγμόν,
 ἕως οὗ τὴν ᾤδην ἐκπληρώσω τοῦ πένθους τοῦ τέλους σου·
 οἴμοι βοῶσα, πῶς συνεζεύχθην και πάλιν διεζεύχθην
 τῆς σῆς ἀγάπης, ὦ ἄνερ (—U); θαῦμα φοβερόν·

71—8^a τοὺς—φιλόανθρωπε om. C

ια' C

71—8^a Σῶσον—φιλόανθρωπε om. C

ιβ' C

81—^a και—φιλόανθρωπε om. C

ιγ' C

71—8^a Σῶσον—φιλόανθρωπε om. C

ιδ' C

4^a ὦ ἄνερ (φιλε) dub. Pitra

- 8 νῦν γὰρ ὄρῳσα τὸν σύμβιον ὑπὸ σκολιῶν ἀπόζοντα
οὕτω κραυγάζει τῆς Εὔας καρπός·
|: “Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε.” :|
- 16' Σωσάτω σε κύριος, ἄνερ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ,
παρασχῆ σοι ζωὴν τὴν ἀνεκφραστον δόξῃ ἐγείρας σε·
φῶς σοι ἐκλάμψη τὸ τῶν δικαίων, καὶ ἐν τοῖς δεξιοῖς σε
αὐτοῦ προβάτοις, ὡς γέγραπται, (σε) στήσῃ ἐν χαρᾷ·
- 8 ταῦτα βοῆσαι σωτήριον, τό δε λυπῆσαι ἐφάμαρτον·
εὐχαριστήσωμεν πάντες Χριστῷ·
|: “Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε.” :|
- 15' Τὸν σύγγονον βλέπων νῦν ἄπνουν, διεφθαρμένον φύσει θρηνώ
καὶ προσφέρω φωνάς τῷ Χριστῷ εὐχαρίστως δεόμενος,
ὅπως σοι δώῃ λύτρον πταισμάτων καὶ μέρος ἐν ἁγίοις·
Ἰδοὺ τοῖς σπλάγγχοις γὰρ συγκινοῦμαι κλαῦσαι σε πιστῶς,
- 8 ὥσπερ τὸν Λάζαρον κύριος μέτρα ἐμοὶ δούς ἐδάκρυσε·
παύω τὸ θρηῆνος καὶ κράζω λοιπόν·
|: “Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε.” :|
- 15' Ὁ φίλος μου καὶ ὁ πλησίον ἐν τῷ μνημείῳ κεῖται νεκρός·
ὁ ἡδύτατος πρὶν ἄπωσμένος, δυσώδης, δυστέκμαρτος·
οἱμοὶ τῷ ἀθλίῳ, πῶς μοι προσῆξε τὸν θάνατον ἢ βρῶσις·
τὸ τοῦ θανάτου (στόμα φρικῶδες) καὶ ὄντως φοβερόν·
- 8 σπλάγγχοις προσπαῦσαι βιάζομαι καὶ τῇ ὁσφρήσει ἐκτρέπομαι·
τοῦτον ἀφίημι (νῦν) καὶ βοῶ·
|: “Σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
καὶ ἀνάπαυσον, φιλόανθρωπε.” :|
- [17' Ἀνάπαυσον τοὺς κοιμηθέντας ἐκ συμπτωμάτων καὶ ἐκ θηρῶν,
ἐκ βροντῶν, κεραυνῶν καὶ χαλάζης, μαχαίρας καὶ βρώσεως,

8 τῆς add. Trypanis m. g. 7¹—8² Σῶσον—φιλόανθρωπε om. C

16' C

2¹ παρασχῆ (UU—) Trypanis m. g.: παράσχοι C 4² σε add. Trypanis m. g.

7¹—8² Σῶσον—φιλόανθρωπε om. C

15' C

7¹—8² τοὺς—φιλόανθρωπε om. C

15' C

3¹ τῷ del. Pitra m. g. 4² (στόμα φρικῶδες) suppl. Hunger

8 νῦν add.

Pitra m. g. 8¹—2 καί—φιλόανθρωπε om. C

17' C stropa spuria, cf. acrist. et materiam

πόσεως, μέθης, πείνης και δίψης. θαλάττης ναυαγίων,
χαρᾶς και λύπης και ασθενείας, θραύσεως ἐχθρῶν
δ και τοῖς ἐξ ἔππων λακτίσμασιν, ἢ κρημισθέντας ἐν φρέασι·
πάντας ἀνάπαυσον, λόγε θεοῦ·
|: σῶσον τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους
και ἀνάπαυσον, φιλάνθρωπε. :|]

7¹—8² σῶσον—φιλάνθρωπε om. C

V

ANONYMOUS

ON THE DEPARTED

As J. B. Pitra and Paul Maas have pointed out¹, this anonymous *kontakion On the Departed* most probably belongs to the early Byzantine centuries. Not only the subject and the day, the Ψυχασάββατον², on which it was chanted point to that, but also the style, which, to quote Pitra, "potius vulgarem animos quam delicata ingenia percellat".

The metres of the *oikoi* and of both the proemia are the same as Romanos 16 *On the Entry into Jerusalem*³ (*oikoi* and proemium I). We cannot, however, be certain which of the two is the older⁴. The ephymnium, as Pitra pointed out, is a translation of ἀλληλοῦβια, which is the ephymnium of Anastasios' Canticum III *On the Departed*, of the short strophes of Canticum I *The Akathistos Hymn*, and of other famous *kontakia*.

Canticum V *On the Departed* is transmitted in two manuscripts, B and C⁵. It was published by Pitra in *Analecta Sacra* I, pp. 499f. on the basis of C only.

The metrical pattern of Ἐπειδὴ Ἄδην ἔδησας (ἤχος πλ. β') in canticum V is⁶:

U—U—U—UU U—U—UU—UU U—UU—UU
 U—UU—UU UU—UU U—UU—

1 J. B. Pitra in *Analecta Sacra* I, p. 499; P. Maas in K. Krumbacher, *Miscellen zu Romanos*, p. 108.

2 See J. B. Pitra, l. c., p. xxiii, and Introduction to canticum III *On the Departed*.

3 P. Maas—C. A. Trypanis, *S. Romani Melodi Cantica Genuina*, p. 524 (App. Metr. xv).

4 In the manuscripts Romanos 16 and its proemia are called Ἰδιόμελα. On the other hand, the instructions found in codices C, B and G are that Proemium I and the *oikoi* of canticum V *On the Departed* should be chanted πρὸς τὸ: Τῷ θρόνῳ ἐν οὐρανῷ and Ἐπειδὴ Ἄδην ἔδησας, which are the initial words of Proemium I and of strophe α' of Romanos 16. This however, does not indicate that the *kontakion* of Romanos is the earlier, for the melodies and metres of earlier *kontakia* are sometimes named in the manuscripts by the initial words of later famous cantica.

5 B ff. 68^r—69^v; C ff. 155^v—156^v. Proemium I is also found in G f. 114^v as a second proemium to another *kontakion* chanted on the Saturday of Pentecost.

6 Cf. P. Maas—C. A. Trypanis, *S. Romani Melodi Cantica Genuina*, p. 524; where it is given as Ἰδιόμελον in the manuscripts of Romanos 16 *On the Entry into Jerusalem*.

On the Departed

U-U-U-U-U-U U-U-U-U-U-U
U-U-U-U-U U-U-U-U-U U-U-U-U-U-U-U
U-U-U-U-U U-U-U-U-U-U U-U-U-U-U
U-U-U-U-U U-U-U-U-U
U-U-U-U-U U-U-U-U-U
-U-U-U-U-U-U-
|: U-U-U-U-U-U-U-U -U-U-U-U-U-U-U :|

V

ANONYMOUS

ON THE DEPARTED

Acrostichis: ΘΡΗΝΟΣ

Prooemium I: Τῷ Θρόνῳ ἐν οὐρανῷ

Ἐν κόλποις τοῦ Ἀβραάμ, ἐν χώρᾳ τῶν ἐκλεκτῶν
καταξίωσον, Χριστέ ὁ θεός,
τοὺς μεταστάντας οἰκέτας σου κατασκηνώσαι ὡς εὐσπλαγχνος
προσδεχόμενος κραυγάζειν σοι·
|: “Δεδοξασμένοι εἶ ὁ προστάξας με τὸν ἐκ γῆς εἰς γῆν πορεύεσθαι.” :|

Prooemium II: Ἐν κόλποις τοῦ Ἀβραάμ

Ἐν κόλποις τοῦ Ἀβραάμ κατάταξον, ἀγαθέ,
τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου, Χριστέ ὁ θεός,
ὅπου λάμπει τὸ φῶς σου καὶ ἡ δόξα ἡ ἀέναντος,
ἵνα χαίρουσα ψάλλῃ σοι·
|: “Δεδοξασμένοι εἶ ὁ προστάξας με τὸν ἐκ γῆς εἰς γῆν πορεύεσθαι.” :|

Strophæ: Ἐπειδὴ Ἄδην ἔδησας

Θεὲ θεῶν καὶ κύριε, τρισάγιε, αἰδιδε, ἀπρόσιτε, ἀκτιστε,
ὡς μόνον ἀθάνατον πεφυκότα σε ὑμῶν καὶ προσκυνῶ,
πιστῶς ἐξιλεούμενος ἀναπαῦσαι τὸν δούλον σου·
εἰσάκουσον οἰκτρᾶς φωνῆς μου καὶ τάξον αὐτὸν ἐν κόλποις Ἀβραάμ

Codices: B (Prooem. I et α'—ς) C (Prooem. I, II et α'—ς')

Editiones: Pitra A. S. I, p. 499sq.

Titulus: On the Departed, Trypanis: Ἀναπαύσιμον B: Εἰς κοίμησιν C

Dies Festus: Τῷ Σαββάτῳ τῆς Ἀποκρέου

Modus: πλάγιος β'

Acrostichis: Θρηῆνος C: Θρηῶν B

Prooemium I

BC

1^a ἐν] καὶ B 3¹ με om. B 3^a τὸν] τοὺς B

α' BC

3¹ ἐξιλούμενος B 3^a τοὺς δούλους B 4^a αὐτοῦς B

- δ τὰ ἐν ἀγνοίᾳ καὶ γνώσει παραβλέπων τούτω πραχθέντα·
 ἠνόμησεν ὡς χοῦς καὶ τέφρα καὶ κόνις·
 ἀλλὰ ἄνες αὐτῷ καὶ φεῖσαι ὡς μόνος
 ἔχων τῆς ἀφέσεως τὰς κλεις·
 |: δεδοξασμένος εἶ ὁ προστάξας με τὸν ἐκ γῆς εἰς γῆν πορεύεσθαι. :|
- β' Ῥοπή ὁ βίος πέφυκε καὶ πάντως παρελεύσεται, τὰ ἄληκτα φθάσει δε·
 τί μάτην, ὦ ἄνθρωποι, ταραττόμεθα ὑπάρχοντες σποδός;
 ἰδοὺ ὁ χθὲς ἐγκόσμιος πρὸ ἡμῶν ὑπερκόσμιος·
 τοὺς φύσαντας αὐτὸν καὶ φίλους καὶ τέκνα καὶ ἀδελφούς νῦν οὐχ ὄρα,
 οὐκ ἀτενίζει σκιάδεσι τοῖς ὧδε καὶ πλανωμένοις·
 ἐκείνοις ἐφορᾷ τοῖς οὔσι μονίμοις·
 τὴν μνήμην οὖν αὐτοῦ ἀλγοῦντες, θρηνοῦντες
 πάντες δυσωπήσωμεν Χριστόν·
 |: "Δεδοξασμένος εἶ ὁ προστάξας με τὸν ἐκ γῆς εἰς γῆν πορεύεσθαι." :|
- γ' Ἡ ἀπαρχὴ τοῦ πλάσματος, Ἄδὰμ καὶ ἡ πλευρὰ αὐτοῦ, θανέντες ἀνέστησαν
 τῷ οἴκτῳ τοῦ πλάσματος ἀναπλάσαντος αὐτοὺς τοῦ πλαστοουργοῦ
 ἐκ πνεύματος καὶ πλάσεως σαρκωθέντος, ὡς γέγραπται·
 ὁ πλάστης τοῦ Ἄδὰμ θεὸς καὶ τὸν τούτου μετῆρε σύγγονον νυνί,
 ἀλλ' ἀφθαρσίᾳ καὶ αὔθις ἀναστήσας τοῦτον ἐνδύσει·
 θαρσῶμεν, χοϊκοί· ὁ Ἄδης οὐχ Ἄδης·
 ἐσχύλευται γὰρ (οὖν) Χριστοῦ καταβάντος
 γνώμη ἐν αὐτῷ διὰ σταυροῦ·
 |: δεδοξασμένος εἶ ὁ προστάξας με τὸν ἐκ γῆς εἰς γῆν πορεύεσθαι. :|
- δ' Νομὴν τοῦ βίου ἔχοντες ἐπίκαιρον, ἐπώδυνον, ἀνύπαρκτον, ἄστατον,
 βροτοί, ἀνανήψωμεν, καὶ τὴν μέλλουσαν ποθήσωμεν ζώην,
 τὴν θείαν καὶ βασιλείον, ὡς αἰδίον πέλουσαν,
 ἦν δῶη ὁ σωτὴρ τοῖς στέρξασιν τοῦτον καὶ ἀγαπήσασιν αὐτόν·
-
- δ¹ τούτω] Trypanis: τούτοις B: ταῦτα πραχθέντα] μόνη οἰκτίρμον add. C 6¹ ἠνό-
 μησαν B 7¹ ἀλλ' C αὐτοῖς B 7² φεῖσαι] ἄνες B μόνος] φύσει B 9² τὸν—
 πορεύεσθαι om. B
 β' BC
 1¹ φθάσει] προφθάσει C 2² ταραττόμεθα] φρουαττόμεθα C 2³ σποδός ὑπάρχοντες C
 3² πρὸ ἡμῶν ὑπερκόσμιος] ἐγκλίσιος σήμερον C 4² καὶ φίλους] γονεῖς τε B 4³ οὐχ
 ὄρα] om. B 5² σκιάδεσι τοῖς ὧδε] Pitra m. g.: τοῖς ὧδε σκιάδεσι BC 5³ πλανω-
 μένοις] παρημένοις B 7¹ αὐτῶν B 7² ἀλγοῦντες] ἐξέλλους B 8¹ πάντες
 δυσωπήσωμεν] δεῦτε ἰκετεύσωμεν C 9¹⁻³ εἶ—πορεύεσθαι om. B
 γ' BC
 2¹ οἴκτῳ] οἴκῳ τῷ B 2² αὐτόν B 3¹ ἐκ] καὶ B 3² σαρκωθέντος ὡς]
 σαρκωθεὶς ὡσπερ C 4² θεός] ὡς add. C 4³ σύγγονον] ἐκγονον C νυνί] νῦν B
 5¹⁻³ ἀλλέ—ἐνδύσει] ἀλλ' ἀφθαρσίαν· τοῦτον ἐνδύσας· αὔθις ἀναστήσει C 7¹ οὖν add.
 Trypanis m. g. 9² τὸν—πορεύεσθαι om. C
 8' BC
 1¹ τὸν βίον C 1² ἐπίκαιρον B 2² ποθήσωμεν om. B 2³ ζώην] νομὴν C
 4¹ ἦν δῶη] ἐνδύει B

- δ τὰς ἐναντίας κολάσεις δεδοικότες πάντες πρὸ τέλους
θνηξώμεθα, λαοί, φυλαί τε καὶ γλώτται·
τὸ ἄχθος (τὸ) ἡμῶν προσρίψαντες δεῦτε
πάντες μελωδήσωμεν Χριστῷ·
|: “Δεδοξασμένοι εἰ ὁ προστάξας με τὸν ἐκ γῆς εἰς γῆν πορεύεσθαι.” :|
- ε’ Ὁ τεθνεὼς βοᾷ, φησί· “Μηδόλωσ με προσκλαύσητε οἱ μέλλοντες θνηξέσθαι·
ἐμὲ γὰρ ὁ πλάσας με προσελάβετο ὡς πάντων πλαστοουργός·
διὸ (καὶ) δυσωπήσατε ἐκτενῶς (προς) δεόμενοι,
ινά με ἐν σκηναῖς ἁγίων ἐντάξῃ τὸν ἐν τῷ βίῳ τῷ φθαρτῷ
ἠνομηκότα ὡς ἅπαντα νομίζων ζῆν με αἰῶνα
πολλαῖς ταῖς τῶν παθῶν φοραῖς κεχωσμένον·
διὸ νῦν καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες σὺν τούτῳ
πάντες ἐκβοήσωμεν Χριστῷ·
|: “Δεδοξασμένοι εἰ ὁ προστάξας με τὸν ἐκ γῆς εἰς γῆν πορεύεσθαι.” :|
- ς’ Σὺ ποιητὴν καὶ κύριον τοῦ κόσμου νῦν ἐπίσταμαι ὁ τάλας καὶ ἄθλιος·
διὸ ἐκετεύω σε ὡς οἰκτίρμονα, θαρρῶν ἐπὶ τῇ σῆ
εὐσπλαγχνῷ ἀγαθότητι, ἀναπαῦσαι τὸν δοῦλον σου
καὶ τοῦτον σὺν ἡμῖν ἐντάξαι τῷ κλήρῳ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ἐν σκηναῖς
δ ταῖς τῶν ἁγίων πρεσβείαις τῆς ἀχράντου θείας μητρὸς σου
λυτρούμενος δεινῶν πταισμάτων καὶ γεέννης
ὡς μόνος ἀγαθος· σὺν τῷ τεθνεῶτι
πάντες ἐκβοῶμεν σοι πιστῶς·
|: “Δεδοξασμένοι εἰ ὁ προστάξας με τὸν ἐκ γῆς εἰς γῆν πορεύεσθαι.” :|

7² τὸ (ante ἡμῶν) add. Trypanis m. g. 5¹—8 τὰς—Χριστῷ] ὅταν καθῆσαι· τοῦ
κρίναι πᾶσαν πνοὴν· ὡς μόνος ἀγαθός· καὶ εὐσπλαγχνος φύσει· διὸ οἱ γηγενεῖς· σὺν τοῖς
κοιμηθεῖσιν· πάντες ἐκβοήσωμεν Χριστῷ B 9¹⁻² με—πορεύεσθαι om. B

ε’ BC 1¹ τεθνηκώς B βοᾷ] εἰκός B 2² προσελάβετο] με add. B 2³ πάντων] ὧν ὁ B
3¹ καὶ add. Trypanis m. g. 3² προσδεόμενοι] Trypanis m. g.: δεόμενοι BC 4¹ ἰνά
(U—) 5² ὡς] νοῖ C ἅπαντα] Trypanis m. g.: πάντα B: ὁ πάντα C 5³ ζῆν με αἰῶνα] νῦν
μὴ ἔων με C 6² φοραῖς] φροντίσιν B 9² τὸν—πορεύεσθαι om. B

ς’ BC 2² ἐπὶ] ἐν B 3² τὸν δοῦλον] τοὺς δούλους B 4¹ τοῦτον] τούτους B
5² θείας μητρὸς σου] θεοτόκου B 6¹ δεινῶν] ἀεὶ ἀπὸ B 6² γεέννης (—U), of.
S. Romani Cantica Genuina 50 α’ 10², ζ’ 6² (Maas—Trypanis) 8 πάντες ἐκβοῶμεν]
πάντας ἐκβοῶντας C 9² τὸν—πορεύεσθαι om. B

VI KYRIAKOS

ON LAZARUS

Canticum VI *On Lazarus* is by Kyriakos, a poet otherwise unknown¹. S. Pétridès identified him with Kyriakos the Anchorite (448—556)², who was *κειμηλιάρχης* and *κανονάρχης* (the choir-master) at the monastery of St. Chariton for 31 years. Though this is not impossible, it is by no means certain³.

The metre of Kyriakos' canticum *On Lazarus* is the same as that of Romanos 17 *On Judas* (Maas-Trypanis ed.), although the omission of certain divisions in the lines make it simpler⁴. The style is also simpler, with little of the rhetorical elaboration or the use of rhyme evident in Romanos 17⁵. Moreover, the refrain, which varies, is not always organically connected with the strophe⁶. The canticum is clearly truncated. Krumbacher believed that both Kyriakos' *kontakion* on Lazarus and Romanos' on Judas drew on a common source, and that there was no direct contact between the two⁷.

1 See K. Krumbacher, Romanos u. Kyriakos, pp. 721ff.; E. Emereau, *Échos d'Orient* 22 (1923) 23f.; O. Bardenhewer, *Gesch. d. altkirchl. Literatur* V (1932), p. 165, and H.-G. Beck, l. c., p. 429.

2 See S. Pétridès, *Les Melodes Cyriaque et Theophane le Sicilien*, *Échos d'Orient* 4 (1900—1) 282f. In the *kanon* chanted at the festival of Kyriakos the Anchorite, he is celebrated as *εὐτόνωσ μελωδῶν ἀγρυπνίας ἀπαύστοις*; cf. *Μηναῖα* (September), Venice 1890, pp. 167f.

3 What can, however, be precluded, is that this Kyriakos is the poet who composed a *kanon* in honour of St. Elias Spelaiotes, who lived in the 10th century; see A. Rocchi, *De coenobio Cryptoferratensi eiusque bibliotheca*, Tusculi 1893, p. 200, and H.-G. Beck, l. c.

4 See P. Maas—C. A. Trypanis, *S. Romani Melodi Cantica Genuina*, p. 524 (App. Metr. xvi). The prooemium of Kyriakos' canticum is in the same metre as prooemium II of Romanos 17, and in the latter the melody and metre is indicated by the initial words of the former. As Kyriakos' *kontakion* on Lazarus never became famous (it is not included in many *kontakaria*, nor are its initial strophes found in the *Triodion*), it is reasonable to conclude that it served as the metrical pattern for Romanos.

5 See K. Krumbacher, l. c.

6 This either suggests an earlier stage in the development of the *kontakion*, or more probably a less gifted poet than Romanos.

7 K. Krumbacher, l. c., p. 722; see also G. Cammelli, *Romano il Melode*, Florence 1930, p. 254.

The festival for which Kyriakos' *kontakion* was composed, Τὸ Σάββατον τῆς Βαλοφόρου, can be traced as far back as the end of the 4th century in Jerusalem⁸. The "Saturday of Lazarus", as it was also called, was a day of baptism in the Greek orthodox church, and to this may refer εἰς 7¹f., where the river Jordan is mentioned⁹.

This canticum is transmitted in two manuscripts only, C and V¹⁰; it has been published by J. B. Pitra¹¹, mainly on the basis of C, and then by K. Krumbacher¹², who made use of both the known manuscripts.

The metrical pattern of Τίς ἀκούσας (ἦχος γ') in canticum VI is¹³:

— ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—
 ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—
 ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—
 ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—
 5 —ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—
 ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—
 ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—
 |: —ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ— —ὀ—ὀ—
 ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ— ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ—ὀ— :|

8 See *Peregrinatio Silviæ* (ed. Gamurrini), Rome 1887, p. 89.

9 See S. Pétridès, l. c.

10 C ff. 72^r—73^v; V ff. 88^v—90^v.

11 *Analecta Sacra* I, pp. 284f.

12 *Romanos und Kyriakos*, pp. 726f.

13 Cf. P. Maas—C. A. Trypanis, l. c., p. 524.

VI (91 Kr.)

KYRIAKOS

ON LAZARUS

Acrostichis: ΠΟΙΗΜΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Prooemium: Πάτερ ἐπουράνιε

Λάζαρον τὸν φίλον σου ἀνέστησας κραυγάζοντα·

|: <“Δόξα σοι, ἄγιε, ἄναρχε, λόγε θεοῦ,
ὁ Ἄδην χειρωσάμενος καὶ πάντας λυτρωσάμενος.” :|

Strophæ: Τίς ἀκούσας

- α' Πῶς ὑμνήσω, ἀκατάληπτε, ἢ πῶς βοήσω, ἀναμάρτητε,
τὰ ἀπ' ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου
τῆς σοφῆς οἰκονομίας σου καὶ φρικτῆς δημιουργίας σου;
οἶος νοῦς δύναται ἀνθρώπινος
- β φράσαι σοι ἕσματα ἐπάξια ὁρῶν σου τὰ ἀνεκδιήγητα,
ὅτι φωνῆ ἀτρέπτω τὸν ἐν ταφῇ φθαρόντα λόγῳ ἀνακαινίζεις
τῇ κραταιᾷ σου δυναστείᾳ; ὅθεν (σοι) ἐκβοῶμεν μετ' ὠδῆς·
|: <“Δόξα σοι, ἄγιε, ἄναρχε, λόγε θεοῦ,
ὁ Ἄδην χειρωσάμενος καὶ πάντας λυτρωσάμενος.” :|
- β' “Ὅτε [σοι] φόβῳ παρειστήκεισαν οἱ μαθηταὶ σου, ἀναμάρτητε,
τὸ κράτος σου ἐξιλεούμενοι,
πρὸς αὐτοὺς τότε ἐβόησας τὸ φρικτὸν τοῦτο μυστήριον·
“Λάζαρος ἄθροος κεκοίμηται·

VI *Codices*: C (γ' 5¹—ιδ') V (Prooem. et α'—ιδ')*Editiones*: Pitra A. S. I, p. 284sq.; Krumbacher, *Romanos und Kyriakos*, p. 730sq*Titulus*: On Lazarus, Trypanis: Τοῦ δαίλου Λαζάρου V*Dies Festus*: τῷ Σαββάτῳ τῆς Βασιφόρου*Modus*: ἦχος γ'*Acrostichis*: Ποίημα Κυριακοῦ V

α' V

2^a θαυμασίων] Krumb.: θαυμαστῶν V 3^a οἶος] ποῖος dub. Maas 7^a σοmld. Krumb. m. g. 8¹—9¹ Δόξα... λυτρωσάμενος om. V: suppl. Krumb.

β' V

1¹ σοι del. Krumb. m. g. 2¹—3¹ ἐξιλεούμενοι τὸ κράτος V: transp. Krumbm. g. 4¹ ἄθροος (·U·U)] Krumb., cf. ἡ 5¹: ἀθρόως V

- δ δεῦτε οὖν ἄγωμεν καὶ ἴδωμεν (αὐ)τὸν νεκρὸν ἐν τῇ ταφῇ αὐτοῦ,
 ὅτι σκιά ὑπάρχει πᾶσα ζωῆ ἀνθρώπου καὶ ὡσπερ τὸ ἀνθος χόρτου·
 ἀλλὰ πορεύσομαι ἐγεῖραι τοῦτον, ὅπως βοήσῃ σὺν ὑμῖν·
 |: (“Δόξα σοι, ἄγιε, ἀναρχε, λόγε θεοῦ,
 ὁ “Ἀδην χειρωσάμενος καὶ πάντας λυτρωσάμενος.”) :|
- γ’ Ἰδοσαν καὶ κατεπλόγησαν οἱ σὺν τῷ Θῶμα ἰκετεύοντες
 καταλαβεῖν ἐν τῇ σκηנῇ αὐτοῦ
 καὶ φανεῖν πρὸς τὴν ταφὴν αὐτοῦ τῷ πιστῷ φίλῳ συμπάσχοντες·
 ὅτε οὖν ἐφθασαν ἀμφοτέρω,
 δ ἐπτηξαν δάκρυσι κινούμενοι ἰδόντες πόρρω τὴν ταφὴν αὐτοῦ·
 καὶ οὐ μακρὰν τοῦ τόπου Μάρθα αὐτῷ προσῆλθε δάκρυσιν ἐκβοῶσα·
 “(Χριστέ,) εἰ ἦς ὧδε, οἰκτίρμων, οὐκ ἂν ἀπέθανε [μου] ὁ ἀδελφός·
 |: ὅσα οὖν βούλεσαι, δύνασαι, λόγε θεοῦ,
 (ὁ “Ἀδην χειρωσάμενος καὶ πάντας λυτρωσάμενος.”) :|
- δ’ Ἦρχετο πρὸς τὸν οἰκτίριμονα (καὶ) ἡ Μαρία ἰκετεύουσα
 ἐν δάκρυων ὄχετοῖς λέγουσα·
 “Ὡς θεὸς δέξαι τὴν δέησιν καὶ νεκροῦ δεῖξον ἀνάστασιν·
 ἡγείρας ῥήματα παράλυτον,
 δ ἐθραυσας ἄλγη ἀθεράπευτα εἰδὼς τὸ ἀσθενὲς (παντὸς) ἡμῶν·
 τὴν Ἰαείρου παῖδα νεκρὰν ἰδὼν ἐγκλίγη καὶ τὸν υἱὸν τῆς χήρας
 (τὸν) ἀπαιρούμενον ἐν τάφῳ κέκραξας [τῇ] ἀθανάτῳ σου φωνῇ,
 |: ἡγείρας, ἔσωσας, εὐσπλαγχνε, ἐκ τῆς φθορᾶς,
 ὁ “Ἀδην χειρωσάμενος (καὶ πάντας λυτρωσάμενος).” :|
- ε’ Ἔλεγα θαῦμα ἐφανέρωσα ἐν τῇ κοιλάδι τῷ προφήτῃ μου,
 ξηρὰ ὄστα ὄντα ἀνθρώπινα·
 ἐν αὐτοῖς σάρκα ἀνέδειξα καὶ ψυχὴν μετὰ τὴν νέκρωσιν·
 τοῦτο οὖν ἐπτηξεν ὁ κῆρυξ μου
 δ τὸ ἀκατάληπτον καὶ ἔμφοβον μεγάλῳ φόβῳ συνεχόμενος,

δ¹ αὐτὸν] Krumb.: τὸν V 8¹—9² Δόξα—λυτρωσάμενος om. V: suppl. Krumb.
 γ’ C (δ¹ δάκρυσι sq.) V
 δ¹ φανεῖν] Krumb. m. g.: φανῆναι V 7¹ Χριστέ] suppl. Pitra 7² μου om. C
 9¹—3 ὁ—λυτρωσάμενος] Krumb.: καὶ θάνατον χειρώσας (χειρώσασθαι C) καὶ πάντας ἡμᾶς
 ρύσας Δ
 δ’ Δ
 1¹ καὶ suppl. Maas 2¹ δάκρυων (—UU) 5² παντὸς suppl. Trypanis:
 πάντων (post εἰδὼς) suppl. Pitra m. g. 6¹ Ἰαείρου] Pitra: αἵρου Δ 7¹ τὸν
 suppl. Pitra m. g. ἀπαιρούμενον] C: ἀπαιρούμενον V 7² κέκραξας] Trypanis: καὶ
 κράξας Δ τῇ del. Trypanis m. g. 9¹—2 χειρωσάμενος—λυτρωσάμενος om. V
 9¹ καὶ—λυτρωσάμενος om. C: suppl. Krumb.
 ε’ Δ
 2¹—2 ὄντα ὄστα Δ: transp. Pitra m. g. 3² τὴν om. C 3³ μετὰ (—U)
 5¹ τὸ ἔμφοβον καὶ ἀκατάληπτον Δ: transp. Trypanis m. g.: ἔμφοβον(δν) καὶ ἀκατάληπτον
 W. Mayer

- ὅτι σεισμῶ φρικώδει πάντα ἐφανερῶτο μετὰ τῆς ἁρμονίας·
 τὸ μειωθὲν ὑπὸ τῶν χρόνων τότε (γάρ) συνηρημοῦτο ἐν ῥιπῇ·
 |: τοῦτο προοίμιον ἔδειξα πάσῃ σαρκί,
 ὃ "Ἄδην χειρωσάμενος (καὶ πάντας λυτρωσάμενος)." :|
- ζ' "Ἄμα ταῦτα ἐπακήκοον τὰ ἐκ θεοῦ δημιουργήματα,
 ἐξίσταντο φόβῳ θαυμάζοντες,
 καὶ κλαυθμῶ Μάρθα ἐπρέσβευε σὺν Μαριάμ ταῦτα φθεγγόμεναι·
 "Σὺ εἶ φῶς ὄντως καὶ ἀνάστασις·
- 5 δειξον οὖν, ἄγιε, ὡς εὐσπλαγχνος, ὡς πρὶν καὶ νῦν τὴν δυναστείαν σου·
 ὃ κατ' εἰκόνα πλάσας τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, τὸ ἀσθενὲς γινώσκων,
 ἵνα ζωοποιήσῃς τοῦτον, κράξον τὸν τετραήμερον νεκρόν·
 |: δόξα σοι, ἄγιε, ἀναρχε, (λόγε θεοῦ,
 ὃ "Ἄδην χειρωσάμενος καὶ πάντας λυτρωσάμενος)." :|
- ζ' Κλαίουσαι καὶ ἱκετεύουσαι αἱ περὶ Μάρθαν τὸν οἰκτίριμον
 ἐξίσταντο ἑκθαμβοὶ ἅπαντες
 καὶ πιστῶς πλείω ἐπρέσβευον ὡς εἰκὸς ταῦτα φθεγγόμεναι·
 "Φῶς ἡμῖν ἔλαμψεν ἀπρόσιτον
- 5 βλέποντες θεῖα καὶ παράδοξα, ὁρῶντες τὰ ἀνεκδιήγητα·
 ὃ γὰρ τυφλοῦς φωτίσας καὶ τοὺς λεπρούς καθάρας καὶ τοῦτον νεκρωθέντα
 ἀνακαινίσαι εὐσπλαγχνία, ὅπως φανερωθῇ πάσῃ τῇ γῆ
 |: κύριος, ἄγιος, ἀναρχος, λόγος θεοῦ,
 ὃ "Ἄδην (χειρωσάμενος καὶ πάντας λυτρωσάμενος)." :|
- η' Ὑψος οὖν τὸ ἀκατάληπτον ἑνατενίσας ὁ φιλόανθρωπος
 καὶ τὸν λαὸν τὸν παριστάμενον
 ταῖς σοφαῖς τότε ἐφθέγγετο ὃ εἰδὼς πᾶσαν ἐνθύμησιν·
 "Ποῦ αὐτὸν θνήξαντα ἐθήκατε,
- 5 χοῦν (ἦδη) ἄθροον ἐκλείψαντα, σκωλήκων βρῶμα (δὲ) γενόμενον;
 ἐλειπὸν τὸ ἄλγος ἀπὸ Ἀδάμ ὑπάρχει πάσῃ σαρκὶ ἀνθρώπου,
 καὶ οὐκ ἐκλείψει, ἕως ἡξω (πάλιν) ἐπὶ νεφέλης οὐρανοῦ."
-
- 6³ μετὰ (—U) 7² γάρ add. Trypanis m. g. ἐν] μιᾶ Krumb. m. g. ῥιπῇ]
 ῥοπή Pitra 8¹ ἔδειξα] Maas: ἔδειξας Δ 9¹⁻² χειρωσάμενος—λυτρωσάμενος
 om. V 9² καὶ—λυτρωσάμενος om. C: suppl. Krumb.
- ζ' Δ
 3³ Μαριάμ (U—)] Trypanis m. g.: Μαρία Δ 7² κράξον—νεκρόν] Trypanis
 m. g. (cf. ι' 6^I sq. et Joh. 11. 43): τὸν τετραήμερον νεκρὸν κράζοντα Δ 8¹—9² ἄγιε—
 λυτρωσάμενος om. V 8²—9² λόγε—λυτρωσάμενος om. C: suppl. Pitra et Krumb.
- ζ' Δ
 8²—9² λόγος—λυτρωσάμενος om. C 9¹⁻² χειρωσάμενος—λυτρωσάμενος om. V:
 suppl. Pitra et Krumb.
- η' Δ
 1¹ οὖν suppl. Pitra m. g. 5¹ ἦδη suppl. Pitra m. g. 5² δὲ suppl.
 Krumb. m. g.: τε (ῥοπὴ σκωλήκων) suppl. Pitra m. g. 7¹ πάλιν suppl. Pitra m. g.

|: Δόξα σοι, ἄγιε, (ἀναρχε, λόγε θεοῦ,
ὁ "Ἄδην χειρωσάμενος και πάντας λυτρωσάμενος). :|

8' Ρεῖθρα δμβρων δακρυχέουσαι σύν τῷ κυρίῳ ἐπορευόντο
αἱ τοῦ Χριστοῦ ὄντως μαθήτριάι
και πιστῶς ταῦτα πρεσβεύουσαι. "Ἰδε νῦν, εὐσπλαγχνε, [τὸ] σπήλαιον
ἔχοντα Λάζαρον τὸν φίλον σου,

8 δι' ὃν ἐνταῦθα ἐπεδήμησας ὁ πανταχοῦ (ὦν) ἀκατάληπτος.
ὁ οὖν εἰδὼς τὸ ἄλγος τῆς ἐν ἡμῖν καρδίας ἔχων τὴν ἐξουσίαν
(νῦν) ζωοποίησον ἐκ τάφου τοῦτον τὸν τετραήμερον νεκρόν,
|: ὅπως δοξάσῃ σε, εὐσπλαγχνε, πᾶσα πνοή
(τὸν "Ἄδην χειρωσάμενον και πάντας λυτρωσάμενον)." :|

ι' Ἰδεν τότε ὁ φιλόανθρωπος τὸν συνελθόντα ὄχλον κλαίοντα
και κινηθεὶς ἐνεβριμήσατο
καταργῶν λόγῳ τὸν θάνατον και πατῶν "Ἄδου τὴν δύναμιν.
τάχος οὖν ἤνοιξαν τὸ σπήλαιον,

8 ὄθεν και ἐπτηξαν τὴν ὄσφρησιν (U—) σκιάν τε λογισάμενοι.
τότε φωνεῖ ὁ πλάστης. "Λάζαρε, δεῦρο ἔξω, ὁ ἐν φθορᾷ θανάτου,
πρὸς ἀφθαρσίαν ζωηφόρον, ὅπως φανερωθῇ πάσῃ τῇ γῆ
|: κύριος, ἄγιος, ἀναρχος, λόγος θεοῦ,
ὁ "Ἄδην (χειρωσάμενος και πάντας λυτρωσάμενος)." :|

ια' Ἄνω φωνῇ ἀπεφθέγγετο, και τὸ μὲν πνεῦμα, ἕπερ δέδωκεν,
ἐν τῇ σαρκὶ τάχος ὑπέστρεψεν
ἀνιστῶν τοῦτον ὁ κύριος και φθορᾶς "Ἄδου λυτρούμενος.
ἔδεισε Θάνατος θεώμενος

8 Λάζαρον τρέχοντα ἐκ μνήματος, ὁμοίως "Ἄδης κατεπλήττετο,
ὅτι ταφῇ φθαρέντα και τῶν νευρῶν λυθεῖσα πᾶσα ἡ ἀρμονία
ἀνεκαινίσθη ὡς ἐκ μήτρας οὗτος ἐν τῷ μνημείῳ ἐκβοῶν.
|: "Δόξα σοι ἄγιε, ἀναρχε, λόγε θεοῦ,
ὁ "Ἄδην (χειρωσάμενος και πάντας λυτρωσάμενος)." :|

8¹—9² σοι—λυτρωσάμενος om. V ἀναρχε—λυτρωσάμενος om. C: suppl. Pitra et
Krumb. Ephymnium non conuenit

8' Δ

3² τὸ del. Pitra m. g. 5² ὦν suppl. Pitra m. g. 7¹ νῦν suppl. Pitra
m. g. 8² πνοή] κύριε ἀναρχε (λόγε add. C) add. Δ 9¹⁻² τὸν—λυτρωσάμενον]

suppl. Krumb.: ὁ "Ἄδην χειρωσάμενος . . . Pitra

ι' Δ

4¹ ἤνοιξεν V 5² τε] αὐτοῦ add. Pitra m. g.: φραίαν add. Krumb. m. g.
8¹ κύριος om. V 9¹⁻² χειρωσάμενος—λυτρωσάμενος om. Δ: suppl. Pitra et Krumb.

ια' Δ

4¹ ἔδεισε] W. Meyer: ἔδω ὁ Δ 8¹—9² Δόξα—λυτρωσάμενος om. V
9¹⁻² χειρωσάμενος—λυτρωσάμενος om. C: suppl. Pitra et Krumb.

- ιβ' Κράζας φωνῆ [ό] παντοδύναμος τὸν νεκρωθέντα αὐ ἐζώωσε,
καὶ προσελθὼν ἔφη ὁ Λάζαρος·
“Ἰκετεύω, δέσποτα, πρόσδεξαι τοῦ Ἀδάμ ταύτην τὴν δέησιν·
ἐλπες τῶν χειρῶν τὸ ποίημα,
8 πταίσαντα Ἄδη με κατέκρινας· γενοῦ ἰλεως, ἀναμάρτητε·
τί ἐπελάθου, κτίστα, ἔργου τῶν σῶν δακτύλων ὄντα σου κατ' εἰκόνα;
ἀλλὰ ἐξάγαγέ με Ἄδου τάχος τῆς αἰωνίου φυλακῆς,
|: ὅπως βοήσω (σοι)· “Ἀναρχε, (λόγε θεοῦ,
ὁ Ἄδην χειρωσάμενος καὶ πάντας λυτρωσάμενος).” :|
- ιγ' “Οτε ταῦτα ἐπακήκοε, τῶν ἀπ' αἰῶνων ἐμνημόνευσε·
“Νεκροὺς μὲν (τοι) πάλαι ἀνέστησα,
Ἰωῆ δὲ προετύπωσα τὴν ἐμὴν τότε ἀνάστασιν·
μέλλων γὰρ ἔθνεσιν ἐκδίδοσθαι
8 ἄφεςιν ἅπασιν δωρούμενος, σταυρῶ καὶ λόγῃ ἀναιρούμενος
ἔξω ἐν τῇ σαρκί μου δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ κατὰ τὸ γεγραμμένον
καὶ ἀναιρῶ (ἐν) τῷ σταυρῷ μου τότε τὸν ὀλετήρα τοῦ Ἀδάμ,
|: ὅπως βοήση (μοι)· “Ἄγιε, (λόγε θεοῦ,
ὁ Ἄδην χειρωσάμενος καὶ πάντας λυτρωσάμενος).” :|
- ιδ' Ὑψοθεν τότε ἐπέβλεψε καὶ τῶν ἐν Ἄδῃ ἐπακήκοε
τὴν δέησιν λέγων ὁ κύριος·
“Δι' Ἀδάμ σάρκα ἐφόρεσα, δι' αὐτὸν θνήξαι ἐλήλυθα·
τούτου οὖν θραύσω τὸ παράπτωμα
8 σχίσας τὸ χρέος τὸ βαρύτατον, ὃ τότε ὄφεις ὑπηγόρευσε·
τοῦ ἐν Ἐδὲμ πραχθέντος παρακοῆ καὶ μόνῃ τούτου ἐλευθερώσω
καὶ ἀποπλύνω σου τὰς κόρας βεῖθροις τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ.”
|: Δόξα σοι, (ἄγιε, ἀναρχε, (λόγε θεοῦ,
ὁ Ἄδην χειρωσάμενος καὶ πάντας λυτρωσάμενος). :|

ιβ' Δ

1² ὁ del. Pitra m. g.1² αἶ] Trypanis m. g.: εὐθὺς Δ3¹ metrum:

ϚϚ: ἰκετεύω] δυσωπῶ dub. Pitra

5¹ πταίσαν V6¹ ἀλλ' V8¹ σοι

suppl. Pitra m. g.

8²—9² λόγε—λυτρωσάμενος om. Δ: suppl. Pitra et Krumb.

ιγ' Δ

1² αἰῶνος V2¹ μὲν(τοι)] Trypanis m. g.: μὲν Δ Νεκροὺς μὲν(τοι)] τοὺς μὲν

νεκροὺς Krumb. m. g.

6¹ ἔξω] Maas (of. Jb. 40. 20): ἔγξω Δ7¹ ἐν αἰδ.

Trypanis m. g. ἀναιρῶ] ἀναιρήσω Pitra m. g.

8¹ μοι suppl. Pitra m. g.8¹—9¹ βοήση—λυτρωσάμενος om. V8²—9² θεοῦ—λυτρωσάμενος om. C: suppl. Pitra

et Krumb.

ιδ' Δ

1¹ Ὑψοθεν (—ϚϚ)8¹—9² ἄγιε—λυτρωσάμενος om. Δ: suppl. Pitra et Krumb.

Cantium mutillum videtur

VII
ANONYMOUS

ON THE HOLY FATHERS

J. B. Pitra and Paul Maas attributed this beautiful anonymous *kontakion* *On the Holy Fathers* to the days and the school of Romanos, if not to that poet himself¹. Paul Maas had further maintained that the βασιλεῖς of ις' 6¹ pointed to a date before 548, when Theodora died, and that ις' 8¹ff.

λύτρωσαι, δέσποτα, τὰς ἐκκλησίας,
ὡς προενόμειυσαν καὶ κατεπάτησαν
ἀκάθαρτοι πόδες καὶ ἄνδρες αἱμάτων
μὴ ἡλπικότες τὸ ὄνομά σου·

was a reference to the capture of Antioch by the Persians in 540.

A closer examination, however, of the text has convinced me that this anonymous *kontakion* is a work of the 7th century which is based on the famous *Ekthesis* of the Emperor Heraclius, from which it also quotes *verbatim*. Moreover, it is quite clear that it is not a work composed exclusively to celebrate the fathers of the Council of Nicaea (325 B. C.), but one whose purpose it was to proclaim the views held by the councils convened in Constantinople in 638 and 639, which ratified Heraclius' *Ekthesis*. At the same time it celebrated the fathers who took part in those, as well as in all previous "oecumenical" councils.

I have been led to these conclusions by the following reasons:

Firstly, strophe ις' 6¹ff.

καὶ τῆς θεοτόκου τιμίαν ἐσθῆτα φρουρεῖ (sc. ἡ Κωνσταντινούπολις),
ὕφ' ἧς καὶ μᾶλλον σκέπεται
λέγουσα· "Δέσποινα, ὥσπερ παιδίσκην
ὑπὸ τὰς χεῖρας σου αἰεὶ με φύλαξον,
ὄν τρόπον καὶ ἤδη ἐρρύσω μαχαίρας
καὶ οὐκ ἀπάσω τὴν προσευχὴν μου·
τοὺς ἐχθροὺς μου ἀπέστρεψας, καὶ ἔφυγον οἱ διώκοντες
|: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον." :|

¹ See J. B. Pitra, *Analecta Sacra* I, pp. 430f. and P. Maas, *Frühbyz. Kirchenpoesie*, pp. 23f.

clearly refers to the part the Holy Robe of the Virgin is said to have played in the miraculous raising of the siege of Constantinople by the Avars, Persians and Slavs in 626 A. D.² So the canticum must belong to the 7th century.

Secondly, the *Ekthesis* of Heraclius, which was issued in 638 as a "Symbol of Faith"³ proclaimed a) the dogma of the Trinity and b) the dogma of the Incarnation, both in accordance with the views of the Council of Chalcedon (451 A. D.); c) it then asserted that the two natures of Christ were united in a single will (βούλημα) in one person, the Logos that became flesh; it was "the same person who performed the miracles and who endured the suffering"⁴. At the same time it prohibited any mention of one or two "Energies" (ἐνέργειαι) in the person of Christ.

These are precisely the points which the canticum *On the Holy Fathers* makes in strophe γ', in the order found in the *Ekthesis*, and occasionally even in the same words⁵. It should be noted that strophē γ' is the one "theological" strophe in the whole *kontakion*, in which the views of its author are positively expressed, for strophes ζ'—ι' are dedicated, as we shall presently see, to the refutation of the various heresies. Nor should it be forgotten, when examining the parallel passages, that it is the technique of the *kontakion* to compress into a few pungent lines the longdrawn prose sources on which it draws⁶.

Thirdly, all the heresies condemned in the *Ekthesis* are also refuted in the canticum *On the Holy Fathers*⁷.

Fourthly, the channels, through which the authority was given to the holy fathers to define the true dogma, are also taken over from the *Ekthesis*⁸.

2 Cf. PG 29, 1349: ὁ πατριάρχης (sc. ὁ Σέργιος) τὴν ἀχειροποίητον τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα καὶ τὰ τίμια καὶ ζωοποιὰ ξύλα προσέτι δὲ καὶ τὴν τιμίαν ἐσθῆτα τῆς θεομήτορος ἐπιπερόμενος διὰ τῶν τευχῶν περιήρχετο etc. during the siege of 626. See M. Jugie, *Studi e Testi* 114 (1944), Excursus B, pp. 688f.; A. Wenger, *Arch. de l'Orient Chrétien* 5 (1955) 119f.; J. B. Pitra, l. c., pp. 526f. (especially p. 530 str. δ'), and p. 531, str. γ'; also N. Baynes, *Byz. Studies and other Essays*, London 1955, pp. 257f.

3 See L. Bréhier in A. Fliche—V. Martin, *Histoire de l'Église* V (1938), p. 132; C. Hefele—H. Leclercq, *Histoire des Conciles*, Paris 1907f., III, 1, p. 388; F. Dölger, *Regesten* 211.

4 J. D. Mansi, *Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio*, Florence 1759f., X, col. 991f.; L. Bréhier, l. c., p. 132; C. Hefele—H. Leclercq, l. c., pp. 387f.

5 Cf. γ' 1^f. with Mansi, l. c., X, col. 992; γ' 5^f. with Mansi, l. c., X, col. 992—3; also Mansi X, col. 996.

6 Cf. K. Krumbacher, *Miscellen zu Romanos*, pp. 44f.; *Der heilige Georg*, pp. 261f.; P. Maas, *Byz. Ztschr.* 19 (1910) 300f.; *Byz. Ztschr.* 15 (1906) 14.

7 Cf. ζ'—ι' bis with Mansi, l. c., col. 996.

8 Cf. γ' 4^f. with Mansi, l. c., col. 996. Ταῦτα τῆς εὐσεβείας τὰ δόγματα, with which this passage begins in the *Ekthesis* may well be the source of the refrain of the whole canticum: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον.

Fifthly, the subject and the title of the canticum, which also derive from the *Ekthesis*. In the acrostic—and it should be pointed out that the *kontakion* is complete⁹—the subject of the canticum is given ΕΙΣ ΑΓΙΟΥΣ ΠΑΤΕΡΑΣ. No special mention of the fathers of the Council of Nicaea is made. Moreover, ια' 5¹f.

νῦν τοῖς πατράσι τοῖς θεοφόροις
 δέδοται χάρις, ἣν ἔλαβον ἐξ οὐρανοῦ
 οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι·
 ταύτης οὖν ἔτυχον συνεδρευούσης,
 καὶ διεσάφησαν τὰ θεῖα λόγια
 λαοὺς ὀδηγοῦντες, τὴν πλάνην σοβοῦντες
 καὶ καθιστῶντες τὴν οἰκουμένην
 ἀκύμαντον, ἀτάραχον φυλάξαντες ὡς παρέλαβον
 |: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. :|

is clearly a reference to a council contemporary with the writer of the *kontakion* (of. νῦν; ταύτης οὖν ἔτυχον συνεδρευούσης etc.) who, as we have already seen,¹⁰ must have composed it after 626 A. D. And that it is a reference to the council of 638, which ratified the *Ekthesis*, can be seen from the text of the *Ekthesis* itself, on which our canticum is once again drawing¹¹: Τῆς εὐσεβείας τὰ δόγματα παραδεδώκασιν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται τοῦ Λόγου γενόμενοι καὶ οἱ τούτων μαθηταὶ καὶ διάδοχοι, οἱ καθ' ἑξῆς θεόπνευστοι τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλοι, ταυτόνδε εἶπεῖν αἱ ἅγιοι καὶ οἰκουμενικαὶ πέντε σύνοδοι τῶν μακαρίων καὶ θεοφόρων πατέρων etc. And this close connection with the councils of 638 and 639¹² is in keeping with the tone of triumph which permeates the whole canticum *On the Holy Fathers*, for we know that the *Ekthesis*, when ratified, was received with enthusiasm in the East, where doxologies were held and hymns were chanted in its honour¹³.

So it would be true to say that the subject and the title of the *kontakion* concerns the holy fathers of all the "oecumenical" councils which defined the true dogma until 640 A. D., and not exclusively the holy fathers of the Council of Nicaea; and these would include the fathers of the councils of 638 and 639. The misleading title: Τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα ὀκτῶ πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, which is found in the introductory notices of many manuscripts transmitting

⁹ This can be seen from the conventional final prayer which is found in strophe ια'.

¹⁰ See p. 88.

¹¹ Mansi, l. c., X, col. 996.

¹² These two councils, which were convened so close to one another, the former by Photius and the latter by Pyrrhus, to ratify the *Ekthesis* and to support Heraolius' "monothelite" policy, should be really seen as one in regard to the *kontakion On the Holy Fathers*.

¹³ See Mansi, l. c., X, col. 1003.

this canticum, is probably due to the fact that it came to be chanted at the "Festival of the Holy Fathers of Nicaea"¹⁴, a festival already established in 518 A. D., which also commemorated the fathers of other "oecumenical" councils¹⁵.

From what has already been said, it becomes clear that the βασιλεῖς of ις' 6¹ must be Heraclius and his sons Constantine and Heracleonas, who were both crowned their father's coemperors¹⁶, and that the ἄνδρες αἰμάτων etc. of ις' 10², who do not believe in Christ and who "trampled upon his churches", can only be the Arabs. For in 637—8 they had conquered Palestine and Syria, and therefore Jerusalem with the Holy Sepulchre and her patriarchate, as well as Antioch, another patriarchal see, were already in their hands, when the *kontakion* was written. And perhaps it would not be too bold to see in the prayer of ις' 8¹f. a reflection of apprehension felt in the capital city itself at the news of those Muslim victories.

As is known, the *Ekthesis* was in all probability repudiated by Heraclius himself shortly before his death¹⁷ (which occurred on the 11th of February 641), when he became convinced that his religious policy had failed. It is reasonable, therefore, to consider the year 640 as *terminus ante quem* for dating the canticum *On the Holy Fathers*; for it draws on the text of the *Ekthesis* and has a tone of triumph and "propaganda" that suggest a date close to the councils of 638 and 639, when success and not failure was envisaged for the policy embodied in the *Ekthesis*.

The dating of the *kontakion On the Holy Fathers* in 639—40 is not without more general significance. We can now say with certainty that original and beautiful *kontakia* continued to be composed till roughly the middle of the 7th century. It is true that our anonymous poet used a famous melody and metre of Romanos, Τὸν πρὸ ἡλίου ἡλιον¹⁸ in his canticum, but he has composed an *ιδιόμελον* prooemium to introduce it. It is, therefore, not only Romanos who composed *ιδιόμελα koukouliá*, when for a second time he employed one of his older melodies and metres¹⁹; and it is also worth noting that we have a further proof that *ιδιόμελα* prooemia continued to be composed well into the 7th century.

14 Held on the Sunday before Pentecost.

15 See H.-G. Beck, l. c., p. 257; S. Salaville, *Échos d'Orient* 24 (1925) 445f.; Das Konzil von Chalkedon II, Würzburg 1950, pp. 677f.

16 Heracleonas was crowned coemperor in 638; Constantine long before in 612 or 613. See Ch. Diehl—C. Marçais, *Histoire du Moyen Age III* (Paris 1936), p. 235; G. Ostrogorsky (English translation by J. Hussey) *History of the Byz. State*, Oxford 1956, pp. 100f.

17 See Mansi, l. c., X, col. 1002f.; Bréhier, l. c., p. 133; Ch. Diehl—G. Marçais, l. c., p. 157.

18 Cf. P. Maas—C. A. Trypanis, *Met. App.* XXVI, p. 529.

19 See P. Maas, *Byz. Ztschr.* 15 (1906) 35.

But above all, it is clear that in the *kontakion On the Holy Fathers* we at last have a complete specimen of "heretical" hymnography, for the *Ekthesis*, Sergius and all the Monothelites were, of course, later condemned as heretical. In fact the literary qualities of that *kontakion* are such, that they seem to corroborate the view that the suppression of heretical literature may have deprived us of many inspired and beautiful writings. This particular canticum clearly survived, because the views it expressed on the Trinity and on the Incarnation were in accordance with those of the Council of Chalcedon, and because by obeying the orders of the council of 638 it made no mention of one or two "energies" in the person of Christ. That to this day it is chanted, even if only in part, in honour of the fathers of Nicaea, who no doubt would have disapproved of the theological views of its author, is one more example of the irony of Fate.

Even though the date of this anonymous *kontakion* can be closely determined, nothing can be said about its author. The only other significant *kontakion* we have, which certainly belongs to the reign of Heraclius, is canticum XIII *On the Raising of the Holy Cross*²⁰, which is also anonymous. It does not compare in inspiration with the canticum *On the Holy Fathers*, but it also uses a famous older melody and metre of Romanos, Τῆ Γαλιλαία²¹. It does not seem likely, however, that both are works of the same poet²².

The canticum *On the Holy Fathers* is transmitted by ten manuscripts²³. It has been published by J. B. Pitra in *Analecta Sacra* I, pp. 493f. on the basis of C and T, and later by P. Maas in *Frühbyzant. Kirchenpoesie* pp. 23f., who had no access to codices H and J. For the readings of T I had to rely on Maas' edition, as that part of the manuscript which included this canticum was badly damaged by fire²⁴.

²⁰ See pp. 149f.

²¹ See P. Maas—C. A. Trypanis, *S. Romani Melodi Cantica Genuina*, Metr. App. V, p. 519.

²² One should not attribute the canticum *On the Holy Fathers* to Sergius, because he died so shortly after the council of 638; nor do we know enough about the other contemporary poets to be able to attribute it to one of them; cf. K. Krumbacher, *GBL*², pp. 872f. Even the spurious strophe *υ'* cannot belong to a date much later than the *Ekthesis*, for the five councils mentioned in it are clearly those mentioned in the *Ekthesis* (cf. Mansi, l. c., X, col. 996). Most probably the "other" council "convened here" against "Severus the enemy of the orthodox faith" is that of 638, which also anathematized Severus.

²³ A ff. 286^r—270^v; B f. 108^r; C ff. 117^r—118^r; G ff. 110^v—111^v; H ff. 57^v—58^r; J ff. 307^v—308^v; M ff. 309^v—312^v; P ff. 147^r—149^r; T ff. 192f. (numbering according to Pitra); V ff. 141^v—143^r.

²⁴ See General Introduction p. 11, n. 13.

The metrical pattern of Τὸν παρὸ ἡλίου ἥλιον in canticum VII is²⁵

ὐὐὐ±ὐὐὐ± ὐὐὐ±ὐὐ—ὐ
 ὐ±ὐὐὐ—ὐ ὐὐ—ὐὐὐ—ὐ
 ὐὐ±ὐ—ὐ ὐ±ὐ±ὐ—ὐ
 ±ὐ—ὐ ὐὐ±ὐ±ὐ—ὐ—ὐ—
 5 ±ὐὐ—ὐ ὐὐ—ὐ
 ±ὐὐ—ὐ ὐ±ὐὐ±ὐ—
 ὐ±ὐὐ—ὐ—
 ±ὐὐ ±ὐὐ ±ὐ—ὐ
 ὐ±ὐ±ὐὐ ὐ±ὐ±ὐὐ
 10 ὐ±ὐ—ὐ ὐ±ὐ—ὐ
 ὐ±ὐ—ὐ ὐ±ὐ—ὐ
 ὐ±ὐὐ—ὐ—ὐ—ὐ—ὐ—
 |: ὐ—ὐ—ὐ—ὐ—ὐ—ὐ—:|

25 Cf. P. Maas—C. A. Trypanis, l. c., p. 529.

VII (200 Kr.)

ANONYMOUS

ON THE HOLY FATHERS

Acrostichis: ΕΙΣ ΑΓΙΟΥΣ ΠΑΤΕΡΑΣ

Prooemium: Ἰδιόμελον

Τῶν ἀποστόλων τὸ κήρυγμα καὶ τῶν πατέρων τὰ δόγματα
 ἢ ἐκκλησία (φυλάττουσα) μίαν τὴν πίστιν ἐσφράγισε·
 καὶ τὸν χιτῶνα φοροῦσα τῆς ἀληθείας
 τὸν ὕφαντὸν ἐκ τῆς ἄνω θεολογίας
 5 ὀρθοτομεῖ καὶ δοξάζει
 |: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. :|

Strophæ: Τὸν πρὸ ἡλίου ἥλιον

α' Ἐν ὕψηλῳ κηρύγματι τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας
 ἀκούσωμεν βοώσης· “Ὁ διψῶν ἐρχέσθω πρὸς με·
 ὁ κρατῆρ δὲν φέρω κρατῆρ ἐστὶ τῆς σοφίας·
 τοῦτο τὸ πόμα ἀληθείας λόγῳ κεκέρακα,
 5 ὕδωρ οὐ προχέον ἀντιλογίας,

VII *Codices*: A (Prooem. et α'—θ', ι' bis—ις') B (Prooem. et α') G (Prooem. et α'—β')
H (Prooem. et α') J (Prooem. et α'—γ') M (Prooem. et α'—ι', ις') P (Prooem. et
 α'—ις') T (Prooem. et α'—ζ', ις') Δ (Prooem. et α'—δ', ις')

Editiones: Pitra A. S. I, p. 493sq.; Maas, Frühbyzantinische Kirchenpoesic, p. 2311.

Titulus: On the Holy Fathers, Trypanis: Εἰς τοὺς ἀγίους Πατέρας τοὺς ἐν Νικαίᾳ
 συναλθόντας BP: Τῶν ἀγίων (τριάκοντα δέκα καὶ ὀκτώ add. GHJ) Πατέρων (τῶν ἐν Νικαίᾳ κείλ.
 AGHJT) AGHJMTA

Dies Festus: Τῆ Κυριακῇ πρὸ τῆς ἀγίας Πεντηκοστῆς

Modus: ἦχος πλάγιος δ'

Acrostichis: Εἰς (τοὺς add. A) ἀγίους πατέρας (πατέρας om. Δ) APΔ

Prooemium

ABGHJMPTA

2¹ ἐκκλησίαν C (φυλάττουσα)] vel (κρατοῦσα) Maas (cf. δ' 2¹ et ια' 12¹)

2¹ μία M τὴν om. PT

α' AB(11-1)GHJMPTA

2¹ μέ] καὶ πινέτω κείλ. GJV

3¹ τῆς om. Δ

ἀλλ' ὁμολογίας, ἧς πίνων ὁ νῦν Ἰσραὴλ
θεὸν ὄρα φθεγγόμενον·

“Ἴδετε, ἴδετε, ἴδετε ὅτι
αὐτὸς ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι·

10 ἐγὼ θεὸς πρῶτος, ἐγὼ μετὰ ταῦτα,
καὶ πλὴν μου ἄλλος οὐκ ἔστιν ὄλωσ·
ἐντεῦθεν οἱ μετέχοντες πλησθήσονται καὶ αἰνέσουσι
|: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον.” :|

β' Ἱερικῶ καὶ Σιλωάμ καὶ τοῦ Σαλήμ τὰ πλησίον
μετὰ πολλῶν ὑδάτων αἰσθητῶς ῥευστῶν ἀκούω·
πονηρὰ δὲ τούτων καὶ ἄγωνα διαμένει,
ἕως ὁ μέγας Ἐλισσαῖος ταῦτα ἰάσατο

5 ἄλατι προσμίξας τὴν εὐλογίαν,
πνεύματι πηγάσας [τὴν] ζωογονίαν ἐν αὐτοῖς·
ἐνταῦθα δὲ τὰ μείζονα·

ἔχει γὰρ ὕδατα ἢ ἐκκλησία
ἐκπορευόμενα καὶ ἐξαλλόμενα

10 ἐκ τούτου εἰς τοῦτο ἀρρεύστως ἀρρήτως,
ζωογονοῦντα, θεοποιοῦντα,
οὐδέποτε ἐκλείποντα, ἐκάστοτε διαυγάζοντα
|: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. :|

γ' Σύμβολα ταῦτα νοητὰ θεῶν κατέχουσα μνήστρον
ἢ νύμφη τοῦ κυρίου ὠραίζεται ποικίλως·
τῶν δὲ βρείθρων τούτων πηγὴ τὸ ἅγιον πνεῦμα·
κρουνοὺς δὲ νόει, ὀχετοὺς εἰ βούλει καὶ αὐλακας,

5 πρῶτον ἀποστόλους, εἶτα προφήτας,
τρίτον διδασκάλους, οἷς πρόσθετες καὶ γένη γλωσσῶν,
ὡς Παῦλος συνηρίθμησε·

τούτους γὰρ ἔθετο [ἐν] τῇ ἐκκλησίᾳ
καθάπερ αὐλακας ὁ πολυέλεος

8⁵ ἴδετε om. AGJM (cf. ζ' 8³)

9¹ ἐγὼ αὐτὸς GJ

10¹ θεὸς om. GJ

11³ οὐκ ἔστιν ὄλωσ] θεὸς οὐκ ἔστι Δ
om. H

13 τῆς—μυστήριον om. G τὸ—μυστήριον

β' AGJMPTΔ

2³ αἰσθητῶς] Δ: αἰσθητῶν cett. codd. ῥευστῶν] ἐν ὡς GJ ἀκούω] ἀκούων MTA:
ἀκούομεν GJ 3¹ πονηρὰ] Maas (cf. LXX, IV Reg. 2, 19—22; De bello Iud. IV 8. 3):
φανερὰ AGJMTΔ: φαλερὰ P: σφαλερὰ P^c τούτων] ταῦτα dub. Maas 4¹ ἕως ὅ] αἰ

γὰρ M 6² τὴν del. Trypanis m. g. 10² ἄρρευσα GJ 11¹ ζωογονοῦν GJ

11²—12¹ θεοποιοῦντα—ἐκλείποντα] οὐ διεκπίπτοντα M 12³ διαυγάζοντα] δὲ ἀυγάζοντα
GJPT: δὲ πηγάζοντα A: ἐκβλύζοντα praem. M

γ' AJMPTΔ

1² μνήστρα Pγρ

6² προσθεῖς A

7¹ ὡς] οὐς M: δ A

8¹ γὰρ om. Δ

8³ ἐν del. Trypanis m. g.

- 10 τοῦ κόσμου γεοῦχος, ἐντεῦθεν ἀρδεύων
τὸν πάντα γύρον τῆς οἰκουμένης,
ἐκχέων ἐκ τοῦ πνεύματος ἐφ' ἅπαντας οὗς ἐφώτισε
| : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. : |
- 8' Ἄνωθεν οὖν παρά θεοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ δεξαμένη
κρατεῖ τὰς παραδόσεις ἢ ἅγια ἐκκλησία
ἢ ἀπὸ περάτων καὶ ἕως πάλιν περάτων
μία καὶ μόνη στηριχθεῖσα καὶ βασιλεύουσα·
- 5 λόγῳ γὰρ ἠδράσθη τότε τοῦ Λόγου
λέξαντος τῷ Πέτρῳ· “ὦ Σίμων, μακάριος εἶ
οὗτον θεοῦ γνωρίσας με,
τοῦτο σοι τοῦ πατρὸς ἄνωθεν μόνοῦ
ἀποκαλύψαντος· καὶ γὰρ ἐγὼ δὲ λέγω σοι,
- 10 ὅτι σὺ εἶ Πέτρος καὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ
θεμελιῶ μου τὴν ἐκκλησίαν,
ἣν πύλαι ὑποχθόνιοι οὐ τρέψουσιν, οὐδὲ βλάψουσι
| : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον.” : |
- 6' Γέγονε νόμος τὸ ῥητόν, σφραγίς δὲ ὤφθη ἡ λέξις,
καὶ ἄσειστος ἡ πέτρα διαμένει εἰς αἰῶνας·
ποταμοὶ προσῆλθον καὶ χεῖμαρροι ἀνομίας,
καὶ ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη πᾶσα [ἡ] ἰσχύς αὐτῶν·
- 5 ὅσον γὰρ ἡ πίστις ἐκπολεμεῖται,
μᾶλλον κατισχύει ἀθλοῦσα νομίμως αἰεὶ
καὶ τρόπαια ἐγείρουσα·
ποῦ εἰσιν οἱ ποτε ταύτην τὴν μάνδραν
διαθρυλῆσαντες, ἀλλ' οὐ συλήσαντες;
- 10 οἱ πνέοντες φθόνου, οἱ γέμοντες δόλου,
οἱ ἀκονῶντες θεῶν τὴν γλῶσσαν;
οὐχὶ πάντα ὁ ὕψιστος ἐλίχμησε, καὶ ἐνίκησε
| : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον; : |

10¹ γεοῦχος] γε οὔτος J11¹ τὸ πεντάργυρον Δ12¹ ἐκχεῶ T'12² ἐφάπτων Δ

δ' AMPTΔ

3² πάλιν om. A4¹ μία καὶ μόνη] ἐρριζομένη καὶ A5¹ ἠδράσθη V6²—8¹ τοῦ Λόγου et Πέτρου inter se mut. T6² ὦ om. APT8² μόνοῦ om. M9² λέγω σοι] σοι λέξω M10² καὶ] ἐπι add. MΔ

ταύτῃ τῇ om. M

11² ἐκκλη-

σίαν] ἦν δέδωκά σοι add. M

12¹ πάλαι M12² τρέψουσιν P²: λύουσιν M12³ βλάψουσι P²: στρέφουσιν M

ε' AMPTΔ

1¹ ῥηθὲν M3¹ διελλθον M4¹ ὡσεὶ] ὡς Δ4² ἡ dol. Μισση m. κ.6¹ κατισχύει] γὰρ ἰσχύει M: οὖν (καὶ V) ἰσχύει Δ6² αἰεὶ om. Δ9¹ διαθρυλῆ-

σαντες—συλήσαντες] διασυλήσαντες (om. om.) Δ

10¹ φθόνου M11¹ ἀκονοῦντες M11² θεῶν τὴν] κατὰ θεοῦ A

- ζ' Ἵστε γὰρ ὅσα κατ' αὐτῆς Ἄρειος καὶ οἱ Ἀρείου
 ἐμάνησαν πολλάκις ὥσπερ κύνες ὑλακτοῦντες·
 καὶ οὐκ εἶναι εἶπον πρὶν γεννηθῆναι τὸν Λόγον,
 κτίσμα καλοῦντες τὸν δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο,
 5 τὸν πρὸ ἐωσφόρου γεγεννημένον,
 τὸν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος λόγῳ καλέσαντα τὸ φῶς
 καὶ πλάσαντα τὸν ἄνθρωπον·
 ἕλωσ, ἕλωσ, ἕλωσ πᾶσι,
 πατρὶ συνάναρχε καὶ ὁμοούσιε·
 10 ἐτόλμησαν ταῦτα, ἀλλ' ὤφθησαν τέφρα
 ἐσκορπισμένοι παρὰ τὸν Ἄδην·
 ἐκείνοι διεσχίσθησαν, ὑπάρχει δὲ ἀδιαίρετον
 |: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. :|
- ζ' Οὕτω μὲν οὖν τὸν ἀσεβῆ σὺν τοῖς αὐτοῦ δυσφημοῦσιν
 ἢ ἄνω θεία δίκη διεχρήσατο ταχέως·
 καὶ οὐκ ἤξιώθη ἰδεῖν τὴν δόξαν κυρίου·
 οὐ γὰρ συνῆκεν, ἀλλ' ἐν σκότει διαπορεύεται
 5 ἅμα Σαβελλίῳ τῷ κατακρίτῳ·
 δύο γὰρ ἀλλήλοις ταῦτα ἐναντία κακά,
 τῇ πλάνῃ δὲ ὁμότιμα·
 οὗτος γὰρ πρόσωπον ἐν τῇ τριάδι
 φησὶ τριώνυμον ὁ τρισκατάρατος,
 10 μηδὲν διαφέρων, μηδὲν διαλλάττων
 τῆς Ἰουδαίων φρενοβλαβείας·
 ἐκείνοις ἠκολούθησεν ὁ δειλῖος καὶ ἡρνήσατο
 |: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. :|
- η' Ὑπὸ δὲ ταύτην ἔπεσαν τὴν ἀπερίτρεπτον πέτραν
 καὶ ὅσοι κατ' ἐκείνους μετ' ἐκείνους ἐδυσφήμουν,
 οἱ θεὸν τὸ πνεῦμα μὴ ἀνεχόμενοι λέγειν,
 ἀλλ' εἰς τὴν κτίσιν ὥσπερ δοῦλον τοῦτο κατάγοντες·
 5 ὃ τῆς ἀχαρίστου φρενοβλαβείας·

ζ' AMPT

- 1¹ Ἄρειος] ὁ graem. A 3¹ εἶναι εἶπον] ἦν εἰπόντες PT 4² τὸν] τοῦ T
 8² ἕλωσ om. M πᾶσι] ὑπάρχων add. M 9¹ πατρὶ] σωτήρ πατήρ A: πατήρ P
 9² ὁμοούσιε] υἱὲ add. A 11¹ ἐσκοτισμένοι T

ζ' AMPT

- 1¹ τὸν] τῷ AM 1² αὐτῷ A 2² διεχρήσατο] T: διεχειρίσατο AP: διεκρού-
 σατο M ταχέως] δικαίως M 6¹ γὰρ] ἐν add. A 6² ταῦτα ἐναντία] τὰ τῶν ἐναν-
 τίων M 9¹ τριώνυμον] τὸ graem. A 10¹⁻² μηδὲν διαφέρων post μηδὲν διαλλάτ-
 των A 12² δόλιος A

η' AMP

- 1¹ ἔπεσον P' 1² ἀπαράτρεπτον AP¹ (corr. P')

- πῶς ἠλευθερώθης, πῶς, εἴ μὴ τὸ πνεῦμα λαβὼν
τὸ ἅγιον καὶ κύριον;
πόθεν σοι δέδοται [ἡ] υἰοθεσία;
διανοήθητι καὶ ἀποκριθῆτι·
- 10 εἴαν γὰρ ἀρνήσῃ, ἐξέπεσας ταύτης
τοῦ δεδωκότος ἐστερημένος·
ἡμεῖς τὸ πνεῦμα οἶδαμεν θεὸν ἡμῶν καὶ δοξάζομεν
|: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. :|
- 8' Σάλον, ὡς εἴρηται, πολὺν ἐκ τρικυμίας μεγάλης
λαβοῦσα οὐκ ἐσεισθη τοῦ θεοῦ ἢ ἐκκλησία,
ἀλλ' ἐκραταιώθη καὶ μένει ἐστηριγμένη·
πάλιν γὰρ ἄλλοι δι' ἐτέρων τρόπων εἰσέβαλον
- 5 θέλοντες ταραῖσαι καὶ διασεῖσαι
τῆς ἐπιδημίας καὶ οἰκονομίας Χριστοῦ
τὸ ἄφραστον μυστήριον·
ὧν τινες τῆς σαρκὸς ἄρνησιν ἤγον
μετ' ἐπικρύψεως, οἱ δὲ θεότητος,
- 10 καὶ ἄνθρωπον λέγειν ψιλὸν ἀπετόλμων
τὸν ἐν θαλάσῃ ὁδοιποροῦντα·
πολλοὶ οὖν ἐκατέρωθεν οἱ λαίλαπες, οὐς ἐφίμωσε
|: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. :|
- 6' Πάντων οὖν τούτων ἔνεκε κατὰ καιροῦς συνιόντες
οἱ ἅγιοι πατέρες ὡς ποιμένες τῶν προβάτων
τῶν μὲν ζιζανίων ἐξέτεμον τὴν πικρίαν,
πρὸς δὲ τὴν πόαν τὴν γλυκεῖαν ἤγον τὰ θρέμματα
- 8 πάσας χαρακοῦντες τὰς διεξόδους,
ὅπως μὴ ἐπέλθῃ λύκος ἢ ἄλλο πονηρὸν
καὶ πρόβατον ἀπόληται·
οὗτοι οὖν ἔβαλον ὡσπερ σφενδόνῃ
τοῖς ἀναθέμασι τοὺς τῶν αἱρέσεων
- 10 προστάτας, καὶ τούτους λαοὶ ὀρθοδόξων
καὶ ἱερέων πατοῦσι πόδες·
ἡμεῖς γὰρ ἐν εὐθύτητι ἐστήκαμεν καὶ κηρύσσομεν
|: τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. :|

6 πῶς om. M

8³ ἡ om. M9³ καὶ] ἡ M10³ ἐξέπεσας P

8' AMP

1¹ ὡς εἴρηται πολὺν M8¹ ὧν] οἱ A8³ ἤγον] εἰσηγον AP0³ 8d] καὶ

τῆς αἰεί. A

10³ ἀπετόλμων M12¹ πολλοὶ] πολλοὶ P (fortasse recto)12³ οἱ] αἱ P (fortasse recto)12³ οὐς] & P (fortasse recto)

1' MP

1¹ συνιόντες M8¹ χαρακοῦντες P8³ λύκος] ἡ graecim. P10³ λαοὶ]

Mass: λαοὺς M: λα . . . P

- ι' bis [Πάντων οὖν τούτων ἔνεκε χρόνοις ἰδίους ἢ χάρις
 τὰς πέντε τῶν πατέρων συναγείρασα συνόδους
 τὰς τῶν ἡμετέρων αἰσθήσεων ἰσαρίθμους
 τῆς ἀληθείας δι' αὐτῶν τὴν γνῶσιν ἐτράνωσεν·
 5 ἔτι δὲ καὶ ἄλλην ἤθροισε πάλιν
 σύνοδον ἐνταῦθα κατὰ Σεβήρου τοῦ ἐχθροῦ
 τῆς ὀρθοδόξου πίστεως·
 αὐταὶ οὖν ἔβαλον ὡσπερ σφενδόνη
 τοῖς ἀναθέμασι τοὺς τῶν αἱρέσεων
 10 ἐξάρχους, ὧν ἔστι καὶ οὗτος Σεβῆρος,
 τὸ πάσης λύμης κοινὸν δοχεῖον·
 τὰ πάντα γὰρ ἐτάραξε, συνέχεεν, ἐκακούργησε
 | : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. : |
 ια' Ἀπὸ τοῦ πνεύματος θεοῦ τοῦ ἐν Μωσῇ γενομένου
 ἐδόθη πρεσβυτέροις ἑβδομήκοντα, ὡς γράφει,
 ἵνα τῶν κριμάτων συνεπιλάβωνται οὗτοι
 ἐξαγαγόντι τὸν λαὸν ἐκεῖνον καὶ ἄγοντι·
 5 νῦν δὲ τοῖς πατράσι τοῖς θεοφόροις
 δέδοται ἡ χάρις, ἣν ἔλαβον ἐξ οὐρανοῦ
 οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι·
 ταύτης οὖν ἔτυχον συνεδρευούσης,
 καὶ διεσάφησαν τὰ θεῖα λόγια
 10 λαοὺς ὀδηγοῦντες, τὴν πλάνην σοβοῦντες
 καὶ καθιστῶντες τὴν οἰκουμένην
 ἀσύμαντον, ἀτάραχον, φυλάξαντες ὡς παρέλαβον
 | : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. : |
 ιβ' Τὸν Δανιὴλ θαυμάζομεν, ὅτι ἐποίησε κρίσιν
 καὶ ἤλεγε τῶν δύο γηραλέων τὴν αἰσχύνην·
 ἀλλὰ τούτους πλέον θαυμάζομεν τοὺς πατέρας,
 τοὺς ἱερεῖς γὰρ τῆς αἰσχύνης οὗτοι κατέκριναν
 5 σώσαντες οὐ μίαν Σωσάνναν μόνην,
 ἀλλὰ διαφόρους ἄς Παῦλος ἐνὶ τῷ Χριστῷ
 ὡς μίαν ἐμνηστεύσατο,
 λέγω δὴ τὰς ψυχὰς τῶν πιστευόντων
 ἐπὶ τὸν κύριον τὸν τὴν πνοὴν ἡμῶν

ι' bis AP strophæ spuria; cf. materiam et acrostichidem

8² ἔβαλον] A 10¹ ὧν] δ A

ια' AP

3² συνεπιλάβωνται] . . . πιλάβωνται P 4¹ ἐξαγόντι A

12² ἐφύλαξαν P

ιβ' AP

2³ γηραιῶν A 5¹⁻² οὐ—μόνην] οὐ μίαν μόνην ἐκκλησίαν P^o

6³ ἐνοὶ τῷ θεῷ A

7 μνηστευσάμενος A

8³ πιστευσάντων A

- 10 κρατοῦντα καὶ πᾶσι βοῶντα· “Ὁ θέλων ἀκολουθεῖν μοι οὐ μὴ προσκόψη· φῶς γὰρ εἰμι ἀνέσπερον, ἀτίδιον, ὅθεν ἔλαμψε | : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον.” : |
- ιγ’ Ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς μία τελεῖται χορεία· ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων συγκροτεῖται συμφωνία· ἐν τριάδι μία θεότης δοξολογεῖται, καὶ ἐν μονάδι ἢ τριάδι ἢ θεία δοξάζεται.
- 8 καὶ τὸν ἐκ παρθένου σεσαρκωμένον ἕνα τῆς τριάδος ὁμολογοῦμεν ἀληθῶς θεὸν αὐτὸν καὶ ἄνθρωπον· τοῦ αὐτοῦ λέγοντες εἶναι τὰ πάθη καὶ τὰ θαυμάσια, ὧν τὸ κεφάλαιον
- 10 ὁ τόκος Μαρίας, ἐξ’ οὗ θεοτόκος ὑπὸ τοῦ κόσμου παντὸς ὑμνεῖται· αὐτὴν γὰρ μεγαλύνοντες σφίζόμεθα διδασκόμενοι | : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. : |
- ιδ’ Ῥῆμα ἀκήκοε χαρᾶς τοῦ Γαβριὴλ φθεγγομένου καὶ πρὸς αὐτὴν βοῶντος· “Χαῖρε κεχαριτωμένη.” καὶ εὐθύς τὰς λύπας ἡμῶν ἀφείλε τεκοῦσα· καὶ ὅτε πάλιν ἐν κλαυθμῷ καὶ θλίψει προσπέσωμεν,
- 8 κλίνεται ἐν τάχει πρὸς ἱκεσίαν, λέγει δεομένη πρὸς τὸν τεχθέντα ἐξ αὐτῆς· “Υἱὲ θεὲ καὶ κτίστα μου, ἄνθρωπος γέγονας διὰ ἀνθρώπους· καὶ ἐγέννησα καὶ ἐγαλούχησα
- 10 τὸν πάντων προόντα καὶ ὕσαντα ἄρτον ἐκ τῶν ὑψίστων τοῖς ἐν ἐρήμῳ· καὶ νῦν οὖν, ὑπεράγαθε, σπλαγχνίσθητι οἷς δεδώρησαι | : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον.” : |
- ιε’ Ἀπαντες ἔχομεν ἡμεῖς Χριστιανοὶ προστασίαν καὶ τεῖχος ἐν πολέμοις καὶ γαλήνην ἐν κινδύνοις· κατ’ ἐξαίρετόν δε ἡ βασιλεύουσα πόλις· πρῶτον μὲν ὅτι ἐπ’ αὐτῆς πιστοὶ βασιλεύουσιν,
- 8 εἶτα δὲ καὶ σέβει περισσοτέρως,

ιγ’ AP
 8¹ μία (—U) 8¹ καὶ τὸν ἐκ] τὸν ἐκ τῆς A 8² ὁμολογοῦμεν] δοξολογοῦμεν A
 7 θεὸν post αὐτὸν A 8¹ τὸν αὐτὸν A 8² εἶναι] κηρύττοντες αὐτοῦ αἰεὶ. A
 ιδ’ AP
 8¹ ἐν] σὺν A 8¹ ἐγαλούχημα A 11² τοῖς| τοὺς A
 ιε’ AMP
 8¹ ἐν] ἔ M 4² ἐπ’] P: ἀπ’ A: ὑπ’ M

καὶ τῆς θεοτόκου τιμίαν ἐσθῆτα φρουρεῖ,
 ὕφ' ἧς καὶ μᾶλλον σκέπεται
 λέγουσα· “Δέσποινα, ὡσπερ παιδίσκην
 ὑπὸ τὰς χεῖρας σου αἰεὶ με φύλαξον,
 10 ὃν τρόπον καὶ ἦδη ἐρρῦσω μαχαίρας
 καὶ οὐκ ἀπώσω τὴν προσευχὴν μου·
 τοὺς ἐχθρούς μου ἀπέστρεψας, καὶ ἔφυγον οἱ διώκοντες
 | : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον.” : |
 15 Σὺ δὲ ὁ ὕψιστος θεὸς ὁ γεννηθεὶς ἐκ παρθένου,
 ὁ μόνος βασιλεύων καὶ τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω,
 ταῖς αὐτῆς πρεσβείαις αἰεὶ παρέχων τὴν χάριν,
 ἐν τῷ ποιμένι τῷ ἀκάκῳ νέμων τὰ πρόβατα,
 5 ῥῦσαι τὸν λαόν σου πάσης ἀνάγκης·
 δὸς τοῖς βασιλεῦσι νίκας καὶ εἰρήνην πολλήν
 ἐπὶ ταῖς δυναστείαις σου·
 λύτρωσαι, δέσποτα, τὰς ἐκκλησίας,
 ἃς προενόμεισαν καὶ κατεπάτησαν
 10 ἀκάθαρτοι πόδες καὶ ἄνδρες αἱμάτων
 μὴ ἡλικιώτες τὸ ὄνομά σου·
 τῶν δούλων σου τὰ αἵματα ἐκζήτησον καὶ ἐκδίησον
 | : τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον. : |

6² φρουρεῖ] φέρει M 11² μου om. M

15¹ ΑΡΤΑ

3¹ ταύτης Δ

4² ἀκάκως Δ

νέμειν ΤΔ

5² πάσης] ἐκ praem. A

9¹ ας] σοῦ P

11² τῷ ὀνόματί σου ΡΔ

12¹⁻² ἐκζήτησον et ἐκδίησον inter se

mut. V

VIII
ANONYMOUS

ON ELIJAH

This anonymous canticum on the prophet Elijah is incomplete. The name of its author may have been included in the part of the acrostic now missing. The style, which is greatly influenced by "Translation Greek" (the Greek of Scripture) and the *strophomythia* (i. e. a dialogue in alternating full strophes) as well as the subject and the rare metre point to an early date of composition¹. The metre Ἐννόησον φόβω, introduced by a prooemium in the metre Δυναμει θεϊκῆ σου, is also found in canticum no. IV *On the Departed*²; there are also a few linguistic similarities between the two cantica. But this does not mean that both are works of the same poet. The first strophe of this *kontakion On Elijah* is also found in a Syriac translation³.

The canticum is transmitted by two manuscripts only⁴. It was first published by J. B. Pitra on the basis of C⁵, and later by P. Maas, who collated C and V⁶.

The metrical pattern of Ἐννόησον φόβω (ἦχος δ') in canticum VIII is:

U—UU—UU—U UU÷U —UU—
 UU—UU— UU—UU÷UU—UU(—)
 —UU—U ÷UU—U U—UU—U
 U÷U—U UU—U ÷UU—
 5 —UU—UU—UU ÷UU÷UU—UU
 —UU—UU—UU—
 |:—UUU—U UU—UU
 UU—UU U—UU :|

1 See P. Maas, *Frühbyz. Kirchenpoesie*, p. 20. I am inclined to place it in the late 5th century.

2 See p. 65.

3 See J. Molitor, *Oriens Christianus* 3me Ser. 8 (1933) 169f.

4 C ff. 135^v—136^r, and V ff. 163^v—164^r.

5 *Analecta Sacra* I, pp. 293f.

6 *Frühbyz. Kirchenpoesie*, pp. 20f.

VIII
ANONYMOUS

ON ELIJAH

Acrostichis: Ο ΨΑΛΜΟΣ

Prooemium: Δυνάμει θεϊκῆ σου

Ἴηλιαν τὸν Θεοσβίτην ὁ ἀναλαβῶν
ἐν ἄρματι πυρὸς ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανόν,
|: δός μοι τῆς ψυχῆς μου τὸ παραμύθιον
καὶ τοῦ γήρωσ μου τὸ στήριγμα. :|

Strophæ: Ἐννόησον φόβῳ

- α' Οὐκ ἐθλιψε πεῖνα τὴν χήραν ἐν Σαρεφθία οὔτε λιμός,
ἀλλ' ὁ παῖς ὁ θανών· δι' ἐκεῖνον Ἴηλιαν ἐμέμφετο
“Οἴμοι”, βοῶσα, “τί σε καλέσω, τροφέα ἢ φονέα;
ζωῆς δοτῆρα ἢ τοῦ θανάτου πρόξενον ἐμοί;
β' πρῶην τοῖς ἄρτοις με ἔθρεψας, νῦν δὲ τοῖς σπλάγχχνοις με ἔτρωσας·
δός μοι ὃν ἔκτεινας γόνον ἐμόν,
|: δός μοι τῆς ψυχῆς μου τὸ παραμύθιον
καὶ τοῦ γήρωσ μου τὸ στήριγμα.” :|
β' “Ψυχὴν μου ἀλγύνεις, ὦ γύναι, (νῦν) θρηνηδοῦσα σοῦ τὸν υἱόν·
συνοδύρομαι σοί, καὶ νομίζεις ἐγὼ τοῦτον ἔκτεινα·
πάσχεις, συμπάσχω σοῦ θρηνηδούσης καὶ στένω σοῦ βοώσης,
ὅτι [σου] τὸ τέκνον πρὶν ὁ ἐκθρέψας ἔκτεινα νυνί·
δ' οἴμοι, λιμῶ ὑμᾶς ἔθρεψα· πῶς οὖν θανάτῳ παρέδωκα;
παῦσαι βοῶσα, μὴ κράζειν ἐμοί·

VIII Codices: Δ

Editiones: Pitra A. S. I, p. 293sq.; Maas, Frühbyzantinische Kirchenpoesie, p. 21sq.

Titulus: On Elijah, Trypanis: Τοῦ Προφήτου Ἴηλια Δ

Dies Festus: Ἰουλιῶ κ'

Modus: ἤχος δ'

α' Δ

β' ἐμόν] ἐμοί C

β' Δ

1^a (νῦν) θρηνηδοῦσα] Trypanis m. g., cf. 3^a: θρηνοῦσα Δ: ἀποθρηνοῦσα Pitra4¹ σου

del. Trypanis m. g.

- |: 'δός μοι τῆς ψυχῆς μου τὸ παραμύθιον
καὶ τοῦ γήρωσ μου τὸ στήριγμα.' :|
- γ' "Ἀνάγκη πολλὴ ἐμοὶ ἔστιν, ὅτι στεροῦμαι τοῦ μου παιδός,
οὐ θανέντος λοιπὸν ἐγὼ ζῶσα οὐ ζήσω, ὡ δοῦλε θεοῦ·
πέπαυται τοῦτο, παύσομαι ἅμα· τοῦ ἄστρου γὰρ σβεσθέντος
σβεσθήτω καὶ σελήνη· μὴ ὄντος ἑρῆρου ἡμέρα μὴ ἦ·
- δ' ῥίζης ἐμῆς κλήμα ἔτεμες, τέμε κάμῃ σὺν τῷ κλήματι·
κτεῖνον, ἵνα παύσω κράζουσα σοί·
|: 'δός μοι τῆς ψυχῆς μου τὸ παραμύθιον
καὶ τοῦ γήρωσ μου τὸ στήριγμα.' :|
- δ' "Ἀπαυθῶσα, ὡ γύναι, τῶν πρώην δωρηθέντων σοι νῦν ὑπ' ἐμοῦ
ἀτιμάζεις ἐμέ καὶ ὀλέσαντα λέγεις τὸν θρέψαντα·
μνήσθητι ὅτι ἀγεωργήτως καὶ μάλα ἀκαμάτως
ἢ δράξ παρεῖχε τροφήν πλουσίως τῷ τέκνῳ τῷ σῶ·
- δ' ὡσπερ δὲ πρέμνον ἀείφορον ἄγγος τὸ ἔλαιον ἔβρουσε·
τούτων λαυθῶσα νῦν κράζεις ἐμοί·
|: 'δός τῆς ψυχῆς μου τὸ παραμύθιον
καὶ τοῦ γήρωσ μου τὸ στήριγμα.' :|
- ε' "Μὴ γὰρ σου τὰς χάριτας λήθη παραδέδωκα, δοῦλε θεοῦ·
ἀλλὰ μνήσθητι σὺ ὅτι τούτων οὐ μόνη ἀπῆλαυσα·
πρῶτος γὰρ ἦσθα ἄρτους ἐσθίων, εἶθ' οὕτως τε ἡ τλήμων
ἐγὼ καὶ τέκνον ὡς κύων ἦσθον [τὴν] περίσσειαν σοῦ·
- δ' ἦρχες αὐτὸς ὦν παρεῖχες μοι, ξένος ὦν πάντων ἐδέσποζες,
καὶ ἀντημείψω με σπλάγχνου πληγῆν·
|: δός μοι τῆς ψυχῆς μου τὸ παραμύθιον
καὶ τοῦ γήρωσ μου τὸ στήριγμα.' :|
- ς' "Ὁ λόγῳ μου νεφέλας στειρώσας δροσίζειν καὶ [τὸν] οὐρανὸν
ὑετίζειν συσχῶν ὑπὸ χήρας νῦν οἴμοι συνέχομαι·
τῆς Ἰεζάβελ θυμοῦ ἐρρῦσθην μαχαίρας στόμα φεύγων,
νῦν δὲ ἐφεῦρον τῆς χήρας τὴν γλῶσσαν ξίφος δίστομον [καὶ πικρὸν]·
- δ' θαλάσσης θυμὸν οὐκ ἐδειλίασα καὶ τῆς πτωχῆς ὄρμην δέδοικα·

γ' Δ
1¹ ἐμοί] Trypanis m. g.: μοι Δ 1³ μου] Trypanis m. g.: ἐμοῦ Δ 3³ σβε-
θέντος V 4¹ metrum ὕ—U—U: σβεσθήτω σέλας Trypanis 6 ἵνα παύσω]

Trypanis: ἵν' παύσωμαι C: ἵν' παύσω V: νὰ παύσωμαι Maas

ε' Δ
1¹ παραδέδωκα] Trypanis m. g.: παρέδωκα Δ 4² ἦσθον] Pitra: ἦσθουν Δ

4¹ τὴν del. Trypanis m. g.

ς' Δ
1¹ metrum: U—UU—UU—U: 'Ὁ λόγῳ ἐμοῦ τὰς νεφέλας Mitsakis (of. S. Romani
Cant. Gen. 58 ἰθ' 4) 1¹ metrum: ὕ—U—U: ἑρῶσου στειρώσας dub. Trypanis
1¹ τὸν del. Trypanis m. g. 4¹ καὶ πικρὸν del. Maas m. g. 5¹ metrum:
—UU—UU—UU: θαλάσσης θυμὸν] ἀνασσαν Pitra

βρύχει, ταραττει με κράζουσα μοί·

|: δός μοι τῆς ψυχῆς μου τὸ παραμύθιον
καὶ τοῦ γήρωσ μου τὸ στήριγμα.” :|

ζ’ “Σιγῆσαι με οὐκ ἔᾶ [τὸ] ἄλγος (τὸ) τοῦ πένθους μου οὐδ’ ἠρεμεῖν·
θεωρῶ γὰρ νεκράν τὴν ἐλπίδα μου καὶ ὄντως πλήττομαι·
σὺ τάχα τούτων οὐκ ἔσχες πείραν, πατήρ οὐ γεγώς τέκνων,
διό σοι (—U) τὸ πένθος τοῦτο παίγιον ἐστίν·

δ εἴπερ ἐγέννησας ἔγνωκας, νῦν τῆς πληγῆς πέλεις ἄμοιρος·
μόνη δὲ μόνον ζητοῦσα βοῶ·

|: δός μοι τῆς ψυχῆς μου τὸ παραμύθιον
καὶ τοῦ γήρωσ μου τὸ στήριγμα.” :|

ζ’ Δ

1¹ τὸ del. Trypanis m. g. 1² (τὸ) add. Trypanis m. g.
panis m. g.: οὔτε Δ 3³ γεγώς] Trypanis m. g.: γέγονας Δ
e. g. Trypanis

1³ οὐδ’] Try-
4¹ διό σοι (οἱμοί)

IX
ANONYMOUS

ON THE TRANSFIGURATION

The author of this important *kontakion* *On the Transfiguration* is not known, nor can the canticum be closely dated. The subject, the style and the metre¹ point to the 6th or the 7th centuries². I am inclined to see in the βασιλεῖς of ιη' 2¹ a reference to Heraclius and his son Constantine who was crowned his father's coemperor in 612—13³; and in ιη' 6¹f. τεῦχος ἔχοντες, δέσποτα, τὴν τεκοῦσαν σε an expression of that special veneration of the Virgin as the saviour of Constantinople, which is connected with the raising of the siege of the Avars, Persians and Slavs in 626⁴. Moreover, the phrase καὶ πᾶσαν ἑλαύνων τὴν ἡμῶν ἐπελθοῦσαν σκοτόμαιναν (ιη' 4¹f.) seems to fit well with the Monophysite and Monothelite troubles of the church in the second quarter of the 7th century. The prooemium and strophe α' are to this day chanted at the "Festival of the Transfiguration" on August the 6th.⁵ The only critical edition of the *kontakion* is by J. B. Pitra⁶, and it is based on two manuscripts only, C and T. For the present edition ten manuscripts have been examined, all of which are well-known old *kontakarīa*⁷. For the readings of T, however, I had to rely on Pitra's edition⁸. In regard to the manuscripts, of interest is the mnemonic, unique as far as I know, found in D ff. 192^rf., which indicates that each colon should be sung on the melody and the metre of the corresponding colon in strophe α'⁹.

1 See also E. Follieri, *Studi e Testi* 211 (1960) 521.

2 See J. B. Pitra, *Analecta Sacra* I, p. 501; also P. Maas, *Frühbyz. Kirchenpoesie*, p. 12.

3 Or even Heraclius, Constantine and Heracleonas who were coemperors from 638 to 641. See p. 90, n. 16 and p. 150, n. 6.

4 See Introduction to Canticum I *The Akathistos Hymn* and Introduction to Canticum VII *On the Holy Fathers*.

5 See *Μηναια τοῦ ἁγίου ἐνιαυτοῦ*, Rome 1888f., VI, p. 341.

6 *Analecta Sacra*, I, pp. 501f.

7 These are: A ff. 174^r—177^v; B ff. 56^r—59^v; C ff. 137^v—139^v; D ff. 192^r—196^r; H ff. 28^v—30^r; J ff. 225^v—230^v; M ff. 218^v—222^r; P ff. 287^r—288^v; T ff. 136f. (according to Pitra, but the present page numbering of that codex is different); V ff. 105^v—108^r.

8 See K. Krumbachor, *Die Akrostichis in d. Kirchenpoesie*, p. 557, and General Introduction, p. 11, n. 13.

9 On this see C. A. Trypanis in Miloš Volimirović, *Studies in Eastern Chant I* (1966), p. 104f.

The metrical pattern of 'Εγέρθητε οἱ ναθεῖς (ἦχος βαρύς) is¹⁰:

U—U^ˆUU— U÷U^ˆUU— UU—UUU—
 UU—UUU— U÷U^ˆU—UU U—U—U^ˆU—UU
 U—UU—U U÷UU—U
 U÷UU—U UU—UU—UU—UU
 5 U—U^ˆUU— U^ˆU÷U—UU U÷UU—UU
 —U —UU —UU UU—UU
 |: UU—UU—UU :|

¹⁰ The name of the melody and metre of the prooemium 'Επι τοῦ ὄρους is quoted in M f. 324.

IX (102 Kr.)

ANONYMOUS

ON THE TRANSMUTATION

Acrostichis: ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ

Prooemium: Ἐπὶ τοῦ ὄρους

Ἐπὶ τοῦ ὄρους μετεμορφώθης, καὶ ὡς ἐχώρουν οἱ μαθηταὶ σου
 τὴν δόξαν σου, Χριστέ ὁ θεός, ἐθεάσαντο,
 ἵνα, ὅταν σε ἴδωσιν σταυρούμενον,
 τὸ μὲν πάθος νοήσωσιν ἐκούσιον,
 5 τῷ δὲ κόσμῳ κηρύξωσιν, ὅτι σὺ ὑπάρχεις ἀληθῶς
 |: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|

Strophæ: Ἐγέρθητε οἱ νωθεῖς

α' Ἐγέρθητε οἱ νωθεῖς, μὴ πάντοτε χαμερπεῖς, οἱ συγκάμπτοντες εἰς γῆν
 τὴν ψυχὴν μου λογισμοί· ἐπάρθητε καὶ ἄρθητε εἰς ὕψος θείας ἀναβάσεως·
 προσδράμωμεν Πέτρῳ καὶ τοῖς Ζεβεδαίου
 καὶ ἅμα ἐκείνοις τὸ Θαβώριον ὄρος προφθάσωμεν·
 5 ἔν' ἴδωμεν σὺν αὐτοῖς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, φωνῆς δὲ ἀκούσωμεν,
 ἥσπερ ἄνωθεν ἤκουσαν καὶ ἐκήρυξαν
 |: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|

IX Codices: ABD (Prooem. et α'—η', ι'—ιη') H (Prooem. et α'—γ') J (Prooem. et α'—ις') MPTA

Editiones: Pitra, A. S. I, p. 501sq.

Titulus: On the Transfiguration, Trypanis: Εἰς τὴν (τὴν om. B) ἀγίαν (ἀγίαν om. DH) Μεταμόρφωσιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ BDHJP: Τῆς (ἀγίας add. C) Μεταμορφώσεως (τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ add. M) MA: Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ A

Dies Festus: Αὐγούστῳ ς'

Modus: ἤχος βαρῦς

Acrostichis: Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν MPV

Prooemium

ABDHJMPTA

1° σου om. TA 2° ἐθεάσατο J 3° ὅτε DH 4° νοήσουσιν D: γωρί-
 σωσιν TA 5° σὺ om. D

α' ABDHJMPTA

1° συγκάμπτοντες BJ: συγκάντωντες D 2° λογισμοῖς J 3° συνδράμωμεν B
 Πέτρον J 4° ὄρους J 5° ἵνα B 6° ἥσπερ DIIJ 7° ἐκήρυξαν| ἐκή-
 ρυξα A: ὅτι σὺ εἶ ὑπάρχεις ἀληθῶς αἰεί. J

- β' Ἴδου δὴ τί θεωρῶ· πορεύονται σὺν ἡμῖν καὶ προτρέχουσι καλῶς
οἱ τῶν θείων ἀληθῶς θερμοὶ φιλοθεάμονες, λαὸς κυρίου περιούσιος·
εὐθείαν οὖν πάντες χρῆσάμεθα τρίβον
τῶν εὐαγγελίων τὴν ὀρθὴν ἀτραπὸν διανύοντες·
- δ' ἐκεῖθεν γὰρ φανερώς αἱ τοῦ θεοῦ σωτήριοι πορεῖαι γινώσκονται·
ὄθεν ἔφανεν, ἔλαμψε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|
- γ' Σαφῶς Ματθαῖος ἡμῖν καὶ Μᾶρκος καὶ ὁ Λουκᾶς ἐν ἰδίαις συγγραφαῖς
διηγοῦνται τὴν φρικτὴν καὶ θείαν μεταμόρφωσιν· ἀλλὰ τί ἐροῦσι, νῦν
ἀκούσωμεν·
- μετὰ γὰρ τὴν Πέτρου θερμὴν παρρησίαν
καὶ ὁμολογίαν τὸν δεσπότην εἰσάγουσι λέγοντα·
- δ' "Παθεῖν με δεῖ καὶ θανεῖν, ἐγὼ γὰρ τοῦτο βούλομαι, καὶ ἄνομοι ἔπ' ἐμέ
ὥσπερ ἄνεμοι ἤξουσιν, ἀλλ' οὐ σβέσουσι
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|
- δ' Τὰς οὖν καρδίας ὑμῶν μὴ ταραστέω μηδέν, τὴν ψυχὴν μου γὰρ ἐγὼ
ὑπὲρ πάντων παρασχεῖν βουλόμενος δυνήσομαι καὶ θεῖναι ταύτην καὶ
λαβεῖν αὐτήν·
- ἐὰν γὰρ μὴ θέλω, οὐδεὶς ὁ κατέχων,
ἐὰν μὴ κελεύσω, οὐ τολμᾷ προσελθεῖν μοι ὁ θάνατος·
- δ' σαρκὶ θηρεύω αὐτόν· ὄρμᾳ καὶ παγιδεύεται, καλάμῳ συντρίβεται,
Ἄδης ἔρημος γίνεται, ὅταν δέξῃται
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|
- ε' Ἡ κτίσις πᾶσα ἐμὲ κηρύξει κτίστην αὐτῆς τὸν ἐν θρόνῳ καὶ σταυρῷ,
ἵνα τότε τὸν σεισμὸν ὄρων καὶ τὰ γινόμενα [τῷ] ληστῇ συμφήση ἑκα-
τόνταρχος·

β' ABDHJMPTΔ

- 1⁸ δὴ—θεωρῶ] καιρὸς ἑορτῆς D προστρέχουσι DJ 2² θερμοὶ] θερποὶ H
3¹ εὐθείαν] εὐθείας BDD: εὐθεία APT 3² τρίβον] τρίβω APT: τρίβους BDD
4¹ διανύοντες ἀτραπὸν BM ἀτραπὸν (ἄτραπον AB)] ἀτροπον JMT διανύοντες D
5¹ φανερόν B 5² σωτήριοι] οὐράνιοι V 6² ἔφαμεν CT 6⁴ ταῖς—ἡμῶν om. M
7 τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον T

γ' ABDHJMPTΔ

- 1¹ Σοφῶς A 2³ metrum: U—U—U—U—UU: ἐροῦσι] λαλοῦσι J νῦν om. AT
ἀλλὰ τί λέξουσι ἀκούσωμεν dub. Trypanis: ἀλλὰ τί ἔλεξαν ἀκούσωμεν Mitsakis
4³ εἰσάγουσα M λέγοντες BD 5³ ἐπὶ με T 6² ἄνομοι A

δ' ABDJMPTΔ

- 1³ ταραστέσω B μηδεὶς BD 1³ ἐγὼ] ἔχω J 4¹ κελεύσω] θηρεύσω A
4³ ὁ om. A 5² ὄρμᾳ] ὁμοῦ T 6¹ Ἄδης] ὁ praem. AM 6⁴ δέξῃται ABJ:
δόξῃ με T

ε' ABDJMPTΔ

- 1³ κηρύσσει (-ττει J) J κτίστην] τὸν praem. C 1³ ἐν θρόνῳ καὶ] καθορώσα ἐν TD
σταυρῷ] ἐν praem. Δ 2² γινόμενα P (γινόμενα Pe) 2³ τῷ om. JT συμφήση]
συμφωνήση AD: συμφημεῖ B τῷ—συμφήση] ληστής εὐφημεῖ D ἑκατόνταρχος] ὁ praem. Δ

- ‘Θεοῦ υἱὸς ὄντως βουλήματι πάσχει,
καὶ ἄθεσμος ὄχλος, εἰ καὶ βρύχει, ἀλλ’ ἅμα τακῆσεται.’
- 5 εἰ στέργει τίς οὖν ἐμέ, ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι·
κἀν γὰρ κτείνουσι, πίπτουσι, καὶ ἀνίσταται
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|
- ς’ Νυνὶ δὲ ὅμως ὑμῶν δεικνύω καὶ πρὸ καιροῦ τὴν ἀξίαν τὴν ἐμήν,
ἵνα ἔχητε θαρρεῖν ὅτι θεοῦ υἱὸς εἰμι ὁ τότε ἄτιμος ἐσόμενος
ὡς νόμον Μωσέως δοκῶν παραλύειν·
ὅτι καὶ τοῦ νόμου καὶ Μωσέως ἐγὼ εἰμι κύριος,
5 καὶ ὅτι φύσει θεὸς εἰμι καὶ οὐκ ἀντίθεος· εἰς μέσον ἐλεύσεται
ζήλου ἔμπλεος ἄνθρωπος καὶ γνωρίσει με,
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα.” :|
- ζ’ Μετὰ δὲ τούτους αὐτοὺς τοὺς λόγους ὁ λυτρωτῆς μεθ’ ἡμέρας οὐ πολλὰς,
εἰς ταῦτ’ ἀπολαβὼν τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην [τὸν]
ἀδελφὸν αὐτοῦ,
εἰς ὄρος ἀνάγει καὶ μεταμορφοῦται
ἐνώπιον τούτων· καὶ ἐξαίφνης ὁρᾶται ὡς ἥλιος,
5 καὶ δύο ἄνδρες αὐτῷ συνόντες ἅμα ὠφθησαν ὑμνοῦντες καὶ λέγοντες·
“Μόνε ἅγιε, δέσποτα, σὺ ὡς ὄντως εἶ
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα.” :|
- η’ Ἐβόα τούτων ὁ μὲν· “Ἐγὼ τὰς πλάκας ποτὲ ἐν τῷ ὄρει τῷ Σινᾷ
ἐδεξάμην παρὰ σοῦ καὶ περὶ σοῦ κατήγγειλα τοῖς ἀχάριστοις καὶ
ἀγνώμοσιν·
‘Ἀμέλει,’ προεῖπον τοῖς πάντα τολμῶσι,
‘τοιαῦτα κυρίῳ ἀντιδοῦναι τολμᾶτε, παμπόνηροι;’
5 προέδειξάς γὰρ ἐμοὶ ὡς μέλλουσιν ἐν ξύλῳ σε τὴν πάντων ζώην κρεμᾶν,

- 3¹ ὄντως] οὗτος T 4² βρύχει] ἐθέλχθη J ἀλλ’ ἅμα] ἀλλὰ DJ: ἀλλὰ μάτην Δ
ἅμα] καὶ add. A 6¹ κἀν] καὶ J 6² κτείνουσι AM 6³ πίπτουσι B
- ς’ ABDJMPTA
- 1¹ δεικνύων J 1³ τὴν ἀξίαν om. J 2² θεοῦ] τοῦ praem. Δ 2³ ὁ τότε]
ὅτι Δ 3¹ ὡς] ὁ DJ 4¹ καὶ] με J 4¹⁻² τοῦ νόμου post Μωσέως ABDJMPTA
- 5¹ καὶ ὅτι] ὅτι καὶ A: ὅτι τῆ D: καὶ ὡσεὶ J 5² καὶ om. AJT οὐχί T 5³ ἐλεύ-
σομαι Δ: ἐλεύσονται T 6² ἔμπλεος T 6³ ἄνθρωποι Δ 6⁴ γνωρίσει με]
γνωρίσητε B: γνωρίσουσι T
- ζ’ ABDJMPTA
- 1¹ αὐτοὺς] αὐτοῦ PA 1³ οὐ] οὖν B 2¹ εἰς ταῦτ’] TΔ: ἐν ταῦτ’ A: ἐξ αὐτῶν B|
εἰς ταῦτ’ DJMP 2³ τὸν om. AJ 2³ τὸν om. TΔ 3¹ ἀνάγει] ἀνεῖσιν J
- 4¹ τούτων] αὐτῶν D 4² ἥλιος] ὁ praem. J^o 6⁴ σὺ—εἶ] σὺ εἶ ὄντως δεῖ (δεῖ
om. V) BV: σώως ὄντως εἶ D ὡς om. ACJMT
- η’ ABDJMPTA
- 3¹ προεῖπων J 3¹⁻² Ἀμέλει—τολμῶσι om. D 3³ πάντα] ταῦτα B|
4³ ἀνταποδοῦναι J παμπόνηροι] παράνομοι BM^T 5³ ὡς] πῶς Δ: δεῖ καὶ. M
5³ κρεμᾶν T

ὅπως φύγωσι θάνατον οἱ ὀρώντες σε,
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα." :|

θ' Τοιαῦτα οὗτος εἰπὼν ἐδίδου χώραν λοιπὸν καὶ τῷ ἄλλῳ ἀνυμνεῖν
καὶ βοᾷν τῷ λυτρωτῇ· “Ἐν ἄρματι πυρίνῳ με δεσπότης δοῦλον σὸν
ἀνέλαβες,

καὶ μέλλεις μὴ φλέγειν ραπίζοντα δοῦλον,
καὶ πάλιν Πιλάτῳ ὁ κριτῆς τῶν ἀπάντων παρίστασθαι;”
δ ἐντεῦθεν Πέτρος εὐθύς σὺν φόβῳ μὲν προσέρχεται, ἀλλ’ ὅμως παρίσταται,
λέγων· “Δέσποτα, φθέγγομαι, καὶ μὴ φλέξης με,
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα." :|

ι' Ἄφ’ ὧν εἰρήκασιν οὖν τοὺς συλλαλοῦντας μαθῶν τῷ κυρίῳ ὁ Κηφᾶς
ἀπεκρίθη καὶ φησί· “Καλὸν ἔστι, φιλόνηρωπε, ἡμᾶς ἐνταῦθα εἶναι
πάντοτε,

καὶ εἴπερ ἐθέλεις σκηνάς ἀνά μέρος
ποιήσωμεν σοὶ τε καὶ Μωσῆ καὶ Ἡλίᾳ τοῖς δούλοις σου.”
δ ἐν ᾧ δὲ οὗτος λαλεῖ, φωτὸς νεφέλη ἠνώθεν αὐτοὺς ἐπεσκόπασεν
αἰγλήν ἄυλον ἄκρατον ἐμφανίζουσα,
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|

ια' Μεγάλως τοὺς μαθητάς οὐ ταῦτα μόνον φοβεῖ τὰ δρώμενα φρικτά,
ἀλλὰ γὰρ καὶ ἡ φωνὴ ἡ βροντηδὸν ἠχῆσασα, καὶ πίπτουσι πρηνεῖς εἰς
ἕδαφος·

καθὰ γὰρ τὸ πρῶτον ἐν τῷ Ἰορδάνῃ
καὶ νῦν οὐρανόθεν τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ ἀνεκήρυττεν·
δ “Υἱὸς μου οὗτος ἐστίν· αὐτοῦ,” φησὶν, “ἀκούετε· ἐν τούτῳ ἠὲ δόκησα·

6² φύγωσι] μὴ praeem. D
θ' ABJMPTA
1¹ οὕτως BM 2¹ καὶ om. J 2²⁻³ Ἐν—δεσπότης om. B 2³ δέσποτα
AMT σὸν] σοῦ MT 4² παρίσταται J 5¹ ἐντεῦθεν] μὲν add. B 5³ παρί-
σταται] ἐκράυγασας A: ἐκράυγασεν JMT 6¹ λέγων om. J
ι' ABDJMPTA
1¹ εἰρηκας D 1² τοὺς—μαθῶν] οἱ συναλοῦντες Χριστῷ J 2³ ἐντεῦθεν D
3¹ εἴπερ] εἶπεν (εἶπον Δ) εἰ (εἰ om. D) DJΔ: εἶπὲ Pγγ ἐθέλεις] T: θέλεις cett. codd.
3² ἀνά μέρος] ἀμέτρον B 5¹ ᾧ δὲ] ὅσῳ BΔ οὕτως D λαλεῖ] ἐλάλει B: λαλεῖν D
5² αὐτοῦς] αὐτὸς D: αὐτοῖς JP 6³ ἄκρατον] ἐμφοβον T: om. M 6⁴ ἐμφανίζουσας
ABJPA
ια' ABDJMPTA
1¹ οὐ ταῦτα] ἐνταῦθα D μόνον] μόνα AJ: om. B 2¹ ἡ om. A 2² ἡ om. B
2² πρηνεῖς] πρὶν D ἕδαφος] τὸ praeem. BD 3¹ καθὰ γὰρ] καθάπερ BDJP τὸ]
τὸν J 3² τῷ om. D 4² ὁ om. T ἐκήρυττεν A 5¹ Υἱὸς—ἐστίν] οὗτος
μου ἐστίν υἱὸς P (υἱὸς μου οὗτος ἐστὶ Pγγ) οὗτος] ὄντως T: om. A 5² φησὶν ἀκούετε]
φωνῆς ἀκούσατε B 5³ τούτῳ] γὰρ add. B

τοῖνον ἅπαντες λέξατε· Ἰησοῦς ἐστι
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα.":|

ιβ' Ὁρατε, ἀγαπητοί, τοῦ θαύματος το σαφές· ὡς γὰρ ἦλθεν ἡ φωνή,
ὁ Ἡλίας ἀφανής και ὁ Μωϋσῆς καθίστανται, Χριστὸς δὲ μόνος κατα-
λέλειπται,

ὡς ἂν μὴ ἡ τούτων εἰκὸς παρουσία
ἀμφίβολον δεῖξη τὴν ἐνεχθεῖσαν πατρὸς ἐπικήρυσιν·

δ τριῶν γὰρ ὄντων ὁμοῦ, οὐκ εὐδηλον ἐτύγχανε δι' ὄντινα γέγονεν·
ὅμως πρόδηλον ὄντως ἦν και συνὸν αὐτοῖς
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|

ιγ' Ῥαδία γὰρ και σαφής, ὁ δὴ και Πέτρος δηλοῖ, ἡ κατάληψις αὐτοῦ
τοῖς ἁγίοις μαθηταῖς ἐγένετο και γνώρισις· οὐ γὰρ μικρὸν ἦν τὸ διά-
φορον·

τοῦ μὲν ὡς κυρίου τῆς δόξης ἐστῶτος,
τῶν δὲ ὡσπερ δούλων συλλαλούντων τῶ πάντων δεσπόζοντι·

δ ὁ μὲν ἐξέπεμπε φῶς και πάντα κατηστράπτετο, οἱ δὲ κατελάμποντο
μόλις βλέποντες, τρέμοντες και δοξάζοντες
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|

ιδ' Φωτὸς τοσοῦτου ἐκεῖ και θείας τότε φωνῆς ἐνεχθείσης ἐπ' αὐτούς,
ὡς προεῖπον πρὸ μικροῦ, οἱ μαθηταὶ δεόμενοι πρηνεῖς τὰς ὄψεις συνε-
κάλυπτον·

μετὰ δὲ τὸ ταῦτα λοιπὸν τελεσθῆναι,
ὁ πάντα ποιήσας ἐξεγείρει αὐτούς, και ἀνίστανται,

δ πραεῖα λέγων φωνῆ· Ἔγέρθητε, ὦ φίλοι μου, και ταῦτα σιγήσατε,

θ¹ τοῖνον] αὐτοῦ p^{raem}. P

θ³ λέξατε] δοξάσθαι B: δέξασθε M: δέξατε T

θ⁴ Ἰησοῦς] ὅτι ὄντως εἰς B: ὕψος M

θ⁴—7 Ἰησοῦς—ἀπαύγασμα om. T

ιβ' ABDJMPTΔ

2¹ δ] και ABDJT

2² ὁ om. MT

2³ Χριστὸς—καταλέλειπται] ἕνα μίαν δεῖξη

τὴν θεότητα (ἐνότητα Pγρ) APγρ καταλέλειπται] καταλείπεται BMT 3¹ ἡ om. J

θ³ εἰκὸς] εἰκότως D: σεμνή M 4² metrum: UU—UU—UU—UU: τὴν] (lib. (lat. (

Tyrannis: vñ add. MT πατρὸς] τοῦ πατρὸς AJPΔ: αὐτοῖς BD: om. MT ἐπικήρυσιν]

κήρυσιν Δ 5² εὐδηλον D: εὐδηλον T 6² πρόδηλος DT 6³ ἦν ὄντως τὸ T

θ⁴ και συνὸν] εἰ και συνῆν A: και συνῆν M: και σύν P

ιγ' ABDJMPTΔ

1¹ σαφῆ M

1² αὐτῶν ABDMT

2³ οὐ—ἦν] οὐ γὰρ ἦν ὀλίγον JP: οὐκ ἦν γὰρ

μικρὸν Pγρ 3¹ κυρίῳ C 4² τῶ] τῶν AJTΔ δεσπόζοντα J 5² και· κατη-

στράπτετο om. D κατηστράπτετο] περιήστραπτεν (-ψεν B) BMTΔ 5³ κατελάμποντο]

κατελείποντο B 6²⁻³ τρέμοντες βλέποντες B

ιδ' ABDJMPTΔ

1¹ αὐτοῦς] αὐτῆς J

2¹ ὡς προεῖπον] ὡσπερ εἶπον AMT

2² δεόμενοι]

δαιμαίνοντες J: θεόμενοι P 4¹ πάντας BMTΔ 5² Ἐγείρεσθαι B μου] μοι AikM'

5³ σιγήσαντες D

μέχρις ὅτε με μέλλετε ἐκ νεκρῶν ὄραν,
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα." :|

ιε' Ὡ τῆς ἀμέτρου χαρᾶς, ἧς ἔτυχον οἱ σοφοὶ τοῦ κυρίου μαθηταί,
ὡς τοῦ ἔρους σὺν αὐτῷ κατέβησαν σπουδάζοντες καὶ τοὺς λοιποὺς
εὐαγγελίσασθαι·

ζητεῖτε δὲ ἴσως δι' ἔρωτα θεῖον,
τί δῆποτε οὗτοι τῶν λοιπῶν ὁμοδούλων προκέκρινται;

6 καὶ γὰρ πρὸς ταῦτα ἐρῶ· “Οὐδὲν καινὸν ἢ ἴδιον, ἀλλ' ἄπερ διδάσκουσι
λόγοι ἔγκριτοι, ἐνθεοὶ, οἷς ἀρέσκειται
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|

ισ' Συνῆν ἀξίως αὐτῷ ὁ Πέτρος ὡς ἀγαπῶν παρὰ πάντας τοὺς λοιποὺς
καὶ ὡς ἤδη θαρρηθεὶς τὴν πρώτην ἀποκάλυψιν, ἐξ ἧς καὶ Πέτρος
ὀνομάζεται·

παρῆν σὺν ἐκείνῳ καὶ ὁ Ζεβεδαίου·
ἠγάπα γὰρ τοῦτον ὁ τῶν ὄλων σωτὴρ ὑπὲρ ἅπαντας,

6 καὶ δὴ παρθένος αὐτὸς καὶ μόνος ἐπιστήμιος καλεῖται γενόμενος,
ἔθεν χάριτος πέπλησται καὶ θεολογεῖ
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|

ιζ' Ἰάκωβος μετ' αὐτοῦ παρείληπται, ὁ σοφὸς Ἰωάννου ἀδελφός,
ὁ ἀκούσας σὺν αὐτῷ καὶ ἅμα ὑποσχόμενος κυρίῳ πίνειν τὸ ποτήριον,
τουτέστι τοῦ πάθους αὐτοῦ κοινωνῆσαι
καὶ μέχρι θανάτου ὑπὲρ δόξης θεοῦ ἀγωνίσασθαι·

6 καὶ οὕτως ὦφθη στερρός, ὅτε Ἡρώδης ἔδοξεν Ἐβραίοις χαρίζεσθαι
μέγα, ὅτιπερ ἔκτεινε τὸν κηρύσσοντα
|: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα." :|

6³ ὅτε] ὅτου PTA: οὖν praesent. B με om. JA 6³ μέλλετε MPA

ιε' ABDJMPTA

1⁰ τοῦ κυρίου] τούτου D 2¹ ὡς] καὶ BDMTA 2² κατέβησαν] κατίεσαν AMTV:
καὶ τί εἶπαν D 2³ εὐαγγελίζεσθαι J 5³ ἄπερ] ἦπερ J 6¹ λόγοι] λόγον T:
θεοῦ add. J 6² ἔγκριτοι] εὐκριτοὶ B: ἔγκροτοι J: ἔγκριτον T 6³ ἐνθεον T

6⁴ οἷς] καὶ add. A

ισ' ABDJMPTA

1¹ αὐτοῖς Δ 1² ὡς] ὁ CT 2¹ καὶ om. J 2² ἀποκάλυψιν] αὐτῷ κατά-
ληψιν J 3¹ παρῆν] καὶ add. D 3² Ζεβεδαίου] Ἰωάννης B 5² καλεῖ B

6⁴ metrum: UU—UU: θεολογεῖ] ὁμολογεῖ J: θεὸν λέγει Mitsakis

ιζ' ABDJMPTA

1¹ μετ' αὐτοῦ] παρίσταται D 1² παρείληπται] μετ' αὐτοῦ D 1³ Ἰωάννου
ἀδελφός om. MT 2¹ ὁ] ὡς D αὐτῷ] τὴν φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ add. DMT 2² κυρίῳ
πίνειν] κυρίου πίνειν (πειν M) ABMPT: πίνειν κυρίου D 3² αὐτοῦ] αὐτῷ A 4¹ μέχρι
καὶ add. P 4² ὑπὲρ] τῆς add. B θεοῦ] αὐτοῦ ABP 5¹ οὕτως T στερρός]
ὕστερον AB: ὕστερον στερρός P 5² ὅτε—ἔδοξεν] ὅτι Ἡρώδην ἔδειξεν D: ὡς Ἡρώδης
ἔδοξεν P: Ἡρώδην ὥστε ἔδοξεν Δ 5³ χαρίζεσθαι P'T 6² ὅτιπερ T 6⁴ κηρύτ-
τοντα TV: κηρύξαντα D

ιη' Νῦν οὖν ὁ μέγας θεὸς ὁ κτίσας λόγῳ τὸ πᾶν, ὁ φωτίζων θαυμαστῶς
 ἱερεῖς καὶ βασιλεῖς, καὶ τὸν λαόν σου εὐφρανον ἐν τῷ φωτὶ καὶ τῇ
 δυνάμει σου
 ἀκτῖνας ἐκπέμπων ἡμῖν εὐσπλαγχνίας
 καὶ πᾶσαν ἐλαύνων τὴν ἡμῖν ἐπελθοῦσαν σκοτόμαιναν·
 ὁ ἀνάτειλον ἐφ' ἡμᾶς μεγάλα τὰ ἔλεῃ σου, ἵν' ὦμεν ἀτάραχοι,
 τεῖχος ἔχοντες, δέσποτα, τὴν τεκοῦσαν σε
 |: τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα. :|

ιη' ABDMPΤΔ

1¹ οὖν om. M 1³ ὁ om. M 2¹ ἱερεῖς καὶ βασιλεῖς] ἀπὸ τῶν ὁρέων τὸν
 πιστὸν A: ἱερέα καὶ πιστὸν B: ἱερέας (-α M) καὶ πιστοὺς βασιλεῖς (βασιλεῖς om. M) DM:
 ἱερέας τε πιστοὺς T 2² καὶ—εὐφρανον] λαόν σου τοῦτον εὐφρανον A: βασιλεῖς ἐπευφραίν-
 ονται (ἐπευφραίνων δὲ M) DM: καὶ βασιλεῖς ἐπεύφρανον T 4² ἡμῖν] ἐμὴν B σκοτό-
 μηναν MΔ 5³ ἵνα AD 6⁴ τὴν] αἰετὴν A

X
KOSMAS

ON THE ASSUMPTION OF OUR LADY THE MOTHER OF GOD

According to the acrostic, Kosmas is the author of canticum X *On the Assumption of our Lady the Mother of God*¹. Nothing is otherwise known about this melodist, and the literary genre of the *kontakion*, in which he has written, as well as his inferior style preclude identification with Kosmas the Melodist (otherwise known as Kosmas of Maiouma), the celebrated composer of *kanons*, who lived in the 8th century². Nor is the epithet ΤΑΠΕΙΝΟΥ, which precedes the name in the acrostic, of any help, for it is attributed to a number of other poets such as Romanos, Anastasios, Gabriel, Georgios, Joannikios and Stephanos³.

The first traces of a festival of the Assumption of the Virgin Mary are probably to be found in the years 550—80 A. D.⁴, but a fully developed *kontakion* presupposes an official festival, and this we know to have been established in the reign of Maurice (582—602)⁵. So as *terminus post quem* for the composition of canticum X we should take the reign of Maurice, that is a date after the death of Romanos.

The melody and metre to which the *oikoi* of canticum X are composed is the Τράνωσον. It was employed and probably originally composed by Romanos⁶. It became extremely popular after his death. There are, however, two metrical discrepancies worth mentioning. In line 1⁴ there is one syllable less and in line 2¹ one more than in Romanos. Thus the metrical pattern of Kosmas' canticum is:

1 As the names of poets which appear in the acrostics of *kontakia* have often been falsified, one cannot exclude the possibility that the name Kosmas has been added later in the place of that of the original composer; cf. Maas, *Byz. Ztschr.* 15 (1906) 32f. and 41f.

2 See J. B. Pitra, *Anal. Sacra* I, pp. 527f. It is indeed strange that M. Jugie, *La fête de la Dormition et de l'Assomption de la S. Vierge en Orient et en Occident, Studi e Testi* 114 (1944) 189, considers the two as identical.

3 See K. Krumbacher, *Die Akrostichis*, p. 642.

4 M. Jugie, l. c., pp. 172f. and 195f.

5 Nikephoros Kallistos, PG 47, 292: καὶ Μωυρίκιος τὴν τῆς πανάγνου καὶ θεομήτορος κοίμησιν τάττει κατὰ τὴν πεντεκαιδεκάτην Αὐγούστου; cf. H.-G. Beck, *Kirche u. theol. Lit. im byz. Reich*, pp. 260f., where also bibliography is given on the festival of the Dormition of the Virgin Mary.

6 Cf. P. Maas · C. A. Trypanis, *S. Romani Melodi Cantica Genuina*, *Metr. App.* XIV.

—UU—U—UU—U UU—UU—U UU—UU— U—UUU—UU
 U—UU—UU—U—U UU—UU—UUUU—U
 —UU— UU—UU—UU—UU(—)
 U—U —UU—U UU—UU—UU—UU
 5 ÷ ÷ UU—UU—UU UU—UU—UU—UU(—)
 | : U—UU—U UU—UU : |

Moreover, the prooemium is an *ιδιόμελον*⁷, and not composed in the usual metre Τοὺς ἀσφαλεῖς, which introduces the melody and metre Τράνωσον.

For his material the poet has drawn on the apocryphal literature on the Assumption of the Virgin Mary⁸, and in particular on the Pseudo-John Greek version⁹. The mention in ζ' 4²⁻³ of the Robe of the Virgin may be due to the great reverence felt towards that holy relic by the people of Constantinople after the miraculous salvation from the Avars in 626¹⁰. If that were so, it would serve as a further *terminus post quem* for dating the canticum. However that may be, *kontakia* of such magnitude on the whole ceased to be composed by the end of the 7th century; and as the festival of the Dormition of Our Lady became popular and was celebrated all over the Christian East by 630 A. D.¹¹, I am inclined to date this canticum between c. 630 and 670 A. D.

In spite of its limited poetic value, Kosmas' canticum *On the Assumption of Our Lady the Mother of God*¹² must have enjoyed a certain popularity, for its *koukoulion* and first strophe have been included in the *Menaion* of August 15¹³ for the festival of the Assumption of Our Lady, and the initial words of its *koukoulion* have served to designate the melody and metre of proemia of other later *kontakia* (e. g. *On St. Auxentius*, P f. 194^v) composed on the same metrical pattern.

Canticum X is transmitted in nine manuscripts, of which eight include the entire text¹³. It has been published by Ph. Vitali in the *Anthologium Romanum* of 1738 (which I have been unable to see), and J. B. Pitra in *Analecta Sacra* I, pp. 527f. has included a short selection of random passages.

7 Codex J wrongly calls the melody and metre, in which the prooemium is composed, Τοὺς ἀσφαλεῖς, as can be seen by comparing it to Prooemium I of Romanos 31 *On the Mission of the Apostles* (Maas—Trypanis). Codices A and M rightly call it an *ιδιόμελον*.

8 See M. Jugie, l. c., pp. 103f.; A. Wenger, L'assomption de la T. S. Vierge dans la tradition Byzantine du VIe au Xe siècle. *Archives de l'Orient Chrétien* 5 (1955) 17f.

9 See C. Tischendorf, *Apocalypses Apocryphae*, pp. 95f., and M. R. James, *The Apocryphal New Testament*, pp. 201f.; cf. A. Wenger, l. c., pp. 210f.

10 See Introduction to canticum VII *On the Holy Fathers*, p. 87f.

11 See H.-G. Beck, l. c., p. 260f.

12 *Μηναία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου*; Rome 1902, vol. VI, p. 416.

13 A ff. 179^r—183^r; B ff. 59^v—64^r; C ff. 140^v—143^r; D ff. 198^v—201^r; H ff. 32^v + 42^r—42^v; J ff. 234^v—241^v; M ff. 224^v—229^r; V ff. 169^r—172^r; T ff. 148^v—148^r + 127^r—127^v + 141^v—141^r + 140^r—140^v + 147^v (in that order, for T, after the fire which badly damaged it, has not been numbered or put together in its original sequence of pages).

X (99 Kr.)

KOSMAS

ON THE ASSUMPTION OF OUR LADY THE MOTHER OF GOD

Acrostichis: ΤΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ ΚΟΣΜΑ ΥΜΝΟΣ

Prooemium: Ἰδιόμελον

Τὴν ἐν πρεσβείαις ἀκοίμητον θεοτόκον
καὶ προστασίαις ἀμετάθετον ἐλπίδα
τάφος καὶ νέκρωσις οὐκ ἐκράτησεν·
ὡς γὰρ ζωῆς μητέρα πρὸς τὴν ζωὴν μετέστησεν
5 |: ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. :|

Strophae: Τράνωσον

α' Τείχισον μοῦ τὰς φρένας, Χριστέ μου, τὸ γὰρ τεῖχος τοῦ κόσμου
ἀνυμῆσαι τολμῶ, τὴν ἄχραντον μητέρα σου·
ἐν πύργῳ ῥημάτων ἐνίσχυσόν με καὶ ἐν βάρει ἐννοίας ἀντιλαβοῦ μοι·
σὺ γὰρ βοάς, τῶν αἰτούντων πιστῶς τὰς δεήσεις, πληροῖς·
σὺ οὖν μοι δώρησαι γλώσση προφορὰν λογισμῶν ἀκαταίσχυντον·

X *Codices*: ABD (Prooem. et α'—ιβ') HJMTΔ

Editiones: Ph. Vitali, Anthologium, Romae 1738; Pitra A. S. I, p. 527 (partim).

Titulus: On the Assumption of our Lady the Mother of God, Trypanis: Εἰς τὴν (τὴν om. C) κοίμησιν (Εἰς—κοίμησιν om. V) τῆς παναγίας (ὑπεραγίας BDT: ἁγίας Δ: δεσποίνης ἡμῶν add. A) θεοτόκου ABDHJMTΔ

Dies Festus: Αὐγούστῳ ιε'

Modus: ἦχος β'

Acrostichis: Τοῦ ταπεινοῦ Κοσμά ὕμνος BHJMTΔ

Ephymnium: ἀεὶ παρθένος (vel ἀεὶ παρθένον) passim JM

Prooemium

ABDHJMTΔ

4¹ ὡς γὰρ] ἀλλ' ὡς C

5² ἀειπάρθενος M

α' ABDHJMTΔ

1¹ Χριστέ μου] Σωτήρ μου B

2² καὶ om. Γ βάρει] Trypanis m. g. (βάρης = πύργος)ι

βάρεισιν σοι[δ. ἐννοίας] D: ἐννοϊῶν Δ: ἐννοίαιςcott. σοικι. ἀντιλαβοῦ μοι] ἀντιλαβοῦ μου ABΓ'ι
ὀχύρωσόν με Δ 3¹ βοάς (βοᾶς ADHJM)| βοῶ B: ἀεὶ Δ 3² πιστῶς| πιστῶν MV

πληροῖς] Δ: πληροῖν AHH'Γ: πληρῶν B: πληρῶ D: πληροῦ M

4³ γλώσση] M: γλώσσης

ABΔ: γλώσσαν D: λόγον HJ

4⁴ προφορὰν| προφορὰ HJ

- 5 πᾶσα γὰρ δόσις ἐλλάμψεως παρὰ σοῦ καταπέμπεται, φωταγωγέ,
 |: ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. :|
 β' Οἶος σοφὸς συνήσει καὶ εἶπη ἃ καὶ λέγων θαμβήσει
 καὶ βαθύων σιγᾷ; εὐλόγως ἐπιλέξεται.
 “Ἡ μήτηρ τοῦ πάντας ζωογονοῦντος καὶ τὴν κτίσιν τοῦ σκότους λυτρωσαμένου
 λίθω ταφῆς καὶ μνημείῳ καινῷ πῶς ἐτέθη ποτέ;
 ἢ πάλιν ἄφθαρτον σῶμα πῶς φθορᾶς συγκλεισμὸν ὑπεδέξατο;
 5 θαυμάτων ἔργα παράδοξα ὁ θεὸς ἐνεργεῖται καὶ δείκνυσιν,
 |: ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον.” :|
 γ' Ὑπνον ζωῆς ὑπέστη Μαρία γρηγοροῦσα τὸ ὄμμα,
 μεταστᾶσα σαρκί, πρεσβεύουσα καὶ σκέπουσα·
 κοιμήσει μετῆλθε τὴν παροικίαν καὶ ἐν τόπῳ διάγει τοῦ παραδείσου
 ἢ οὐρανῶν πλατυτέραν σκηνῆς κτησαμένη νυδὴν
 ὡς οὔσα οἶκος καὶ θρόνος καὶ χωρίον Χριστοῦ πολυχώρητον·
 5 [ὡς] τέκνον δὲ ταύτης ὁ κύριος μετ' αὐτῆς συνυπάρχει διὰ παντός,
 |: ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. :|
 δ' Τιμητικῶς, προσφόρως ἐν ὕμνοις τὸ χωρίον ἐκεῖνο
 μακαρίσω, λαοί, τὸ ἔνδοξον καὶ τίμιον,
 τὸ μνήμα τῆ ζωῆς διακονίσαν, καὶ τὴν ζῶσαν μνημείῳ μὴ ἐγκρατῆσαν·
 Γεθσημανῆ, ἡ ἰσότημος τοῦ παραδείσου τρυφῆ,

5¹ ἐλλάμψεως] ἐλάμψεως HJ

5² παρὰ σοῦ] παρὰ σοί MT: ὑπὲρ σοῦ B

6⁰ ἀειπάρθενον om. J

β' ABDHJMΤΑ

1¹ συνήσει] αἰνέσει C

1² λέγων] λέγω D: λόγων JM θαμβήσει] θαυμάσει HJ

1⁰ σιγᾶν ABDA

1⁴ εὐλόγως] ἀλόγως M: σὲ add. ADMT ἐπιλέξεται HΔ

2⁰ λυτρωσαμένη HJ

3² καινῷ] καιρῷ J: νεκρῶν AMTV: νεκρὰ C

4¹ πάλαι C

ἄφθαρτον] ἄφθαρτον (sic) B

4² φθορὰν V

4³ πῶς—ὑπεδέξατο] πρὸς φθορᾶς

συγκλεισμὸν ὑποδέχεται B

συγκλεισμὸς AMTV

5¹ θαύματος A

5² ἐνεργεῖ

τε D 6² αἰ . . . J

γ' ABDHJMΤΑ

1¹ Ὑπνω CHJ ὑπέστη] μετέστη HJΔ: μετῆλθεν B

1⁴ πρεσβεύουσα] τε add.

AHJM

2¹ μετῆλθε] παρήλθεν BHJ

3¹ οὐρανοῦ Δ

3² πλατυτέραν] AC⁰V:

πλατυτέρα codd. σκηνῆς] σκηνήν BHJ: σκευῆς A: καὶ γῆς DT νυδὴν] λοιπὸν BHJ

4¹ ὡς] ἢ DM

4³ καὶ—πολυχώρητον] οὐρανός τε θεοῦ πολυχώρητος ADMT

5¹ ὡς

del. Trypanis m. g.

τέκνον δὲ ταύτης] ὡς τέκνον ταύτης M: ὡς ταύτης δὲ τέκνον Δ

5⁰ μετὰ ταύτης DHT

6² ἀειπάρθενον om. J

δ' ABDHJMΤΑ

1¹ Τιμητικοῖς Δ πτοσφόρως] προσφέρω HJ ἐν ὕμνοις] ἐν ὕμνῳ HJT: ἐνυμνῶ D

1⁰ τὸ] τε H ἐκείνῳ H

1³ μακαρίσω] B: μακαρίσωμεν codd. codd. λαοί] οὖν HJ:

πάντες A 1⁴ τὸ] τὴν D καὶ] τε καὶ AHJ τίμιον] παγκόσμιον BM: κόσμιον Δ

2¹ τὸ μνήμα] τῷ (τὸ T) μνήματι DT: ἡ μήτηρ HJ: ὡς μητρὶ Δ τῆ ζωῆς] τῆς ζωῆς HJΔ:

ζῶσαν D: ζῶσα T τὸ—διακονίσαν] ἡ μήτηρ τοῦ παντός διακονοῦσα B διακονίσαν]

διακονοῦσα IIJ 2³ καὶ—ἐγκρατῆσαν om. A τὴν ζῶσαν] τῆ ζωῆς D μνημείον HJ

ἐγκρατοῦσα B: ἐγκρατῆσαν D 3³ ἢ om. A τοῦ] τῆς τοῦ BIIΔ: τῆ τοῦ J τρυφῆς

ABIIJΔ

- † ἐν ἣ γέγονεν † πρώην εἰς εὐχὴν ὁ Χριστὸς ἐπανάπαυσεν,
 5 εἶτα καὶ σῶμα τὸ ἄμωμον τῆς μητρὸς ἐναπέθετο δίχα φθορᾶς
 | : ὁ μήτραν οἰκῆσας ἀειπάρθενον. : |
- ε' Ἀληθινὸν τοιοῦτον τι λέγειν ἐν τῇ νύμφῃ Μαρίᾳ
 καὶ παρθένῳ μητρὶ τοῦ πάντων βασιλευόντος·
 πρὸς ἴχνος θανάτου ἐπειδὴ ἔβη τῇ τοῦ γένους οὐσίᾳ συγκοινωνοῦσα,
 ἵνα φανῇ ὁ τεχθεὶς ἐξ αὐτῆς ὡς ἀπὸ γυναικὸς
 τελείας φύσεως ὄροις τοῖς θνητοῖς καὶ ῥευστοῖς καὶ ὀδευοῦσιν
 5 ὑποκειμένης, συνήρπασεν ὁ Χριστὸς εἰς ἀθάνατον καταμονήν,
 | : ὁ μήτραν οἰκῆσας ἀειπάρθενον. : |
- ζ' Πᾶς τοιγαροῦν ἀνθρώπων ὁ ζήσας πάντως ἄπτεται χρόνῳ
 τῆς ἐσχάτης ῥοπῆς καὶ θάνατον ἐπόψεται·
 Μαρία δὲ χρόνους διαδραμοῦσα τῷ ἀχρόνῳ δεσπότη συνδιαϊτᾶται
 διαφθορὰν μὴ παθοῦσα σαρκὸς ἀναλύσει εἰκόσ,
 διότι ἔδει τὸ σκεῦος τῆς ζωῆς τῆς κοινῆς τὸ ἀτίμητον
 5 ῥεύσεως ὕβριν μὴ δέξασθαι, ὁ θεὸς προανέπλασεν κατ' ἐκλογὴν,
 | : ὁ μήτραν οἰκῆσας ἀειπάρθενον. : |
- ζ' Ἐπὶ τὸν νοῦν τοῦ ὕπνου μετέλθω, ὅτε ταύτην ὁ πλάστης
 μετενέγκαι τῆς γῆς ἐπένευσεν εἰς οὐράνια·

4¹⁻² metrum: U—U —UU—U: ἐν ἣ γέγονεν πρώην] ἐν ἣ γεγονώς τὸ πρὶν (τὰ πρώην DT) ADT: ἐνήγαγεν εἰς τὰ πρώην M: ἐν ἣ ὁ ἄσαρκος πρώην Δ: ἐν ἣ γενόμενος πρώην conpi. Hunger divisione neglecta (cf. Luc. 22, 40: γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου) 4² εἰς—Χριστὸς] ὁ Χριστὸς εἰς ζωῆν (εἰς τὴν σὴν B) BHJ: σαρκωθεὶς εἰσελθὼν Δ ἐπανάπαυσεν] ἐπανάπαυσιν B 5¹ εἶτα—ἄμωμον] καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον HJ: εἶτα τὸ σῶμα τὸ ἅγιον B: τῇ ἐξ ἧς καὶ τὸ σῶμα τὸ ἅγιον Δ 5² ἐναπέθετο] μετατέθηκεν BHMA 6² ἀειπάρθενον om. J ε' ABDHJMTΔ

1³ παρθένου μητρὸς B 1⁴ τοῦ—βασιλευόντος] τῷ πάντων βασιλευόντι D πάντων γὰρ add. HJ 2¹ ἐπειδὴ ἔβη] ἐνεδιέβη BC 2² τῇ] ἡ D οὐσίᾳ] οἰκία CV⁰ συγκοινωνοῦσα A 4¹ ὄροις] ὄρους BDMTΔ 5¹ ἐπικειμένης B: ἐπικειμένη C: ἐπικειμένην V συνήρπασεν] ἦν ἤρπασεν ABDMT 5² Χριστὸς] θεὸς BHJ καταμονήν] οἰκίσιν A: καταλλαγὴν B ὁ—καταμονήν] τὴν ἀγνὴν ἀπὸ μήκοθεν δίχα φθορᾶς Δ 6¹⁻² οἰκῆσας—ἀειπάρθενον om. J ζ' ABDHJMTΔ

1¹ τοιγαροῦν] τίς γὰρ οὖν B 1² ἄπτεται] Trypanis: ὅτι (ὅταν HJ) τῷ ADHJMTI: ὅτι τοῦ ΒΔ χρόνῳ] χρόνου ΒΔ 1³ τῆς ἐσχάτης] τὸν (τῆς D: τοῦ Δ) ἐσχάτου BIIΔ 1⁴ θάνατον] νῦν add. M ἐπόψεται T 2² τῷ ἀχρόνῳ] τῷ τῶν χρόνων C συνδιαϊτᾶσθαι D 3² σαρκὶ ΒΔ ἀναλύσει εἰκόσ] ἀναλύσει (-σασα D) χοός DHJ: ἡ πανάμωμος Λ: ἀναλύσαι εἰκόσ (εἰπῶς [sic] B) ΒΔ: ἀναλύσεως MT 4² ἀτίμητον] ἀκοίμητον BIIIΔ 5² ὁ θεὸς] ὁ δὲ θεὸς A: ὡς θεὸς J 5² προανέπλασεν—ἐκλογὴν] εἰς ἀθάνατον καταλλαγὴν ΒΔ ἐκλογὴν] ἐκλογῆς D 6³ ἀειπάρθενον om. J ζ' ABDHJMTΔ

1¹ τοῦ ὕπνου] τὸν ὕπνον HJ: τοῦ ὕμνου A: τὸν τούτου D μετέλθω] μετῆλθεν BIIIΔ: μετῆλθον D 1² ὅτε—πλάστης] T: ὅτε ταῦτα ὁ πλάστης DHJ: ὅταν αὐτὴν ὁ πλάστης B: ὅτε αὐτὴν ὁ κτίστης C: ὥστε τούτου ὁ πλάστης M 1³ μετενέγκαι] μετενέγκας BII: ματαστῆσαι B τῆς] ἐκ Δ 1⁴ metrum: U—UUU—UU: ἐπένευσεν] ἐνεῦσεν (U—U) dub. Trypanis m. g.

αὐτὴν μὲν βραδίως πληροφορήσας καὶ μελέτη ἑτοίμη προκαταστήσας
χαροποιῶς ἐκδημηῆσαι δηλοῖ τῆς τοῦ βίου φθορᾶς·

γοργῶς δὲ πρὸς τὴν παρθένον τοὺς σοφοὺς μαθητὰς ἐπεσύναξεν,

δ οὓς καὶ νεφέλη παρέστησε τῇ ἀγνῇ ἀπὸ μήλοθεν διασπορᾶς

| : ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. : |

η' Εἶδον αὐτὴν οἱ δέκα καὶ δύο προσκυνήσαντες ταύτην

τῇ πρεπούσῃ τιμῇ ὡς οὖσαν λοιπὸν [καὶ] πάντιμον·

ἡ δέ, ὅταν εἶδεν τοὺς ἀποστόλους, ὑπεμνήσθη εὐθέως τοῦ διδασκάλου

καὶ μητρικῶς ἀπὸ σπλάγχμων ψυχῆς ταραχθεῖσα μικρὸν

ὕγραίνει δάκρυσιν πρῶτον ὀφθαλμοὺς Μαριάμ καὶ ἀνέκραξεν·

δ "Χαίρετε, τέκνα τοῦ τέκνου μου καὶ θεοῦ, οὓς ἐν πνεύματι υἱοθετεῖ

| : ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. : |

θ' Νεύματι τοῦ κυρίου ὑπάγω πρὸς ἐκεῖνον, ἔῴσα

τὴν ἐνταῦθα ζωὴν καὶ χαίρουσα καὶ σπεύδουσα·

ὡς μήτηρ ἐν τέκνῳ συνομιλοῦσα καὶ ὡς δούλη δεσπότη συγκατοικοῦσα

ὄρφανισμὸν ἡγουμένη, εἰ μὴ μετ' αὐτοῦ συνοικῶ·

γινώσκω τίνα γεννήσας καθαρῶς θεϊκῶς κατηξίωμαι·

δ καὶ πῶς ἡδέως μὴ σπεύσοιμι ἀπελθεῖν ὅπου πέφυκεν ὁ ἐξ ἐμοῦ,

| : ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον; : |

κ*κ*

2¹ αὐτὴν—πληροφορήσας] Δ: ταύτην (αὐτῇ B) μὲν βραβείῳ (βραβείων T: βραβείω om. D) πληροφορήσας ABDT: ταύτη δὲ οὐκ (οὐ J) βράδιον (βράδιον J) πληροφορήσας HJ: om. M 2² ἑτοίμη] ἑτοίμῳ HJ προκαταστήσας HM 3¹ χαροποιεῖ Δ

3¹ ἐκδημηῆσαι δηλοῖ] BD: ἐκδημηῆσαι δηλῶν AM: ἐσδημοῦσα (ἐκδημηῆσαι Δ) λοιπὸν HJ Δ τῆς] τῶν D βίου] κόσμου MV 4³ τοῖς σοφοῖς μαθηταῖς D ὑπεσύναξεν B

5¹ νεφέλαι (νεφέλαις D) παρέστησαν ADM 5² διασπορᾶς] δίχα φθορᾶς HΔ: διαφθορᾶς J

η' ABDHJMTA

1¹ Εἶδον] Trypanis, cf. III κγ' 1¹: Ἴδον codd. 1² δύο] καὶ add. B ταύτην] ἄμα Δ

1⁴ ὡς—πάντιμον] καὶ del. Trypanis m. g.: ὡς ἀληθῶς οὖσαν πάντιμον A: ὡς οὖσαν καὶ ὑπέρτιμον BΔ: ὡς οὖσαν λοιπὸν ὑπέρτιμον HJ 3¹ μητρικῶν AT 4¹ ὕγραίνει]

ἐν πλείστοις Δ 4² δάκρυσι πρῶτον] δάκρυσιν πρόσωπον A^o?: δάκρυα αὐτῆ B:

δάκρυσιν ὄμμα HJ: δάκρυσι βρέχει Δ 4³ ὀφθαλμοὺς Μαριάμ] ὀφθαλμῶν παρειὰς

(Μαρία T) ADMT ἀνέκραξεν] ἀνέκραξε C: ἀνέκραγεν B 5² καὶ—υἱοθετεῖ] καὶ υἱοῦς

(υἱοὶ V) οὓς ἐν πνεύματι ἔθετο BΔ οὓς] οὐσπερ ABMA υἱοθετεῖ] ἔθετο HJ

6¹ ἀειπάρθενον om. J

θ' ABDHJMTA

1¹ τοῦ] οὖν M 1² ἔῴσα] ἐώσα B: τὸν χῶρον A: ἐν ᾧ γάρ MT 1³ τὴν

ἐνταῦθα] M: τὴν πρόσκαιρον BDHJTA: τῆς προσκαιροῦ A 1⁴ καὶ χαίρουσα καὶ σπεύδουσα]

Trypanis: χωριζομένη καὶ χαίρουσα A: καὶ χορεύουσα καὶ σπεύδουσα D: χαίρουσα (ἄμα add.

HJ) καὶ σπεύδουσα BIIJTA: χαίρουσα λείπω καὶ σπεύδουσα M 2¹ ἐν] τῷ Δ συνομι-

λοῦσα] συνομιλία AT: συνομιλίας D: συνομιλήσαι BV? δεσπότη συγκατοικοῦσα] M: δεσπότη

(-τη A) συγκατοικία ADHJT: δεσπότη συγκατοικῆσαι BΔ 3¹ ἡγοῦμαι DT: ἡγουμένην J

εἰ μὴ] ἐὰν μὴ D: ἐμὲ IIJ: τὸ μὴ Δ συνοικεῖν ('V? 4¹ γινώσκω] γεννήσει B

4² τίνα IIJ τίνα γεννήσαι] τὴν ἀφθορίαν B 4³ κατηξίωμαι] κατηξίωκε B: κατηξίω M

5¹ σπεύσοιμι] σπεύσειν με D: σπεύσω νῦν Δ 5² ἀπελθεῖν] ἀναλθεῖν M: om. IIJ

- ι' **Ο**ΐδατε οὖν τοὺς λόγους τοῦ Λόγου, οὕσπερ ὅτε τῷ χρόνῳ
τοῦ σταυροῦσθαι ἡμῖν παρήγγειλε: "Μὴ κλαίετε."
ἰδοὺ δὴ καὶ γὰρ προσαναμνησκῶ μὴ θρηνησαι, στενάξαι ἢ ὀλολύξαι·
τῇ ἐπ' ἐμῇ μεταστάσει χαρὰν ἐννοοῦντας ἐμῆν·
θαρσεῖτε, μέλλετε τάχος καὶ ὑμεῖς πρὸς ἡμᾶς ἐπανέρχεσθαι·
- 5 εἶπε γὰρ ἅμα ὁ κύριος τοῖς αὐτοῦ συνευφραίνεσθαι μεθ' ἑαυτοῦ,
|: ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. :|
- ια' **Υ**πὸ χειρῶν ἰδίων καὶ ὕμνων ὑμετέρων τὸ σῶμα
πρὸς ταφὴν τὸ ἐμόν, ἀπόστολοι, κατάθεσθε·
δοκῶ γὰρ παλάμαις ταῖς τοῦ υἱοῦ μου ὑμετέραις χερσίν [ἐν] ταφιαζομένη·
τοποποιούς διδασκάλους ὄρῳ, καὶ οὐ ξένον ὑμῖν
τὴν τούτου θάψαι μητέρα· ἀδελφοὺς γὰρ ὑμᾶς ἐπωνόμασεν,
6 φίλους τε πάλιν ἐκήρυξεν ὁ ἐμὸς ἀδιάψευστος παῖς καὶ θεός,
|: ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. :|
- ιβ' **Κ**ἂν πρὸς ταφὴν κατάξω τὸ σῶμα, ὡς τεκοῦσα παρθένος
ἐφυλάχθην, καὶ νῦν νεκρότητί μου ζήσομαι·
τὸν κόσμον ἀφίω καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ οὐκ ἐάσω τῇ σκέπη καὶ βοήθειᾳ,
πρεσβυτικῇ ἀντιλήψει ἀεὶ τὸν υἱὸν μου αὐτοῖς
αἰτοῦσα εὐσπλαγγχον εἶναι καὶ ἐχθρῶν πειρασμῶν πλημμελήματος

ι' ABDHJMTA

1¹ τοῦ Λόγου τοὺς λόγους T 1² οὕσπερ om. Δ ὅτε τῷ χρόνῳ] οὕσπερ τότε B
χρόνῳ] ἐκεῖνῳ add. Δ 1³ ἡμῖν] αὐτὸν D 1⁴ μὴ κλαίετε] Trypanis: μὴ κλάιητε Δ:
νῦν μὴ κλαίετε BM: λέγων μὴ κλαίετε A: μὴ κλαίειν ὑμᾶς (τινὶ T) TD: μὴ κλέη νῦν ΠJ
2¹ δὴ] νῦν J: om. CM προσαναμνησκῶ DA 3¹ τῇ] τὴν Δ ἐμῇ] ἐμέ J: ἐμοὶ Δ
3² μεταστάσει] ἐπελθοῦσαν Δ χαρὰν] χαρὰ DM: γὰρ χαίρω B ἐννοοῦντας] ἐννοοῦντες
ADMΔ: ἐνοοῦσα B ἐμῆν] ἐμοὶ M: σεμνή BD: σοφοὶ Δ 4¹ θαρσεῖτε DM
4³ πρὸς om. H ὑμᾶς H 5¹ εἶπε] ἔφη M: ὡς εἶπεν B ἅμα] τότε B 5² τοῖς
αὐτοῦ] τὸ (τοὺς D) αὐτοῦς BD: τοὺς αὐτοῦ Δ συνευφραίνεται D μεθ' ἑαυτοῦ] μετ' αὐτοῦ A:
αὐτοῦ C: μεθ' ἑαυτῷ T 6¹⁻² οἰκήσας ἀειπάρθενον om. J

ια' ABDHJMTA

1¹ ἰδίων] κηδεῶν BΔ: κηδίων T 1³ τὸ ἐμόν] τῶν ἐμῶν D 1⁴ ἀπόστολοι
κατάθεσθε] ἀπόστολοι ἐγκατάθεσθε A: χειρῶν ἀπόστολοι κατέδεσθαι D: ἀπόστολοι νῦν κατά-
θεσθε M 2¹ ταῖς om. M 2² ταφιαζομένη] HJ: ἐνταφιαζομένη ADMT: ταφὴν
ἠξιομένην B: ταφῇ ἀξιοθῆναι Δ 3¹ τοποποιούσ] τὸ ποιοῦσθαι HJ: τὸ πῶς ποιοῦ D
3² διδασκάλου D: διδασκάλων B ὄρῳ] νοῶ ADMT ξένους T 4² οὓς (οὓς om. D)
ὠνόμασεν DT 5¹ τε] δὲ A πάλιν] πᾶσιν HJ 5² ἐμὸς] ἐμοῦ D παῖς] υἱὸς ADT
6² ἀειπαρθενον om. J

ιβ' ABDHJMTA

1¹ Κἂν] καὶ CDJ κατάξω] κοιτάξω (-ξω BHT) ABCHT 1⁴ νεκρότητί μου
ζήσομαι] ἐν τῇ νεκρότητι ζήσομαι A: νεκρότητι ἀλλ' οὖν ζήσωμεν M 2¹ τὸν om. MV
κόσμῳ M 2² τῇ—βοηθείᾳ] τὴν σκέπην (τῇ σκέπῃ μου B: τοῦ σκέπειν Δ) καὶ βοήθειαν
(βοηθείᾳ B) BDHJΔ 3¹ πρεσβυτικὴν BDHJT? 3² ἀντιλήψιν BHJ δει|
καὶ A τῷ υἱῷ μου Δ αὐτοῖς] αὐτῇ B: αἰτεῖν Δ 4¹ αἰτοῦσα] ποιοῦσα A: ποιήσω T:
om. D 4² εἶναι] δεσπότην add. D 4¹⁻² αἰτοῦσα—εἶναι] εὐσπλαγγχῶν ὄντι
δεσπότη Δ 4³ καὶ—πλημμελήματος] ἐλεεῖ γὰρ ὡς φιλόανθρωπος DA ἐχθρῶν ante καὶ B

β ἅπαντας σώζει· ἀκούει γὰρ τῆς μητρὸς, καθυπέσχετο δι' ἐντολῆς
 | : ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον." : |
 γγ' "Ὅταν ἀπλῶς ἐξεῖπεν τοιαῦτα, εὐξαμένη τὸ πνεῦμα

ἀναπέμπει φαιδρῶς, καὶ ἄγγελοι παρίστανται·
 μετὰ τοῦ κυρίου ἄρασιὰ συλλαβόντες τὸ πνεῦμα τῆς πανυμνήτου,
 ὡς πρὸς ζῶν τῶν ἀφθάρτων μονῶν ἀποθέντες τιμῇ
 αἰνοῦσι πάντοτε τοῦτο ὡς περ πνευματικὸν καταγῶγιον·
 δ οὔτινας ἔχει τὴν ὁσφρησιν καὶ τὰ νῦν εὐδδέστατα πνέουσιν
 | : ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. : |

ιδ' Συνοδὰ δὲ ἀγγέλων εὐθέως οἱ τοῦ κόσμου φωστῆρες
 καὶ τῆς δόξης μεστοί, οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι,
 τὸ σῶμα κηδεῖα καθαροτάτη καὶ εὐφήμες ἐπαίνους τετιμηκότες,
 τοῖς ἀσπασμοῖς προσπεσόντες αὐτῷ ἐν δακρύων πηγαῖς
 φιλοῦσιν, ἐπευλογοῦσι, σταλαγμοῖς ὀφθαλμῶν ἀποπλύνουσι,
 ε μνήσκεσθαι τούτων ἐπέυχονται· καὶ θεὸς ἡκροᾶτο τῶν μαθητῶν,
 | : ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. : |

ιε' Μετὰ δὲ τῶν ἰδίων κηρύκων καὶ τὸν κτίστην, ὡς οἶμαι,
 τῶν περάτων Χριστὸν ἀβλέπτῳ θεωρήματι
 τῷ στήθει κλιθῆναι τῆς παναχράντου καὶ φιλήμασι γνησίους πληρῶσαι
 ταύτην·
 ἥς τοῖς μασθοῖς καὶ τοῖς κόλποις αὐτῆς διαφόρως εἰπεῖν
 νηπία τῇ γαλουχίᾳ ἐνσκιρτῶν καὶ φιλῶν ἀνετρέφετο,

β¹ ἅπαντας] ἄτροπα Β σώζει BDHJΔ ἀκούειν HJT 5² καθυπέσχετο] καθὼς
 (καθὰ Δ) ὑπέσχετο ΑΔ ἐντολῆς] ἐντολήν D: ἐντολῶν C (corr. Ce)

γγ' ABHJMTΔ

ιδ' παρίστανται] παρειστήκεισαν, ΜΔ: ἅμα παρίστανται Α 2¹ τοῦ om. HJMA
 β¹ πνεῦμα] σῶμα Β 3¹ ὡς πρὸς] ὅπως C^c: δ πρὸς V 3² ταῖς ἀφθάρτοις μοναῖς Δ
 τιμῆν HJ 4² ὡς περ] ΑΤ: ὡς θεῖον ΒΗJΔ: ὡς θεοῦ Μ 5¹ οὔτινος] ἦτινος Β
 ἔχειν Δ 5² καὶ—πνέουσιν] ἦν Χριστὸς σὺν αὐτῷ προσελάβετο Α νῦν periit ex T
 πνέουσιν] Μ: πνέουσιν HJ: πνέουσα ΒΤ: πνέοντι Δ 6² ἀειπάρθενον om. J

ιδ' ABHJMTΔ

ι¹ ἀγγέλοις Α ἐνθέως Η 1² φωστῆρες] . . . ρες T 1⁴ ἅγιοι] πάντες
 add. Α 2¹ τὸ periit ex T 3² αὐτῷ] αὐτήν HJ 4³ σταλαγμοὺς HJ
 δ¹ ἐπέυχεσθαι HJ 5² καὶ] ὁ HJ θεῶ Β

ιε' ABHJMTΔ

ι¹ δε om. V 1² ὡς οἶμαι] ὡσεὶ καὶ JM 1³ τῶν] τὸν HJ Χριστὸς V
 1⁴ ἀβλέπτῳ] ἀβλέπω Β: ἀ βλέπω HJ: τῷ add. M 2¹ τῷ om. M παναχράντου]
 παναμῶμου HJΔ 2² metrum: UU—UU—UUUU—U: καὶ om. Δ φιλήμασι
 γνησίους] φιλήμασι γλυκυτάτοις (γλυκαίοις HJ: γλυκίοις T) ΒΗJΤ: γλυκέσι φιλήμασι Α
 πληρώσας HJMY ταύτην] τοῦτο Β: καὶ φιλήμασι γνήσιους (—UU) πληροῦν ταύτην dub.
 Trypanis 3¹ τοὺς μασθοὺς (μαστοὺς Α) ABHJΤΔ τοὺς κόλπους AHJΤΔ
 3² διαφόροις Β 4¹ νήπιον HJΔ 4³ φιλῶν] τρυφῶν Μ

δ αὐτῇ τῇ φύσει κρατούμενης μητρικὴν οὐκ ἀπέθετο οὗτος στοργήν,
| : ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. : |

ις' Ἄραντες οὖν τὸ σκῆνος σὺν φόβῳ οἱ τοῦ Λόγου αὐτόπται
τοῦ τεχθέντος ἀγνώως ἐκ τούτου τοῦ σκηνώματος
ἐπ' ὤμοις ἰδίους δοροφοροῦσι καὶ ἐν στόμασι θριάμβοις δοξολογοῦσι
τὴν τὸν καρπὸν τῆς Ἐδέμ, τὸν ποτὲ ἐπὶ γεύσει πληγῆς
βρωθέντα, τελεσφορῆσαι ἀντιδόσει σταυροῦ προξενήσασαν·
β ταύτην ὁ Λόγος ὡς αἷτιον ἀγαθῶν ἐδωρήσατο τοῖς ἐπὶ γῆς,
| : ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. : |

ιζ' Ἦψι στρωμνῆς τῆς πάντων κτισμάτων ἀνωτέρας φανείσης
ἐπαρθείσης, λαοὶ οἱ πίστιν [νῦν] κατορθώσαντες
τῷ ταύτης λειψάνῳ οὐκ ἐνεδίδου προσκυνοῦντες, τινὲς δὲ καὶ ψηλαφοῦντες·
ὄντως γὰρ ἦν ἰατρεῖον ψυχῶν ἢ ἀφῆ τῆς σεμνῆς
τὰ χρῶτα, θεοπνευστία ἢ ἐσθῆς τὸν Χριστὸν ἀπαστράπτουσα·
β ὄθεν δικαίως ἐπέτερχον πρὸς αὐτὴν καὶ ἐκραυγάζον μετὰ φωνῆς·
| : “Ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον.” : |

ιη' Μάταιος δὲ Ἑβραῖος καὶ τότε- ματαιότης γὰρ οὗτοι
ματαιότητων εἰσίν, ὡς ὕβρισται καὶ σκάνδαλα-

δ¹ αὐτῇ] ταύτη (-ης B) BM δ² οὗτος] οὕτως (-ω C) CH: τὴν B β¹⁻² οἰκήσας
ἀειπάρθενον om. J

ις' ABHJMTA

1¹ οὖν] δὲ B σκῆνος] σκηνώμα B σὺν] ἐν H 1⁴ ἐκ τούτου] Trypanis m. g.:
ἐξ ἐκείνου BHJMTA: ἐκ τοῦ ἀγνοῦ A 2¹ ἐπ' ὤμοις] ἐν ὤμοις M: ἐν . . . C: ἐν ὤμοις B
δοροφοροῦσιν B: δοροφοροῦσι T 2² θριάμβοις (—U) 3² γεύσει perit ox T
πληγῆς] πληγῆς AJT: πληγῶν Δ 4¹ βρωθέντα] ἀρθέντα Δ 4² τελεσφορεῖται [I]:
τελεσφοροῦντα B 4³ ἀντιδόσει σταυροῦ] MT: ἀντίδοσιν σταύριον A: καὶ ἀντιδόσης σταυ-
ρὸν B: καὶ ἀντίδοσιν σταυροῦ HJΔ προξενήσασαν (-σα BMT) ABMT δ¹ ὁ
Λόγος ὡς] γὰρ ὀλήγως (sic) J: γὰρ ὄλην ὡς AHTA ταύτην—αἷτιον] δι' οὗ Ἀδάμ
ἀνακέκληται B 5² ἐδωρήσατο] ἐχαρίσατο T τοῖς ἐπὶ γῆς] μαθηταῖς M ἀγαθῶν
γῆς] καὶ ὁ ληστής ἀνεβόα τὸ μνησθητι B β¹⁻² ὁ—ἀειπάρθενον om. J

ιζ' ABHJMTA

1¹ στρωμνῆν B: στρωμνῆ HJ τῆς] τὴν B 1³ λαοὶ] λαοῖς J: λοιπὸν M
1⁴ πίστιν] πιστοὶ B: πιστεῖ J νῦν om. ABTA κατορθώσαντες] εἰσακησάμενοι A
2¹ οὐκ ἐνεδίδου] προσκαρτεροῦντες· οὐκ ἐνέδυσαν· δοῦναι πρὸς τὴν κηδεῖαν B 2² προ-
σκυνοῦντες] προσκυνοῦντες Δ ψηλαβόντες (?) A: ψηλαφῶντες M 3¹ γὰρ ἦν] γὰρ
σὺν B: χερσὶν ἦν M 3² ἰατρεῖα J ἀφῆ] ταφῆ BΔ σεμνῆς] ἐμῆς J 4¹ Dou-
πνευστίας Δ 4³ ἢ ἐσθῆς] ἢ σῆ ἐσθῆς ἢ B 5² πρὸς—φωνῆς] πρὸς αὐτῇ καὶ θεοῦ
ἐδοξάζετο A 5² καὶ ἐκραυγάζον] δὲ καὶ ἐκραζον B μετὰ (—U) φωνῆς] τῷ ἐξ αὐτῆς Δ

ιη' ABHJMTA

1¹ Μάταιος] Ματθαῖος V 1² ματαιότητος B γὰρ] οἱ Δ οὗτος] I
1² ματαιότητων (UU—U) 1⁴ ὕβρισται] M: ὕβρισται τε A: ὕβρει HΔ: ὕβριν H
ὕβρις J: ὕβρεις τε Mitakisk σκανδαλία B

τολμήσας τὴν χεῖρα ἐπακοντίσαι, τοῦ κραββάτου θελήσας τὸ σῶμα ρίψαι,
ὡς παρευθὺς μαρανθεῖς τῶν χειρῶν ζημιοῦται, καὶ γνοὺς
τὴν πρᾶξιν πληξὶν ἰδίαν, ἐριστῆς λογισμῶν οὐκ ἐγένετο,

δ ἀλλ' ἐπέζητει συγχώρησιν τοῦ κακοῦ καὶ ἐπίστευσεν λέγων καὶ αὐτός·
|: "Ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον." :|

ιδ' Νεοπαγεῖ μνηνεῖω ἐκ πέτρας ἐν σινδόνι ἀδίτικω
καταθέντες αὐτὴν ὀρῶσιν, ἦν καὶ ἔθεντο,
ἀρρήτως ἐν ἔργω ἀναληφθεῖσαν· καὶ τὸ μνήμα κενὸν γὰρ ἀποσκοποῦντες
τὴν ἀρπαγὴν θεῖκόν εἰς αὐτὴν ἐπιγινῶντες σαφῶς
εὐφήμεον βεβαιωθέντες πρὸς θεὸν δι' αὐτῆς καὶ ἐθαύμαζον

δ λέγοντες· "Ὦντως ὁ κύριος ὁ αὐτὴν ἐκζητήσας πρὸς ἑαυτὸν,
|: ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον." :|

κ' "Ὅπλον στερρὸν βεβαίας ἰσχύος, προστασία καὶ φύλαξ
καὶ ἐλπὶς ἀκλινῆς καὶ τεῖχος ἀκατάλυτον,
ἐν πίστει τὸν κόσμον διατηροῦσα καὶ ἐν νίκαις τὸ κράτος τῆς βασιλείας,
τῷ δὲ στρατῷ τῶν βαρβάρων ἀεὶ χορηγοῦσα σφαγὴν,
εἰρήνην τῇ πολιτείᾳ ἰκεσίαις ταῖς σαῖς φιλοτιμησαί·

δ χαίρει γὰρ πάση δεήσει σου ὁ ἐκ σοῦ ἐπινεύων οἷσπερ ζητεῖς,
|: ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον :|

κα' Σῶσον κάμῃ καὶ πάντας, παρθένε, χηρίζομέν γαρ οἱ ὄλοι
σωτηρίας τῆς σῆς ἐν θλίψεσιν καὶ ἐν πταίσμασι·

τοῦ ὕμνου δὲ τούτου τὴν παρρησίαν μὴ ἀπόψη συγγνώμην παρέχουσά μοι·

2¹ ἐνακοντίσαι MT τὴν—ἐπακοντίσαι] ἀδίτικως ἐκτεῖναι χεῖρα A 2² θελήσας τὸ] θελή-
σαντος HJ: θελήσας post ρίψαι A 3² μαρανθεῖς AM 4² ἐριστῆς λογισμῶν] ἐριστάς
λογισμῶν A: ἐρίσθαι εἰς λογισμὸν B 5² καὶ ἐπίστευσεν—αὐτός] ὃν πιστεύσαντι ἴασατο A
λέγων] λέγω (?) M: λόγον V καιαὐτός] σῶσον με T 6¹⁻² οἰκήσας ἀειπάρθενον om. J

ιδ' ABHJMTA

1⁶ ἦν καὶ ἔθεντο] ἦνπερ κατέθεντο AMT 2¹ ἀρρήτως ἐν ἔργῳ] ἀρρήτῳ λόγῳ AM:
ἀρίστη σὺν ἔργῳ B 2² τὸ—γὰρ] τῷ μνήματι καιρῷ B γὰρ] M: perit ex T: om.
οὐτέ, oodd. 3² θεῖκόν] M: θεϊκῶς A: θεϊκὴν T: om. BHJΔ ἐπιγινῶντες B

σαφῶς] τάφος ἰδεῖν B 4¹ εὐφήμεον] τῇ πίστει add. Δ 4³ δι' αὐτῆς] περι ταύ-
της AMT 4³—5¹ ἐθαύμαζον λέγοντες] ἔλεγον (-εν M) θαυμαστός AMT 5¹ κύριος]
ἦν add. HJ 5² ἐκζητήσας] μεταστήσας AMT πρὸς ἑαυτὸν] πρὸς αὐτὸν ἐν οὐρανῷ HJ:
ἐν οὐρανοῖς (-ῶν B) BΔ 6¹⁻² οἰκήσας ἀειπάρθενον om. J

κ' ABHJMTA

1¹ βεβαίαν (-α Δ) BΔ 1³ ἰσχύς τε Δ καὶ perit ex C ἀκλινῆς] κραταιὰ AMT
1⁴ ἀκατάλυτον] ἀκαταμάχητον AMT 2²—5² τὸ—ζητεῖς] τῷ ἄνακτι συμμαχοῦσα· πᾶσιν
ἡμῖν· τὰ ἐλέη σου, δέσποινα, δώρησαι· δοξάζειν· καὶ ἀνυμνεῖν σου· τὴν σεπτὴν καὶ ἁγίαν μετά-
στασιν· σὺν ἀποστόλοις καὶ μάρτυσι· τῷ υἱῷ σου κραυγάζειν ἐκάστοτε Δ 3¹ τῷ δὲ (τε

AHJT) στρατῷ] τὸν δὲ στρατὸν M 3² τῶν] τὴν BHJ σφαγὴν] φυγὴν J
5¹ χαίρει] ποιεῖ M 5² πάσῃ] πᾶσιν B: πάντα M οἷσπερ (U—)] ὡσπερ

HJ: ὅπερ AT

κα' ABHJMTA

1¹ ὄλοι] πάντες AMT 1⁴ θλίψεσιν] τε add. A ἐν om. BHJ 2¹ τὴν om. A

2² παρέχουσαν B

νοῦς γὰρ πτωχὸς οὐ πλουτεῖ θησαυρὸν ἐγκομίων σεπτῶν·
 σὺ οὖν μοι ἄντι πενίας λογισμῶν καὶ ψυχῆς τὰ ἔλεῃ σου
 5 δώρησαι· σὲ γὰρ ἀντίληψιν ὁ θεὸς ἐποίησατο πάσης πνοῆς,
 |: ὁ μήτραν οἰκήσας ἀειπάρθενον. :|

3² οὐ—θησαυρὸν] πλουτισθεὶς θησαυρῶν B: οὐ πλουτεῖ θησαυρῷ HJ ἐγκομίω M
 ἄντι (—U) 4³ λογισμῶν] HΔ: λογισμὸν cett. codd. 5¹ δώρησαι] παράσχου Δ
 ἐποίησατο] ἐδωρήσατο AΔ πάση πνοῇ Δ 6¹⁻² οἰκήσας ἀειπάρθενον om. J

UUUU— UU—UU—U
 UU—UUUU—U Ū—UUUU—U
 UUU—UU—U —UU—U—UU
 —UUU— ŪUU—U
 Ū—UUUU— ŪU—UUUU—U UU—U
 10 |: UUU—UU—U :|

XI (103 Kr.)

ANONYMOUS

ON THE ASSUMPTION OF THE BLESSED VIRGIN MARY

Acrostichis: ΤΟΥ ΑΜΑΡΤΩΛΟΥ ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ

Prooemium I: Ἰδιόμελον

Ἄφ' οὗ μετέστης τῶν ἐκ γῆς, πλέον ἐπέστης τοῖς ἐν γῆ,
 ἄχραντε θεοτόκε·
 μέρος γὰρ εἶχε σε κόσμου ζώσης σου σαρκί,
 πλέον δὲ κόσμου ἄρτι ἔχει σε καταφυγῆν,
 5 |: τὴν ἐν μητρᾷσι παρθένον. :|

Prooemium II: Ἰδιόμελον

Ὡς πολυτίμητον θησαύρισμα ζωῆς
 καὶ μετὰ κοίμησιν ἐν ζῶσι σέ, ἀγνή, μακαρίζομεν
 οἱ πεποιδότες ἐπὶ σοί, θεοτόκε·
 ἦν γὰρ ὁ Λόγος οἰκήσας καθηγίασεν,
 5 ἔδωκε τῷ κόσμῳ σωτηρίαν,
 |: τὴν ἐν μητρᾷσι παρθένον. :|

Prooemium III: Ἰδιόμελον

Τίμιος ἐναντίον σου γέγονεν ὁ θάνατος τῆς ἀσπύρωσ τεκούσης σε, Χριστέ
 ὁ θεός,
 ὑπὸ ἀγγέλων εὐφημουμένη, ὑπὸ ἀποστόλων κηδευομένη·
 αὐτὸς γὰρ, ἀγαθὲ, ἐμφανῶς ἐδόξασας
 |: τὴν ἐν μητρᾷσι παρθένον. :|

XI *Codices:* B (Prooem. II et α'—β') C (Prooem. I, II, III et α'—κ') V (Prooem. I, II, III et α'—η')

Editiones: Pitra, A. S. I, p. 516sq.

Titulus: On the Assumption of the Blessed Virgin Mary, Trypanis: Τῆς Κοιμήσεως Δ

Dies Festus: Αὐγούστῳ ιε'

Acrostichis: Τοῦ ἀμαρτωλοῦ τὸ ποίημα (τὸ ποίημα om. V) Δ

Modus: ἦχος δ'

Prooemium II ΒΔ

2¹ κοιμ . . . C 2² ἐν—ἀγνή] ὡς ζῶσαν σε, ἀγνή B 3 ἐπὶ σοι periorunt οα

C 4 Λόγος om. B 5 ἔδωκε—σωτηρίαν] δέδωκε τῷ κόσμῳ εἰς σωτηρίαν B τῷ
 periit οα U

Strophæ: Ἰδιόμελον

α' Τῇ Μαριάμ ἄγγελος ἄλλος ἐπέστη πάλιν, οὐκ εἰς πόλιν Ναζαρέτ,
ὥσπερ τὸ πρῶην,
ἀλλ' ἐνθα τὰ ἴδια ἐκέκτετο ὁ Ζεβεδαίου· σαφῶς γὰρ τὸ κατ' ἐκεῖνον
σύγγραμμα

δείκνυσιν ὅτι ὁ λόγος (δς) σὰρξ ὑπάρχει,
ὅτε τὸ πάθος ὑπέμεινεν ἐκουσίως,

8 ἰδὼν ἐκεῖ τὴν μητέρα ἐστῶσαν πρὸς τὸ ξύλον
καὶ τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα πλησίον,
τῇ τεκούσῃ μὲν· “ὦ γύναι, ἴδε,” φησὶν, “ὁ υἱός σου.”

τῷ μαθητῇ δὲ καὶ φίλῳ εἶπεν· “Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου·
θεῖξον εἰς αὐτὴν τὰ πρὸς γονέα·

10 οἰκείτω παρὰ σοί, θεοτόκος σὺν θεολόγῳ, ἀνδρὶ παρθένῳ,
|: ἡ ἐν μητράσι παρθένος.” :|

β' Ὁ δὲ σταλεῖς ἄγγελος τότε ἐλθὼν τὸ τάχος καὶ εἰς δόμον εἰσελθὼν
τοῦ Ἰωάννου
εὕρισκει τὴν ἄμωμον τὰ σύντροφα ἔργα τελοῦσαν, φωναῖς ἄσμα καὶ
χερσὶν ὑφάσματα·

πρόσωπον βλέπει μεθύον τῇ ἐγκρατεῖα,
ἄσκαρον βίον ἐν σώματι καὶ γεώδη·

8 τρανῶς ἀπηκριβωμένον· φησὶν οὖν τῇ παγκάλῳ·
“ὦ γύναι σεμνή, οὐκ ἐκ τύχης, οὐ μάτην
ἐπελέχθης ἐκ μυρίων πρὸς τὸ τεκεῖν σου τὸν πλάστην,
ἀλλὰ τοῖς ἔργοις μηνύεις τὸ ἀσφαλές τῆς κρίσεως,
οἷα περὶ σέ βλέπειν ὑπάρχει·

10 ὄθεν, (φ) Μαριάμ, σέβας ἔχεις εἰς σέ ὀρῶντα, ἐκπλήττομαί σε,
|: ἡ ἐν μητράσι παρθένος. :|

γ' Ὑπὸ διττοῦ φόβου κρατοῦμαι νυνί, παρθένε, καὶ μοι διχονοεῖν
ὑπέστη εἰκότως·
εἰ γὰρ σέ τεθνήξεσθαι τοιαύτην ὑπάρχουσαν εἶπω, θαυμάζω εἰ μὴ
ψευδὲς λαλήσαιμι·

φόβος δὲ ἄλλος ἀνθέλκει με πρὸς τὸν λόγον·
ἂν γὰρ ἀπέλθω τὸ ἔργον οὐκ ἐκτελέσας

α' ΒΔ

1^a πρῶην] πάλαι Β

2^a Ζεβεδαιῶς Β

3¹ (δς) add. Pitra m. g.

5¹ ἰδὼς Β 9^a γονέας V

10¹ σοί] σοῦ Β

β' ΒΔ

9¹ οἷα περὶ σέ] οἷαν περὶ σέ C: οἷπερ σέ Β

9^a ὑπάρχει] Pitra: ὑπάρχειν ΒΔ

10¹ (δ) add. Pitra m. g.

10^a σε om. Β

γ' Δ

1^a διχονοεῖν] διχονο... C

3¹ δὲ ἄλλος prioriunt ex C

4^a ἔργον οὐ

prioriunt ex C

- 5 δι' ὃ ἐστάλην ἐνθάδε, τὸν πέμψαντα λυπήσω·
 ἀνάγκη οὐκοῦν τὸ σφοδρότερον ὡς(περ)
 σπουδαιότερόν με κρῖναι τῆς περὶ σὲ εὐλαβείας·
 τὸ γὰρ μὴ εἶκειν τοῦ πλάστου ἀπανταχοῦ τοῖς νεύμασι
 λίαν χαλεπὸν φύσει πάσαις·
- 10 (ἐπ)άκουσον εὐθύς, ἅπερ φάναι σοι ἐκελεύσθην, καὶ πάντα σύνες
 | : ἢ ἐν μητράσι παρθένος. : |
- δ' Ἀναληφθεὶς ἤδη, ὡς οἴσθα, Χριστὸς γεόθεν ἄνω κάθηται νῦν καὶ
 εἰς τοὺς αἰῶνας
 γενέτου ἐν δεξιᾷ· αὐτὸς πρὸ τοῦ θρόνου με στῆσαι κελύσας τοιοῦτοις
 λόγοις ἔφησεν·
- “Ἀπιθι κάτω καὶ φάνηθι τῇ παρθένῳ,
 ἧς προειλόμην γενέσθαι υἱὸς εἶναι,
 5 καὶ λέξον τῇ ἀμιάντῳ· Ὁ πάλαι ἐνδημήσας
 πρὸς σὲ βουληθεὶς ἐκδημηῆσαι σε θέλει
 πρὸς αὐτόν, ἵνα τοὺς πόνους λείπης λοιπὸν τοὺς τοιοῦτους·”
 ταύτην γὰρ ἐπαγγελίαν τοῖς μαθηταῖς παρέσχετο·
 “Ὅταν ὑψωθῶ”, λέγων, ἔλκύσω
 10 πάντας πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα βλέπωσι τὴν χαρὰν μου καὶ πάντων μᾶλλον
 | : τὴν ἐν μητράσι παρθένον. : |
- ε' Μετ' οὐ πολλὰς ταύτας ἡμέρας τὸ πέρασ ὄψει, ὧνπερ ἔφην πρὸς σὲ
 λόγων, παγκοσμία·
 οὐ νόσος διαδήξει σε, οὐ φόβος, οὐ λύπη, οὐ κίνδυνος, ἀλλ' ὥσπερ
 πᾶσιν ὁ ὕπνος γίνεται,
 τοῦτο σοι ἔσται τοῦ τέλους ἡ παρουσία·
 ἤρκεσε γὰρ σοι τῶν θλίψεων τῶν ἀπειρῶν
 5 ἢ πείρα ἄντι μεγάλων παθῶν καὶ ἀθλημάτων·
 ἐκρίθης μοιχάς, ἐκινδύνευσας λίθοις,
 ὡς ὁ νόμος Μωϋσέως βούλεται ἀποκτανθῆναι·
 τόπος οὐκ ἦν σοι τεκούσῃ ποῦ τὸ παιδίον κλῖναι σε·
 ἔφυγες εὐθύς φόβον Ἡρώδου·

6² ὡς(περ)] Pitra m. g.: ὡς Δ 10¹ (ἐπ)άκουσον] Trypanis m. g.: ἄκουσον Δ
 8' Δ
 7¹⁻² οὐς λείπεις perierunt ex C 8¹ ταύτης C 8¹⁻² ἵαν τοῖς μα
 perierunt ex C 9² ὡσαυ perierunt ex C 10³⁻¹¹ καὶ—παρθένον
 perierunt ex C
 ε' Δ
 1³ ὧνπερ ἔφην perierunt ex C 2¹ διαδήξει (U—U) σε] δια... C
 2² metrum: U—UUUU—U: οὐ φόβος om. C: οὐ φόβος, οὐ λύπη κινδύνου dub.
 Trypanis 2³ ὁ ὕπνος γίνεται perierunt ex C 4¹ ἤρκεσε γὰρ σοι τῶν
 perierunt ex C 5¹⁻² ντὶ μεγάλων παθῶν καὶ perierunt ex C ἄντι (—U)
 6² ἐκινδύνευσας λίθοις perierunt ex C 7² ἀποκτανθῆναι] Maas: ἀποκαυθῆναι V
 7³—8¹ κτανθῆναι τόπος perierunt ex C 8³—9¹ ὄν κλῖναι σε ἔφυγες εὐ perierunt ex C

- 10 ἀλλά μοι οὐκ ἀρκεῖ χρόνος ἅπας διηγουμένου τὰς σὰς βασάνους,
|: τῆς ἐν μητράσι παρθένου. :|
- ζ' Ἀνελλιπῶς ἤδη τὸ ἔργον τετέλεσταί μοι, ὁ ποιῆσαι πρὸς σέ νῦν
ἔξαπεστάλην·
ἀλλ' ἄρτι μὲν ἄπειμι, σὺν σοὶ δὲ τοὺς ὄλους αἰῶνας μεθ' ὄλων τῶν
συναγγέλων ἔσομαι.”
- τότε Μαρία τὴν φρένα χαρᾶς πλησθεῖσα
χειρας ἐκτείνει εἰς ὕψος καὶ λέγει οὕτως·
- 8 “Οὐκ οἶδα, δέσποτα, πόσοις ὑμνήσω σε ἐπαίνους,
οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἐπαξίως τῶν δώρων
ὧν παρέσχεσ μοι τῇ δούλῃ ὑπὲρ τοὺς ὄλους ἀνθρώπους·
τί σοι, σωτήρ μου, προσάξω; τί σου θαυμάσω πρότερον;
τί τὸ μεταξύ; τί τελευταῖον;
- 10 ἔξ ὄλων μοι ἀρκεῖ, ὅτι σοῦ τοῦ ποιήσαντός με ὑπάρχω μήτηρ,
|: ἡ ἐν μητράσι παρθένος.” :|
- ζ' Ῥήμασιν οὖν ὅτε τοιούτοις Χριστὸν αἰνοῦσα ἔληξε τῶν τῆς εὐχῆς ἡ
ἁγιωτάτη,
εὐθὺς μεταπέμπεται τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς ἐν τῷ γένει, πιστοὺς ὄντας,
καὶ φησὶ πρὸς ἅπαντας·
- “Ἄνδρες, γυναῖκες ἐν γάμῳ καὶ παρθενία,
γέροντες, νέοι, θεράποντες τοῦ υἱοῦ μου,
8 ἀκούσατε (τῶν ῥητῶν μου) καὶ γνῶτε τίνος χάριν
νυνὶ ὑπ' ἐμοῦ με(ταπέμπεσθε) ὦδε·
τὸ γὰρ πέρας ἐφειστήκει τῆς (πλάνης τῆδε) ἐν βίῳ
(καὶ) δι' ἀγγέλου ἐπέγων πότε καὶ πῶς ἐκβήσομαι
(τῆσδε τῆς) σκηνῆς ἦν νῦν ὁρᾶτε·
- 10 ὡς φίλοις οὖν ὑμῖν (τὴν βουλὴν μ)ου ὡς διαθήκας ἐκφαίνω ἄρτι
|: ἡ ἐν μητράσι παρθένος. :|

10¹⁻² καὶ χρόνος ἅπας δι perierunt ex C 10² διηγουμένου] V: διηγουμένω
Pitra 11 ἡς ἐν μητράσι παρθένου perierunt ex C: μητράσι παρθένου perierunt
ex V

ζ' Δ

1²⁻³ ἡ δ ποιῆσαι πρὸς perierunt ex C 2¹ εἰμι perierunt ex C

2² σὺν—τοὺς perierunt ex C 2²—3¹ ἔσομαι τότε Ma perierunt ex C

4¹⁻² ρας ἐκτείνει εἰς ὃ perierunt ex C 5¹⁻² οἰς ὑμνήσω σε perierunt ex C

7¹ ὦν] Mitsakis m. g.: ὄνπερ Δ

ζ' CV (1¹—3¹)

1⁴ ἔληξε] ἔλεξε V ἁγιωτάτη (UU—U) 5¹ (τῶν ῥητῶν μου) suppl. Maas:
μου τῶν λόγων suppl. Pitra 6¹ νυνὶ] Pitra m. g.: νῦν C 6² με(ταπέμπεσθε)
suppl. Pitra 7² (πλάνης τῆδε) suppl. Hungor 8¹ (καὶ) suppl. Pitra
9¹ (τῆσδε τῆς) suppl. Maas 10² (τὴν βουλὴν μ)ου suppl. Maas: (τὰ ἀγγέλ)ου suppl. Pitra

η' (Ταύτας Χριστός) (τέλο)υς ἡμέρας ἐνέδωκέ μοι ἐν τῷ σκῆνει (τούτω μου ἔτι ἐ)μμεῖναι·
αὐτοὶ δὲ προσμείνατε καὶ πείραν (λόγων πάντων) γνῶτε, αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γίνε(σθε)

(ὅσα ποιήσει) Χριστός περὶ τὴν μητέρα·

“Ὅταν δὲ λείπω (ὕμᾱς καὶ ἐν τάφῳ ὑπ)άρχω,

5 μηδεὶς με ἄγαν πενθήσῃ, (μηδεὶς ὑμῶν λυπή)σῃ·

ὁ θάνατος γὰρ τῶν ὁσίων κυρίου

(τίμιόν τι ἐναντί)ον τῶν ἐπιγείων ὄραται·

ἀλλ' ἐν ψαλ(μοῖς τε καὶ ὕμνοις) (ἀγ)αλλιῶντες πνεύματι

στείλατε σεμνῶς (εὐχὰς ἐξόδου)

10 (ὡς φί)λοις τοῖς ὑμῶν, καὶ τῷ ἔθει τῆς ἐκ(κλησίας) (κηδέυ)σατέ με,

|: τὴν ἐν μητράσι παρθένον. :|

θ' (ᾠ τοῦ υἱοῦ) (σύμβ)ουλοι φίλοι, ἐγὼ μὲν ἔγνων ὅτι αἱ γενε(αι πᾶσαι μακ)αρίαν

ἀεὶ με λογίσονται· ὑπνώσατε (ἐπιθαρροῦντες) (ἐλ)πίδι τῆς ἀθανάτου χάριτος,

σπεύσατε (πάντες) (ἐμ)οὶ ἐπακολουθήσαι·

γένος γινώσκω, τοὺς τρόπους μου συνημμένους·

5 εἰ φύσει μοι κοινωνεῖτε, συνάφθητε καὶ πράξει·

καὶ γὰρ σαφῶς ἐκ τοῦ τέκνου μαθοῦσα

τῶν αὐτῷ ὑπακουόντων τὴν ἀγγιστεῖαν ἐροῦμαι·

ἐὰν τοιοῦτοι φανῆτε, οἷος αὐτὸς βεβούληται,

τότε ἀδελφούς ὄψομαι πάντας,

10 ὅταν ἐξ οὐρανοῦ ἔλθῃ κρίναι τὴν οἰκουμένην.” τοιαῦτα ἔφη

|: ἡ ἐν μητράσι παρθένος. :|

ι' Λέγουσαν δὲ ταῦτα ὁρῶντες οἱ συνηγμένοι ἅπαντες κατηφεῖς καὶ δακρυροοῦντες

η' CV (2²⁻³, 4¹, 5¹, 6¹⁻², 7², 8¹ vestigia tantum supersunt)

1¹ (Ταύτας Χριστός) (τέλο)υς ἡμέρας suppl. Hunger 1³ (τούτω μου ἔτι ἐ)μμεῖναι
suppl. Pitra 2² (λόγων πάντων) suppl. Pitra: (ἔργων πάντων) suppl. Mian

2³ γίνε(σθε) suppl. Pitra 3¹ (ὅσα ποιήσει) suppl. Hunger 4² (ὕμᾱς καὶ

ἐν τάφῳ ὑπ)άρχω suppl. Maas 5² (μηδεὶς ὑμῶν λυπή)σῃ suppl. Pitra

7¹ (τίμιόν τι ἐναντί)ον suppl. Pitra 8¹⁻² (ψαλμοῖς τε καὶ ὕμνοις ἀγ)αλλιῶντες suppl. Pitra

Pitra 9²—10¹ (εὐχὰς ἐξόδου ὡς φί)λοις suppl. Pitra 10²—10³ ἐκ(κλησίας

κηδεύ)σατε suppl. Pitra

θ' C

1¹ (ᾠ τοῦ (Trypanis: μου Pitra) υἱοῦ σύμβ)ουλοι suppl. Pitra 1³ γενε(αι πᾶσαι

μακ)αρίαν suppl. Pitra 2² (ἐπιθαρροῦντες ἐλ)πίδι suppl. Pitra 3¹ σπεύσα

(τε πάντες ἐμ)οὶ suppl. Pitra

ι' O

αὐτόθι ἐκάθηντο· καὶ δὴ μεταξύ [ὁ] Ἰωάννης, ὁ μέγας ἐν ἀποστόλοις,
ἔρχεται·

θάμβους δὲ πλήρης ὑπῆρχε κατανοήσας
τοὺς ἠθροισμένους καὶ ἤρετο τὴν αἰτίαν·

5 Μαρία δὲ πρὸς ἐκεῖνον· “Μηδὲν ταραττοῦ”, ἔφη·

“διδάχθητι δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ τούτων,

ὅτι τάχιστα μεταίρω ἐκ τῆς τηλίνης οἰκίας,

καὶ διὰ τοῦτο, οὓς βλέπεις, πρὸς ἑαυτὴν συνήγαγον·

τρέχε δὲ καὶ σὺ πρὸς τοὺς ἐτέρους

10 καὶ δεῦρο σὺν αὐτοῖς, ὅπως πάντες ἀποδημοῦσαν ἀσπάσησθέ με
|: τὴν ἐν μητρᾷσι παρθένον.” :|

ια' Ὁ δὲ πολὺς ἐν θεολόγοις ἀκούσας ταῦτα τύπτει στῆθος ταῖς χερσί,
λέγει δακρῶν·

“Προβλέπων σε, ἄχραντε, τὸν σὸν υἱὸν βλέπειν ἐδόκουν, καὶ λύπην μοι
διαστάς οὐ λέλοιπεν·

ἂν δὲ ἀπέλθης καὶ σὺ με ἐγκαταλείπης,

τῇ κεφαλῇ μου τίς δώση πηγᾶς δακρῶν;

5 διδάσκοντά γὰρ οὐκέτι τὰ δέοντά με ἔξω·

οὐκέτι σὺν σοὶ αὐλιζόμενος χαίρω,

οὐ παράδειγμα τοιοῦτον καλλιεργίας εὐρήσω·

τί μοι ἀπάρτι βιώσαι; ποῦ τὸ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου;”

δειλαιοὺς ἐγὼ χρόνον τὸν ὅλον

10 ἔσομαι τῆς ζωῆς, καὶ ὁ φθόνος γελάσει [με] χαίρων· ἀφίστασαί μοι,
|: ἡ ἐν μητρᾷσι παρθένος.” :|

ιβ' Ὑπὸ σφοδρᾶς τῆς ἀθυμίας εἰπεῖν τοιαῦτα βιασθεὶς ὁ θεολόγος τῇ
Μαρίᾳ,

μηνύσων ἀπέρχεται τὴν κοίμησιν ταύτης τοῖς ἄλλοις, ὡς ἂν τάχος
πρὸς αὐτὴν συνδράμοιεν·

καὶ εἰσελάσας εἰς δόμον τὸν Ἰακώβου,

ὅς καὶ ἐκυβέρνηα ὁσίως τὴν ἐκκλησίαν

5 τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, δηλοῖ διὸ ἀπῆλθεν·

ὁ δὲ παρευθὺ μεταστέλλεται Πέτρον

καὶ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους ὅσοι αὐτόθι κατόκουν·

“Δεῦτε, τιμήσωμεν”, λέγων, “θείας δοχεῖον φύσεως

καὶ τὴν ἐκ πολλῶν ἀπειρογάμως

10 τεκεῖν τὸν πρὸ αὐτῆς γεννηθέντα ἐξειλεγμένην· ἀξία δόξης
|: ἡ ἐν μητρᾷσι παρθένος.” :|

2^a ὁ del. Pitra m. g.

ια' O

10^a με del. Trypanis m. g.

ιγ' Τῶν δὲ ῥητῶν τοῦ Ἰακώβου ἀκούσας Πέτρος λέγει τῷ ἱερεῖ καὶ συναποστόλῳ·
 “Καλῶς, ἀδελφόθρε, αἶτε τε καὶ νῦν ἐκδιδάσκη· γενέσθω ἅπερ ὀρθῶς διέγνωνκας.”

ἔρχονται πάντες σπουδαίως πρὸς τὴν Μαρίαν·
 οὓς ἡ παρθένος πρεπόντως ἀσπασαμένη,
 5 προτρέψασά δε καθίσαι· “Ἠκούσθη πάντως,” ἔφη,
 “τὸ δόξαν θεῷ εἰς ἐμὲ γενηθῆναι·
 τῷ υἱῷ γὰρ ἐγὼ εἶπον τῷ τῆς βροντῆς, ἵνα εἴπῃ·
 ‘Κάμοι ἐφόδια δότε, ἃ καὶ ποθῶ καὶ ἔχετε.’
 εὐξασθε μητρὶ τοῦ διδασκάλου
 10 [τοῦ] διδάξαντος ὑμᾶς, ἀλιεῖς τῶν τῆς γῆς ἰχθύων, καὶ σώζεσθέ μοι,
 | : τῇ ἐν μητράσι παρθένῳ.” : |

ιδ' Ὁ δὲ σοφὸς τῶν ἀποστόλων χορὸς αὐτίκα λέγει πρὸς τὴν Μαριάμ·
 “[᾿Ω] παρθενομητορ,
 ἡμῶν ὑπερέυχεσθαι τὴν σὴν ψυχὴν δέον, καθότι εἰς ἄκρον ἔδραμες
 τελειότητος
 καὶ τῆς παρ' ἄλλων οὐ δεῖσαι λοιπὸν εὐνοίας.”
 τότε Μαρία, βλεπόντων τῶν ἡθροισμένων,
 5 μνημείῳ παρακειμένῳ τὸ δέμας ἀνακλίνει·
 ἐκτείνασα δὲ καὶ τοὺς πόδας εὐθέως,
 ἐπ' ἀλλήλοις τῇ κοιλίᾳ τιθεῖ χεῖρας τὰς ὀσίας,
 ἄνω τὰ ὄμματα πέμπει, μετὰ σιγῆς προσεύχεται,
 δίδωσι ψυχὴν τῷ δεδωκότι,
 χειρὸς δὲ μηδαμῶς ἀψαμένης καλύπτει βλέμμα καὶ πτύσσει στόμα
 | : ἡ ἐν μητράσι παρθένος. : |

ιε' Πρὸ τοῦ δὲ τὴν πάναγνον σάρκα δοθῆναι τύμβῳ οἱ Ἑβραῖοι ἱερεῖς καὶ
 Φαρισαῖοι
 μαθόντες τὰ δρώμενα ὀτρύνουσι τὴν νεολαίαν εἰς θόρυβον ἐκ μανίας
 λέγοντες·
 “Σπεύσατε, παῖδες, ὑβρίζεται (γὰρ) ὁ νόμος·
 τάφος τὸ σῶμα μὴ δέξηται τὸ τῆς Μαρίας·
 5 τὸν πλάνον γὰρ ἐκ πορνείας συνέλαβε ἐκεῖνον,

ιγ' C
 3^a Μαρίαν] Pitra m. g.: Μαριάμ C 10¹ τοῦ del. Trypanis m. g.
 ιδ' C
 1^a ᾿Ω] del. Trypanis m. g.
 ιε' C
 1¹ motrum: ∪∪∪— —∪∪—∪: divisio neglecta 3^a (γὰρ) add. Pitra
 m. g.

καὶ φαῦλοι αὐτοῦ μαθηταὶ μηχανῶνται
 ἀπειράνδρου τῇ βεβήλω περιποιεῖν ὑπολήψεις·
 μὴ οὖν ἡμῶν ἀμελούντων κατὰ (τὴν) γνώμην πράξωσι·
 λύσατε αὐτῶν τὴν συμμορίαν·

10 θανοῦνται καὶ αὐτοί, πρὶν (ἧ) δεῖξουσιν κόσμον ὅλον τιμᾶν μοιχάδα,
 |: τὴν ἐν μητράσι παρθένον.":|

ιζ' Ὁ δὲ θρασὺς καὶ στασιώδης ἀκούσας ὄχλος μετὰ ξύλων καὶ ξιφῶν
 τρέχει καὶ λίθων
 ὄρωσι δὲ πόρρωθεν τὴν κλίνην ἤδη ἀγοραῖον, ἐν ἧ σῶμα τὸ σεμνὸν
 κατέκειτο·

εἰς δὲ τοῦ πλήθους (τούς) ὄλους θυμῷ νικήσας
 ὄλων προθέει καὶ ἄπτεται τοῦ φορείου,

8 μικροῦ δὲ ἡμελλε τοῦτο εἰς χθόνα περιτρέπειν,
 ἐὰν μὴ Χριστὸς τὴν ἀκόλαστον τόλμαν
 παραδόξως τῇ κολάσει ἐσβесе τοῦ νεανίου·

τὰς ἀψαμένας γὰρ χεῖρας τοῦ καλλιφόρου σκίμποδος
 τέμνει παρευθὺ ἀπὸ τῶν ἄκρων·

10 φόβος δὲ τοὺς λοιποὺς τῆς ἀτόπου ὀρμῆς ἐπέσχε, τιμῶν δικαίως
 |: τὴν ἐν μητράσι παρθένον.":|

ιζ' Ἰδὼν Χριστοῦ πείραν καὶ ὄψει μαθῶν τὸ κράτος ὁ χειρῶν διατεμνό-
 μενος τὰς χεῖρας
 καὶ πένθει τρυχόμενος, εἰς γῆν πρὸ ποδῶν τῶν ὀσίων κατέρριπε μαθητῶν
 καὶ ἔλεγεν·

“Ἡμαρτον, δοῦλοι δεσπότητου ὑπεραγάθου,
 ἔγνω τὸ πταῖσμα· ὑμεῖς ἐλεήσατέ με.”

8 ὁ Πέτρος δὲ πρὸς ἐκεῖνον· “Ἐὰν πιστεύης”, ἔφη
 “τῷ ταύτης υἱῷ καὶ ἡμῶν διδασκάλῳ,
 τῶν μελῶν σου τὴν ὑγείαν (ὡς) δεῖγμα πίστεως ὄψει.”

τότε βοήσας ἐκεῖνος ἔφη· “Πιστεύω, κύριε,
 ὅτι τοῦ θεοῦ τῶν Ἰουδαίων

10 υἱὸς ὁ Ἰησοῦς καὶ δι’ ἄκραν φιλανθρωπίαν υἱὸς ὑπάρχει
 |: τῆς ἐν μητράσι παρθένου.":|

8^a (τὴν) add. Trypanis m. g. 10² (ἧ) add. Pitra m. g. 10³ μοιχάδα]
 Pitra (of. ε' 6¹): μοιχαλίδα C 11 τὴν Pitra: ἡ C
 ιζ' C
 2^a πόρρωθεν] Pitra: πόρρω C 2^b ἀγοραῖον ἤδη τὴν κλίνην C: transp. Mitsa-
 kis m. g. 3^a (τούς) add. Pitra m. g. 10¹ δὲ] Pitra: τὲ C
 ιζ' C
 1^a ὁ τὰς χεῖρας χειρῶν διατεμνόμενος C: transp. Trypanis m. g. 2^b κατέρριπε
 (= κατήριπε)] Trypanis: κατέρριπτε C 7^a (ὡς) add. Pitra m. g.

ιη' Ἦν οὖν ὄραῖν θαύματος θαῦμα, μεγίστου μεῖζον συνημμένον· καὶ γὰρ
 ταφῆναι προσέταξε, καὶ λέγει ὁ Πέτρος τῷ νέῳ· “Ἐλθὼν δίδου ἀπο-
 δείξεις πίστεως·

ἄψαι τοῖς ἄκροις οἷς ἔχεις ὧν ἀφηρέθης,
 ἄπερ, ὡς βλέπεις ἐκκρέμανται τοῦ δεμνίου
 5 καθάπερ ἦλοις ὀξέσι αὐτόθι πεπαρμένα·”
 ὁ δὲ παρευθὺ τὸ ἐπίταγμα Πέτρου
 ἐπὶ πάντων ἐκτελέσας, ὅπερ ἐζήτησεν, εὔρεν·
 ἦν οὖν ὡς ἦν πρὸ τοῦ πάθους, μᾶλλον δὲ ὑγιέστερος·
 ῥώννυται καὶ γὰρ σῶμα καὶ πνεῦμα
 10 τὸ φῶτισμα λαβὼν, κράζων τὲ ἀκλονήτῳ πίστει· “Θεοῦ (ἡ) μήτηρ,
 |: ἡ ἐν μητράσι παρθένος.” :|

ιθ' Μνήματι δὲ δόντες τὸ σῶμα τὸ θεοδόχον οἱ προπέμψαντες ἀνέστρεφον
 εἰς οἴκους·
 ὁ μέντοι Ἰάκωβος τοῖς ἄλλοις ὁμοῦ ἀποστόλοις εἰς δόμον τὸν Ἰωάννου
 ἔρχεται

ἄρτου ἐκεῖσε γευσάμενος μετ' ἐκείνων·
 ἔνθα ὄρωσι καθήμενον ἐν τῷ μέσῳ
 5 Χριστὸν καὶ οὕτως εἰπόντα· “Τὴν σάρκα τῆς παρθένου,
 ἐξ ἧς ἀληθῶς θέλων σὰρξ ἐγενόμην,
 ἐξαιρέτως ἐπαξίως βούλομαι δώροις τιμῆσαι·
 εἰ γὰρ Μωσέως (προσώπου) τὸ ἀφανὲς τετίμηται
 καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης,
 10 πῶς ἔσται ὁ ναὸς πρόχειρος ὁ ἐκείνων μελίζων; ἀδήλως ἔστω
 |: τῆς ἐν μητράσι παρθένου. :|

κ' Ἄπερ ὑμῖν ἄρτι κελεύω, γενέσθω δῆλα καὶ τοῖς ἄλλοις, μεθ' ὧν
 σῶμα τὸ Μαρίας
 καλῶς ἐκηδεύσατε, ὡς ἂν διδαχθῶσι κάκεινοι καὶ ἄλλους ταῦτα σαφῶς
 διδάξωσι·”

λόγοις τοιούτοις συνῆψε Χριστὸς τὸ ἔργον
 καὶ που Μαρίας οὐκ ἔστι τῆς θεοτόκου
 5 ὅστου ἡ σάρκα ιδέσθαι, κενὸν δὲ καὶ τὸ σῆμα

ιη' C
 1³ μεγίστου] Pitra: μέγιστον C 10³ (ἡ) add. Trypanis m. g.
 ιθ' C
 3¹ ἄρτου] Pitra: ἄρτους C 7¹ ἐπαξίως] ἐπαξίως Pitra 8¹ (προσώπου)
 add. Pitra m. g. (cf. Exod. xxxiv 29, 30, 37): om. C 10³ ἀδήλως] Trypanis
 m. g.: ἀδηλος C
 κ' C

On the Assumption of the Blessed Virgin Mary

ὄρᾶται, ἐν ᾧ ἡ σεπτὴ κατετέθη,
ὡς δηλοῦσιν οἱ τὸν τόπον ἱστορηκότες ἐκεῖνον·
ἀλλ' εἰ καὶ κόσμου μετέστης, ὅλος σὲ κόσμος κέκτηται
ἄρδην πανταχοῦ ἐπιφοιτῶσαν,
καὶ τόπος νῦν οὐδεὶς σῆς ἀμέτοχος προστασίας, πιστῶν <ῆ> δόξα,
|: ἡ ἐν μητράσι παρθένος. :|

10⁸ <ῆ> add. Trypanis m. g.

XII

ANONYMOUS

ON THE INAUGURATION OF ST. SOPHIA

This *kontakion* is one of the few datable cantica of the early Byzantine centuries. It was composed for the second inauguration of St. Sophia, which took place on the 24th of December 562¹, as is evident from the acrostic ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ Ο ΥΜΝΟΣ, and from β' 2¹f. καὶ ναὸς γὰρ ἀτῶ (sc. τῶ Λόγω) πρὸς κατοίκησιν προσεγκαινιζεται . . . τῆς Σοφίας τὸ ἅγιασμα. The βασιλέα of ιη' 6¹, shows that the canticum was composed after Theodora's death in 548²; this makes impossible the attribution to the first inauguration of December 27, 537.

The poet is unknown, but language and style preclude Romanos. This probably indicates that the great melodist of Justinian's reign was already dead, or not writing, by 562³. The metre employed both in the *ιδιόμελον* prooemium and in the *oikoi* is indeed developed, but the poetic quality of the text is not impressive. However that may be, this canticum has been rightly seen as the "popular" counterpart of Paul the Silentiary's erudite *Ekphrasis* of St. Sophia, which was composed for the same occasion, but recited some days later in the palace⁴.

The *kontakion* *On the Inauguration of St. Sophia* was also later chanted at the inauguration of the church of the Anastasis in Jerusalem, most probably when the Holy Sepulchre was rebuilt by Heraclius in 626⁵; it finally became

1 See D. S. Gassisi, *Roma e l'Oriente* 1 (1910—11) 179; J. B. Bury, *History of the Later Roman Empire*, London 1923, II, p. 52.

2 Cf. P. Maas, *Byz. Ztschr.* 15 (1906) 9. Of interest is γ' 1¹f., which indicates the superiority of St. Sophia to the Temple of Solomon, for it reflects the *νεκικηά σκ. Σολομῶν*. Justinian is reputed to have said at the first dedication of The Great Church in 537.

3 See also general Introduction, p. 10, n. 5.

4 See P. Friedländer, *Johannes v. Gaza und Paulus Silentiarius*, Leipzig—Berlin 1912, p. 110.

5 The *kontakaria* assign this canticum to September 13, which already from the days of Constantine the Great was the date of the inauguration of the church of the Anastasis in Jerusalem, and was closely connected with the "Festival of the Raising of the Holy Cross" of September the 14th; see H.-G. Beck, l. c., pp. 261 and 262. For the festivals of the dedication of churches, which on the whole appear to be a 7th century development, see M. Black, *Journal of Eccles. History* 5 (1954) 78f.; B. Botto, *L'Orient Syrien* 1957, pp. 64f., and *Catholic Encyclopedia* IV, p. 532 s. v. Cross.

the canticum to be chanted at the inauguration of any orthodox church⁶. Its popularity can be also seen by the fact that it was recast into the much beloved melody and metre Τῆ Γαλιλαίᾳ⁷.

The text is transmitted in five manuscripts⁸ and was published by D. S. Gassisi⁹. I have had at my disposal microfilms of codices G and M, but for the readings of N T and φ I had to rely on Gassisi's edition, and the few corrections D. Bassi made, when he collated codex N for P. Maas¹⁰. As most of the text (strophes ε'—ιη') is transmitted in one manuscript only (N of the 13th century), there still remain many unsolved linguistic and metrical problems in this canticum.

The metrical pattern of Τὴν ἐν σώματι (ἦχος δ') is:

$$\begin{array}{l}
 \text{UU—UU—UU—U} \quad \text{UU—UU—UU—U} \quad \left\{ \begin{array}{l} \text{UU—UU—UU—U} \\ \text{UU—UU—UU—UU} \end{array} \right\} \\
 \text{UU—UU—} \quad \text{UU—UU—UU—UU} \\
 \text{UU—UU—} \quad \text{UU—UU—} \\
 \left\{ \begin{array}{l} \text{UU—UU—UU} \\ \text{UU—UU—} \end{array} \right\} \quad \text{UU—UU} \\
 \delta \text{ UU—UU—UU—(—)} \quad \text{UU—UU—UU—UU—(—)} \\
 \text{UU—UUUU—UU—(—)} \quad \text{UUUU—UU} \quad \text{UU—UUUU—U} \\
 \text{UU—UUUU—UU—} \\
 | : \text{U—UU—UU—UU} : |.
 \end{array}$$

6 Thus we find in the title to this *kontakion* in codex G f. 8r: Κονδάκιον τῶν ἐγκαινίων τῆς ἀγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ Ἀναστάσεως· τὸ αὐτὸ καὶ εἰς πᾶσαν ἐκκλησίαν ἐγκάμνια (sic).

7 See codex Athous Batop. 836 (Sept. 13), and P. Maas, *Byz. Ztschr.* 20 (1911) 311f.

8 These are G f. 8r-v; M f. 12r-v; N ff. 46v—52r. The folio numbers of T and φ are not given by Gassisi, but these manuscripts are of little significance for establishing the text, as they transmit only the proemium and strophe α'.

9 In *Roma e l'Oriente* 1 (1910—11) 165f.

10 See *Byz. Ztschr.* 20 (1911) 312; also General Introduction, p. 12.

XII
ANONYMOUS

ON THE INAUGURATION OF ST. SOPHIA

Acrostichis: ΤΩΝ ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ Ο ΥΜΝΟΣ

Prooemium: Ἰδιόμελον

Ὦς τοῦ ἄνω στερεώματος τὴν εὐπρέπειαν
καὶ τὴν κάτω συναπέδειξας ὠραιότητα
τοῦ ἁγίου σκηνώματος τῆς δόξης σου, κύριε·
στερέωσον αὐτὸ εἰς αἰῶνα αἰῶνος
δ καὶ πρόσδεξαι ἡμῶν τὰς ἐν αὐτῷ ἀπαύστως προσαγομέναις σοι δεήσεις
πρεσβείαις τῆς θεοτόκου,
|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|

Strophæ: Τὴν ἐν σώματι

α' Τὴν ἐν σώματι θείαν τοῦ Λόγου εορτάζοντες ἐπιδημίαν τῆς αὐτοῦ ἐκκλη-
σίας τὰ τέκνα
πυκασμῶ ἀρετῶν λαμπρυνθῶμεν ἀξίως τῆς χάριτος
καὶ θεοῦ ἄξιον ἀναδειχθῶμεν
φωτισμῶ γνώσεως οἰκητήριον
δ ἐν σοφίᾳ τῆς πίστεως τὰς αἰνέσεις ἐξαγγέλλοντες·

XII Codices: G (Prooem. et α'—δ') M (Prooem. et α'—β') N (Prooem. et α'—ιη')
T (Prooem. et α' 1—4) φ (Prooem. et α')

Editiones: S. Gassisi, *Roma e l'Oriente* I (1910—11), 165sq.

Titulus: On the Inauguration of St. Sophia, Trypanis: Τῶν ἐγκαίνιων τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ Ἀναστάσεως· τὸ αὐτὸ καὶ εἰς πᾶσαν ἐκκλησίαν ἐγκαίνια (sic) G: Τῶν ἐγκαίνιων M

Dies Festus: Σεπτεμβρίῳ ιγ'

Modus: ἤχος δ'

Prooemium

GMNTφ

3¹⁻² σκηνώματος post τῆς δόξης σου M 4¹ στερέωσον] κραταίωσον Gφ αὐτῇ]
G: αὐτὸν cett. codd. 5² προσαγόμενος M 6 πρεσβείαις] διὰ praem. MNφ

α' GMNT (1—5) φ

1² τῆς—τέκνα om. M

2¹ πυκασμὸν N ἀρετῆς φ

3¹ ἄξιον] Trypanis

ἄξιον GMNφ: ἀγγεῖον T

3² ἀναδειχθῶμεν] ἀξίως add. G

4¹—5¹ φωτισμῶ

πίστεως om. (1 φωτισμῶ) Trypanis: φωτισμοῦ NT: φωτισμὸν Mφ

5² ἐξαγγέλλω

μεν M'T: ἐξαγγέλλουσα φ

ἡ σοφία γὰρ ἀληθῶς τοῦ πατρὸς ἀνωκοδόμησεν ἑαυτῇ σαρκώσεως οἶκον,
καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν ὑπὲρ νοῦν

|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασταις. :|

β' Ὡς τῶν ὄλων τῷ κράτει δεσπόζων εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν ὁ κτίστης, καὶ ὡς
ἴδιον τοῦτον [παρ]έλαβόμεν,

καὶ ναὸς γὰρ αὐτῷ πρὸς κατοίκησιν προσεγκαινίζεται·

οὐδὲ γὰρ ἄξιον τὸν βασιλέα
εὐτελὲς σπήλαιον ὑποδύεσθαι·

δ δια τοῦτο προφθάσωμεν τῆς Σοφίας τὸ ἀγίασμα
ὡς βασιλεία ἐμφανῶς θεϊκῆ πρὸς ἀνευφήμησιν καὶ λατρείαν τοῦ
μυστηρίου,

δι' οὗ σέσωκε τὸν κόσμον ὁ Χριστός,

|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|

γ' Νῦν πληρούμενον ὄντως ὀρῶμεν τῆς γραφῆς τῆς ἐνθέου τὸν λόγον· “Εἰ
θεὸς μετ' ἀνθρώπων οἰκήσει,”

ὡς ὁ πρὶν Σολομῶν οὐ διστάζων, φησίν, ἀλλ' ἐν θαύματι

τοπικὴν σκηνώσιν κατονομάζων

τὴν θεοῦ σάρκωσιν δι' αἰνίγματος,

δ καὶ ἐν τύποις τὰ μέλλοντα ἐσκιογράφει διὰ πνεύματος·

τὸν γὰρ ἐμψυχον ἐκ παρθένου ναὸν περιεπῆξατο ἑαυτῷ † ἀδιαίρετως, †
καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμῶν ὁ θεός,

|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|

δ' Ἐν σαρκὶ ἐνοικήσας ὁ Λόγος κατοικεῖν ἐν ναοῖς χειροτεύκτοις εὐδοκεῖ
ἐνεργεῖα τοῦ πνεύματος

μυστικαῖς τελεταῖς τὴν αὐτοῦ παρουσίαν πιστούμενος,

καὶ βροτοῖς χάριτι συνδιαιτᾶται

ὁ τοῖς πᾶσι ἀχώρητος καὶ ἀπρόσιτος·

δ καὶ οὐ μόνον ὀμόστεγος τοῖς ἐν γῆ ἔστιν οὐράνιος,

6³ σαρκώσεως οἶκον] Trypanis m. g.: οἶκον σαρκώσεως codd. 6³ ἑαυτῇ] αὐτῇ G:
ἑαυτῷ M: αὐτῇ φ σαρκώσεως N (?) 7 ὑπὲρ νοῦν] ἡ praem. G: ὑπερνοῶν M

β' GMN

1¹ Ὡς] Ὡ M

1³ ἐλάβόμεν] Trypanis m. g.: παρέλαβόμεν MN: οὐ παρέλαβον G

2¹ προσεγκαινίζεται GM

4¹ εὐτελεῖ σπήλαιον M

6¹ βασιλέα N ἐμφανῶς] ἀλη-

θῶς GM

6² ἀνευφήμησιν] ἀληθῶς add. M

7 ὁ om. M

γ' GN

1³ Εἰ] G: εἰς N (cf. LXX, II Chron. VI. 18; ibid. VI. 1sq.)

μετ'] Gassisi

m. g.: μετὰ GN

2² θαύμασιν G

4¹ σάρκωσιν] σκηνώσιν N

5² ἐσκιογράφει

(UU—U)

6¹ γὰρ post ἐμψυχον N

6³ metrum UU—UUUU—U: ἑαυτῷ

αὐτοπροαιρέτως conl. Hunger

δ' GN

1¹ εὐδοκεῖ ἐνεργεῖα] ἐνεργεῖ εὐδοκία G

4³ ἀπρόσιτος] προσιτός G

5¹ ὀμό-

στεγος] ὁ praem. G

5² ἐν γῆ] ἐκ γῆς G

οὐράνιος] ὁ praem. M

ἀλλὰ δείκνυσι καὶ τραπέζης κοινούς καὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεξιούται τῆ
εὐωχίᾳ,

ἣν προτίθησι τοῖς πιστοῖς ὁ Χριστός,

|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|

ε' Γνωρίζεσθω δὲ πλέον (ἀ)πάντων τὸ θαυμάσιον τέμενος τοῦτο τοῦ θεοῦ
ἐνδιαίτημα πάνσεπτον

καὶ ἐν τῷ προφανεῖ ἐνδεικνύμενον τὸ ἀξιόθεον,
τεχνικὴν ἅπασαν ὑπερανέχον
ἐπιστήμην ἀνθρώπινον ἐν τοῖς δώμασιν·

β οὐρανός τις ἐπίγειος καὶ ὄραται καὶ κηρύσσεται
καὶ μορφώματι καὶ λατρεία θεοῦ· ὃν ἡρετίσατο ἑαυτῷ εἰς κατοικεσίαν,
καὶ ἐν πνεύματι ἐστήριξας αὐτόν,
|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|

ς' Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἄνω στερεῶμα ἡ σεπτὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἐμφανῶς
ὑπερβάλλει ἐν δόξῃ·

οὐ γὰρ διαισθητὴν τοῦ φωτὸς λαμπηδόνα προτίσχειται,
ἀλλὰ τὸν ἥλιον τῆς ἀληθείας
θεϊκῶς λάμποντα φέρει ἄδυτον·

β καὶ τὸν λόγον τοῦ πνεύματος ταῖς ἀκτῖσι περιλαμβάνεται
ἐν ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτὶ εὐπρεπῶς, δι' ὧν τὰ ὄμματα καταυγάζει (τῆς)
διανοίας

ὁ εἰπὼν θεός· “Γενηθήτω τὸ φῶς,”

|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|

ζ' Ἀπ' ἀρχῆς γεγονὸς τὸ στερεῶμα τῶν ὑδάτων ἐν μέσῳ ἐπάγη, ὡς τὸ
γράμμα τὸ θεῖον διδάσκει·

καὶ ἐπάνω αὐτοῦ ὑγρά φύσις (ὡς) εἶναι πιστεύεται,
καὶ τόπον κέκτηται ἐν τοῖς φωστῆρσι,
καὶ νεφῶν (τὰ) σκιάσματα οὐ διέφυγεν·

β ἀλλ' ἐνταῦθα τὰ μείζονα καὶ προδήλως ὑπερθαύμαστα·

6¹ κοινούς] Trypanis m. g.: κοινωνούς N: αὐτοὺς G 6² αὐτοὺς G τὴν εὐωχίαν G
ε' N

1¹ ἀπάντων] Gassisi m. g.: πάντων N 1² θαυμάσιον] Trypanis m. g.: θαυ-
μαστόν N: πανθαύμαστον Maas: παράδοξον Gassisi 4¹ ἀνθρώπινον] Mistakli
ἀνθρώπινων N: ἀνθρώπειον Gassisi 6¹ μορφώματι] Trypanis: μορφῶμαι N:
μορφώμασι Gassisi 6² κατοικεσίαν] Trypanis m. g.: κατοικίαν N

ς' N

1¹ στερεῶμα (U—U), cf. ζ' 1¹ 6² τῆς add. Trypanis m. g. 7 εἰπὼν]
Gassisi: εἰπὼς N

ζ' N

1¹ Ἀπ' ἀρχῆς] Gassisi: Ἀπαρχὴ N στερεῶμα (U—U), cf. ζ' 1¹ 2² ὡς add.
Trypanis m. g. 3¹ τόπον] Gassisi: τρόπον N 4¹ τὰ add. Maas m. g.

ἐν ἀρρέυστῳ γὰρ εὐδοκίᾳ θεοῦ τεθεμελιώται ὁ ναὸς τῆς (θεοῦ) Σοφίας,
 ἥτις πέφυκεν ἀληθῶς ὁ Χριστός,
 | : ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. : |

η' Ἱερῶν θεωρία ὑδάτων μυστικῶς ἐν αὐτῷ καθορᾶται ἀνηγγέμαις ἐννοίαις
 τοῦ πνεύματος·

νοερὰ γὰρ αὐτῷ στρατιαὶ πανταχοῦ περικέχυνται
 λειτουργῶν σχήματι δορυφοῦσαι
 τῆς καινῆς χάριτος τὸ μυστήριον·

θ' τὰ δὲ νέφη τὰ πάνστυγα τῶν πταισμάτων οὐχ ὑφίστανται,
 σκορπιζόμενα μετανόιας θερμῆς εὐχαΐς σὺν δάκρυσιν ταῖς ἐνταῦθα
 προσαγομέναις·

διὸ ἅπαντας ἐκκαθαίρει Χριστός,
 | : ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. : |

θ' Νοητοῦς καθορῶμεν φωστῆρας εἰς τὸ θεῖον στερῶμα τοῦτο τῆς
 Χριστοῦ ἐκκλησιᾶς προσπαγέοντας

ὑπὸ τῆς δωρεᾶς τοῦ αὐτῆν στερεώσαντος πνεύματος,
 προφητῶν τάγματα καὶ ἀποστόλων
 καὶ διδασκάλους [τε] δόγμασιν ἀπαστρέπτοντας

δ' καὶ ἐκλείψεις οὐ πάσχοντας οὔτε λήγοντας οὐδὲ δύντας,
 καταυγάζοντας δ' ἐν τῇ [τοῦ] βίου νυκτὶ τοὺς εἰς τὸ πέλαιος πλανω-
 μένους τῆς ἀμαρτίας,

ἣν κατήργησε τῇ σαρκώσει Χριστός,
 | : ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. : |

ι' Ἱστορεῖ ἡ θεόπνευστος βίβλος τὸν θεόπτην Μωσῆα τὸν πάλαι ἐγκαινίσει
 σκηνὴν μαρτυρίου,

τὸν δὲ τύπον αὐτῆς μυστικῶς ἐν τῷ ὄρει θεάσασθαι·
 μηδὲ γὰρ δύνασθαι διὰ ῥημάτων
 τῶν ἀρρήτων διδάσκεσθαι τὸ εἰκόνισμα,

δ' ὑπουργὸν δὲ ἐκέκτητο κληρωσάμενον σοφίαν [ἐκ] θεοῦ
 τὸν Βεσελεὴλ ἐκ παντοίων τεχνῶν κατασκευάσαντα (τὰ) ἐν τύποις
 διαγραφέντα,

ὡς διέταξεν ὁ λαλήσας θεός,
 | : ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. : |

θ³ θεοῦ add. Trypanis m. g.

η' N

θ¹ πάνστυγα] Maas: πάντα στυγνά N

θ' N

ι¹ ἐκκλησιᾶς (UU—)

4¹ τε del. Trypanis m. g.

5² οὐδὲ δύντας] Try-

panis m. g.: οὔτε δύνοντας N

6¹ τοῦ del. Trypanis m. g.

ι' N

θ² ἐκ del. Trypanis m. g.

6² τὰ add. Maas m. g.

- ια' Ὡς σκιάν ζωγραφῶν τῶν μελλόντων κιβωτὸν (τὴν) περιχρυσωμένην ἀπὸ
ξύλων ἀσήπτων ἐποίει
καὶ τὰς πλάκας αὐτῇ τὰς τοῦ νόμου σεπτὰς ἐναπέθετο
καὶ αὐτὴν ἔφερε μεταγομένην
(καὶ) ποικίλοις καλύμμασι περιέσκεπεν·
- ιβ' ἀλλὰ τύποις τὸ ἐκδηλον, οὐ κεκλήρωνται, οὐ [δὲ] μόνιμον·
τῆς δὲ χάριτος ἢ φανέρωσις [ὑπερφυῆς] πᾶσι γνωρίζεται ὡς παγίως
ἐρηρυσμένη,
καὶ ἐστήριξεν εἰς αἰῶνας Χριστός,
|: ἢ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|
- ιβ' Νομοθέτην ἡμεῖς τὸν σωτῆρα κεκτημένοι, σκηνὴν παναγίαν τὸν θεάρ-
μοστον ἔχομεν τοῦτον
ναόν, ἐν Βεσελεῆλ βασιλέα πιστὸν προβαλλόμενοι,
ἐκ θεοῦ πίστωσιν τῆς ἐπιστήμης,
τὴν σοφίαν τῆς πίστεως εὐπορήσαντες·
- ιγ' κιβωτὸς δὲ πανέντιμος ἢ θυσία ἢ ἀναίμακτος,
ἦν οὐκ ἔτρωσε σηπεδῶν [ἀ . . . ἰας] ποτε, ἦν καταπέτασμα ἀπ(Υ—ΥΥΥ)
σκιάζει,
ὅτι πέφυκεν [ἢ] ἀληθεῖα Χριστός,
|: ἢ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|
- ιγ' Ὁ καρδίας κεκτημένος χύμα Σολομῶν ὁ περιδοξος ἄδει τὸν ναὸν ἐν
Ἱεροσολύμοις
ἐγκαινίσας ποτέ, καὶ κοσμήσας λαμπρῶς ἐπηγάλλετο·
καὶ λαὸν ἅπαντα Ἰσραηλίτην
θεατὴν ἠθροίζε τοῦ σπουδάσματος,
ιβ' καὶ θυσίαις ἐγέραιρον (καὶ) ἐν ὕμνοις τὰ ἐγκαίνια,
καὶ ὀργάνων δὲ μουσικῶν ταῖς ᾠδαῖς ἦχος ἐμέλλετο συμφωνίᾳ ἑτερο-
φθόγγῳ·
ἀνυμνεῖτο γὰρ ἐν ἐκείνοις θεός,
|: ἢ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|

ια' N

1² τὴν add. Trypanis m. g.

περικεχρυσωμένην Maas m. g. (nino τὴν)

4¹ καὶ add. Maas m. g.5¹ ἀλλὰ τύποις] Trypanis: ἀλλ' αἱ τύποι N: ἀλλ' οἱ τύποιGassisi 5² οὐ] Trypanis: οὐ N

οὐ] Trypanis: οὐδὲ N

ιβ' N

2¹ Βεσελεῆλ (ΥΥ—)6¹ metrum: ΥΥ—ΥΥΥΥ—ΥΥ(—)6² ἀπ(δ)

ἄνωθεν συσκιάζει dub. Hunger (cf. Num. 4, 5)

7 ἢ del. Trypanis m. g.

ιγ' N

5¹ ἐγέραιρον] Maas: ἐγεθέντες N5² καὶ αἰκλ. Maas m. g.6² συμφωνίᾳ

ἑτεροφθόγγῳ] (Lukianoi: συμφωνίαν ἑτερόφθογγον N

7 ἀνυμνεῖτο] Maas: ἀνυμνεῖτω N

10 Trypanis

- ιδ' Ὑπὸ πάντων ἐπίκλητος τόπος τοῦ θεοῦ τῷ ὀνόματι εἶναι ὁ ναὸς ἐθρου-
λεῖτο ἐκεῖνος,
καὶ εἰς τοῦτον ὁ πᾶς Ἰσραὴλ ἐπειγόμενος [συν]ἔρρεε
νομικῆ μάστιγι συνηλασμένος,
ἐν αὐτῷ γὰρ προσέφερον τὰ καρπώματα·
5 ἐν ἡμῖν δὲ τὰ κρείττονα καὶ βεβαίως [γὰρ] ἀνευφήμουν (ἄν)·
ἀνεδειχθη γὰρ ἀληθῶς· αἰσθητῶς [ἅμα καὶ νοητῶς] τὸ μεγαλουργημα
ὑπεραῖρον τοῦτο τὸ θεῖον
ὑπὲρ (ἅ)παντα, ὃ στηρίζει Χριστός,
|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|
- ιε' Μέγας ὁ τοῦ θεοῦ ἐστιν οὔτος καὶ εὐμήκης ὁ οἶκος, ἐροῦμεν καὶ ἡμεῖς
τῇ γραφῇ ὁμοφώνως·
οὐ γὰρ ἔθνους ἐνὸς ἀθροισμῷ ὡς (περ) πάλαι δοξάζεται,
ἀλλὰ τοῖς πέρασι τῆς οἰκουμένης
διαβόητος πέφυκε καὶ σεβάσμιος·
6 ἐν αὐτῷ γὰρ προστρέχουσιν αὐθαιρέτως, οὐκ ἐκ βίας τινός,
ἐκ παντὸς ἔθνους τοῦ ὑπὸ [τὸν] οὐρανόν, ὅθεν καὶ ἄπιστοι μετὰ θάρσους
ὁμολογοῦσιν,
ὡς ἐστὶν αὐτοῦ ὁ οἰκῆτωρ θεός,
|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|
- ις' Νοητῶς αἱ θυσίαι ἐνταῦθα ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, οὐκ ἐν κνίσσαις
καπνῶν καὶ αἱμάτων βροαῖς
ἀνευδότης θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας προσάγονται·
προσευχῶν δάκρυα μετ' εὐλαβείας
καὶ ψαλμῶν ἕσματα πρὸς κατάνυξιν
7 ἐν ὀργάνοις τοῦ πνεύματος μελωδούμενα, [καὶ] κοιμίζοντα
τάς ἐκ τῶν παθῶν δαιμονίους ὀρμάς, ἡδονὴν σῶφρονα (ἐμ)ποιοῦντα εἰς
σωτηρίαν,
ἣν δωρεῖται τοῖς ἀνθρώποις ὁ Χριστός,
|: ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. :|
- ιζ' Ὁφθαλμὸν τῆς καθόλου ὀρῶμεν ἐκκλησίας τὸν πάνσεπτον τοῦτον ἀληθῶς
καὶ πανεύφημον οἶκον·

ιδ' N
3^a ἔρρεε] Trypanis m. g.: συνέρρεε N 5² γὰρ del. Trypanis m. g. ἄν
add. Trypanis 6¹ ἅμα καὶ νοητῶς del. Maas m. g. 7 ἅπαντας] Trypanis
m. g.: πάντας N
ιε' N
2^a ὡς περ] Trypanis m. g.: ὡς N 6² τὸν del. Gassisi m. g.
ις' N
1^a ἐν κνίσσης καπνῷ dub. Trypanis 5² καὶ del. Trypanis m. g.
6¹ ἐμποιοῦντα] Trypanis m. g.: ποιοῦντα N
ιζ' N

πλησθησόμεθα οὖν τοῖς αὐτοῦ ἀγαθοῖς, καθὼς γέγραπται,
 τῷ θεῷ ψάλλοντες· “Ἄγιος ὄντως
 ὁ ναός σου, θαυμάσιος [ἐν] δικαιοσύνη·

5 τῆς τῶν ἄνω ἐκτύπωμα λειτουργίας γνωριζόμενος,
 † ἀγαλλιάσεως καὶ † σωτηρίας φωνῆν καὶ τῶν ἐν πνεύματι ἑορτάζοντων
 ἔνθα ἤχος·

ὃν συνίστησιν ἐν ψυχαῖς ὁ θεός,
 | : ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις.” : |

ιη' Σύ, σωτήρ, ὁ τεχνεὺς ἐκ παρθένου, διαφύλαξον τοῦτον τὸν οἶκον ἕως τῆς
 συντελείας τοῦ κόσμου,

εἰς αὐτὸν δὲ οἱ σοὶ ὀφθαλμοὶ προσεχέτωσαν πάντοτε·

[καὶ] τὰς φωνὰς πρόσδεξαι τῶν οἰκετῶν σου
 καὶ εἰρήνην τῷ λαῷ σου χαριζόμενος [καταπέμψον]

5 τὰς αἱρέσεις ἐκδίωξον καὶ βαρβάρων ἰσχύιν σύντριψον,
 ἱερεῖς δὲ καὶ βασιλέα πιστοὺς πάση συντήρησον εὐσεβεῖα κεκοσμημένους
 καὶ ἡμῶν σῶσον τὰς ψυχὰς ὡς θεός,

| : ἡ πάντων ζωὴ καὶ ἀνάστασις. : |

4¹ θαυμάσιος] Mitsakis m. g.: θαυμαστός N 4² ἐν del. Trypanis m. g.
 δικαιοσύνη] Trypanis m. g.: δικαιοσύνη N 6¹ metrum: UU—UU UU—UU(—):
 χαρμοσύνης καὶ σωτηρίας φωνῆν Hunger m. g. (cf. Jer. 40, 11 φωνῆ χαρμοσύνης) 6³ ἑορ-
 τάζοντων (UU—UU)

ιη' N

3¹ καὶ del. Maas m. g. 4¹ metrum: { UU—UU—UU 4² κατάπεμψον
 UU—UU
 del. Trypanis m. g. 6¹ ἱερεῖς] Trypanis m. g.: ἱερέα N 6² πάση] Trypanis:
 πᾶσιν N 7 σῶσον ἡμῶν N: transp. Gassisi m. g.

XIII
ANONYMOUS

ON THE RAISING OF THE HOLY CROSS

If strophe ιη' is not a later addition to this anonymous¹ *kontakion* *On the Raising of the Holy Cross*, lines 1¹—3²

Νέοι Ἀζώτιοι ἡμᾶς ἐκύκλωσαν καὶ ἤραν τὴν θείαν κιβωτόν σου
καὶ πόλιν τὴν ἁγίαν· βλέψον καὶ ἴδε, ὁ θεός,
καὶ γνώτωσαν ταχέως ὅτι σὺ εἶ μεθ' ἡμῶν, ἡ πεῖρα γὰρ διδάσκαλος·

can serve as a *terminus post quem* for dating the whole canticum; for they clearly refer to the capture of Jerusalem and of the Holy Cross by the Persians in 614². As the Holy Cross was brought back to Jerusalem by Heraclius between the years 628 and 630 (the exact date is a matter of dispute)³, and as no mention of that great event is made in the *kontakion*, it is reasonable to assume that the work was composed before that occasion. The πιστοὶ βασιλεῖς, therefore, of Prooemium 4² and of ιη' 8² must be a reference to Heraclius and to his son Constantine—later Constantine III—who was crowned his father's coemperor in 612—613 A. D.

The doubts I have expressed about the authenticity of strophe ιη' are due: firstly, to the fact that later final strophes were often added to older famous *kontakia*⁴; and secondly, to θ' 8¹—9²

τεῦχος δὲ αὐτῆ (sc. τῆ Κωνσταντινουπόλει) γενήσεται ὁ σταυρός μου,
|: πύργος ἰσχύος. ἀήττητον τρόπαιον. :|,

which seem to be out of place, if the Holy Cross had been unable to save Jerusalem, the very city in which it was kept, and to protect itself from falling

1 The attribution of this *kontakion* to Romanos or to some poet from Jerusalem "belonging to the school of Sophronius or Elias" (cf. J. B. Pitra, *Anal. Sacra* I, p. 507) is arbitrary and unconvincing. Nor does the quality of the poetry justify the attribution to the poet of VII *On the Holy Fathers*.

2 The exact date is a matter of dispute between historians; cf. A. N. Stratton, *Τὸ Βυζάντιον στὸν Ζ' αἰῶνα*, I (Athens 1965), pp. 266f.; and A. Frolov, *La Vrai Croix et les expéditions d'Heraclius en Perse*, *Rev. d. Ét. Byz.* 11 (1953) 89.

3 See A. Frolov, l. c., 94f. with n. 1. That it was only part of the Holy Cross that the Persians seized, and that not all of it was later returned to Jerusalem, see A. Frolov, l. c., p. 93, n. 6; see also P. Bernardakis, *Échos d'Orient* 5 (1902) 193f.

4 See P. Maus — C. A. Trypanis, *S. Romani Melodi Cantica Genuina*, pp. xxx and n. 4.

into enemy hands. But, even if the canticum had been composed before May the 5th 614, when Jerusalem fell to the Persians⁵, the βασιλεῖς of Prooemium 4^a precludes a date before 612—613, when Flavius Constantinus was crowned coemperor with his father Heraclius⁶. The Festival of the Raising of the Holy Cross, at which to this day the *kontakion* is chanted in a shortened form⁷, is celebrated on September the 14th, and was established by St. Helena in the reign of Constantine the Great⁸. By 515 it was also celebrated in Constantinople, but greater significance appears to have been attached to it in the days of Heraclius⁹.

The metre of canticum XIII *On the Raising of the Holy Cross* (Τῆ Γαλιλαία) was used by Romanos and was probably composed by him¹⁰. The metre of the prooemium is also found in the first and third prooemia of Romanos 37 *On the Ten Virgins* I¹¹. But as no. XIII *On the Raising of the Holy Cross* came to enjoy wide popularity, the initial words of that canticum and of its prooemium (and not those of the cantica by Romanos) were often quoted in the manuscripts to designate those melodies and metres¹².

Finally, it should be mentioned here that a number of points of contact exist between this canticum and a long prose sermon Εἰς τὴν παγκόσμιον ὕψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ attributed to Andrew of Crete¹³. There may well be direct dependence of the one on the other, but they may both be drawing on a common source.

The present edition is based on seven manuscripts, five of which are among the oldest extant *kontakaria*¹⁴; none of the other known *kontakaria* include this canticum. The only noteworthy edition is that of Pitra, which was, however, based on three manuscripts¹⁵ alone.

⁵ The exact date is again a matter of dispute, see A. Frolow, l. c., p. 89.

⁶ Again historians are at disagreement, if Constantine was crowned coemperor on the 25th of December 612, or on the 22nd of January 613; cf. A. N. Stratos, l. c., I, p. 233 and II note XXI.

⁷ Cf. Μηναια τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ, Rome 1888f., vol. I, p. 162.

⁸ On this see P. Bernardakis, *Échos d'Orient* 5 (1902) 193f.

⁹ See H.-G. Beck, *Kirche u. theol. Liter. im byz. Reich*, p. 261.

¹⁰ See P. Maas—C. A. Trypanis, *S. Romani Melodi Carmina Genuina*, p. 519 (App. Metr. V).

¹¹ See P. Maas—C. A. Trypanis, l. c., p. 395 and 396; cf. App. Metr. XLIII, p. 538, and K. Krumbacher, *Umarbeitungen bei Romanos*, pp. 73f.

¹² Cf. e. g. *Triodion*, Rome 1879, p. 641; and E. Follieri, *Studi e Testi* 213 (1962) 108f.; K. Krumbacher, l. c., and *Der heil. Georg*, p. 95.

¹³ PG 97, 1017f., especially 1020—1, 1024—5, 1031 and 1033.

¹⁴ These are: A ff. 17^v—21^v; D ff. 1^r—2^v; G ff. 9^r—13^r; J ff. 17^v—23^v; M ff. 12^v—15^v; b ff. 79^v—82^r; p. The photostats of p, kindly sent to me by Mgr. P. Canart, did not have the numbers of the folios on them.

¹⁵ Anal. Sacra I, pp. 507f. The manuscripts are M b and p. I have not been able to see the old edition of Ph. Vitali, *Ἀνθολόγιον*, Rome 1739, vol. III, p. 6.

The metrical pattern of Τῆς Γαλιλαίας (ἤχος δ') in canticum XIII is¹⁶:

ὀὐὐ—υυυ— ὀ±ὀὐὐ—υ ὀ±ὀὐὐ—υ
 ὀ±υὐὐ—υ ὀὐὐ±ὀὐ—
 —υὐ—υ ὀυ±ὀὐ— υ±υὐ—υυ
 ὀ±ὀὐ—υ υ—υυ ±ὀὐ—υ
 δ ὀυ—υὐ—υ ὀ±υὐ ±ὀὐ—υ
 ὀ±υὐ—υ ὀ±υ—υ
 ὀυ—υυ— ±υ—υ
 ±ὀὐ—υ ὀ±υὐ—υ
 |:—υ—υ υ—υ—υυ:|

16 Cf. P. Maas—C. A. Trypanis, l. c., p. 519. The prooemium is in the metre 'Ο ὑψωθεὶς ἐν τῷ σταυρῷ; cf. Romanos 47 *On the Ten Virgins I* (Maas—Trypanis).

XIII

ANONYMOUS

ON THE RAISING OF THE HOLY CROSS

Acrostichis: Ο ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΨΩΣΙΝ

Prooemium: 'Ο ύψωθεις ἐν τῷ σταυρῷ

'Ο ύψωθεις ἐν τῷ σταυρῷ ἐκουσίως
 τῇ ἐπωνύμῳ σου καὶ νῦν πολιτεία
 τοὺς οἰκτιρμούς σου δώρησαι, Χριστὲ ὁ θεός·
 εὐφρανον [ἐν τῇ] δυνάμει σου τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν
 5 νίκας χορηγῶν αὐτοῖς κατὰ τῶν πολεμιῶν,
 τὴν συμμαχίαν ἔχοντες τὴν σὴν
 |: ὄπλον εἰρήνης, ἀήττητον τρόπαιον. :|

Strophæ: Τῇ Γαλιλαία

α' 'Ο μετὰ τρίτον οὐρανὸν ἀρθεις ἐν παραδείσῳ καὶ ῥήματα ἀκούσας
 τὰ ἄρρητα καὶ θεῖα, ἀ οὐκ ἐξὸν γλώσσαις λαλεῖν,
 τί Γαλάταις γράφει, ὡς ἐρασταὶ τῶν γραφῶν ἀνέγνωτε καὶ ἔγνωτε·
 "Ἐμοί," φησι, "καυχᾶσθαι μὴ γένοιτο, πλην εἰ μὴ ἐν μόνῳ
 5 τῷ σταυρῷ τῷ τοῦ κυρίου, ἐν ᾧ παθὼν ἔκτεινε τὰ πάθη."
 αὐτὸν οὖν καὶ ἡμεῖς βεβαίως κρατοῦμεν
 τοῦ κυρίου τὸν σταυρὸν καύχημα πάντες·

XIII Codices: AD ((ιβ'—ιη') GJM (Prooem. et α'—ι') b (Prooem. et α'—ιη') p (Prooem. et α'—ζ' 3^a)

Editiones: Pitra, A. S. I, p. 507sq.

Titulus: On the Raising of the Holy Cross, Trypanis: Εἰς τὴν (τὴν om. M) ὑψωσιν τοῦ τιμίου (καὶ ζωοποιοῦ add. M) σταυροῦ GM: 'Ἡ ὑψωσις (Τῆς ὑψώσεως J) τοῦ τιμίου σταυροῦ AJ
Dies Festus: Σεπτεμβρίῳ ιδ'

Modus: ἦχος δ'

Acrostichis: 'Ο ('Ο om. A) ὕμνος εἰς τὴν ὑψωσιν AGMb

Prooemium

AGJMbp

4¹ ἐν τῇ del. Trypanis m. g. (cf. S. Romani Melodi Cant. Gen. 47, Prooem. I et II)
 5¹ αὐτοὺς G 6² ἔχοντες] ἔχοντας Jp 7² ἀήττητον τρόπαιον om. b
 α' AGJMbp
 2¹ γλώσση Jb 3¹ τί] τοῖς b γράφειν M 3² ἐρασταῖς Gp 4² εἰ μὴ
 om. G 5¹ τῷ (ante τοῦ) om. G 6² κρατοῦντες M 7² πάντες] πᾶσιν G:
 πάντων J

- ἔστι γὰρ ἡμῖν σωτήριον τοῦτο [τὸ] ξύλον,
 | : ὄπλον εἰρήνης, ἀήττητον τρόπαιον : |
- β' "Ψοῦτε κύριον," φησὶν ὁ ψάλλων ἐν προφήταις Δαυὶδ ὁ θεοπάτωρ,
 "καὶ φόβῳ προσκυνεῖτε τὸ ὑποπόδιον αὐτοῦ."
 τοῦτο προσκυνοῦμεν, ὑπερυψοῦντες αὐτὸν τὸν μόνον φύσει ἅγιον,
 καὶ τοῦ προφήτου [τὸ] ῥῆμα πεπλήρωται, δ προανεφώνει
- 5 διὰ πνεύματος ἁγίου τὰ μέλλοντα προτεθεαμένους·
 λαμβάνων δ' Ἀδὰμ λοιπὸν ἀκωλύτως
 ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ζῆ τὸν αἰῶνα·
 πρόκειται νυνὶ ἐν πάσῃ τῇ κτίσει ξύλον,
 | : ὄπλον εἰρήνης, ἀήττητον τρόπαιον. : |
- γ' Μεγάλα, ξένα καὶ φρικτὰ ἐν τῷ τοῦ Χριστοῦ πάθει διὰ σταυροῦ τὰ κέρδη
 ἀνθρώποις ἐδωρήθη, ἅτινα ἐγνωμεν σαφῶς·
 γῆ ἐσεισθη τότε, καὶ θεοῦ πίστις ἀρχὴν ἰδρύσεως ἐλάμβανεν·
 ἥλιος τὴν λαμπάδα ἀπέθετο, καὶ τὸ τοῦ κυρίου
- 5 πῦρ ἀνήφθη, ὅπερ ἤδη τὴν γῆν βαλὼν σφόδρα ἐξεφάνη·
 ἐρράγησαν βουνοὶ καὶ ὄρη καὶ πέτραι,
 καὶ συνήρχοντο ὄστ᾽, νεῦρα καὶ σάρκες
 πάντων ἐκ ταφῆς ἀθρόως ἀνισταμένων·
 | : ὄπλον εἰρήνης, ἀήττητον τρόπαιον. : |
- δ' Νύκτα ἐώρα ὁ ληστής ἐν ὥρᾳ μεσημβρίας καὶ ἔγνω τὸν εἰπόντα·
 "Ἐκ σκότους φῶς λαμπάτω" μακροθυμοῦντα ἐν σταυρῷ·
 ὄθεν ὠμολόγει ὅτι τῆς δόξης θεοῦ αὐτός ἐστι καὶ κύριος
 βοῶν αὐτῷ καὶ λέγων· "Ὡ δέσποτα, μνησθητί μου, ὅταν
- 5 ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς δόξης σου τῆς ἐπουρανίου."
-
- 8² τὸ del. Pitra m. g. 9¹ ὄπλον εἰρήνης] δ προσκυνοῦμεν Gb
 β' AGJMb
 3¹ προσκυνοῦντες M 3³ μόνον om. M ἅγιον] εὐσπλαγχνον A: ὑπεράγιον M
 4¹ καὶ om. GJ τὸ del. Trypanis m. g. 5³ προτεθεωρημένος Ap: προτεθαρρημένος
 (-ως b) Mb 8¹ νυν] γὰρ νῦν GJ: δὲ νῦν b 8² ἐν—κτίσει] ἐν μέσῳ πάντων τὸ (IJ:
 ἐν μέσῃ τῇ κτίσει b ξύλον om. p 9¹ ὄπλον εἰρήνης] δ προσκυνοῦμεν GJ: κατὰ τοῦ
 ξύλου b
 γ' AGJMb
 1¹ καὶ ξένα M 1² Χριστοῦ] κυρίου GJ 1³ διὰ] τοῦ add. Mb τὰ om. Mb
 1²—2¹ διὰ—ἐδωρήθη om. GJ 3² ἀρχὴν] εὐθύς GJ 3³ ἰδρύσεως] ἐδραϊώσιν (IJ
 5¹—3 ὅπερ—ἐξεφάνη om. GJ 5² τῇ γῆ AMbp βαλὼν AMb 5³ σφόδρα ἐξεφάνη]
 ἤθελεν εἰφθῆ b 7¹ συνήρχετο b 8¹ ταφῆς] τάφου GJ: νεκρῶν b 8² ἀίθρου A
 μω
 9¹ ὄπλον εἰρήνης] τοῦτο οὖν ἔστιν GJb: τοτουκ (sic). A. Ephymnium non convenit
 δ' AGJMb
 1³ ἔγνω] ὄραῃ AGJ 2¹ σκότους] τὸ add. M λαμπάτω] λάμψαι A: ἐκλάμψη M:
 ἐκλάμψαι bp 2² μακροθυμοῦντι b 3³ καὶ] ὁ M 4¹—3 Ὡ δέσποτα μου
 μνησθητί μου AG Ὡ om. J 5¹ τῇ] θεία add. G 5²—3 δόξης—τῆς om. (IJ
 5³ τῇ ἐπουρανίῳ M

- καὶ ἤκουσεν εὐθύς τὸ “Σήμερον ἔση
 μετ’ ἐμοῦ ὡς ἀληθῶς ἐν παραδείσῳ,”
 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ φλογίνην ῥομφαία νῶτα
 |: ἔχοντι πίστιν, ἀήττητον τρόπαιον. :|
- ε’ Ὁ ἐν σταυρῷ ἀνυψωθείς θεὸς ἡμῶν καὶ ῥύστης κατέβαλε τοῦ ὕψους
 πάσας τοῦ διαβόλου τὰς ἐξουσίας καὶ ἀρχάς·
 ἐλκυσέ δε πάντας πρὸς ἑαυτὸν τοὺς ἐκ γῆς ἀνοίξας τὰ οὐράνια,
 [καὶ] δούς ἡμῖν ἀκωλύτως τὴν ἄνοδον, καὶ πρὸς τὸν πατέρα
 6 μεσιτεύσας καὶ τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ λύσας τῇ ἰδίᾳ·
 τὸ πάλαι τοῦ φραγμοῦ μεσότοιχον ἤρθη,
 καὶ συνῆψεν ὁ σταυρὸς τὰ διεστῶτα·
 ἄγγελοι ἡμῖν συμφθέγγονται καὶ ὑμνοῦσι
 |: τὸ τῆς εἰρήνης ἀήττητον τρόπαιον. :|
- ζ’ Σταυρὸς ἐκάθαρε τὴν γῆν τῆς τῶν θυσιῶν κνίσσης καὶ πᾶσαν ἀγιάσας
 προσήγαγε τὴν κτίσιν τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ·
 πρὶν οἱ τῶν εἰδώλων ἐθυμιῶντο βωμοί, νῦν ὡς καπνὸς ἐξέλιπον,
 δαίμονες δὲ οἱ πρῶην βακχεύοντες ἐν τῇ οἰκουμένῃ
 5 νῦν εἰς βάραθρα χωροῦσι καὶ τῷ σταυρῷ οὐκ ἀντοφθαλμοῦσιν·
 ἐμίαινον τὴν γῆν αἱ ἀκολασίαι,
 κατακρίνεται δὲ νῦν ἄσεμνος βίος·
 τότε ἡδοναὶ ἐκράτουν, νυνὶ δὲ πόνοι [ἐγκράτειαί τε]·
 |: ὄπλον εἰρήνης, ἀήττητον τρόπαιον. :|
- ζ’ Ἐπὶ τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ ὁ Θάνατος προσκόψας εἰς νῆκος κατεπόθη,
 καὶ μάρτυρες τὴν τούτου καταπατοῦσι κορυφῆν·
 ἐπεισεν ἀνθρώπους ὁ σταυρὸς πνεύματι ζῆν καὶ μὴ δουλεύειν πάθεσιν,
 τῷ κόσμῳ μὲν σταυροῦσθαι, τὸν κόσμον δὲ ἔχειν σταυρωμένον

8¹ καὶ om. AMbp αὐτῷ] ἀντί bp: ἡ add. G 9¹ ἔχοντι] ἔχοντα GJ: ἔχων τὴν p:
 ὄπλον M πίστην] εἰρήνης M

ε’ AGJMbp

1¹ ἐν] τῷ AMbp ἀνυψωθείς] νῦν ὑψωθείς GJ 1² ῥύστης] πλάστης GJ

3¹ ἐκ] τῆς add. Mb 4¹ καὶ om. Ap ἀκωλύτως] ἀκόλυτον b 4³ καὶ] ἦν Ap

6¹ τὸ] τοῦ GJ 9¹ τὸ τῆς] ὄπλον M τὸ—εἰρήνης om. b 9¹⁻² τῆς—τρόπαιον

om. A

ζ’ AGJMbp

1¹ ἐκάθαρε Abp 1² τῆς] τὴν G: τὰς M κνίσσας M 3² ἐθυμιῶτο GJ

ὠς] δ’ ὡς A 3³ ἐξέλειπεν GJp 5¹ νῦν om. b βάραθρα] βάραθρον Mp: βάρθρον A

5³ ἀντοφθαλμῶσι bc 7¹ δὲ νῦν] νυνὶ p 8² νυνὶ] p: νῦν cett. codd. πόνοι om. GJ

8³ ἐγκράτειαί τε] om. M: καὶ (καὶ om. J) ἐγκράτειαί AJbp 9¹⁻² ὄπλον—τρόπαιον om. A

9¹ ὄπλον εἰρήνης] τοῦτο (ταῦτον J) τὸ ξύλον GJ: om. bp 9² τρόπαιον om. p. Eryhym-

nium non convenit

ζ’ AGJMbp (1¹—3³)

1¹ τῷ ξύλῳ] τοῦ ξύλου M: τὸ ξύλον b 1² προσκόψας M 2² κορυφῆν] κεφα-

λὴν M 4¹ τῷ om. A σταυροῦσθαι] ἐσταυρώθη M: ἐσταυρῶσθαι b 4³ ἐσταυρω-

μένον b

- 5 κατὰ Παῦλον καὶ τὰ ἄνω ζητεῖν αἰεὶ καὶ μεταδιώκειν·
 τοιαῦτα ὁ σταυρὸς τῷ βίῳ παρέσχεν
 ἐπὶ γῆς ἀγγελικῆν τάξιν εἰσάγων·
 πάντας γὰρ ἡμᾶς καθαίρει ἀκαθαρσίας
 |: τὸ τῆς ἀγνείας ἀήττητον τρόπαιον :|
 η' Ἴνα δὲ παύσωσιν ἡμῶν τὸ σέβας, ὡς ἡγοῦντο, οἱ λίθοις προσκυνοῦντες,
 ἐκ μέσου δὲ ποιοῦντες τοὺς εὐσεβεῖς οἱ δυσμενεῖς,
 χρώματι τὸν τόπον τῆς τοῦ κυρίου ταφῆς καὶ τὸν σταυρὸν κατέκρυψαν·
 ὁμῶς δὲ εἰς μάτην ἐμόχθησαν ἥλιον καλύψαι
 5 τῇ παλάμῃ προσδοκῶντες, ἡ χάρις δὲ πλεον διεφάνη,
 καί, ὅπερ ἐκτεμεῖν ἐνόμισαν σέβας
 τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν, ἔθηκε πέρας·
 ἔστι γὰρ σταυρὸς φαινόμενος οὐρανόθεν
 |: κατὰ τῆς πλάνης ἀήττητον τρόπαιον. :|
 θ' Σύμβολον τοῦτο φοβερὸν μεγάλου θεοῦ βλέπων ὁ μέγας Κωνσταντῖνος
 ἀκήκοε λαλοῦντος ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Ἰησοῦ·
 “Πρῶτος λαληθήσει βασιλεὺς Χριστιανῶν πιστὸς ἐν αὐτοκράτορσιν,
 ἕως μοῦ τῆς δευτέρας ἐλεύσεως· τοῦτο σοι τῇ πόλει
 5 τὸ ἀξίωμα φυλάττω, καὶ στήσεται μέχρι συντελείας
 τὸ κράτος ἔχουσα τὸ τῆς βασιλείας
 καὶ τῶν πόλεων πασῶν προκαθημένη·
 τεῖχος δὲ αὐτῇ γενήσεται ὁ σταυρὸς μου,
 |: πύργος ἰσχύος, ἀήττητον τρόπαιον.” :|
 ι' Ταῦτα οὐ λόγοις πρὸς αὐτὸν φθεγγάμενος ὁ Λόγος, ἀλλ' ἔργῳ καὶ δυνάμει
 εὐγνώμονος οἰκέτου εὔρε καρδίαν πρὸς αὐτὸν
 λέγοντος· “Ἐτοιμή ἡ καρδιά μου, ὁ θεός, αἰεὶ ἀκολουθήσαι σοι·”
 ὅπερ καὶ παριστῶσι τὰ πράγματα, ἄλλα τε μυρία
 5 καὶ ἡ πίστις καὶ ὁ ζῆλος καὶ ἡ τιμὴ ἡ τῶν ἱερέων·

8¹ πάντας] πάσης J9¹ τὸ τῆς] ὄπλον A9¹⁻² ἀγνείας—τρόπαιον om. A

η' AGJMb

1² ἡγοῦντο] ἐδόκουν A2¹ ἐκ—ποιοῦντες] ἐμμέσω (ἐμέσω b) δὲ ποιοῦντες Mb¹¹2² εὐσεβεῖς] δυσσεβεῖς M οἱ] ὡς AMb δυσμενεῖς] εὐμενεῖς b 3¹ τύπον M4¹ metrum: ὠ—ὠ—ὠ—ὠ—ὠ: δὲ] οἶδε dub. Trypanis m. g. 5¹ προσδοκῶντες b5² δὲ] γὰρ M 7² ἔθηκαν τέρας GJ 9¹ κατὰ—πλάνης] ὄπλον εἰρήνης M

θ' AGJMb

1¹ φοβερὸν] φανερόν Mb2² τῷ om. AGb τῷ αὐτῷ] ἐαυτῷ M τῷ Ἰησοῦ JM3¹ πρῶτος λαληθήσει] πρὸ (πρὸς b) τοῖς λαληθήσει (-σειν b) Mb 3² βασιλεῦ AMb4¹ μοῦ] ἐμοῦ M: μὲν GJ 4² τοῦτο σοι] οὗτος σου A 5¹ φυλάττω] φύλαξον Aφυλάξας M: φυλάξω b 6¹⁻² τὸ—βασιλείας om. M 8¹ αὐτῆς GJ 8² μου]σου GJ 8³ πύργος ἰσχύος] ὄπλον εἰρήνης M

ι' AGJMb

2² πρὸς αὐτόν] ἐν αὐτῷ Mb3² καρδιά (ὠ—)] ψυχὴ AMb3² ἀκολουθήσω(-σα M) AM 4¹ ὅπερ] ὁ GJ4² μυρία] μυστήρια Mb5¹ ἡ om. Mb5² ἡ τιμῆ] αἰ (αἰ om. M) τιμαὶ Mb5² ἡ] αἰ Mb

- άνίστα πανταχοῦ σεπτὰς ἐκκλησίας
καὶ κατέσκαπτε ναοὺς ἀσεβημάτων,
σπήλαια αἰσχροῦ θεῶν συκοφαντούμενων
|: καὶ μὴ ἐχόντων ἀήττητον τρόπαιον. :|
- ια' Ἡ δὲ μεγάλη βασιλις καὶ μήτηρ τοῦ μεγάλου ἐκείνου βασιλέως
ἢ πάντιμος Ἑλένη, ἢ ἐστεμμένη τὸν Χριστόν,
ἔχουσα τὸν ζῆλον τὸν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ, ἠπείγετο θεάσασθαι
τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις θαυμάσια· ἐνθα γεναμένη
β καὶ τὸ σέβας ὕπερ εἶχε πρὸς τὸν Χριστόν ἐπιδεικνυμένη
ἐτίθετο σπουδὴν εὐρεῖν βουλομένη
τὸν σταυρὸν ὡς θησαυρὸν τῆς οἰκουμένης·
ἄγνωστος δὲ ἦν ὁ τόπος ἐν ᾧ ὑπῆρχε
|: τὸ κεκρυμμένον ἀήττητον τρόπαιον. :|
- ιβ' Νενικημένης δὲ αὐτῆς τῷ πρόθῳ καὶ σπευδούσης τὸν ἄνωθεν φανέντα
καὶ κάτωθεν ἐκλάμψαι καὶ μὴ ἐγκρύπτεσθαι ἐν γῆ,
ὄψις ὄνειράτων καὶ σημεῖα θαυμαστά τὸν τόπον ἐφανέρωσαν·
τρόπον δὲ περὶ τούτου εὐγνώμονα καὶ τις τῶν Ἑβραίων
β τῇ ἐνθέῳ βασιλίδι παρέστησε σπεύσας καὶ μηνύσας·
εὐθέως ἢ πιστή, ὡς ἔμαθε ταῦτα,
ἐπορεύθη πάραυτα κατὰ τὸν τόπον
λέγουσα θεῷ· “Ἐμφάνηθι, δός μοι χάριν,
|: εὕρω καὶ λάβω ἀήττητον τρόπαιον.” :|
- ιγ' Ὑπὲρ κοινῆς χριστιανῶν συστάσεως μοχθοῦσα κελεύει ἢ ὁσία
τὸν τόπον καθαρθῆναι καὶ τοῦτο πράττει ἐν σπουδῇ·
τῶν δὲ καθαιρόντων τὴν προθυμίαν ἢ γῆ, ὡς οἶμαι, προελάμβανεν,

6¹ άνίστα πανταχοῦ] b: άνίστη (άντίστα M) πανταχοῦ AM: άνίστατε παντὶ GJ
6² σεπταῖς ἐκκλησίαις GJ 7² ἀσεβασμάτων Mb 8² θεὸν συκοφαντούμενον GJM
9¹ καὶ—ἐχόντων] ὄπλον εἰρήνης M: ὄπλον εἰρήνης add. A
ια' AGJb
1² ἐκείνου βασιλέως] βασιλέως Κωνσταντίνου GJ 2¹ πάνσεμος b 3³ ἐπεί-
γετο GJ 4¹ τὰ ἐν] τὸν A Ἱεροσολύμοις (UUU—U) 4² γενομένη A
5¹ εἶχε] A: ἔσχε GJb 5¹⁻² καὶ—ἐπιδεικνυμένη om. GJ Χριστόν] A: θεὸν GJb
6¹ ἐτίθετο σπουδὴν] ἠπείγετο σπουδῇ b 7² τῇ οἰκουμένη d 9¹ τὸ κεκρυμμένον]
τὸ τῆς εἰρήνης A
ιβ' ADGJb
1¹ Νενικημένη δὲ αὐτῇ AD 1² σπευδούσης] σπευδούση D: αἰτούση A
2¹ καὶ—γῆ] ἀλλὰ μὴ ἐγκρύπτεσθαι (κρύπτεσθαι b) εἰς γῆν Ab ἐν] τῇ add. D 3¹ ὄνει-
ράτων] ὄν κρατῶν J 3³ ἐφανέρωσαν] b: ἐφανέρωσεν cett. codd. 4² εὐγνώμονη D
7¹ πάραυτα] κατὰυτὰ D 7² κατὰ] ἐπὶ D 8¹ λέγουσα θεῷ om. b 8² Ἐφά-
νηθι] ἐφάνισον ἢ b χ'αριν] χεῖρα A
ιγ' ADGJb
1¹ συστάσεως] ἐνστάσεως J μοχθῆσαι b 2² πράττει ἐν] πράττειν ἐν A: πράτ-
τεσθαι b 3¹ καθαιρόντων GJ 3² τῇ προθυμίᾳ b 3³ προελάμβανεν] παρε-
λάμβανεν GJ

- καὶ δὴ ἀνακαλύψαι ἠπείγετο πᾶσιν αὐτομάτως
 5 ὃν ἐφρούρει μαργαρίτην, καθ' ὃν οὐδὲν τίμιον ἐν κόσμῳ·
 ἀρθείσης οὖν λοιπὸν τῆς ὕλης ἐκ μέσου,
 τὸ μὲν μνήμα τῆς ζωῆς ἀνεκαλύφθη,
 τόπος δὲ ἐγγύς εὐθέως ὠράθη ἔχων
 |: τὸ κεκρυμμένον ἀήττητον τρόπαιον. :|
- ιδ' Ψῖλον δὲ ὅμως οὐδὲ ἐν ὑπῆρχε διακρίναι, τριῶν ὄντων, καὶ γινῶναι
 ποῖος ἐστὶν ἐκ τούτων τοῦ ζωοδότου ὁ σταυρός·
 πῶς οὖν; καὶ πρὸς τοῦτον ὁ ὄρων τὰ ἀφανῆ τὴν συνετὴν ὠδήγησεν·
 “Ἐύλον,” φησὶν, “ἐκεῖνο ζωῆς ἐστίν, ὅπερ ἀναστήσῃ
 5 τὸν ἀνίατα νοσοῦντα δυνήσεται καὶ τὸν τεθνεῶτα.”
 θερμαίνεται αὐτῆς εὐθέως τὸ πνεῦμα,
 καὶ τὸ θαῦμα μεταξὺ τρέχει δικάζον·
 τίθενται οἱ τρεῖς, σκοπεῖται καὶ φανεροῦται,
 |: ὁ προσκυνοῦμεν ἀήττητον τρόπαιον. :|
- ιε' Ὡς οὖν προσήγαγον αὐτοὺς ἐσχάτως ἀσθενοῦντι καὶ ἄλλω τεθνεῶτι
 καὶ ἤγειρε τοὺς δύο τοῦ ζωοδότου ὁ σταυρός,
 τότε ἐν μεγάλῃ τῇ χαρᾷ ἡ βασιλὶς αὐτὸν μὲν προσεκύνησεν,
 θεῶ δὲ ἠὐχαρίσται καὶ ἔκραζεν· “Ἵπερ χιλιάδας
 5 ἀργυρίου καὶ χρυσίου τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐκτησάμην.”
 μεγίστη ἡ σοφὴ καὶ σφόδρα μεγάλως
 ἀληθῶς καὶ ἀσφαλῶς οὕτως καυχᾶται·
 φέρει γὰρ αὐτῇ αἰώνιον τοῦτο μνήμην,
 |: ὁ προσκυνοῦμεν ἀήττητον τρόπαιον. :|
- ισ' Συνευφραίνεσθῶσαν ἡμῖν ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ προφητῆται θεοφόροι
 καὶ ὅσοι τῶν δικαίων πρὸ τοῦ σταυροῦ εἶδον σταυρὸν·
 πρῶτος ῥάβδον ἔχων ἐν χειρὶ ὁ Μωϋσῆς λεγέτω τὰ παράδοξα·
 ἔδειξεν ἐν Αἰγύπτῳ τεράστια· θάλασσαν διεῖλεν

4¹ δὴ om. Ab ἀνακαλύψαι] ἀνακρύψαι D 4² ἐπείγετο DGJ 5¹ ἐφρούρει]
 ἐζήτει b 8² εὐθέως] ἐνθέως b
 ιδ' ADGJb
 1¹ οὐδὲ ἐν] b: οὐδὲ νῦν AD: οὐδὲν οὖν GJ 2² ζωοδότου] ἀθανάτου b 3¹ πρὸς]
 πρὸ Db τοῦτον] D: τοῦτο A: τούτων GJb 3² ὁ ὄρων τὰ] ὁ ὄρωνται G 5¹ ἀνίατα I)
 5² δυνήσεται G 5³ θνεῶτα b 6¹ αὐτῆς] αὐτοῦ DGJ 7² δικάζον] b: δὴ
 κρᾶζον A: διακράζω D: κραυγάζων GJ 8² καὶ] πῶς A
 ιε' ADGJb
 1¹ προσήγαγον] προσήνεγκαν AD 1² τεθνηκότι Ab 3² αὐτῶ D
 4¹ δὲ om. D 4² ἔκραζεν b 6² μεγίστη] μεγάλως b 7² καυχᾶσθω b
 8² μνήμην] μνήμα Db 9¹ ὁ προσκυνοῦμεν] ἡ προσκυνοῦσα b
 ις' ADGJb
 1² θεοφόροι] θεηγόροι A 3² ἐν] τῇ add. b ὁ om. GJ Μωσῆς DGJb
 3² λεγέτω] ἔλεγεν b 4¹ ἔδειξεν ἐν] D: ἀνέδειξεν GJ: ἔδειξα ἐν Ab 4² διεῖλεν]
 δὲ εἶλεν J: διεῖλον Ab

δ 'Ερυθράν εἰς διαιρέσεις καὶ πέτραν δὲ ἔθηκεν εἰς λίμνας·
 τὰ ὕδατα Μερρᾶς ἐγλύκανε ξύλω
 καὶ προεῖπε τὴν ζώην ξύλω κρεμᾶσθαι·
 ὁμως δὲ αὐτὸς εἰς θλίβην βληθεὶς ἐσώθη,
 |: ὅπερ ἠγεῖτο ἀήττητον τρόπαιον. :|
 ιζ' Ἱερεμίας ὁ ἀεὶ δέξυς τῇ παρρησίᾳ, ἠδὺς τῇ συμπαθείᾳ,
 πολὺς τῇ προφητείᾳ περὶ Χριστοῦ ἀναφωνεῖ
 πρόσωπον εἰσάγων τῶν σταυρωσάντων αὐτὸν καὶ λέγων· “Δεῦτε,
 ἄγωμεν·

εἰς [τὸν] ἄρτον αὐτοῦ ξύλον ἐμβάλωμεν.” πάντες οἱ προφήται
 δ καὶ ὁ Νῶε μετὰ τούτων ὁ δίκαιος ξύλω σεσφωσμένος
 ὕμνουσι σὺν ἡμῖν τὸν θεῖον σταυρὸν σου,
 δι' οὗ γίνεται ἡμῖν δικαιοσύνη·
 δώρησαι, σωτήρ, δεόμεθα, διὰ τούτου
 |: τοῖς βασιλεῦσιν ἀήττητον τρόπαιον. :|
 ιη' Νέοι Ἀζῶτιοι ἡμᾶς ἐκύκλωσαν καὶ ἤραν τὴν θεῖαν κιβωτὸν σου
 καὶ πόλιν τὴν ἁγίαν· βλέψον καὶ ἴδε, ὁ θεός·
 γνώτωσαν ταχέως ὅτι σὺ εἶ μεθ' ἡμῶν, ἡ πεῖρα γὰρ διδάσκαλος·
 κόψονται καὶ θρηνοῦντες εἰπάτωσαν· “Πέπτωκεν εἰς ἔδαφος
 δ ὁ Δαγῶν καὶ συνετρίβη”· ἀνύψωσον κέρας ἐκλεκτῶν σου·
 Μωσέως ἐπὶ σὲ πετάσαντος χεῖρας,
 κατεβλήθη Ἀμαλήκ ῥάβδῳ Μωσέως·
 δώρησαι, σωτήρ, πιστοῖς βασιλεῦσι νίκας,
 |: πλῆθος εἰρήνης, ἀήττητον τρόπαιον. :|

5^δ δέ] ἦν A 5^δ ἔθηκα Ab 6^δ ἐγλύκανα Ab 7¹ προεῖπον Ab
 7^δ κρεμᾶσθαι GJ 8¹ αὐτὸς] κἀγὼ Ab 8² ἐσώθη Ab 9¹ ἠγεῖτο] ἠγοῦμαι Ab
 9¹⁻² ὅπερ—τρόπαιον om. A
 ιζ' ADGJb
 1^δ τῇ παρρησίᾳ] τὴν παρρησίαν A 1^δ τῇ συμπαθείᾳ] A: τὴν συμπάθειαν D: τῇ
 (ἢ G) συμπαρρησίᾳ (-a G) GJ: τῇ παρακλήσει b 2¹ τὴν προφητείαν A 3² καὶ
 λέγων] λεγόντων A 4¹ τὸν del. Trypanis m. g. ἄρτον] νῶτον A αὐτοῦ om. b
 5¹ τοῦτο A 5^δ ξύλω σεσφωσμένος] ξύλου σφωζομένου DGJ 6²—7¹ σταυρὸν—ἡμῖν
 om. J 8^δ τοῦτο AG 9¹ τὸν βασιλέα A
 ιη' ADGJb
 1^δ ἡμᾶς] ἐκεῖ A 2^δ βλέψον καὶ ἴδε] ἀλλ' οὐ παρεῖδες Ab 3¹ γνώτωσαν
 ταχέως] ἔγνωσαν καὶ οὗτοι b 4¹ κόψονται] ἔγνωσαν Ab 4² εἰπάτωσαν] ἐβόησαν b
 4^δ εἰς ἔδαφος] ἐπ' ἐδάφους b: ἀπὸ ὕψους add. GJ 5¹ ὁ om. AGJb Δαγῶν] ἀγών D
 5^δ ἀνύψωσας Ab 7² Μωσέως] τῆς αὐτοῦ A 8¹ δώρησαι, σωτήρ] ἔδωκας ἡμῖν b
 8^δ πιστοῖς—νίκας] τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν νίκας A: πιστῶν βασιλέων νίκας b

XIV
ANONYMOUS

ON THE VIRGIN MARY

This anonymous *kontakion On the Virgin Mary* is transmitted only in codex Patmiacus 212, ff. 127^r—128^r, and no part of it is found in the *Menaea* of the Greek Orthodox Church. It was first published by myself in *Byz. Ztschr.* 58 (1965) 327f. The style, which is direct and relatively unadorned, the metre, which consists of a short and uncomplicated stanza¹, the alphabetic acrostic and the theological arguments which appear in it together with the short form of *χαίρετισμοί* suggest an early date of composition, after, but relatively close to the Council of Ephesus (431 A. D.)².

Two prooemia have been transmitted, both on the metrical pattern 'Ο σὸς υἰὸς (which, of course, indicates the same musical accompaniment). It is interesting to note that the prooemium to Romanos' *kontakion* 43 *On Joseph I* (Maas—Trypanis ed.) is in the same metre, which indicates that he too occasionally used older melodies, when composing his cantica. The same melody and metre of the *koukoulion* ('Ο σὸς υἰὸς), as well as that of the *oikoi* ('Απαιτούμενος, ἀγνή) of this *kontakion On the Virgin Mary* are also found in a much later canticum on St. Hermias (whose feast-day was celebrated on May 31) in codex Mosquensis synod. 437, f. 286^r. This means that the melody 'Απαιτούμενος, ἀγνή preceded by the melody 'Ο σὸς υἰὸς was known and repeated for centuries. Codex Patmiacus 212 introduces our *kontakion* with the words: Κονδάκιον εἰς τὴν σύναξιν τῆς θεοτόκου and gives the 26th of December as the date on which it was chanted. The 26th of December was, as the reader can see in the Introduction to canticum I *The Akathistos Hymn*, a "Beifest" dedicated to the Virgin Mary, which was closely connected with the Festival of the Nativity (December 25); the Virgin was praised then as the New Eve for the part she played in man's salvation and the

1 The metre which consists of seven-syllable half-lines is identical with that of the Syriac *Sugīḫā*.

2 Notably the emphasis on Mary as θεοτόκος (β', γ', ζ', especially in η': θεοτόκον σε καλῶ, θεοκύμονα λέγω; ια', ιβ' and ιε'), and the problem of the κατάβασις of the Saviour (ς': Ζωὴ γὰρ ἦν πρὸ σαρκός, ζῆ καὶ σάρκα φορέσας; ζ': ἡ θεότης τῆ σαρκὶ ἠνωμένον οὐκ ἔσχεν ἢ συγγύσεως φυρμὸν ἢ διαίρεσιν ὕλων etc.), which were among the important issues discussed at the Council of Ephesus. See also Introduction to Canticum no. I *The Akathistos Hymn*, p. 22.

miraculous nature of the birth of the Saviour was stressed³. All these elements are to be found in this anonymous *kontakion On the Virgin Mary*⁴; but side by side with these we also find elements connected with the Festival of the Annunciation, which was later celebrated on March 25⁵. Thus we do not only see in η' Σοὶ τὸ θῆλυ ἐπαυχεῖ, σοὶ ἐστάλη τὸ “χαῖρε” and a *χαριετισμὸν* in the refrain, but also a whole stanza of *χαριετισμοὶ* in $\kappa\beta'$ ⁶.

Moreover, there are a number of definite points of contact between the *Akathistos Hymn* and this simple and fairly primitive *kontakion On the Virgin Mary*⁷. Thus we do not only find in both an alphabetic acrostic and a refrain in the form of a *χαριετισμὸς*, but also a number of common symbols, images and verbal usages, some of which undoubtedly derive from common biblical sources, but whose treatment is somewhat similar in spite of the great dissimilarity of style. It could even be maintained that the poet of the *Akathistos* used this older *kontakion* as one of his sources⁸. One could also perhaps suggest that, when the *Akathistos* was originally chanted at the “Beifest” of December 26th, it ousted the older and more primitive *kontakion On the Virgin Mary*, and hence no trace of it is to be found in the *Menaea*, or in any other surviving *kontakarion*, except for Patmiacus 212.

The metrical pattern of Ἀπαιτούμενος, ἀγνή is:

$\cup\cup-\cup\cup\cup-\cup\cup-\cup\cup-\cup$
 $\dot{\cup}\cup-\cup\cup\cup-\cup\cup-\cup\cup-\cup$
 $|\cup-\cup\cup\cup\cup-\cup\cup-\cup\cup-\cup\cup-\cup|$

³ Cf. Introduction to Canticum no. I.

⁴ On the New Eve cf. γ' , δ' , ϵ' , η' ; on the part played by the Virgin in the salvation of mankind cf. δ' , ϵ' , ζ' , θ' , η' , $\iota\theta'$, $\kappa\alpha'$, $\kappa\beta'$, $\kappa\gamma'$; on the miraculous nature of the birth of the Saviour cf. $\iota\delta'$, $\iota\zeta'$.

⁵ See R. Fletcher, *Byz. Ztschr.* 51 (1958) 53f.

⁶ See also C. A. Trypanis, *Byz. Ztschr.* 58 (1965) 328 and n. 11.

⁷ Cf. e. g. the image of the arc ι' ~ Ak. $\kappa\gamma'$ 8; the Virgin as a butress of the world $\kappa\beta'$ ~ Ak. $\iota\theta'$ 1^f.; as a lightbearing lamp $\kappa\alpha'$ ~ Ak. $\kappa\alpha'$ 1^f, also α' 14, β' 14; as a killer of the tyrants $\iota\theta'$ ~ Ak. θ' 10; η' σοὶ ἐστάλη τὸ “χαῖρε” ~ Ak. α' 2 εἰπεῖν τῇ θεοτόκῃ τὸ “χαῖρε” etc., or even the same (or nearly the same) words in establishing the acrostic in stanzas $\iota\delta'$ (Ξ), $\iota\zeta'$ (Ρ) and $\kappa\alpha'$ (Φ).

⁸ This anonymous *kontakion On the Virgin Mary* was also used as a source by Romanos when writing his *kontakion On the Annunciation II* (37 Maas—Trypanis), as can be seen from the refrain: Παρθένος τίχτει καὶ μετὰ τόκον πάλιν μένει παρθένος, or Prooem. 2^{1f}. καὶ ἐλάβανεν εἰς νοῦν τὸν ἐπὶ τόκον ὑετόν ~ Prooem. I, 1^{1f}. In fact the refrain of both these *kontakia*, which speak of the Virgin μετὰ τόκον, may well have been inspired by the fact that the festival of the Virgin, for which they were composed (December 26th), followed on to that of the Birth of Christ (December 25th).

XIV

ANONYMOUS

ON THE VIRGIN MARY

Acrostichis: ΑΒΓΔΕΖΗΘΙΚΑΜΝΞΟΠΡΣΤΥΦΧΨΩ

Prooemium I: 'Ο σὸς υἱὸς

'Ως ὑετὸς ἐν πόκῳ τῇ μήτρᾳ σου
 ὁ ποιητῆς σκηνώσας, πανύμνητε,
 ἐκ τῆς κατάρας ἔλυσε τὸ γένος ἡμῶν,
 καὶ βοῶμεν ἐκτενωῶς σοὶ τῇ τεκούσῃ τὴν Ζωὴν
 5 ἀπολαβόντες διὰ σοῦ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς·
 |: "Χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος." :|

Prooemium II: 'Ο σὸς υἱὸς

'Ο σὸς υἱὸς, παρθένε πανάμωμε,
 ἐκ σοῦ προῆλθεν ἀσπύρω, πανύμνητε,
 καὶ τῶν ἐχθρῶν τὸ φρύαγμα ἅπαν κατέβαλεν·
 σὺ γὰρ θεὸν ἀληθινὸν ἔτεκες Λόγον τὸν πρὸ σοῦ,
 5 καὶ ἀνυμνοῦμεν σε, ἀγνή, θεοτόκον ἀληθῶς·
 |: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|

Strophae: 'Απαιτούμενος, ἀγνή

α' 'Απαιτούμενος, ἀγνή, ἀνυμνῶ σου τὸν τόκον·
 ἀπορῶ καὶ δειλιῶ ἀλλὰ πόθῳ σοι κράζω·
 |: "Χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος." :|
 β' Βασιλίδα σε ὄρω, βασιλέως μητέρα,
 βασιλέως καὶ θεοῦ, βασιλέως ὑψίστου·
 |: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|

XIV Codices: P

Editiones: C. A. Trypanis, *Byz. Zschr.* 58 (1965) 327sq.

Titulus: On the Virgin Mary, Trypanis: Εἰς τὴν σὺναξιν τῆς Θεοτόκου P

Dies Festus: Δεκεμβρίῳ κς'

Modus: ἤχος πλάγιος δ'

Prooemium II

P

2¹ ἐκ σοῦ] Trypanis: ἐξ οὗ P

- γ' Γενομένης τοῦ Ἀδάμ γυναικὸς ἐπιβούλου,
γενομένην σε ὑμῶ γυναικῶν παρρησίαν·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- δ' Διὰ Εὐας ἡ φθορά, διὰ σοῦ ἀφθαρσία,
δι' ἐκείνης τὸ θανεῖν, διὰ σοῦ δὲ τὸ ζῆσαι·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ε' Ἐξ ἐκείνης φονευτῆς ἐγεννήθη τῷ γένει,
ἐκ γαστροῦ σου δὲ ζωὴ ἐγεννήθη τῷ κόσμῳ·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ς' Ζωοδόχον σε καλῶ ζωοδότῃν τεκοῦσαν·
ζωὴ [γάρ] ἦν καὶ πρὸ σαρκός, ζῆ καὶ σάρκα φορέσας·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ζ' Ἡ θεότης τῇ σαρκί ἠνωμένον οὐκ ἔσχεν
ἢ συγχύσεως φυρμὸν ἢ διαίρεσιν ἄλλως·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- η' Θεοτόκον σε καλῶ, θεοκύμονα λέγω·
θεία δύναμις ἐν σοί, θεϊκὴ προστασία·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- θ' Ἰατρὸς ἡμῶν ἐκ σοῦ Ἰησοῦς ἐπεφάνη,
ἵνα πάντας ὡς θεὸς ἰατρεύσῃ καὶ σώσῃ·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ι' Κιβωτός σε προτυποῖ καὶ βλαστήσασα ῥάβδος
καὶ ἡ στάμνος ἢ χρυσῆ καὶ πρὸ τούτων ἢ βάτος·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ια' Λόγον ἔτεκες θεόν, λόγον σάρκα λαβόντα,
λογικὸν δημιουργόν, λογικὴ προστασία·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ιβ' Μετὰ σοῦ καὶ ὁ ἐκ σοῦ, μετὰ σοῦ ὁ θεὸς σου·
μετὰ σοῦ ὁ διὰ σοῦ μεγαλεῖα ποιήσας·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|

γ' P

2¹ σὲ] Trypanis: δὲ P

ς' P

2¹ γάρ del. Trypanis m. g.

ζ' ante ς' P

θ' P

1¹ ἐπεφάνη] Trypanis m. g.: ἐπέφανεν P

ι' P

1¹ Κιβωτός] Trypanis: Κιβωτὸν P

βλαστήσασα ῥάβδον P

1² βλαστήσασα ῥάβδος] Trypanis

- ιγ' **Νικηθεῖσα** ὑπὸ σοῦ νεουργεῖται ἡ κτίσις,
νεύματι δημιουργῶ νόμος φύσις καὶ ὄρος·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ιδ' **Ξένη** σύλληψις ἐν σοί, ξένον ἔτεκες λόγον,
ξένον ἠνθισας καρπὸν, ξενικὴ προστασία·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ιε' **Ὅ** ὀρθῶς φρονῶν [ἐστίν] ἐν σοί, ὁσ καλεῖ θεοτόκον·
ὡς γὰρ ἄωρος † κύει † οὕτως τίχτει παρθένος·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ισ' **Πολεμεῖ**, οὐ συμφωνεῖ παρθενομία καὶ τόκος,
πρὸς δὲ σάρκωσιν Χριστοῦ παραδόξως συνῆλθον·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ιζ' **Ῥῆμα** ἄρρητον ἐν σοί, ῥῆμα νοῦν ὑπερβαῖνον·
ρίζαν ἔσχε σε Χριστός, ῥίζα πάντων ὑπάρχεις·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ιη' **Σοὶ** τὸ θῆλυ ἐπαυχεῖ, σοὶ ἐστάλη τὸ "χαῖρε"
σοὶ ἐνοίκησε Χριστός, σὺ [ἀν] ἐκαίνισας πάντας·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- ιθ' **Τοῖς** ἀγγέλοις θαυμαστή, τοῖς βροτοῖς σεβασμία,
τοῖς τυράνοις φονευτής, τοῖς δὲ δαίμοσιν ἄτη·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- κ' **Ἦ**πὸ σοῦ ὁ διὰ σοῦ ὑφορᾶται οὐδένα,
ὑπὸ σοῦ ὁ σκεπασθεῖς, ὑπὸ σοῦ καὶ φρουρεῖται·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- κα' **Φωτοφόρε** ἐμφανής, φαιδροτέρα ἡλίου,
φῶς ἀνέτειλεν ἐν σοί φωτεινὸν τοῖς ἐν σκότει·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- κβ' **Χαῖρε**, ἄχραντε σεμνή, χαῖρε, τεῖχος τοῦ κόσμου,
χαῖρε, νίκη τῶν πιστῶν, χαῖρε, πτώσις ἀπίστων·
|: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|

ιγ' P

2¹ δημιουργῶ Trypanis m. g. : δημιουργικῶ P

ιε' P

1¹ Ὅ add. Trypanis m. g. ἐστίν del. Trypanis m. g.

ιϞ—ιϞϞ—; κσεῖ (ιϞ—) Hunger m. g.

ιη' P

2² [ἀν] del. Trypanis m. g.

ιθ' P

2² ἄτη] βλάβη Pγρ2¹ metrum:

- κγ' Ψυχική ἡμῶν χαρά, ψυχική σωτηρία,
 ψυχική ἡμῶν ἐλπίς, ψυχική προστασία·
 |: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|
- κδ' Ὡς ἀγνήν σε ἀνυμνῶ, ὡς μητέρα ἡλίου,
 ὡς ἀγνήν καὶ φαεινήν, ὡς μητέρα τοῦ πλάστου·
 |: χαῖρε, ἡ μετὰ τόκον ὑμνουμένη παρθένος. :|

METRICAL APPENDIX

In the kontakion, which completely disregards the ancient Greek metres, the rhythmic effects are achieved through the number of syllables included in each metrical unit and the placing of the accent on certain *not syllables*. As this is a stress accent, acute (´), grave (`), and circumflex (˘) are metrically equivalent.

In a kontakion the prelude¹ (κουκούλιον) is always in a different metre from that of the stanzas of the main body of the poem (ὄλκοι).

In the stanzas of the main body we have an *Outer* and an *Inner Correspondence*. By *Outer Correspondence* is meant the metrical equivalence of all the stanzas (ὄλκοι), for they are all fashioned on the metrical pattern of the first. But this *Outer Correspondence* is not limited to the number of syllables and the placing of set accents in every half or full line. It also embraces the sense-pauses. Of these there are three kinds: (a) the *Weak Sense-pause*, where a word regularly ends at the same point within the line (end of a colon, which in print is indicated by a short blank space), (b) the *Medium Sense-pause*, where a word, regularly ending at the same point, is followed by punctuation (end of a line within a stanza), and (c) the *Strong Sense-pause*, where a word always ends at the same point and is followed by regular stronger punctuation (end of a period, indicated in print by beginning the following line more to the left).

By *Inner Correspondence* is meant the metrical correspondence of certain colons and periods within the framework of the same stanza. The number varies from metrical pattern to pattern. In some it is frequent, in others less so². *Inner Correspondence* is also found within the framework of the *koukoullion*.

Furthermore, the following peculiarities of medieval Greek metrics, which occur in the *kontakia* printed in this volume, should be noted³:

(A) No enclitic transfers its accent—as far as the metre is concerned—to the ultimate syllable of a properispomenon⁴.

1 This is often wrongly called *heirmos* (εἰρμός), a term which should be applied only to the *kanons*.

2 In dealing with the metres of the *kontakion*—indicates an accented, and U an unaccented syllable.

3 Cf. P. Maas, *Byz. Ztschr.* 24 (1923) 10f., and P. Maas—C. A. Trypanis, l. c. pp. 512f.

4 Very rarely the enclitic word transfers its accent to the last syllable of a word even if that is a paroxytone or a properispomenon. Thus, e. g. III κδ' 1¹ Νεότης γαί (UU—U); II. β' 8² ζῆτῆσαι με (UU—U) etc.

(B) All enclitics may retain their accents as far as the metre is concerned.

(C) δέ, γάρ, μέν, οὖν, v̄v̄, ἄν, εἰ and μή may add a metrical accent to the final syllable of a preceding proparoxytone⁵.

(D) The oblique cases of ἡμεῖς, ὑμεῖς, and αὐτός may be regarded as unaccented after any word with an accent on the ultimate syllable⁶.

(E) When two accented syllables occur next to one another within a colon (which is unusual) the one may be regarded as having no metrical accent.

(F) *Praepositiva* (i. e. articles, relatives, prepositions, etc.) are regarded as having no accent.

(G) No monosyllabic *praepositivum* can occur at the end of a colon. Of disyllabic *praepositiva* only εἶτι occurs. On the other hand, groups of *praepositiva* often occur at the end of a colon, but the last syllable of the colon must be accented.

(H) When ἡμῶν, -ῖν, -ᾶς is not metrically accented on the last syllable, it is often accented as a paroxytone.

(I) Shifting of the accent by two syllables is always allowed within a colon, e. g. —U—UU— instead of UU—UU—, or —U—U— instead of —UUU—.

(J) In the first four syllables of any colon *anacalasis* may occur, i. e. —U—U may equal U—U—.

(K) Occasionally εἶ and ῆ (forms of εἰμί) are considered enclitics.

Moreover, there are two important alternative metrical forms which occur, and which should always be borne in mind:

(I) Before a *Strong* or even a *Medium Sense-pause* (therefore only at the end of a line) —UU is equivalent to —UU—.

(II) Before a *Weak Sense-pause* (therefore only at the end of a colon within a line) —UU is equivalent to UU—.

Early Medieval Greek Accentuation

In the early Middle Ages Greek authors on the whole put no accents on their words. In later Byzantine copies we find the Hellenistic accents employed. The only means, therefore, by which we can discover early medieval Greek accentuation is a close examination of the regular set accents in the poetry and rhythmic prose of that period⁷. The early Byzantine *kontakia* are the

⁵ The manuscripts sometimes mark the metrical and not the grammatical accent. See also Bekker, *Anecdota Graeca*, p. 1150 (Hilgard, *Schol. Dion. Thrac.* 466, 17): σύνδεσμοι δὲ ἐγκλίνονται 'μέν', 'δέ', 'τε', 'γάρ', οἷον ἐγὼ μὲν, σύ δε, αὐτός τε, ἄλλός γαρ καὶ τὰ τοιαῦτα. On οὖν see *Ap. Dysk.* I 258, 9.

⁶ Very rarely do other words enjoy the same freedom.

most important examples we possess, because the internal and external correspondance of their metres help us in a number of instances in establishing the accents of words as employed in the sixth and seventh centuries. Attention should be drawn to the following:

I. SYNZESIS

significant for the metres of the *kontakion* is the synzesis which occasionally appears in adjectives, nouns, verbs and prepositions⁸.

1) ADJECTIVES

ἀγλωτάτη (UU—U) XI ζ' 1³; ἐλεήμων (U—U) II ια' 2¹

2) NOUNS

διαβόλου (U—U) II κε' 2¹; θεός (—) II η' 5¹; θριάμβοις (—U) X ις' 2²; ματαιοτήτων (UU—U) X ιη' 1³; στερεώμα (U—U) XII ς' ζ' 1²; ἐκκλησιᾶς (UU—) XII θ' 1³; καρδιά (U—) XIII ι' 3²

3) VERBS

ἀλλοιοῦται (U—U) III κδ' 3²; ἀξιῶσον (U—U) II κγ' 8²; διαδήξει (U—U) XI ε' 2²; ἐσκειογράφει (UU—U) XII γ' 5²

4) PREPOSITIONS

διὰ (—) II κε' 2²

II. PRONOUNS

ἡμων — ἡμιν — ἡμας; ὑμων — ὑμιν — ὑμας (cf. P. Maas, *Byz. Ztschr.* 24 [1921] 11); οἰσπέρ (U—) X κ' 5²

III. NOUNS AND ADJECTIVES

1) SECOND DECLENSION

ἀμαρτώλους (UU—U) II ις' 8¹ (formed on the analogy of κῶλος, μῶλος, πῶλος?); ἄθροος (—UU) VI β' 4; ἄθροον (—UU) VI η' 5¹; δάκρυων (—UU) VI δ' 2¹ (cf. M. Triantaphyllidis, "Ἀπαντα II, Thessalonica 1963, pp. 172f.).

2) THIRD DECLENSION

Νεανίδες (UU—U) III ιθ' 1¹

IV. HEBREW NAMES

It is significant for the metres of the *kontakion* to bear in mind that Hebrew names are sometimes scanned as pronounced in Hebrew. Thus:

7 On the shifting of accents in medieval Greek see G. N. Hatzidakis, *Einleitung in die neugriech. Grammatik*, Leipzig 1892, pp. 22f.; *Μεσαιωνικά και Νέα Ἑλληνικά* (Athens 1907) II, pp. 22f., 82f.; K. Krumbacher, *Kuhn's Ztschr.* 27 (1884) 521f., *Romanos und Kyriakos*, pp. 710f. (and his other commentaries *passim*); C. A. Trypanis, *Glotta* 38 (1960) 312f.; P. Maas, *Kuhn's Ztschr.* 58 (1930) 125f. and H. Christensen, *Byz. Ztschr.* 7 (1898) 367.

8 On this phenomenon and its later development in Greek see G. N. Hatzidakis, *Einleitung in die neugriech. Grammatik*, pp. 337f.; *Μεσαιωνικά και Νέα Ἑλληνικά* II, pp. 142f.

Βεσσελήλ (UU—) XII ιβ' 2¹; γεένης (—U) V ζ' 6²; Ἱεροσολύμοις (UUU—U) XIII ια' 4¹; Ἰουδαίοις (U—U) II κβ' 2¹; Ἰωσήφ (U—) I, Prooem. I, 2¹; Μαριάμ (U—) VI ζ' 3² (cf. Maas—Trypanis, l. c., p. 515).

V. VERBS

ἀναγνώθι (UU—U) IV η' 1¹; ἐδιπλασιᾶσαν (UUUU—U) II ιδ' 6; εἶμι (—U = εἰμι) II η' 7¹; ἐκελεῦε (UU—U) II ιθ' 8²; ἐορτάζοντων (UU—UU) XII ιη' 6³; ἐπάρθεις (U—U) II θ' 6; εὐρᾶσθαι (U—U) IV η' 5¹; ἤληθεῦον (UU—U) II κα' 3²; παρασχῆ (UU—) IV ιε' 2¹; πρόειπον (—UU) II ι' 2²; συνοῖδα (U—U) II α' 2¹. The accent, as will be observed, is on the whole placed either where it occurs in the Indicative present, or, in the case of compounded verbs, where the simple verb would have had it. It is of interest that nearly all the examples come from cantica II and IV.

VI. ADVERBS

τοτέ (U—) III ι' 3²; κα' 3²; Ὑψοθεν (—UU) VI ιδ' 1¹

VII. CONJUNCTIONS

ὡὰ (U—) V ε' 4¹ (cf. C. A. Trypanis, *Glotta* 38 (1960) 312f.).

VIII. PREPOSITIONS

The shifting of the accent of μετά to μέτα is confirmed by the following examples, and by the modern Greek μέ, which is inconceivable without a previous μέτα that turned the syllable -τα, which was dropped, into an unaccented syllable. Accented syllables, as is well known, never fall out. μέτα (—U) III ια' 5; ιβ' 5; ιη' 3²; ιη' bis 5; VI ε' 3²; ε' 6²; X ιζ' 5²

IX. PARTICLES

οὐχι (—U) II ις' 8² (cf. also modern Greek οὐχι).

INDEX NOMINUM

- Ἀβραάμ: V pr. I 1; V pr. II 1; V α' 4
 ἄγγελος: I α' 1; I α' 11; I ις' 1; III κς' bis 2;
 III κς' bis 5; VII ιγ' 2; X ιγ' 1; XI pr.
 III 2; XIII ε' 8; XIV ιθ' 1
 Ἀδάμ: I α' 8; II δ' 2; IV pr. 2; IV δ' 2;
 V γ' 1; V γ' 4; VI η' 6; VI ιβ' 3; VI ιγ' 7;
 VI ιδ' 3; XIII β' 6; XIV γ' 1
 Ἄιδης: I ζ' 16; II β' 5; II κ' 1; III ε' 1;
 III ιδ' 2; V γ' 6; VI pr. 3 (ephymnium);
 VI ι' 3; VI ια' 3; VI ια' 5; VI ιβ' 7; VI ιδ' 1;
 VII ε' 11; IX δ' 6
 Ἀζώτιοι: XIII ιη' 1
 Ἀθηναῖοι: I ιζ' 12
 Αἴγυπτος: I ια' 1; XIII ις' 4
 Ἀμαλῆκ: XIII ιη' 7
 Ἀναστάσιος: III aorostic
 ἀπόστολος: I ζ' 12; II κβ' 7; VII pr. 1;
 VII γ' 5; VII ια' 7; X η' 2; X ια' 1; X ιδ' 1;
 XI pr. III 2; XI ι' 2; XI ιβ' 7; XI ιδ' 1;
 XI ιθ' 2; XII θ' 3
 Ἄρειος: VII ε' 1
 ἀρχάγγελος: III ιη' bis 3

 Βαβυλών: I ι' 2
 Βεσελεήλ: XII ι' 6; XII ιβ' 2

 Γαβριήλ: I β' 2; VII ιδ' 1
 Γαλάται: XIII α' 3
 Γεθσημανῆ: X δ' 3

 Δαβίδ: III pr. II 4; XIII β' 1
 Δαγών: XIII ιη' 5
 δαίμονες: I γ' 13; I ια' 7; II κα' 2; XIII ε' 4;
 XIV ιθ' 2
 Δανιήλ: VII ιβ' 1
 διάβολος: II κε' 2; II κε' 7; XIII ε' 2
 διδάσκαλοι: VII γ' 6; XII θ' 4
 δράκων: VI ιγ' 6

 Ἐβραῖος: IX ιζ' 5; X ιη' 1; XI ιε' 1; XIII ιβ' 4
 Ἐδέμ: IV δ' 1; VI ιδ' 6; X ις' 3
 ἐκκλησία: VII pr. 2; VII α' 1; VII β' 8;
 VII γ' 8; VII δ' 2; VII δ' 11; VII θ' 2;
 VII ις' 8; XIII ι' 6

 Ἐλένη: XIII α' 2
 Ἐλισάβετ: I ε' 2
 Ἐλισσαῖος: VII β' 4
 Εἰσα: I α' 9; IV ε' 1; IV ε' 1; IV ιδ' 6; XIV δ' 1
 ἐχθρός: I κγ' 15; II β' 1; II ια' 5; II ιβ' 3

 Ζακχαῖος: II κγ' 2; II κγ' 4
 Ζεβεδαιοὶ: IX α' 3; IX ις' 3
 Ζεβεδαιῶς (= Ἰωάννης ὁ Θεολόγος): XI α' 2

 Ἡλίας VIII pr. 1; VIII α' 2; IX ι' 4; IX ιβ' 2
 Ἡρώδης: I ι' 5; IX ις' 5; XI ε' 9

 Θαβάριον (ὄρος): IX α' 4
 Θάνατος: VI ια' 4; XIII ζ' 1
 Θεολόγος (= Ἰωάννης): XI α' 10; XI ιβ' 1
 θεοτόκος: I pr. II 3; I pr. III 2; I α' 2;
 I ε' 5; I ια' 5; I ιγ' 9; I ις' 2; I ιθ' 1;
 I κγ' 1; VII ιγ' 10; VII ιε' 6; X pr. 1;
 XII pr. I 2; XI pr. II 3; XI α' 10; XII pr. 6;
 XIV pr. II 5; XIV ζ' 1; XIV ιε' 1
 Θωμᾶς: VI γ' 1

 Ἰάειρος: II ις' 5; VI δ' 6
 Ἰάκωβος: IX ζ' 2; IX ις' 1; XI ιβ' 3; XI ιγ' 1;
 XI ιθ' 2
 Ἰεζάβελ: VIII ε' 3
 Ἰερემίας: XIII ις' 1
 Ἰεριχώ: VII β' 1
 Ἰεροσόλυμα: XII ιγ' 1; XIII ια' 4
 Ἰησοῦς IX ια' 6; XI ις' 10; XIII θ' 2; XIV θ' 1
 Ἰορδάνης: VI ιδ' 7; IX ια' 3
 Ἰουδαῖοι: II κβ' 2; VII ζ' 11; XI ις' 9
 Ἰωάννης (= ὁ Θεολόγος): IX ζ' 2; IX ις' 1;
 XI β' 1; XI ι' 2; XI ιθ' 2; see also Θεο-
 λόγος, Ζεβεδαιῶς, μαθητής
 Ἰσραήλ: VII α' 6; XII ιδ' 2
 Ἰσραηλίτης (λαός): XII ιγ' 3
 Ἰώβ: III ιγ' 4
 Ἰωνᾶς: VI ιγ' 3
 Ἰωσήφ (N. T.): I pr. I 2; I ε' 2

 Κηφᾶς: IX ι' 1
 Κοσμάς: X aorostic
 Κωνσταντῖνος: XIII θ' 1

- Λάζαρος: II κ' 1; IV ις' 5; VI pr. 1; VI β' 4; VI θ' 4; VI ι' 6; VI ια' 5; VI ιβ' 2
- Λόγος: I ιε' 2; I κγ' 6; I κδ' 2; II κα' 1; II κε' 2; III ιη' 6; IV ιη' 6; VI pr. 2 (ephymnium); VII δ' 7; VII ε' 3; X ι' 1; X ις' 1; X ις' 5; XI pr. II 4; XII α' 1; XII δ' 1; XIII ι' 1; XIV pr. II 4; XIV ια' 1
- Λουκάς: II η' 1; IX γ' 1
- μάγοι: I η' 1; I ι' 1; see also (παῖδες) Καλδαίων
- μαθηταί: VI β' 1; IX ια' 1; IX ιγ' 2; IX ιδ' 2; IX ιε' 1; X ζ' 4; X ιδ' 5; XI δ' 8; XI ιε' 6
- μαθητής (= Ἰωάννης ὁ Θεολόγος): XI α' 6; XI α' 8
- Μάρθα: VI γ' 6; VI ε' 3; VI ζ' 1
- Μαρία (= ἡ Θεοτόκος): I ζ' 5; VII ιγ' 10; X γ' 1; X ε' 1; X ε' 3; XI ε' 3; XI ι' 5; XI ιβ' 1; XI ιγ' 3; XI ιδ' 4; XI ιε' 4; XI κ' 1; XI κ' 4
- Μαριάμ (= ἡ Θεοτόκος): X η' 4; XI α' 1; XI β' 10; XI ιδ' 1
- Μαρία (sister of Μάρθα): VI δ' 1
- Μαριάμ (sister of Μάρθα): VI ε' 3
- Μάρκος: IX γ' 1
- μάρτυρες: XIII ζ' 2
- Ματθαῖος: II κγ' 2; II κγ' 3; IX γ' 1
- Μερρᾶς: XIII ις' 6
- Μωσῆς: VII ια' 1; IX ε' 3; IX ε' 4; IX ι' 4; XI ιδ' 8; XII ι' 1; XIII ιη' 6; XIII ιη' 7
- Μωυσῆς: IX ιβ' 2; XI ε' 7; XIII ις' 3
- Ναζαρέτ: XI α' 1
- Νῶε: XIII ις' 5
- ὄφις: IV ε' 1; VI ιδ' 5
- παράδεισος: I ζ' 9; I ιε' 15; III κζ' 3; X γ' 3; X δ' 3; XIII α' 1; XIII δ' 7; XIV pr. I 5
- (οἱ ἄγιοι) πατέρες: VII acrost.; VII pp. 1; VII ι' 2; VII ι' bis 2; VII ια' 5
- Παῦλος: II ζ' 7; VII γ' 7; VII ιβ' 6; XIII ζ' 5
- Πέτρος: I θ' 16
- Πέτρος: VII δ' 6; VII δ' 10; IX α' 3; IX γ' 3; IX ζ' 2; IX θ' 5; IX ιγ' 1; IX ις' 1; IX ις' 2; XI ιβ' 6; XI ιγ' 1; XI ις' 5; XI ιη' 2; XI ιη' 5
- Πιλάτος: IX θ' 4
- πλάνος: II γ' 8; (= Χριστός) XI ιε' 5
- ποιμένες: I ζ' 1
- προφήτης: VII γ' 5; XII θ' 3; XIII β' 1; XIII β' 4; XIII ις' 4
- ρήτορες: I ις' 1
- Σαβέλλιος: VII ε' 5
- Σαλήμ: VII β' 1
- Σαρεφθαί: VIII α' 1
- Σεβήρος: VII ι' bis 6; VII ι' bis 10
- Σεραφίμ: I ιε' 11
- Σιλβάμ: VII β' 1
- Σίμων: VII δ' 6
- Σινᾶ: IX η' 1
- Σολομών: XII γ' 2; XII ιγ' 1
- Σοφία (= ἡ Ἁγία Σοφία): XII β' 5; XII ζ' 6
- Συμεών (N. T.): I ιβ' 1
- Σωσάννα: VII ιβ' 5
- τελώνης: II acrost.; II pr. 2; II ε' 7; II ε' 8; II η' 3; II η' 7; II θ' 4; II θ' 7; II ι' 2; II ι' 8; II ια' 8; II κγ' 1; II κδ' 1
- Φαραώ: I ια' 10
- Φαρισαῖος: II acrost.; II pr. 1; II ε' 7; II ε' 8; II ζ' 4; II η' 3; II η' 4; II θ' 5; XI ιε' 1
- (παῖδες) Καλδαίων (= μάγοι): I θ' 1
- Χαναναῖα: II κδ' 4
- Χερουβίμ: I ιε' 10
- Χριστιανοί: VII ιε' 1; XIII θ' 3; XIII ιγ' 1
- Χριστός: I γ' 8; I ζ' 2; I θ' 11; I ι' 4; I ιε' 16; I κα' 16; II ιδ' 5; II ιε' 1; III pr. I 1; III γ' 5; III ις' 5; III κδ' 5; III κζ' 4; IV η' 6; IV ιε' 6; IV ις' 2; V pr. I 1; V pr. II 1; V β' 8; V γ' 7; V δ' 8; V ε' 8; VI γ' 7; VI θ' 2; VII θ' 6; VII ιβ' 6; IX pr. 2; IX ιβ' 2; X α' 1; X γ' 4; X δ' 4; X ε' 5; X ιε' 1; X ις' 4; XI pr. III 1; XI δ' 1; XI ζ' 1; XI η' 3; XI ις' 6; XI ις' 1; XI ιθ' 5; XI κ' 3; XII β' 7; XII δ' 7; XII ε' 1; XII ζ' 7; XII η' 7; XII θ' 1; XII θ' 7; XII ια' 7; XII ιβ' 7; XII ιδ' 7; XII ις' 7; XIII pr. 3; XIII γ' 1; XIII ια' 2; XIII ια' 5; XIII ις' 2; XIV ις' 2; XIV ις' 2; XIV ιη' 2

CONSPECTUS

Conspectus of the numbers of this edition and those of Krumbacher,
Die Akrostichis in der griechischen Kirchenpoesie

This edition	Krumbacher
I	100
II	202
III	88
IV	101
V	—
VI	91
VII	200
VIII	—
IX	102
X	99
XI	103
XII	—
XIII	—
XIV	—